

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΔΟΗΝΩΝ

Παρύρας, παρατηρήματα.

1. Ημερολόγιον ἀστρον. 1858
2. Ὁ Δασογύπαξ.
3. Ὁ Λευκὸς γίνος.
4. Κωστάς ὁ Ἴνδος.
5. Χρονικὸν τῆς βασιλείας Καρόλου 1^{ου} θ'.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΑΝ

Περιεχόμενα

1. - Ημερολόγιον ασύρου Νεω.
2. - Ὁ βασιλεὺς, μυθολογία.
3. - Ὁ γενναῖος γένος, "
4. - Κωσταντῖνος ὁ Ἰσός.
5. - Χρονικὴ ἢ βασιλεία Κροῖων θ', μυθολογία.

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΑΘΗΝΩΝ

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΑΠΟΡΟΥ ΝΕΟΥ,

Η

ΜΕΛΕΤΗ

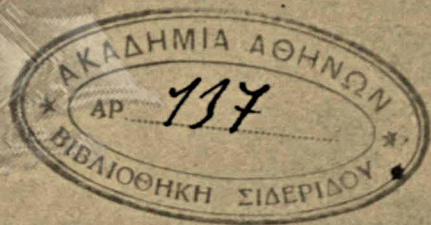
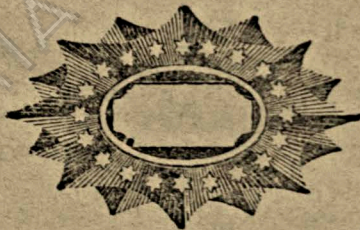
ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΒΙΟΥ.

ΥΠΟ

OCTAVE FEUILLET.

Μετάρρασις

N. ΔΡΑΓΟΥΜΗ.

ΕΝ ΑΘΗΝΑΙΣ,

ΕΚ ΤΗΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΑΣ ΛΑΖΑΡΟΥ Δ. ΒΙΛΑΡΑ.

—0—

1858.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ

ΚΑΤΑ ΤΗΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ

ΑΘΗΝΑΝ

111

ΑΚΑΔΗΜΙΑ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΟΝ

—

111

ΗΜΕΡΟΛΟΓΙΟΝ

ΑΠΟΡΟΥ ΝΕΟΥ.

Ἡ

ΜΕΛΕΤΗ

ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΒΙΟΥ.

Α'.

Παρίσις, 20 Ἀπριλίου 185 . . .

Ἴδου ἐγὼ καὶ δεύτερον ἐσπέρας εἰς τὸ ἐλσεινὸν τοῦτο δωμάτιον, παρατηρῶν περίλυπος τὴν κατάψυχρόν μου ἐστίαν, καὶ ὡς ἡλίθιος ἀκούων τοὺς μονοτόνους ἤχους τοῦ δρόμου καὶ τὸν θόρυβον· αἰσθάνομαι τὸν ἑαυτὸν μου, ἐν μέσῳ τῆς ἀπεράντου ταύτης πόλεως, πλέον μόνον, πλέον ἐγκαταλελειμμένον καὶ πλέον ἀπληπισμένον καὶ αὐτοῦ τοῦ ναυαγοῦ τοῦ ῥιγῶντος μεταξὺ κυμάτων ἐπὶ συντατριμμένης σανίδος. — Ἀλλά, φθάνει ἡ τύση ἀνδρῆ! Θέλω ν' ἀτενίσω κατὰ πρόσωπον τὴν εἰμαρμένην μου διὰ νὰ τὴν συνειθίσω, διὰ νὰ μὴ με τρομάξῃ πλέον ἢ ἀπαισία ὄψις τῆς· θέλω ν' ἀνοίξω τὴν καρδίαν μου, ὅπου ἐξεχειλίσειεν ἡ λύπη, πρὸς τὸν μόνον φίλον τοῦ ὁποίου ὁ οἶκος δέν με προσβάλλει, πρὸς τὸν ὄχρον καὶ τελευταῖον φίλον τὸν βλέποντά με ἀπὸ τὸ κάτοπτρόν μου! Θέλω, λέγω, νὰ περιγράψω τοὺς λογισμοὺς καὶ τὸν βίον μου, ὅχι μὲν ἐμπεριστατωμένως καὶ παιδαριωδῶς, ἀλλὰ χωρὶς νὰ παραλείψω τὰ ἄξια λόγου, καὶ πρὸ πάντων χωρὶς νὰ ψευσθῶ. Τὸ ἡμερολόγιόν μου τοῦτο θὰ τὸ ἀγαπῶ· θὰ μὲ χρησιμεύσῃ ὡς ἀδελφικὴ τις ἡχὴ γλυκαίνουσα τὴν μοναξίαν μου, καὶ ὡς δευτέρα συνειδήσις μὴ συγχωροῦσα ν' ἀφήσω νὰ παρέλθῃ μὴτε μία πρᾶξις τοῦ βίου μου, χωρὶς νὰ τὴν καταγράψω ἐγὼ αὐτὸς μὲ σταθερότητα.

Ἀνερευνῶν ἐπιμόνως τὸ παρελθὸν εὐρίσκω περιστάσεις καὶ πράγματα τὰ ὅποια πρὸ πολλοῦ ἔπρεπε νὰ μοῦ ἀνοίξωσι τοὺς ὀφθαλμούς, ἐν τῷ εὐκὸν σέβας, ἡ ἔξις καὶ ἡ ἀναλγησία τοῦ ἀργοῦ βίου δέν μὲ ἀπετύφλωνν. Σήμερον ἐννοῶ τὴν ἀδιάκωπον καὶ βραθεῖαν μελαγχολίαν τῆς μητρός μου· σήμερον ἐννοῶ τὴν πρὸς τὰ ἐγκόσμια ἀηδίαν, καὶ τὸ ἀπείριστον καὶ ὁμοιόμορφον ἐνδυμᾶ τῆς, διὰ τὸ ὁποῖον ποτὲ μὲν τὴν ἐγλύαζε, ποτὲ δὲ ὠργίζετο ὁ πατήρ μου. — Ὁμοιάζεις ὑπέρτεριδα, ἔλεγε πρὸς αὐτήν.

Ὁμολογῶ ὅτι τὸν οἰκιακὸν ἡμῶν βίον διετάρττον ἐνίοτε καὶ σπουδαιότερι ἐρίδες· ἀλλὰ ποτὲ δέν συνέδησαν παρόντος μου· εἰς τὰς ἀκοάς μου μόνον ἔφθανεν ἡ ὀργίλος καὶ δεσποτικὴ τοῦ πατρὸς

μου φωνή, ὁ ὄδυρμός τῆς μητρός μου καὶ ὁ ψιθυρισμός τοῦ ἱκετεύοντος στόματός τῆς. Ἀπέδιδα δὲ τὰς καταγιγῆδας ταύτας εἰς τοὺς βιαίους ἀλλ' ἀκάρπους ἀγῶνας τοῦ πατρὸς μου, θέλοντος ν' ἀναστήσῃ εἰς τὴν καρδίαν τῆς τὸν πόθον τῆς κοινωνίας καὶ τῆς κομφότητος, τὰς ὁποίας ἡγάπα μὲν ἄλλοτε ὄσον καὶ πᾶσα ἐντιμὸς γυνή, σήμερον δὲ τοσοῦτον ἀπεστρέφετο, ὥστε βιαζομένη παρηκολούθει τὸν σύζυγόν τῆς. Συνήθως μετὰ τὰς ἐρίδας ταύτας ὁ πατήρ μου ἠγόραζεν ὠραῖον ἀδάμαντα ἢ ἄλλο στολίδιον, τὸ ὁποῖον εὐρίσκε μὲν ἡ μήτηρ μου ὑπὸ τὸ χειρόμακτρόν τῆς ὅτε ἐκαθήμεθα εἰς τὴν τράπεζαν, δὲν ἐφόρει ὅμως ποτέ. Μίαν τῶν ἡμερῶν ἔλαβεν ἐκ Παρισίων, ἐν μέσῳ τοῦ χειμῶνος, μέγα κιβώτιον πλήρες πολυτίμων ἀνθῶν. Καὶ εὐχαρίστησε μὲν συγκινηθεῖσα τὸν πατέρα μου, ἀλλὰ μόλις ἀνεχώρησεν οὗτος, καὶ ἀνυψώσασα τοὺς ὤμους ἔστρεψεν ἀπληπισμένον τὸ βλέμμα πρὸς τὸν οὐρανόν.

Ὅτε ἤμην παιδίον, καὶ κατ' αὐτὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς νεότητός μου, εἶχα πολὺ μὲν σέβας, ὀλίγην δὲ ἀγάπην πρὸς τὸν πατέρα μου· διότι κατὰ τὸ βραχὺ τοῦτο διάστημα, μόνον τὸ σκοτεινὸν μέρος τοῦ χαρακτῆρός του ἐγνώριζα. Ὅτε ὅμως ἠλικιωθεὶς τὸν συνᾶδευα, ἐθαύμασα ἀνακαλύψας ἰδιότητας τὰς ὁποίας οὐδ' ἐφανταζόμην. Ἐντὸς τῆς ἀπρηχαιωμένης οἰκίας του ἐφαίνετο βασιανίζόμενος ἀπὸ ὀλεθρίαν τινα μαγικὴν δύναμιν· μόλις ὅμως ἐξήρχετο, καὶ τὸ μέτωπόν του ἐφαιδρύνετο, καὶ ἠνοίγετο ἡ καρδία του· ἐγίνετο νέος. — Ἐμπρός, μ' ἔλεγε, Μάξιμε, καιρὸς νὰ τρέξωμεν! — Καὶ χαίροντες ἐτρέχαμεν πανταχοῦ. Τὸν ἔβλεπες τότε γελῶντα ὡς παιδίον, καὶ ἐνουσιαζόμενον, καὶ εὐθυμοῦντα, καὶ ἐρμηνεύοντα ἀπλοϊκῶς τὰ αἰσθηματὰ του. Ταῦτα πάντα κατέθειλον τὴν νεανικὴν μου καρδίαν, καὶ ἐπεθύμουν κἂν μέρος νὰ μεταδώσω εἰς τὴν ἐν παραδύστῳ στεναζούσαν μητέρα μου. Ἐκτοτε ἤρχισα ν' ἀγαπῶ τὸν πατέρα μου, καὶ τὴν ἀγάπην μου ἐπηύξησεν ἐντὸς ὀλίγου ἀληθὴς θαυμασμὸς, ὅτε τὸν εἶδα ἀναπτύσσοντα τὰ σπάνια προτερήματα τῆς ἀξιολόγου του φύσεως κατὰ τινὰς περιστάσεις τοῦ βίου, κατὰ τὴν θήραν, παραδείγματος χάριν, καὶ τὴν ἵπποδρομίαν, καὶ τοὺς χορούς, καὶ τὰ γύμναστα. Ἦτον ἐμπειρότατος ἵππεύς, εὐραδὴς, ἐπιτηδειότατος περὶ τὸ παίζειν, ἀ-

τρόμητος και ἐλευθέριος· ὄθεν τὸν ἐθεώρουν ἐγὼ ὡς ἐντελῆ τύπον ἀνδρικήs χάριτος και ἱπποτικῆs εὐγενείας. Αὐτὸς ἑαυτὸν ὠνόμαζεν, ὑπομειδιῶν μετὰ τινος πικρίας, τὸν τελευταῖον τῶν εὐγενῶν. Τοιοῦτος ἦτον ὁ πατήρ μου ἐκτὸς τῆs οἰκίας· ἐντὸς ὅμως αὐτῆs ἐγένετο γέρων ἀνήσυχος, στρυφνὸς και βίαιος.

Αἱ πρὸς τὴν μητέρα μου, τὴν τόσῃ γλυκεῖαν και τόσῃ ἀβράν, παραφορὰ του θὰ μ' ἔφεραν βεβαίως εἰς ἀγανάκτησιν, ἐὰν δὲν ἔσπευδε νὰ τὰς ἀποπλύνῃ διὰ τῶν ἐνθέρμων ἀποδείξεων τῆs μετανοίας και τῆs ἀγάπης περὶ τῶν ὁποίων ὠμίλησα. Αἱ ἀποδείξεις αὐταὶ ἐδικαιολόγουν τὸν πατέρα μου μαρτυροῦσαι ὅτι ἦτο φύσει μὲν ἀγαθὸς και εὐαίσθητος, ὑποκείμενος ὅμως ἐνίοτε εἰς παραφορὰς ἕνεκα ἐπιμόνου και συστηματικῆs ἀντιστάσεως εἰς τὰς ὀρέξεις και τὰς ἐπιθυμίας του. Ἐγὼ δὲ ὑπέθετα τὴν μητέρα μου πάσχουσαν νευρικὴν ἀσθένειαν, ἢ μελαγχολίαν ἐκ τῶν δεινότερων τοῦτο τοῦλάχιστον ἐσυμπέρρινα ἀπὸ τοὺς λόγους τοῦ πατρός μου, ἂν και ὠμίλει μὲ περισκεψίν κατ' ἐμὲ πολλὰ δικαίαν.

Τῆs δὲ μητρός τὰ πρὸς τὸν πατέρα μου αἰσθηματὰ μ' ἐφαίνοντο ἀκατανόητα· τὸ βλέμμα τῆs, προσηλούμενον ἐνίοτε ἐπ' αὐτοῦ, ἠρμήνευε παράδοξον αὐστηρότητα· ἀλλὰ περήρητο ἢ αὐστηρότης ὡς ἀστραπή, και οἱ ὠραῖοι και μαλακοὶ ὀφθαλμοὶ και τὸ ἀναλλοιώτως γοητευτικὸν πρόσωπόν της ἐδεικνυον περιπαθῆ ἀφοσίωσιν και ἀπεριόριστον ὑποταγὴν εἰς τὸν σύζυγόν της.

Δεκαπενταετής ἦτον ἡ μητέρα μου ὅτε ὑπανδρεύθη και ὅτε ἐγέννησε τὴν ἀδελφὴν μου Ἐλένην, ἐγὼ εἶχον εἰκοσιδύο ἐτῶν ἡλικίαν. Ὀλίγον μετὰ τὴν γέννησιν τῆs ταλαιπώρου ἀδελφῆs μου ὁ πατήρ μου, ἐξεληθὼν σκυθρωπὸς μίαν τῶν ἡμερῶν ἀπὸ τὸν κοιτῶνα εἰς τὸν ὁποῖον ἐμαραίνετο ἡ μητέρα μου, μᾶλλον νὰ τὸν ἀκολουθήσω εἰς τὸν κῆπον. Μετὰ δὲ δύο ἢ τρεῖς γύρους ὅπως σιωπηλοῦς μὲ εἶπεν·

— Ἡξεύρεις, Μάξιμε, ὅτι ἡμέρα τῆ ἡμέρα γίνεται παραδοξωτέρα ἡ μητέρα σου ;

— Διότι πάσχει, ἀπεκρίθη.

— Βέβαια· ἀλλ' ἔχει μίαν ἰδέαν πολλὰ περιέργον ἐπιθυμῆ νὰ σπουδάσῃ τὴν νομικὴν.

— Τὴν νομικὴν ! ἀνεφώνησα. Θέλει λοιπόν, μὲ ὅλην τὴν ἡλικίαν, και τὴν γέννησιν, και τὴν κοινωτικὴν μου θέσιν, νὰ ὑπάγῃ νὰ κυλισθῶ εἰς ἓν σχολεῖον ; Εἶναι γελοῖον !

— Τῆs αὐτῆs ἰδέας εἶμαι κ' ἐγὼ, ἀπεκρίθη στεγνὰ ὁ πατήρ μου. Μὴ λησμονῆς ὅμως ὅτι εἶναι ἀρρώστη.

Ἄν και ἤμην οἰηματίας και εἰς ἄκρον πεφυσισμένος διὰ τε τὸ ὄνομα τῆs οἰκογενείας και τὰς μικρὰς ἐπιτυχίας μου εἰς τὰς συναναστροφάς, εἶχα ὅμως καλὴν καρδίαν και ἠγάπων τὴν μητέρα μου, ὡς ζήσας μάλιστα μετ' αὐτῆs εἰκοσιν ὀλόκληρα ἔτη. Ἐσπευσα λοιπόν νὰ τὴν βεβαιώσω περὶ τῆs ὑποταγῆs μου· αὐτὴ δὲ μ' εὐχαρίστησεν ὑπομειδιάσασα και νεύσασα τὴν κεφαλὴν, και μὲ εἶπε νὰ φιλήσω τὴν ἀδελφὴν μου κοιμωμένην ἐπὶ τῶν γονάτων της.

Ἐπειδὴ δὲ ἡ κατοικία μὰς ἀπέειχε τέσσαρα μὲ-

νον στάδια τῆs Γρατιανουπόλεως (Grenoble), ἤκο-
λουήθησα τὰ μαθήματά μου χωρὶς νὰ μακρυνθῶ ἀπὸ τὴν πατρικὴν στέγην. Μὲ τοσαύτην δὲ προσπάθειαν ἐξέταζεν ἀδιακόπως ἡ μήτηρ μου περὶ τῶν προόδων μου, ὥστε ἤρχισα νὰ ὑποπεύωμαι μήπως ὑπὸ τὴν λεγόμενῃ ἐκείνην φαντασιοκοπίαν τῆs ἐκκρύπτετο ἄλλο τι· μήπως, φέρ' εἰπεῖν, ἡ ἀποστρέφῃ τοῦ πατρός μου πρὸς τὰ θετικὰ συμφέροντα τοῦ βίου ἠλάττωσαν τὴν περιουσίαν μας, και ἤλπιζεν ἡ μήτηρ μου νὰ ἀνορθώσω αὐτὴν διὰ τῆs νομικῆs και τῆs πείρας. Ἄλλ' ἡ ὑποψία αὐτὴ δὲν μ' ἐφάνη ὀρθή· διότι, ναὶ μὲν ἤκουσα ἄλλοτε τὸν πατέρα μου παραπονοῦμενον διὰ τὰ ἐκ τῆs ἐπικρασίας δυστυχήματα, ἀλλὰ πρὸ πολλοῦ αὐτὸς μὲν δὲν παρεπονεῖτο πλέον, ἐκ δὲ τοῦ τρόπου καθ' ὃν ἐζῶμεν ἐφαίνετο ὅτι ἡ κατάστασις του ἦτο λαμπρά. Ἡ πατρογονικὴ μας οἰκία ἦτον ἄλλο ἀνάκτορον, και ὡς τοιοῦτον ἐθεωρεῖτο παρ' ὅλων. Πολλάκις ὁ πατήρ μου κ' ἐγὼ ἐκυνηγοῦμεν ὀλόκληρον ἡμέραν ἐντὸς τῶν ὑποστατικῶν ἢ τῶν δασῶν μας χωρὶς διόλου νὰ ἐξέλθωμεν ἐκτὸς τῶν ὁρίων των. Τὰ ἱπποστάσια μας ἦσαν τρισμέγιστα, και πλήρη πάντοτε πολυτίμων ἵππων τοὺς ὁποίους ὑπερηγάπα ὁ πατήρ μου. Πλὴν τούτων εἶχαμεν εἰς Παρισίους, ἐπὶ τινος τῶν γνωστοτέρων ὁδῶν, ὠραιότατην οἰκίαν. Εἰς ἓνα λόγον, ὅλος τοῦ ζῆν ὁ τρόπος ἀπεδείκνυεν ὅτι οὐδεμίαν ἐπάσχομεν στενοχωρίαν· διότι και εἰς αὐτὰ τὰ καθημερινὰ γεύματά μας εἶχομεν τὰ ἐκλεκτότερα τῶν φαγητῶν.

Ἐν τοσούτῳ ἡ μήτηρ μου ἐτήκετο ἀνεπισθητικῶς μὲν ἀλλ' ἀδιακόπως. Καὶ ἤλθεν ἡμέρα καθ' ἣν ἠλλοιώθη ὁ ἀγγελικὸς της χαρακτήρ. Τὸ στόμα ἐκείνο, ἀπὸ τοῦ ὁποῖον ἐξήρχοντο πάντοτε, παρόντος μου τοῦλάχιστον, λόγοι γλυκεῖς, ἔγεινε πικρὸν και θρασυ· μὲ εἰρωνεῖαν και πικρίαν ἐσχολίαζε πᾶν ἐκτὸς τῆs οἰκίας βῆμά μου. Ὁ πατήρ μου, κατὰ τοῦ ὁποῖου ἐπετίθετο ὡς και κατ' ἐμοῦ, ὑπέφερε πάντα μὲ ὑπομονὴν τὴν ὁποῖαν ἐθαύμαζα· ἤρχισεν ὅμως νὰ διαγῆ τὸ πλεῖστον μέρος τῆs ζωῆs του ἐκτὸς τῆs οἰκίας, αἰσθανόμενος, ὡς μ' ἔλεγε, ἀνάγκην διασκεδάσεως. Μὲ ἠνάγκαζε δὲ πάντοτε νὰ τὸν συνοδεύω· ἐγὼ δὲ νέος ἔτι, και ἐνθερμος, και ἀγαπῶν τὰς ἡδονάς, και, ὡς τὸ εἶπω, ἀνάνδρον ἔχων καρδίαν, ὑπετασσόμην εἰς τὰ νεύματά του.

Τὸν Σεπτέμβριον τοῦ 1853 ἔτους ἔμελλον νὰ γίνωσιν ἱπποδρομῖαι ὄχι μακρὰν τῆs οἰκίας μας, εἰς τὰς ὁποίας ἐστάλησαν και πολλοὶ ἵπποι τοῦ πατρός μου. Ἐξεληθόντες ἀπὸ προΐας, αὐτὸς και ἐγὼ, ἐπαρεθύημεν εἰς τὸ ἱπποδρόμιον. Περὶ δὲ μεσημβρίαν, ἐνῶ ἐκάλπαζον εἰς τὴν ἄκραν αὐτοῦ διὰ νὰ βλέπω καλῆτερον τὰς περιπετείας τοῦ ἀγῶνος, ἐλθὼν τις τῶν ὑπηρετῶν μὲ εἶπεν ὅτι μ' ἐζήτει πρὸ ἡμισείας ὥρας· ὅτι ὁ πατήρ μου, καλεσθεὶς ἀπὸ τὴν μητέρα μου, ἐπέστρεψεν εἰς τὴν οἰκίαν, και ὅτι ἐπεθύμει νὰ ἐπιστρέψω και ἐγὼ. — Τί τρέγει ; ἠρώτησα παραχθεις. — Νομίζω, ἀπεκρίθη, ὅτι ἡ κυρία πάσχει πολὺ. — Τοῦτο ἀκούσας ἀνεχώρησα ἐξω φρενῶν,

Ἐλθὼν εἶδα τὴν ἀδελφὴν μου παίζουσαν εἰς τὸ σιαπηλὸν καὶ ἔρημον προαύλιον· καὶ ἐνῶ ἐπαί-
 ζεσα τρέξασα καὶ ἐναγκαλισθεῖσά με εἶπε με ἦθος
 μυστηριώδες καὶ σχεδὸν φαιδρὸν. — Ἦλθεν ὁ πνευ-
 ματικός. — Καὶ ὅμως καμμία ἔκτακτος κίνησις.
 κανὲν σημεῖον ἀταξίας ἢ φόβου. Ἀναβὰς ταχέως
 τὴν κλίμακα, διευθυνόμενὴ πρὸς τὸν κοιτῶνα τῆς
 μητρός μου, ὅτε εἶδα τὸν πατέρα μου ἐξερχόμενον
 κάτωθρον καὶ τρέμοντα τὰ χεῖλη. — Μάξιμε, με
 εἶπε, χωρὶς νὰ με ἀτενίσῃ, ἡ μήτηρ σου σὲ ζητεῖ.
 Ἐπειδὴ δὲ ἠθέλησα νὰ τὸν ἐρωτήσω, αὐτὸς δὲν
 ἐστάθη, ἀλλ' ἐπλησίασεν εἰς τὸ παράθυρον ὡς διὰ
 νὰ ἴδῃ ἐκτός. Ἐμβὰς εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς μητρός
 μου εἶδα αὐτὴν μὲν πλαγιασμένην εἰς μέγα θρα-
 νίον, μίαν δὲ τῶν χειρῶν τῆς κρεμαμένην ὡς νε-
 κρᾶν. Εἰς τὸ πρόσωπόν τῆς, λευκὸν ὡς κηρίον, ἐ-
 πανῆλθεν ἡ γλυκύτης καὶ ἡ χάρις ἐκείνη τὰς ὁ-
 ποίας εἶχεν ἐξορίσει πρὸ τινος καιροῦ ἡ ἀσθένεια·
 ἐφαίνετο ὅτι ὁ ἄγγελος τῆς αἰωνίας ἀναπαύσεως
 ἐπτερῦγιζεν ἐπὶ τοῦ μετώπου τῆς. Εὐθύς ἐγονάτισα·
 καὶ ἐκείνη μισοανοίξασα τοὺς ὀφθαλμούς, ἀνεσήκωσε
 με κόπον τὴν λιγίζουσαν κεφαλὴν τῆς, καὶ με ἡ-
 τένισε πολλὴν ὥραν. Ἐπειτα δὲ, με φωνὴν ὁμοιά-
 ζουσαν μᾶλλον διακεκομμένην πνοὴν, εἶπεν ἀργά
 τὰς λέξεις ταύτας. — Ταλαίπωρόν μου τέκνον! . . .
 χάνομαι . . . Μὴ κλαίης! . . . Μὲ παρημέλησες
 πρὸ τινος καιροῦ· ἀλλ' εἶχα κατανήσει τόσον ὁ-
 χληρά! . . . Θὰ ἐξαναενταμωθῶμεν, Μάξιμε, καὶ
 θὰ σ' ἐξηγήσω, υἱέ μου . . . Δὲν ἤμπορῶ πλέον . . .
 Ἐνθύμησε εἰς τὸν πατέρα σου ὅ,τι με ὑπεσχέθη.
 Σὺ δὲ, εἰς τὴν πάλιν αὐτὴν τῆς ζωῆς, ἔσο γεν-
 ναῖος καὶ συγχώρει τοὺς ἀσθενεῖς! — Ταῦτα εἶ-
 πούσα ἔπεσεν ἡμιθανής· μετὰ μικρὸν δὲ ἀναση-
 κώσασα ἐναγωνίως ἓνα τῶν δακτύλων τῆς καὶ ἀ-
 τενίσασά με. — Τὴν ἀδελφὴν σου, εἶπε, καὶ ἐκλεί-
 σθησαν τὰ μελανὰ βλέφαρά τῆς. Ἦνοιξεν ὅμως
 καὶ πάλιν μετ' ὀλίγον αὐτὰ καὶ ἐξέτεινε σφοδρῶς
 τοὺς βραχίονας. Εὐθύς ἀφῆκα φωνὴν, καὶ δραμῶν
 ὁ πατήρ μου, περιεπτύχθη πολλὴν ὥραν, χύνων
 θερμὰ δάκρυα. τὸ σῶμα τῆς μάρτυρος.

Μετὰ τινὰς ἡμέρας, κατὰ προσταγὴν του, ἐκ-
 πληροῦντος, ὡς ἔλεγε, τὴν τελευταίαν θέλησιν τῆς
 μητρός μου, ἀνεχώρησα ἀπὸ τὴν Γαλλίαν, καὶ ἐπε-
 δόθην εἰς τὸν πλάνητα βίον, τὸν ὅποιον μετῆλθα
 μέχρι σχεδὸν τῆς σήμερον. Ἐν ἔτος ἡμῶν ἀπὼν,
 καὶ ἡ φιλοστοργία τῆς καρδίας μου, αὐξάνουσα κα-
 θύσον ἐμετριάζοντο τῆς νεότητος αἱ ὀρμαί, πολ-
 λάκις μὲ παρεκίνησε νὰ ἐπιστρέψω εἰς τὴν πηγὴν
 τῆς ζωῆς μου, μεταξὺ τοῦ μνήματος τῆς μητρός
 καὶ τῆς κοιτίδος τῆς ἀδελφῆς μου· ἀλλ' ὁ πατήρ
 μου αὐτὸς εἶχε προσδιορίσει τὴν διάρκειαν τῆς
 περιηγήσεώς μου, καὶ, ὡς με εἶχε συνειθίσει, δὲν
 ἦτον εὐκόλον νὰ παρακούσω τὴν θέλησίν του. Ἀπὸ
 τὰς ἐπιστολάς του, εὐμενεῖς μὲν ἀλλὰ συντόμως,
 δὲν ἐξήγετο ἂν ἠσθάνετο ἀνυπομονησίαν νὰ με ἴδῃ.
 Διὰ τοῦτο κατεταράχθη ὅτε πρὸ δύο μηνῶν ἐλ-
 θὼν εἰς Μασσαλίαν εὗρηκα πολλὰς ἐπιστολάς του
 προσκχλούσας με κατεσπυεσμένως.

Ὅτε εἶδα ἐκ νέου τὰ ὑπέρογκα τείχη τῆς ἀρ-
 χαίας οἰκίας μας, ζωγραφούμενα μαύρα ἐπὶ τῆς
 χιονισμένης πεδιάδος, ἦτο ζοφερὰ ἔσπερα Φεβρου-
 αρίου. Ὁ βορέας ἔπνεε δριμύς καὶ κατάψυχρος,
 καὶ ὡς ξηρὰ φύλλα ἐπιπτεν ἡ πάχνη ἀπὸ τὰ δέν-
 δρα μὲ κρότον ἀσθενῆ μὲν ἀλλὰ θλιβερόν. Ἐμβὰς
 εἰς τὴν αὐλήν, μ' ἐφάνη ὅτι εἶδα τὴν σκιάν τοῦ
 πατρός μου εἰς ἓν τῶν παραθύρων τῆς μεγάλης
 προσγείου αἰθούσης, ἡ ὁποία, κατὰ τὰ τελευταῖα
 ἔτη τῆς ζωῆς τῆς μητρός μου, δὲν ἠνοιγέτο ποτέ.
 Ἐδραμα πρὸς αὐτόν, ὅστις πρῶτον μὲν ἀφῆκεν ὑπό-
 κωφον φωνήν, ἔπειτα δὲ με περιεπτύχθη ἡσθάνθη
 τότε τὴν καρδίαν του πάλλουταν σφοδρῶς. — Εἶ-
 σαι παγωμένος, με εἶπε, τέκνον μου, φαινόμενος
 παρὰ τὸ σύνηθες φιλοφρονέστερος πρὸς ἐμέ· ζεστά-
 σου, ζεστάσου. Τὸ δωμάτιον τοῦτο εἶναι ψυχρὸν,
 ἀλλὰ μένω ἐδῶ κατὰ προτίμησιν, διότι τοῦλάχισ-
 στον ἀναπνέω.

— Εἶσθε καλά, πάτερ μου;

— Μετρίως, ὡς βλέπεις.

Καὶ ἀφήσας με πλησίον τῆς ἐστίας, ἐπανέλαβεν
 εἰς τὴν μεγίστην ἐκείνην αἴθουσαν, τὴν ὁποίαν μό-
 λεις δύο ἢ τρία κηρία ἐφώτιζαν, τὸν διακοπέντα
 περίπατόν του. Ἡ παράδοξος αὐτὴ ὑποδοχὴ μὲ
 κατέπληξε, καὶ ἐκθαμβὸς τὸν παρετήρουν.

— Εἶδες τὰ ἀλογά μου; με ἠρώτησεν αἴφνης
 χωρὶς νὰ σταθῇ.

— Πότε!

— Ναί, ἔχεις δίκαιον, τώρα ἤλθες. Καὶ μετὰ
 μικρὰν σιωπὴν. — Μάξιμε, εἶπεν, ἔχω νὰ σὲ ὁμιλήσω.

— Σὰς ἀκούω πάτερ μου.

Ἄλλ' ὡς νὰ μὴ με ἤκουσεν, ἐξηκολούθησε περι-
 πατῶν καὶ συχνὰ ἐπαναλαμβάνων τό. — Ἐχω νὰ
 σὲ ὁμιλήσω, υἱέ μου. Τέλος πάντων ἐστέναξε βα-
 θέως, ἔτριψε τὸ μέτωπόν του, καὶ καθήσας μὲ ὀρμήν,
 μ' ἔδειξε θρανίον ἀπέναντί του. Τότε, ὡς νὰ ἐπεθύ-
 μει μὲν νὰ ὁμιλήσῃ, δὲν εἶχε δὲ θάρρος, οἱ ὀφθαλ-
 μοὶ του ἠτένισαν τοὺς ἰδικούς μου ἔκφρασιν ἔχοντες
 ὀδύνης, ταπεινώσεως καὶ ἰκεσίας· διὸ καὶ κατε-
 θλίβην ὡς γνωρίζων τὴν υπερβάλλουσαν φιλοτι-
 μίαν τοῦ πατρός μου. Ὅποιαιδίποτε καὶ ἂν ἦσαν
 αἱ παρεκτροπαὶ τὰς ὁποίας τοσοῦτον ἐδυσκόλευετο
 νὰ ὁμολογήσῃ, ἡ καρδία μου ἐσυγχώρει προθύμως
 ἅλας· ἀλλ' αἴφνης τὸ βλέμμα του, τὸ ὅποιον εἶχε
 προσηλωμένον ἀδιακόπως ἐπάνω μου, ἔλαβε θαυμα-
 στικὴν τινα καὶ ἀόριστον καὶ τρομερὰν ἔντασιν, ἡ
 χεὶρ του ἔσφιγξε σφοδρότατα τὸν βραχίονά μου, καὶ
 ἐγερθεὶς κατέπεσε βαρέως . . . Δὲν ἔζει πλέον!

Ἡ ἀνθρώπινος καρδία οὔτε συλλογίζεται, οὔτε
 ὑπολογίζεται· καὶ τοῦτο εἶναι τὸ καύχημά τῆς. Ἀπὸ
 τὴν ὥραν ἐκείνην ἐνόησα τὰ πάντα· μία μόνη στιγ-
 μὴ, χωρὶς διόλου ἐξηγήσεις, ἀλλ' ὡς ἐξ οὐρανοῦ
 φωτός, ἤρκεσε νὰ με ἀποκαλύψῃ τὴν ὀλεθρίαν ἀλή-
 θειαν, τὴν ὁποίαν οὐδ' ὑπωπτεύθη ἐἴκοσιν ἔτη, ἂν
 καὶ ἄπειρα διδόμενα παρουσιάζοντο καθ' ἐκάστην
 εἰς τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ἐνόησα ὅτι ἡ καταστροφὴ
 τοῦ οἴκου μας ἦτο τελεία. Καὶ ὅμως ἀγνωῶ ἂν τὸν
 πατέρα μου, κληροδοτοῦντά με καὶ τοῦ Κροῖσου τὰ

πλούτη, θὰ ἔκλαια περισσότερον. Τὴν ἀπερίγραπτόν μου λύπην ἐπηύξανεν αἰσθημα οἴκτου πρὸς αὐτόν, αἰσθημα ὀδυνηρότατον. Μ' ἐφαίνετο ὅτι βλέπω πάντοτε τὸ ἱκετευτικὸν καὶ τεταπεινωμένον ἐκεῖνο βλέμμα του, καὶ παραδιδόμην εἰς ἀπελπισίαν, διότι δὲν ἐπρόφρασα νὰ εἶπω μίαν κἀν λέξιν παρηγόριον εἰς τὴν δυστυχῆ ἐκείνην καρδίαν. Ὡς παράφρων ἔκραξα πρὸς ἐκεῖνον ὅστις δὲν μὲ ἤκουε πλέον. — Σὲ συγχωρῶ, σὲ συγχωρῶ! — Θεέ μου, πόσον τρομερὰς ὥρας ἐπέρασα!

Ὡς συμπεραίνω, ἡ μήτηρ μου ἀποθνήσκουσα κατάρθωσε τὸν πατέρα μου νὰ ὑποσχεθῆ ὅτι θὰ πωλήσῃ τὰ περισσότερα ὑποστατικά του διὰ νὰ πληρώσῃ τὰ μέγιστα χρέη εἰς τὰ ὁποῖα εἶχεν ὑποπέσει δαπανῶν κατ' ἔτος ἐν τρίτον πλέον τοῦ εἰσοδήματος του, καὶ νὰ ζήσῃ ἀκολούθως μὲ τὰ ὀλίγα λείψανα τῆς περιουσίας του. Καὶ ἐτήρησε μὲν ἐκεῖνος τὴν ὑπόσχεσίν του πωλήσας τὰ δάση καὶ μέρος τῶν ὑποστατικῶν του ὅτε ὅμως εἶδεν εἰς χεῖράς του τόσῳ μέγα χρηματικὸν ποσόν, ἀντὶ ν' ἀπαλλαχθῆ τῶν χρεῶν του, εἰς μὲν χρεώλυτρον ἀφιέρωσεν ἐλάχιστον μέρος, ἐπεχείρησε δὲ νὰ ἀνασκευάσῃ τὴν περιουσίαν του διὰ τῶν ἀπεικταίων μέσων τοῦ χρηματιστηρίου. Ἐκ τούτου ὁ ὄλεθρός του.

Δὲν καταμέτρησα εἰσέτι ὅλον τὸ βῆθος τῆς ἀβύσσου εἰς τὴν ὁποίαν κατεποντίσθημεν. Μίαν ἐβδομάδα μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός μου, ἠσθένησα βραχέως, καὶ μόλις μετὰ δέμηνον ἀσθένειαν ἀφῆκα τὸν πατρικὸν μου οἶκον τὴν ἡμέραν καθ' ἣν ξένος ἔλθων κατέλαβεν αὐτόν. Κατ' εὐτυχίαν ἀρχαῖός τις φίλος τῆς μητρός μου, κατοικῶν εἰς Παρισίους, δι-εξάγων ἄλλοτε ὡς συμβολαιογράφος τὰς ὑποθέσεις μας, ἦλθεν εἰς βοήθειάν μου. μ' ἐπρότεινε νὰ ἐπιστατήσῃ εἰς τὴν ἐξακρίβωσιν τῶν χρεῶν, ἐξομαλύνων μεγάλας δυσκολίας τὰς ὁποίας οὐδ' ἔννοῶ ἐν τῇ ἀπειρίᾳ μου. Ἀνέθεσα λοιπὸν εἰς αὐτόν τὴν φροντίδα ταύτην, καὶ ὑποθέτω ὅτι θὰ ἐτελείωσεν τὸ ἔργον του. Μόλις ἔλθων χθὲς τὸ πρωτὶ ἔτρεξα εἰς τὴν οἰκίαν του ἀλλ' εἶναι εἰς τὴν ἐξοχὴν ὅθεν θὰ ἐπιστρέψῃ αὔριον. Τρομερὰ ὑπῆρξαν αἱ δύο αὐταὶ ἡμέραι· ἀληθῶς ἡ ἀβεβαιότης εἶναι τὸ χειρότερον ὅλων τῶν δεινῶν, διότι ἐκνευρίζει τὴν ψυχὴν καὶ παραλύει τὸ θάρρος. Θὰ ἐγέλων βεβαίως πρὸ δέκα ἐτῶν ἐάν τις μ' ἔλεγεν ὅτι ὁ γέρον αὐτὸς συμβολαιογράφος, τοῦ ὁποῦ ἡ δογματικὴ ὀμιλία καὶ οἱ ἀκομφοὶ τρόποι διέστειλλον τὰ χεῖλη καὶ τοῦ πατρός μου καὶ ἐμοῦ, θὰ ἐγίνετο τὸ μόνον μαντεῖον τὸ μέλλον νὰ χρησιμοδοτήσῃ ἀμετακλήτως περὶ τῆς τύχης μου. Ἀγωνίζομαι ν' ἀποβάλω πᾶσαν ὑπερβολικὴν ἐλπίδα· ὑποθέτω μόνον ὅτι, ἀφοῦ πληρωθῶσι τὰ χρέη μας, θὰ περισσεύσωσιν ὡς ἔγγιστα ἑκατὸν εἰκοσὶν ἕως ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδες φράγκων. Εἶναι δύσκολον νὰ μὴ μείνῃ ἀπὸ περιουσίαν πέντε ἑκατομμυρίων τασούτῳ εὐτελὲς λείψανον. Σκοπὸν ἔχω νὰ λάβω εἰς τὸ μερίδιόν μου δέκα χιλιάδας φράγκων, καὶ νὰ ὑπάγω εἰς τὰς νέας χώρας τῆς Ἀμερικῆς νὰ ζητήσω τύχην, τὰ δὲ λοιπὰ ν' ἀφήσω εἰς τὴν ἀδελφὴν μου.

Ἄρκετὰ ἐσημείωσα ἀπόψε. Ὡ πόσον εἶναι λυπηρόν ν' ἀνακαλῶμεν εἰς τὴν μνήμην τοιαῦτα! Αἰσθάνομαι ὅμως μικρὰν ἀνακούφισιν. Βεβαίως ἡ ἐργασία εἶναι νόμος ἱερός, ἐπειδὴ καὶ πολλὰ ὀλίγον ἐργαζόμενοι αισθανόμεθα εὐχαρίστησιν καὶ γαλήνην ψυχῆς· καὶ ὅμως δὲν ἀγαπᾷ ὁ ἄνθρωπος τὴν ἐργασίαν. Ναὶ μὲν ἀναγνωρίζει τὰ εὐεργετικά της ἀποτελέσματα, ἀπολαμβάνει αὐτὰ καθ' ἑκάστην καὶ χαίρει· ἀλλ' ὅταν ἐρχεται ἡ ἐπιούσα, ἀρχίζει τὸ ἔργον του μὲ τὴν αὐτὴν δυσθυμίαν. Μὲ φαίνεται ὅτι ὑπάρχει εἰς τοῦτο παράδοξος καὶ μυστηριώδης ἀντίφασις, ὡς νὰ αισθανόμεθα ἐν ταύτῳ ἐργαζόμενοι καὶ τὴν τιμωρίαν καὶ τὸν θεῖον καὶ πατρικὸν χαρακτῆρα τοῦ δικαστοῦ.

Πέμπτη.

Μόλις ἐξύπνησα σήμερον καὶ μ' ἐνεχειρίσθη ἐπιστολὴ τοῦ γέροντος Λωβεπέν, διὰ τῆς ὁποίας μ' ἐκάλει εἰς τὸ γεῦμα ζητῶν συγχώρησιν διὰ τὸ πολὺ θάρρος· ἀλλ' οὐδὲ λέξιν ἔγραψε διὰ τὰ συμφέροντά μου. Κακὸς οἰωνός.

Ἔως οὐ ἔλθῃ ἡ ὥρα τοῦ γεύματος, παραλαβὼν τὴν ἀδελφὴν μου ἀπὸ τοῦ μοναστήριον τὴν περιέφερα εἰς τὴν πόλιν. Οὐτε ὑποπτεύεται ἡ ταλαίπωρος τὴν καταστροφὴν μας. Διαρκοῦντος τοῦ περιπάτου, πολλὰ ὀρέξεις καὶ ἐπιθυμίαι ἀρκετῆς δαπάνης πρόξενον ἀνέβησαν εἰς τὴν καρδίαν της. Ἦγόρασε χειρόκτια, χαρτίον κόκκινον, ζαχαρωτὰ διὰ τὰς φίλας της, σπάνια ὄσπρια, σαπώνιον ἐκ τῶν ἀρίστων, ἐργαλεῖα ζωγραφικῆς, πράγματα ἐν συντόμῳ χρήσιμα μὲν, ἀλλ' ὄχι ἀναγκαῖα ὅσον ἐν γεῦμα. Εἶθε ν' ἀγνοῆ πάντοτε τὴν δυστυχίαν μας!

Τὴν ἕκτην εὐρέθην εἰς τοῦ Κ. Λωβεπέν ἀγνοῶ ποῖαν ἡλικίαν ἔχει ὁ γέρον φίλος μας· ἀφοῦ ὅμως τὸν ἐγνώρισα εἶναι πάντοτε ὁ αὐτός. Ὑψηλός, ισχνός, καὶ ὀλίγον κυρτός, ἀσπρομάλλης, ὅξυ ἔχων τὸ βλέμμα ὑπὸ μαύρας ὀφρῦς καὶ ὄψιν ἀνθρώπου λεπτοῦ μὲν ἀλλ' εὐρώστου. Φορεῖ πάντοτε ἔνδυμα μαῦρον τοῦ παλαιοῦ συρμοῦ, λευκὸν λαιμοδέτην καὶ ἀδάμαντα εἰς τὸ στῆθος, ἔχει δηλαδὴ ὅλα τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα ἀνδρὸς σοβαροῦ, μεθοδικοῦ καὶ φίλου τῶν ἀρχαίων παραδόσεων. Μ' ἐπερίμενε πρὸ τῆς ἀνοικτῆς θύρας τῆς μικρᾶς του αἰθούσης· καὶ μετὰ βαθεῖαν ὑπόκλισιν, λαβὼν ἐλαφρῶς τὴν χεῖρά μου διὰ δύο δακτύλων, μὲ ὠδήγησε πρὸς γραίαν ἀπλοῖκὸν ἔχουσαν τὸ ἦθος καὶ ἰσταμένην πρὸ τῆς ἐστίας. — Ὁ μαρκίων Κ. Χαμφεὺ δ' Ὀντερίβ, ἀνεφώνησε μεγαλοφώνως καὶ ἐμφαντικῶς· στραφεὶς δὲ καὶ πρὸς ἐμὲ εἶπε ταπεινότερον. — Ἡ Κυρία Λωβεπέν.

Ἀφοῦ δὲ ἐκαθήσαμεν, ἐπεκράτησεν ὀλίγον σιωπὴ ἀπορίας. Τὸ κατ' ἐμὲ, ἠλπίζον ὅτι ὁ οἰκοδεσπότης θὰ μ' ἔλεγεν ἀμέσως ὀριστικὸν τι περὶ τῆς ὑποθέσεώς μου· ἀλλ' ἐπειδὴ ἐσιώπα, ἐσυμπέρανα ὅτι ἡ εἰδησις δὲν θὰ ἦτο πολλὰ εὐχάριστος. Τοῦτον δὲ τὸν συμπερασμὸν μου ἐπεκύρωσαν καὶ τὰ λαθραῖα καὶ οἰκτιρμονα βλέμματα τῆς οἰκοδεσποίνης· ἀλλ' οὔτε ἡ ἀνεξήγητος προσοχὴ μὲ τὴν ὁποίαν μὲ ἠτένιζεν ὁ Κ. Λωβεπέν μ' ἐφαίνετο ἀμικτός χαιρε-

κακίας. Ἐνθυμηθεὶς τότε ὅτι ὁ πατήρ μου διέκρι-
 νεν εἰς τὴν καρδίαν τοῦ πρώην συμβολαιογράφου,
 ὑπὸ τὰς προσποιητὰς ὑποκλίσεις του, λείψανον ζύ-
 μης ἀρχαίου δυσγενοῦς, καὶ ὀχλοκόπου μάλιστα,
 ἐνόμισα ὅτι ἡ ζύμη αὕτη ἀνέβραζε τὴν ὥραν ἐκεί-
 νην, καὶ ὅτι ἡ κρυφία τοῦ γέροντος ἀντιπάθεια
 ἔχαιρε βλέπουσα εὐγενῆ ἐκπεσόντα. Ἐλαβα ἀμέσως
 τὸν λόγον προσπαθῆσας νὰ δεῖξω, καὶ τοὶ βαρέως
 δυσθυμῶν, ἀταραξίαν. — Διατί, ἠρώτησα; ἀνεχω-
 ρήσατε, Κ. Λωβεπέν, ἀπὸ τὴν ἀγαπητὴν σας πλα-
 τεῖαν τῆς...; Πῶς τὸ ἀπεφασίσατε;

— Τῶντι, Κ. μαρκίων, ἔκαμα ἀπιστίαν ἀνάμοσον
 εἰς τὴν ἡλικίαν μου· ἀλλ' ἀφήσας τὸ συμβολαιο-
 γραφεῖον, ἔπρεπε ν' ἀφήσω καὶ τὴν κατοικίαν, διότι
 δὲν εἶν' εὐκόλος ἡ μετάθεσις τῶν γραφείων.

— Βλέπω ὅμως ὅτι ἐργάζεσθε ἀκόμη.

— Διὰ φιλικὰς μόνον ὑποθέσεις, Κ. μαρκίων.

Ἐντιμὸι τινες καὶ σημαντικὴν οἰκογένειαν, τῶν ὀ-
 ποίων τὴν ὑπόληψιν εὐτύχησα ν' ἀποκτήσω εἰς τὸ
 τεσσαρακονταπενταετὲς στάδιόν μου, εὐαρεστοῦνται
 ἀκόμη εἰς δυσκόλους περιστάσεις, νὰ ζητῶσι τὴν
 βοήθειαν τῆς πείρας μου φρονῶ δὲ ὅτι σπανίως
 μετανοοῦν διὰ τοῦτο.

Μόλις ἐτελείωσα τὴν ὁμιλίαν του, καὶ γραῖα ὑ-
 πηρέτις ἐλθοῦσα μᾶς ἐκάλεσεν εἰς τὸ γεῦμα. Ἐπρόσ-
 φερα τότε τὸν βραχίονά μου εἰς τὴν κυρίαν. Διαρ-
 κοῦντος τοῦ γεύματος καθ' ὃ ἡ συνομιλία περιε-
 στράφη εἰς ἀσήμαντα πράγματα, ὁ μὲν κύριος δὲν
 ἔπαυεν ἀτενίζων με μὲ βλέμμα ὀξύ καὶ ἀμφίβολον,
 τῆς δὲ κυρίας ἡ φωνή, ὁσάκις μ' ἐπρόσφερε φαγη-
 τόν, ἐτρέπετο ἐπὶ τὸ ὀρνῶδες ὡς ὅτε ἀποτεῖνο-
 μεν τὸν λόγον εἰς ἀσθενῆ. Τέλος πάντων ἐσηκώθημεν,
 καὶ ὁ γέρον συμβολαιογράφος μ' ἔφερεν εἰς τὸ γρα-
 φεῖόν του ὅπου ἐπίαμεν καφέν. Καὶ ἐγὼ μὲν ἐκάθη-
 ῶν κατὰ πρόσκλησίν του, αὐτὸς δὲ, στήριχθεὶς εἰς
 τὴν ἐστίαν.

— Κύριε μαρκίων, εἶπε, μ' ἐτιμῆσατε ἀναθέ-
 σαντές με τὰς ὑποθέσεις τοῦ μακαρίτου πατρὸς σας.
 Χθὲς ἤτοιμαζόμεν νὰ σᾶς γράψω, ὅτε ἔμνηθα τὸν
 ἐρχομόν σας· ὅθεν θὰ σᾶς εἰπῶ διὰ ζώσης τὸ ἀπο-
 τέλεσμα τοῦ ζήλου καὶ τῶν πράξεών μου.

— Προμηντεῦω, κύριε, ἀτυχῆς ἀποτέλεσμα.

— Ἀτυχῆς, Κ. Μαρκίων· δὲν κρύπτω ὅτι πρέ-
 πει νὰ ὀπλισθῆτε μὲ πολὺ θάρρος διὰ νὰ τὸ μάθε-
 τε· ἀλλ' ἔχω τὴν συνήθειαν νὰ προχωρῶ μεθοδικῶς.
 Τὸ 1820 ἡ Κ. Λουίζα Ἐλένη Δυγάδ Δελατοῦς
 δ' Ἐρουβιλ ἐζήτηθη εἰς γάμον ἀπὸ τὸν Κάρολον
 Χριστιανὸν Ὀδιό, μαρκίωνα Χαμφεῦ δ' Ὀτεριβ.
 Ἐπειδὴ, κατ' ἀρχαιοτάτην παράδοσιν τῆς οἰκογε-
 νείας Δελατοῦς, ἐπεμελούμην τὰ συμφέροντά της,
 καὶ διὰ τοῦτο εἶχα οἰκειότητά τινα μὲ τὴν νέαν
 κληρονόμον, μετεχειρίσθην πάντα λόγον διὰ νὰ πο-
 λεμήσω τὸ αἶσθημά της, καὶ νὰ προλάβω τὴν ὀλε-
 θρίαν ταύτην συγγένειαν. Λέγω δὲ ὀλεθρίαν, ὅχι
 διότι ἡ περιουσία τοῦ μαρκίωνος, ἃς εἶχε καὶ τινες
 ἱποχρεώσεις, δὲν ἦτο ἴση μὲ τὴν ἰδικήν της, ἀλλὰ
 διότι ἐγνώριζα τὸν κληρονομικόν, οὕτως εἰπεῖν, χα-
 ρακτῆρα τοῦ Κ. Χαμφεῦ. Βίχε μὲν ἐξωτερικὸν ἱπ-

ποτικὸν καὶ ἐπαγωγόν, ὡς ὅλοι οἱ τῆς οἰκογενείας
 του, ἀλλ' ὑπ' αὐτὸ ἐκρύπτετο ἰσχυρογνωμοσύνη, ἀ-
 περισκεψία, ἐπιπολαιότης, ἀκράτητος κλίσις πρὸς
 τὰς ἡδονάς, καὶ ἐπὶ τέλους ἐγαϊσμός ὑπέμετρος...

— Κύριε, ὑπέλαβα ἐγὼ ἀποτόμως, μὴ λησμο-
 νῆτε ὅτι λατρεύω ὡς ἱεράν τὴν μνήμην τοῦ πατρὸς
 μου, καὶ ὡς τοιαύτην ἐπίσης ἀπαιτῶ νὰ τὴν θεω-
 ρῶσι καὶ ὅσοι ὁμιλοῦν περὶ αὐτοῦ ἔμπροσθέν μου.

— Κύριε, ἀπεκρίθη ὁ γέρον συνταραχθεὶς, σέ-
 βομαι τὸ αἶσθημά σας· ἀλλ' ὁμιλῶν περὶ τοῦ πα-
 τρὸς σας, δὲν δύναμαι νὰ λησμονήσω ὅτι ὁμιλῶ
 περὶ ἀνθρώπου φονεύσαντος τὴν μητέρα σας, κόρην
 ἁγίαν, ἀληθινὸν ἄγγελον.

Ταῦτα ἀκούσας ἐσηκώθην τεταραγμένος. Ὁ δὲ
 Κ. Λωβεπέν, λαβὼν με ἀπὸ τὸν βραχίονα· — Συγ-
 χωρήσατε, εἶπε, κύριε, τοὺς λόγους μου· ἀλλ' ἠγά-
 πων τὴν μητέρα σας, καὶ τὴν ἔκλαυσα. Συνέταξα μὲ
 πολλήν μου λύπην, τ' ὁμολογῶ, τὸ προικοσύμφωνόν
 της. Ἄν καὶ ἐπέμενα νὰ μὴ παραχωρηθῆ εἰς τὸν
 πατέρα σας τὸ δικαίωμα νὰ διαθέτῃ τὴν προικα,
 δὲν εἰσηκούσθη· μόλις δὲ καὶ μετὰ βίας κατώρθωσα
 νὰ μείνῃ ἀναπαλλοτρίωτον τὸ ἐν τρίτον τῶν ἀκινή-
 των τῆς μητρός σας, καὶ τοῦτο ἐνόσφ δὲν ἐδίδεν
 αὐτὴ τὴν νόμιμον συγκατάθεσίν της. Ματαίαν πρό-
 νοιαν, ἢ μᾶλλον ἀπάνθρωπον πρόνοια τῆς φιλίας μου,
 διότι ὁ ὀλέθριος αὐτὸς ὄρος, ἐνῶ ἔγεινε δεκτὸς διὰ
 νὰ ἐξασφαλίσῃ τὴν ἡσυχίαν της, κατσκευάσεν ἐξ
 ἐναντίας τὰ σκληρότερα βᾶσανά της, δηλαδὴ τὰς
 ἐριδας ἐκείνας τὰς ὁποίας πολλάκις θὰ ἠκούσατε,
 καὶ κατὰ τὰς ὁποίας ἀφηρηπάζετο μικρὸν κατὰ μι-
 κρὸν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῆς ἀθλίης ὁ τελευταῖος κλη-
 ρος, ὁ ἄρτος τῶν τέκνων της.

— Σᾶς παρακαλῶ, κύριε!

— Ἐχετε δίκαιον, κύριε... Ἐρχομαι λοιπὸν
 εἰς τὰ παρόντα. Ἄμα μὲ ἀνεθέσατε τὰς ὑποθέσεις
 σας, καὶ πρῶτον χρέος μου ἐθεώρησα νὰ σᾶς προ-
 τρέψω νὰ δεχθῆτε ἐπὶ ὠφελήματι ἀπογραφῆς τὴν
 πατρικὴν σας κληρονομίαν.

— Τὸ ἀπεποιήθη, διότι προσεβάλλετο ἡ μνήμη
 τοῦ πατρὸς μου.

Ὁ Κ. Λωβεπέν, ῥίψας ἐπάνω μου βλέμμα ἐτα-
 στικόν, ὡς συνειθίζει, ἐπανέλαβε· — Δὲν ἀγνοεῖ-
 τε λοιπὸν, ὅτι ἀπορρίψαντες τὸ νόμιμον τοῦτο δι-
 καίωμα, ἀναλαμβάνετε ὅλα τὰ χρέη τῆς κληρονο-
 μίας, καὶ ὅταν ἀκόμη ὑπερβαίνωσι τὴν ἀξίαν αὐ-
 τῆς. Ὅθεν μὲ λύπην μου σᾶς εἰδοποιῶ ὅτι τοῦτο
 συμβαίνει. Ὡς παρατηρεῖτε εἰς τὰ ἐγγράφα ταῦτα,
 καὶ ἀφοῦ πωληθῆ ἡ οἰκία σας εἰς τιμὴν ὑπέρογκον,
 πάλιν σεῖς καὶ ἡ κυρία αὐτοσδέλφη σας θὰ μείνετε
 χρεώσται τεσσαράκοντα πέντε χιλιάδων φράγκων.

Τοῦτο ἀκούσας ἔμεινα ἐμβρόντητος, διότι ποτέ
 μου δὲν ἠλπίζα τοιαύτην καταστροφὴν. Ἐν λεπτὸν
 τῆς ὥρας ἤκουα ὡς ἡλίθιος τὸν μονότονον ἤχον τοῦ
 ὥρολογίου, ἐπὶ τοῦ ὁποίου προσήλωσα βλέμμα ἀ-
 μήχανον.

— Τώρα, ἐπανελάβεν ὁ Κ. Λωβεπέν, σᾶς εἰδο-
 ποιῶ, Κ. μαρκίων, ὅτι ἡ μακαρίτισσα μήτηρ σας,
 προβλέπουσα τὰ ἐνδεχόμενα, τὰ ὁποῖα κατὰ δυσ-

τυχίαν πραγματοποιοῦνται σήμερον, μ' ἐνεπιστεῖθη διαφόρους πολυτίμους λίθους, ἀξίαν ἔχοντας πενήτηκοντα περίπου χιλιάδων φράγκων. Διὰ τὴν προλάζομεν νὰ μὴ πέσῃ εἰς χεῖρας τῶν δαναιστῶν ὁ μόνος αὐτὸς πόρος σας, ἠμποροῦμεν νὰ καταφύγωμεν εἰς τὴν νόμιμον ὑπεκφυγὴν τὴν ὁποῖαν θὰ σὰς προτείνω.

— Περιττόν, κύριε. Μικκρίζω ἐξ ἐναντίας τὸν ἑαυτὸν μου, ὅτι διὰ τοῦ ἀνελπίστου τούτου βοηθήματος θὰ πληρώσω καθ' ὁλοκληρίαν τὰ χρέη τοῦ πατρός μου. Σὰς παρακαλῶ λοιπὸν νὰ τὸ μεταχεισθῆτε εἰς τοῦτο.

— Ἔστω, ἀπεκρίθη νεύσας τὴν κεφαλὴν. Ἀλλὰ χρεωστῶ νὰ σὰς προιδεάσω, Κ. μαρκίων, ὅτι τούτου γενομένου, μόλις θὰ μείνουν εἰς σὰς καὶ τὴν Κ. Ἐλένην τέσσαρες ἢ πέντε χιλιάδες φράγκων, τὰ ὁποῖα, κατὰ τὸν σημερινὸν τόκον, θὰ σὰς δίδουν διακόσια εικοσιπέντε φράγκα κατ' ἔτος. Ὅθεν συγχωρήσατέ με νὰ σὰς ἐρωτήσω εὐσεβάστως, φιλικῶς καὶ ἐμπιστευτικῶς, ἐπροβλέψετε κανένα ἄλλον πόρον δι' ὑμᾶς καὶ τὴν ἀδελφὴν σας; ποῖα εἶναι τὰ σχέδιά σας;

— Κανέν, κύριε. Ὅλα ὅσα συνέλαβα ἕως τώρα εἶναι ἀσμεβίβαστα μὲ τὴν κατάστασιν εἰς τὴν ὁποῖαν κατῆντησα. Ἄν ἤμην μόνος, θὰ ἐγινόμην στρατιώτης· ἀλλ' ἔχω τὴν ἀδελφὴν μου, καὶ κἂν νὰ συλλογισθῶ δὲν ἀνέχομαι τὴν ταλαιπωρὸν ἐργαζομένην καὶ ἄπορον. Εἶναι εὐχαριστημένη εἰς τὸ μοναστήριον, καὶ ἐπειδὴ εἶναι νέα ἠμπορεῖ νὰ μείνῃ ἀκόμη ἐκεῖ μερικὸς χρόνος. Τὸ κατ' ἐμέ, θὰ δεχθῶ εὐχαρίστως πᾶν ἔργον ἱκανὸν νὰ μὲ δίδῃ τὰ ἐξοδα τῆς ἀδελφῆς μου· ἐγὼ δὲ θὰ ζήσω μὲ μόνον ἄρτον, διὰ νὰ οικονομήσω τὴν προικὰ τῆς.

Ὁ δὲ Λωβεπὲν ἀτενίσας με ἀσκαρδαμυκτὶ εἶπε:

— Διὰ νὰ κατορθώσετε τοῦτο δὲν ἀρκεῖ νὰ λάβετε θέσιν δημοσίαν· ἡ πρόδοδος εἶναι βραδεία· χρειάζεται ἔργον ἀπὸ τὸ ὁποῖον εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς νὰ πορίζεσθε πέντε ἢ ἐξ ἑκατοντάδας φράγκων κατ' ἔτος. Πρέπει δὲ νὰ σὰς εἰπῶ ὅτι, ὅπως εἶναι ὀργανισμένη ἡ κοινωνία, δὲν φθάνει ν' ἀπλώσετε τὴν χεῖρα διὰ νὰ εὑρετε τὸν θησαυρὸν αὐτόν. Εὐτυχῶς ἔχω νὰ σὰς προτείνω ἄλλο τι ἱκανὸν νὰ βελτιώσῃ ἀπὸ τοῦδε, χωρὶς πολλοὺς ἀγῶνας, τὴν θέσιν σας. — Καὶ τοῦτο εἰπὼν προσήλωσεν ὀξύτερον τὸ βλέμμα ἐπάνω μου. — Κατὰ πρῶτον, Κ. μαρκίων, θὰ χρησιμεύσω εἰς ὑμᾶς ὄργανον ἐμπείρου, πλουσίου καὶ ἰσχυροῦ κερδοσκοποῦ. Ὁ κύριος οὗτος συνέλαβε τὴν ιδεάν σημαντικῆς ἐπιχειρήσεως τῆς ὁποίας τὸ εἶδος θὰ σὰς φανερώσω μετ' ὀλίγον· αὐτὴ ὅμως δὲν ἐπιτυχάνει χωρὶς τὴν συνδρομὴν τῆς ἀριστοκρατικῆς τάξεως. Φρονεῖ λοιπὸν ὅτι ὄνομα ἀρχαῖον καὶ ἐνδοξόν ὡς τὸ ἰδικόν σας, Κ. μαρκίων, εἰσαγόμενον μετὰ τῶν θεμελιωτῶν τῆς ἐπιχειρήσεως, θὰ ἐλύσῃ τὴν συναίνεσιν ἐκείνων πρὸς τοὺς ὁποίους θὰ διευθυνθῇ τὸ πρόγραμμα. Ἐπὶ τούτῳ, σὰς προσφέρει ἐν πρώτοις δωρεὰν δέκα μετοχάς, τῶν ὁποίων ἡ ἀξία, δέκα χιλιάδων φράγκων πρὸς τὸ παρόν, θὰ τριπλασιασθῇ πιθανώτατα ἀπὸ τὴν ἐπιτυχίαν τῆς ἐπιχειρήσεως. Πλὴν τούτων . . .

— Μὴ προχωρήτε, κύριε· τοιαῦται προτάσεις οὔτε νὰ μολύνουν τὰς ἀκοάς μου δέχομαι.

Ὡς νὰ ἐπέταξε σπινθὴρ ἀπὸ τὰς πυκνὰς τοῦ γέροντος ὀφθῆς ἠκτινοβόλησεν ὁ ὀφθαλμὸς του, καὶ μικρὸν μειδιάμα διέστειλε τὰ χεῖλη του. — Ἐάν ἡ πρότασις, εἶπε, δὲν σὰς ἀρέσκῃ, Κ. μαρκίων, οὔτε εἰς ἐμὲ ἀρέσκει. Ἐνόμισα ὅμως χρέος μου νὰ σὰς τὴν κοινοποιήσω. Ἰδοὺ ἄλλη, τὴν ὁποῖαν ἴσως νοστιμειυθῆτε, διότι τῶνόντι εἶναι μᾶλλον εὐχάριστος. Ἐχω ἀρχαιότατον πελάτην μου ἐντιμὸν ἔμπορον καταλιπόντα τὸ ἐμπόριον πρὸ ὀλίγου, συζῶντα μὲ τὴν μοναχοκόρην τοῦ τὴν ὁποῖαν ἐννοεῖτε ὅτι λατρεύει, καὶ ἔχοντα εἰσόδημα εικοσιπέντε χιλιάδας φράγκων. Κατὰ τὴν ἡμέραν ἢ νὰ ἐμαθετὸν πρὸ τριῶν ἡμερῶν τὴν θέσιν σας, καὶ, καθὰ ἐπληροφορήθην, ἡ καλὴ κόρη, ἥτις καὶ κάλλος καὶ προτρομήματα ἔχει, εἶναι πρόθυμος νὰ ἔλθῃ εἰς συνδρομὴν σας δεχομένη τὴν χεῖρα καὶ τὸν τίτλον σας. Ὁ πατὴρ εἶναι σύμφωνος, καὶ μόνῃ ἡ συγκατάθεσις σας ἀπαιτεῖται διὰ νὰ σὰς φανερώσω τὸ ὄνομα τῆς . . . καλῆς ταύτης οἰκογενείας.

— Ἡ πρότασις αὐτὴ, κύριε, μ' ἐμπνέει τὴν ἀπόφασιν ν' ἀφήσω ἀμέσως ἓνα τίτλον ὁ ὁποῖος, ὅπως κατῆντησα, ἔγεινε γελοῖος, καὶ μ' ἐκθέτει εἰς ἀξιοκαταφρονήτους ῥαδιουργίας καὶ περιπλοκάς. Τὸ πρῶτον ἐπίθετον τῆς οἰκογενείας μου εἶναι Ὀδιδί, καὶ αὐτὸ θὰ ἔχω εἰς τὸ ἐξῆς. Ὁμολογῶ, κύριε, ὅτι ἀπλῆ πρὸς ἐμὲ φιλία σας ἠνάγκασε νὰ γίνετε διερμηνεὺς τοιούτων πρὸς ἄλλους προτάσεων, καὶ σὰς παρακαλῶ νὰ μὴ λάβετε πλέον τὸν κόπον νὰ μὲ ὑποβάλετε τοιαύτας.

— Δὲν ἔχω λοιπὸν πλέον, Κ. μαρκίων, τί ἄλλο νὰ σὰς εἰπῶ.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ὡς νὰ ὑπέκυψεν εἰς αἰφνίδιον πυρετὸν εὐθυμίας, παρέτριψε τὰς χεῖρας του ὡς δύο ξηρὰς περγαμηνάς, καὶ ἐπρόσθεσε γελῶν — Δύσκολος ἄνθρωπος εἴσθε, Κ. Μάξιμε, πολλὰ δύσκολος. Ἀπορῶ πῶς δὲν παρετήρησα ἕως τώρα τὴν μεγίστην ὁμοιότητα ἢ ὁποῖα ὑπάρχει μετὰ τῆς φυσιογνωμίας σας καὶ τῆς φυσιογνωμίας τῆς μητρός σας. Οἱ ὀφθαλμοὶ καὶ τὸ μειδιάμα μάλιστα . . . ἀλλ' ἄς ἔλθωμεν εἰς τὸ προκείμενον. Ἀφοῦ ἔχετε σκοπὸν νὰ πορίζεσθε τὰ πρὸς τὸ ζῆν διὰ μόνον τῶν ἰδρώτων σας, συγχωρήσατέ με νὰ σὰς ἐρωτήσω τί ἐμάθετε;

— Ἡ ἀνατροφή μου, κύριε, ὑπῆρξεν ἀνατροφή ἀνθρώπου μέλλοντος νὰ ζήσῃ ἐν μέσῳ πλοῦτου καὶ ἀργίας. Καὶ ὅμως ἐσπούδασα τὴν νομικὴν, καὶ ἔχω δίπλωμα δικηγόρου.

— Δικηγόρου; ἄ! εἴσθε δικηγόρος; Ἀλλὰ τὸ δίπλωμα μόνον δὲν φθάνει· ὑπὲρ πᾶν ἄλλο στάδιον εἰς τὸ στάδιον τῆς δικηγορίας χρειάζεται αὐτοπρόσωπος ἐνέργεια· εἴσθε εὐγλωττος;

— Τόσον ὀλίγον, κύριε, ὥστε μὲ φαίνεται ὅτι οὔτε δύο φράσεις εἶμαι ἱκανὸς νὰ προφέρω δημοσίαν.

— Ὡστε ἠμποροῦμεν νὰ βεβαιώσωμεν ὅτι δὲν ἔχετε κλίσιν ῥήτορος. Ἄς ἴδωμεν λοιπὸν τί ἄλλο ἀλλὰ πρέπει νὰ σκεφθῶμεν μὲ περισσοτέραν ἀνεσιν,

καί, ὡς βλέπω, εἴσθε κουρασμένοι, Κ. μαρκίων. Ἴδού τὰ ἐγγράφῃ σας, τὰ ὁποῖα παρκαλώ νὰ ἐξετάσετε. Σᾶς προσκυνῶ. Συγχωρήσατέ με νὰ σᾶς πληροφορήσω. Συμπάθειον . . . θέλετε νὰ περιμείνω νέας διαταγὰς πρὶν δώσω εἰς τοὺς δανειστὰς τὴν ἀξίαν τῶν εἰς χεῖράς μου πολυτίμων πραγμάτων;

— Ὅχι, κύριε. Ἐπιθυμῶ μάλιστα νὰ κρατήσετε ἀπὸ τὰ περισσεύματα τὴν δικαίαν ἀμοιβὴν τῶν κόπων σας.

Ταῦτα λέγοντες ἐρθάσαμεν πλησίον τῆς κλίμακος. Ὁ Κ. Λωβεπέν, ὅστις κύπτει περιπατῶν, ἀκούσας τοὺς τελευταίους λόγους μου, ἀνωρθώθη εὐθὺς καὶ εἶπε· — Διὰ μὲν τὴν πληρωμὴν τῶν δανειστῶν σας, σᾶς ὑπακούω, Κ. μαρκίων, δι' ἐμὲ ὁμῶς, ἐπειδὴ ὑπῆρξα φίλος τῆς μητρὸς σας, παρκαλῶ ταπεινῶς ἀλλ' ἐπιμόνως τὸν υἱὸν τῆς μητρὸς σας νὰ μὲ θεωρῆ φίλον. — Ἐτεῖνα τότε πρὸς τὸν γέροντα τὴν δεξιάν, τὴν ὁποίαν ἐσφιγξε περιπαθῶς, καὶ ἐχωρίσθημεν.

Ἐπανελθὼν εἰς τὸ μικρὸν δωμάτιόν μου εἰς τὴν οἰκίαν ταύτην ἧτις δὲν μὲ ἀνέκει πλέον, ἠθέλησα ν' ἀποδείξω εἰς τὸν ἑαυτόν μου, ὅτι ἡ βεβαιότης τῆς τελείας μου πτωχείας δὲν μὲ καταβάλλει, δὲν μὲ βοθίζει εἰς ἀθυμίαν ἀναξίαν ἀνδρός. Ἐπεχείρησα λοιπὸν νὰ γράψω τὰ συμβάντα τῆς ἡμέρας ταύτης, ἡμέρας κρίσιμου, ἐπιμεληθεὶς νὰ τηρήσω αὐτὰς τὰς φράσεις τοῦ γέροντος συμβολαιογράφου, καὶ τὸ ἀνάμικτον στρυφνότητος καὶ προσηνείας, δυσπιστίας καὶ εὐαισθησίας ὕφους του, διὰ τὸ ὅποιον, καίτοι περιλύπου τῆς ψυχῆς μου, πολλάκις ἐμειδιάσα κατὰ νοῦν.

Ἴδού λοιπὸν ἡ πτωχεία, ὅχι ἡ ἀγνωτος, ἡ ὑπερήφανος, ἡ ποιητικὴ τὴν ὁποίαν γενναίως ἀνείχετο ἡ φαντασία μου ἐν μέσῳ ἐρήμων καὶ δασῶν, ἀλλ' ἡ ἀληθής, ἐπιφέρουσα ἀνάγκας, ταπεινώσιν, στέρησιν ἀνεξαρτησίας, καὶ, τὸ χειρότερον, ἡ πικρὰ ἐκείνη πτωχεία τοῦ ἐκπεσόντος πλουσίου, ἡ μαυροφορεμένη καὶ κρύπτουσα τὰς γυμνὰς χεῖράς της ὅταν διαβαίνωσιν οἱ παλαιοὶ τῆς φίλοι. — Ἄλλὰ, θάρρος.

Δευτέρα, 27 Ἀπριλίου.

Εἰς μάτην περιμένω πρὸ πέντε ἡμερῶν νὰ μὲ γράψῃ ὁ Κ. Λωβεπέν· ὁμολογῶ ὅτι ἐπίστευσα τὴν προθυμίαν του. Διὰ τὴν πεῖραν, τὰς πρακτικὰς γνώσεις καὶ τὰς πολλὰς σχέσεις του ἐδύνατο νὰ μὲ φανῆ ὠφέλιμος. Ἦμην ἔτοιμος νὰ ὑπακούσω εἰς τὰς ὀδηγίας του· ἐγκαταλελειμμένος ὅμως καὶ ἀπὸ αὐτόν, ἀμνηχνῶ τί νὰ πράξω. Τὸν ἐξέλαβα ἀνθρώπον ὀλίγα μὲν ὑποσχόμενον, πολλὰ δὲ πράττοντα· φοβοῦμαι ὅμως μὴ ἠπατήθην. Τὸ πρῶτὸν σήμερον ἀπεφάσισα νὰ τὸν ἐπισκεφθῶ ἐπὶ προφάσει ν' ἀποδώσω τὰ ἐγγράφα, τὰ ὁποῖα μελετήσας ἐπίσθην περὶ τῆς ἀκριβείας των ἀλλὰ μὲ εἶπαν ὅτι ὑπῆγεν εἰς τὴν ἐξοχὴν ν' ἀπολαύσῃ τὴν γλυκύτητα τῆς ἀνοίξεως, καὶ ὅτι θὰ λείψῃ δύο ἢ τρεῖς ἡμέρας ἀκόμη. Ἐλυπήθην διὰ τοῦτο εἰς ἄκρον· καὶ ἐλυπήθην, ὅχι μόνον διότι ἀντὶ φιλικῆς συνδρομῆς

ὡς ἐφρόνουν, ἀπήντησα ἀδιαφορίαν καὶ ἐγκατάλειψιν, ἀλλὰ καὶ διότι ἐπέστρεψα κενὰς ἔχων τὰς χεῖρας. Εἶχα σκοπὸν νὰ τὸν παρκαλέσω νὰ μὲ προκαταβάλῃ ποσότητά τινα ἐκ τῶν τριῶν ἢ τεσσάρων χιλιάδων φράγκων τὰ ὁποῖα θὰ περισσεύσωσι μετὰ τὴν πληρωμὴν ὅλων τῶν χρεῶν. Ὅσον καὶ ἂν ἔζησα ὡς ἀσκητὴς μετὰ τὴν ἐπιστροφὴν μου εἰς Παρίσιους, ἡ ἀσήμαντος ποσότης τὴν ὁποίαν εἶχα καταναλώθῃ ὅλη, καὶ τόσῳ μάλιστα, ὥστε ἀφοῦ ἔφαγα σήμερον ἀντὶ προγεύματος ἄρτον ξηρὸν, κατέφυγα ἀπόψε, διὰ νὰ γευθῶ, εἰς εἶδος δολοκλοπίας, τὴν ὁποίαν ἀναπολῶν περίλυπος σημειῶνω ἐνταῦθα.

Ὅσον οἰκονομικὸν εἶναι τὸ πρόγευμα, τόσον περισσοτέρην ὄρεξιν ἔχομεν νὰ γευθῶμεν. Τοῦ ἀξιώματος τούτου τὴν δύναμιν ἠσθάνθη κατ' ὀλοκληρίαν σήμερον πρὶν τελειώσῃ ὁ ἥλιος τὸν δρόμον του. Μεταξὺ τῶν ἄλλων τοὺς ὁποίους ἡ γλυκύτης τοῦ οὐρανοῦ εἴλκυσε μετὰ μεσημβρίαν εἰς τὸν Κεραμεικόν, ὑπῆρχε καὶ νέος, κόσμιος τὸ ἦθος, ὅστις ἐφαίνετο σπουδάζων μὲ σπανίαν περιέργειαν τὴν ἀνάστασιν τῆς ἐαρινῆς φύσεως· διότι, ὅχι μόνον παρετήρει προσεκτικῶς τὰ φυτὰ, ἀλλὰ καὶ πολλάκις ἐκριζόνων λαθραίως τρυφεροὺς βλαστούς καὶ φύλλα μόλις ἀναπτυχθέντα, τὰ ἔφερον ὡς ἄλλος βοτανικὸς εἰς τὰ χεῖλη του. Ἐβεβαιώθη ὅτι ἡ τροφὴ αὕτη, τῆς ὁποίας τὴν χρῆσιν ἐδιδάχθη ἀπὸ τὴν ἱστορίαν τῶν ναυαγίων, ἦτο πολλὰ ἀδύνατος. Ἄλλ' ὅμως ἐπλούτισα τὰς γνώσεις μου καὶ διὰ νέων· σήμερον λοιπὸν ἔμαθα ὅτι τὰ φύλλα τῆς καστανεάς εἶναι πικρότατα εἰς τὸ στόμα καὶ τὴν καρδίαν· ὅτι τὸ ρόδον δὲν εἶναι κακόν· ὅτι ἡ φιλύρα εἶναι λιπαρὰ καὶ ὀπωσῶν νοστήμη, καὶ ὅτι ἡ πασχάλεα ἔχει τὴν γεῦσιν δριμύειαν, καί, ὡς φρονῶ, ἐπιβλαβή.

Τὰς ἀνεκαλύψεις ταύτας ἀναπολῶν, διευθύνθη εἰς τὸ μοναστήριον τῆς Ἐλένης. Ἐμβὰς εἰς τὸ διαλεκτήριον, εῦρηκα αὐτὸ πλῆρες ὡς κυψέλην, καὶ ἐκωφώθη ὑπὲρ ποτε ἀπὸ τὰς θορυβώδεις ὀμιλίας τῶν νέων μελισσῶν. Ἐλθοῦσα ἡ ἀδελφὴ μου εἶχε τὴν κόμην ἄτακτον, τὰς παρειὰς φλογισμένας, τοὺς ὀφθαλμούς ἐρυθροὺς καὶ σπινθηροβολοῦντας. Ἐκράτει δὲ καὶ μέγα τεμάχιον ἄρτου. Ἀφοῦ μὲ ἠσπάσθη τὸ ἦθος ἔχουσα ἔμφροντι· — Τί ἔχεις; τὴν ἠρώτησα, ἔκλαιες;

— Ὅχι, ὅχι, Μάξιμε, τίποτε.

— Δὲν εἶναι δυνατόν· εἶπέ με . . .

Αὕτη δὲ χαμηλώσασα τὴν φωνήν· — Ἄ! ἀνεφώνησε, Μάξιμε, εἶμαι δυστυχιστάτη.

— Ἀληθινά; εἶπέ με, τρώγουσα συγχρόνως, τί σὲ συνέβη;

— Νὰ φάγω! ἀφοῦ εἶμαι τόσον δυστυχῆς, πῶς ἔμπορῶ νὰ φάγω; Γνωρίζεις τὴν Λουκίαν, τὴν Λουκίαν Κάμπελ, τὴν καλεστέραν φιληνάδα μου; ἐμαλώσαμεν φοιτᾶ.

— Καὶ διὰ τί; . . . Πλὴν μὴ ταράττεσαι, Ἐλένη μου, θ' ἀγαπήσετε πάλιν.

— Ἀδύνατον, Μάξιμε· μεγάλα πράγματα ἔ-

κολούθησαν. Κατ' ἀρχάς ἦσαν μικρά· ἀλλ' ὕστερον ἀνάψαμεν καὶ ἐγίνκαμεν ἔξω φρονῶν. Ἐπικίσαμεν βόλους, καὶ ἡ Λουκία ἐλανθήσθη εἰς τὸ μέτρομα· ἐνῶ ἐγὼ εἶχα ἐξακόσια ὀγδοήντα καὶ αὐτὴ ἐξακόσια δεκαπέντε, δὴσχυρίζετο ὅτι εἶχεν ἐξακόσια ἑξομῆντα πέντε. Ἐννοεῖς ὅτι ἦτον παραπολὺ γοντρήν. Ἐγὼ ὑπεστήριξα τὸ ἐδικόν μου, αὐτὴ τὸ ἐδικόν της, εἰς τρόπον ὥστε τὴν εἶπα νὰ ἀρήσωμεν νὰ μᾶς κρίνουν αἱ συμμαθήτριά μας. — Ὅχι, κυρία, μὲ ἀπεκρίθη, ἐγὼ εἶμαι βεβαία· σὺ δὲν ἤξεύρεις νὰ πιάζης. — Καὶ σὺ, κυρία, εἶπα, λέγεις ψεύματα. — Καλά, καλά, κυρία, ἐπικέλασεν ἐκείνη, σὲ καταφρονῶ καὶ δὲν σὲ ἀποκρίνομαι. — Ἐρθασε τότε ἡ διδασκάλισσα Σοφία, καὶ πολλὰ εὐτυχῶς, διότι μὲ φαίνεται ὅτι θὰ τὴν ἔδεραι. . . Αὐτὰ συνέβησαν. Βλέπεις λοιπὸν ὅτι δὲν εἶναι εὐκολὸν νὰ συμβιβασθῶμεν. Ἀδύνατον νὰ ταπεινωθῶ. Ἐν τοσοῦτῳ δὲν ἠμπορῶ νὰ σ' ἐκφράσω τί ὑποφέρω· μὲ φαίνεται ὅτι δὲν ὑπάρχει ἄλλη εἰς τὸν κόσμον δυστυχῆς ὡς ἐγὼ.

— Βεβαία, Ἐλένη μου, εἶναι δύσκολον νὰ φαντασθῇ τις δυστυχίαν μεγαλητέραν τῆς ἐδικῆς σου· ἀλλὰ, νὰ σὲ εἰπῶ τὴν ιδέαν μου, μὲ φαίνεται ὅτι σὺ εἶσαι ἡ αἰτία, διότι τὸ ἐδικόν σου στόμα ἐπρόφερε τὴν πλέον προσβλητικὴν λέξιν. Ἐδῶ εἶναι ἡ Λουκία;

— Ἐκεῖ εἰς τὴν ἄκρην, ἀπεκρίθη δειξάσα με διὰ νύματός της κεραλῆς κοράσιον ξανθόν, τοῦ ὁποίου καὶ αἱ πικρὰ καὶ οἱ ὀρθαλοὶ ἦσαν ἐπίσης κατκακόκινα. Ἐφαίνετο δὲ καὶ αὐτὸ ὅτι διηγείτο εἰς γραῖαν τὸ δράμα τὸ διακοπὴν εὐτυχῶς ἀπὸ τὴν διδασκάλισσαν Σοφίαν. Ἄν καὶ ὠμίλει μὲ ζωηρότητα ἀξίαν τῆς φοβερᾶς ὑποθέσεως, ἔρριπτεν ὁμῶς ἐνίοτε τὸ βλέμμα λαθραῖον εἰς τὴν Ἐλένην καὶ ἐμέ.

— Λοιπὸν, Ἐλένη μου, εἶπα, πιστεύεις ὅτι σὲ εἰπῶ;

— Ναί, Μάξιμε, σὲ πιστεύω.

— Ἴδου λοιπὸν τί νὰ κάμης· πήγαινε σιγὰ σιγὰ ὀπισθεν τοῦ θρανίου τῆς Λουκίας· κλείσει τὰ ὀμμάτια της μὲ τὰς δύο σου χεῖρας, καὶ φίλησέ τιν καλὰ καλὰ· καὶ νὰ ἰδῶμεν τί θὰ κάμῃ καὶ αὐτὴ.

Καὶ κατὰ πρῶτον μὲν ἐφάνη δισταζούσα ἡ Ἐλένη· ἔπειτα ὁμῶς ἀνχωρήσασα μὲ μεγάλα βήματα, ἔπεσεν ὡς κεραυνός εἰς τὴν Λουκίαν, καὶ ἐπροξένησεν εἰς αὐτὴν ἀνέλπιστον ἀλλὰ γλυκυτάτην εὐχαρίστησιν. Κλαίοντα τὰ δύο κοράσια ἐνηγκαλίσθησαν σφιγκτὰ τὸ ἐν τὸ ἄλλο, ἐνῶ ἡ γραῖα καὶ σεβασμία Κ. Κάμπελ ἐβροντοκόπει φουσῶσα τὴν μύτιν της.

Ἡ Ἐλένη ἐπέστρεψε σκιρτῶσα ἀπὸ χαρᾶν.

— Λοιπὸν, Ἐλένη μου, εἶπα, ἐλπίζω ὅτι θὰ φάγῃς εὐχαριστημένη τὸ ψωμί σου.

— Ὅχι, Μάξιμε· εἶμαι ἀκόμη ταραχμένη. Πλὴν τούτου ἦλθε σήμερον μία νέα συμμαθήτρια, ἡ ὁποία μᾶς ἐφίλευσε διάφορα γλυκύσματα, ὥστε δὲν πεινώ διόλου. Εἶμαι μάλιστα εἰς ἀπορίαν τί νὰ τὸ κάμω, διότι ἀπὸ τὴν ταραχὴν μου ἐλησιμόνησα νὰ τὸ βάλω

εἰς τὸ καλάθι, καθὼς εἶναι ἡ τάξις ὡσάντις δὲν πεινοῦμεν, καὶ φοβοῦμαι μὴ με τιμωρήσουν· θὰ προσπαθῶ ὁμῶς νὰ τὸ ρίψω κρυφὰ εἰς κανὲν μέρος.

— Πῶς; ἠρώτησα ἐρυθρίασας ὀλίγον· θὰ ρίψῃς αὐτὸ τὸ μεγάλο τεμάχιον;

— Καταλαμβάνω, Μάξιμε, ὅτι δὲν πρέπει πόσοι πτωχοὶ θὰ ἦσαν μακάριοι ἂν τὸ εἶχαν!

— Βεβαία, Ἐλένη μου.

— Πῶς λοιπὸν νὰ κάμω διὰ νὰ τοὺς τὸ δώσω; ἐδῶ δὲν ἔρχονται πτωχοὶ.

— Δός με το, Ἐλένη μου, καὶ ἐγὼ φροντίζω θέλεις;

— Ἐννοεῖται. — Ἐν τοσοῦτῳ ἐσήμανεν ἡ ὥρα τῆς ἀναχωρήσεως, καὶ ἐγὼ κόψας εἰς δύο τὸν ἄρτον, τὸν ἔχωσα ἐντρεπόμενος εἰς τὰ θυλακία μου. — Νὰ μὴν ἀργήσῃς, Μάξιμέ μου, νὰ ἔλθῃς, εἶπεν ἡ ἀδελφή μου, διὰ νὰ μὲ εἰπῆς ἂν τὸ ἔδωκας εἰς πτωχὸν καὶ ἂν τὸ ἦρε καλόν.

Ναί, Ἐλένη μου, ἀπάντησα πτωχὸν καὶ ἔδωκα τὸν ἄρτον σου, τὸν ὁποῖον ἔφερον ὡς θεσαυρὸν εἰς τὸ ἔρημόν του δωμάτιον, καὶ τὸν εὗρηκε θαυμάσιον· ἀλλ' ὁ πτωχὸς αὐτὸς δὲν εἶχε θάρρος, διότι, ἐνῶ κατεβρόχιζε τὴν ἐλεημοσύνην τῶν φιλάτων χειρῶν σου, ἔχυνε δάκρυα. Θὰ σὲ τὸ εἰπῶ, ἀδελφή μου, διότι εἶναι καλὸν νὰ γνωρίζῃς ὅτι ὑπάρχουν εἰς τὴν γῆν συμφορὰ πολὺ μεγαλητέραν τῶν παιδικῶν σου παθημάτων· ἀλλὰ θὰ σὲ τὸ εἰπῶ, ἐκτὸς τοῦ ὀνόματος τοῦ πτωχοῦ.

Παρασκευή, 28 Ἀπριλίου.

Τὴν ἐνάτην τῆς πρωίας σήμερον ἔκρουσα τὴν θύραν τοῦ Κ. Λωβεπέν ἔχων τὴν ἐλπίδα μήπως ἐπέστρεψεν· ἀλλ', ὡς μὲ εἶπαν, ἔρχεται αὔριον. Μὲ ἤλθε τότε ἡ ιδέα νὰ ἴδω τὴν σύζυγόν του καὶ νὰ τὴν πληροφορήσω περὶ τῆς ἄκρας στενοχωρίας εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκομαι ἔνεκα τῆς ἀπουσίας τοῦ ἀνδρός της. Ἐνῶ δὲ ἐταλαντεύομην μεταξύ τῆς συστολῆς καὶ τῆς ἀνάγκης, ἡ γραῖα ὑπηρετίς, φοβηθεῖσα ἴσως τὸ ἄγριον βλέμμα μου, βλέμμα λιμώτοντος, ἔλυσε τὸ ζήτημα κλείσασα ἀποτόμως τὴν θύραν. Ἀπεφάσισα τότε νὰ μείνω ἄσιτος μέχρι τῆς ἐπιούσης, συλλογισθεὶς ὅτι δὲν ἀποθηήσκει ὁ ἄνθρωπος ἐὰν νηστεύσῃ καὶ μίαν ἡμέραν. Πλὴν τούτου, ἐπειδὴ ἡ φιλοτιμία μου ἦτον ὑπερβολικὴ, ἐγὼ ἦτο φυσικὸν καὶ νὰ ὑποφέρω τὰ ἀποτελέσματα της.

Τοιαῦτα σκεφθεὶς διευθύνθη πρὸς τὴν Σορβόναν, ὅπου ἤκουσα ἀλληλοδιαδόχως πολλὰ μαθήματα, ἀγωνισθεὶς νὰ ἀναπληρώσω διὰ πνευματικῆς τροφῆς τὸ κενὸν τοῦ σωματικοῦ μου στομάχου. Ἄλλ' ἦλθεν ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπαυσε καὶ ἡ τροφή αὐτῆ, ἐνῶ καὶ πρὶν παύσῃ εἶχα ἀρχίσει νὰ αἰσθάνομαι τὴν ἀδυναμίαν της· μὲ κατέλαβε μάλιστα νευρικός ἐρεθισμὸς τὸν ὁποῖον ἤλπιζα νὰ καταπραῦνω περιπατῶν. Ἡ ἡμέρα ἦτο ψυχρὰ καὶ ὀμιχλώδης. Διαβαίνων ἀπὸ τὴν γέφυραν τῶν Ἀγίων Πατέρων, ἐστάθην, ἄκων σχεδόν, ὀλίγον, καὶ στηριχθεὶς ἐπ' αὐτῆς παρετήρουν τὰ θολωμένα τοῦ ποταμοῦ νεφᾶ

παφλάζοντα ὑπὸ τὰς ἀψίδας. Λογισμοὶ ἀπαίσιοι κατέκλυσαν τότε τὴν ἐξασθενήσασαν κεφαλὴν μου πρῆσθησα εἰς τὸν νοῦν μου μὲ χρώματα σκοτεινότερα τὴν ἀδιάκοπον πάλιν, τὴν ταπεινώσιν, τὴν στέρησιν τῆς ἀνεξαρτησίας εἰς τὰς ὁποίας μὲ ἔφερον ἡ πείνα, καὶ ἡσθάνθην ἀπεριγράφτονον ἀηδίαν τοῦ βίου, καὶ στέρησιν ἰκανῆς δυνάμεως διὰ νὰ ζήσω. Συγχρόνως κῦμα ἀγρίας καὶ κτηνώδους ἀγανακτήσεως ἐξερράγη κατὰ τῆς κεφαλῆς μου, ἐθολώθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου, καὶ κύψας ὄλος πρὸς τὸν ποταμὸν εἶδα τὴν ἐπιφάνειάν του χρυσιζοῦσαν ἀπὸ σπινθῆρας. . . .

Δὲν λέγω κατὰ τὴν συνήθειαν· «ὁ Θεὸς δὲν τὸ ἠθέλησε,» διότι δὲν ἀγαπῶ τὰ τετριμμένα αὐτὰ ῥητά, ἀλλὰ «δὲν τὸ ἠθέλησα ἐγώ.» Ὁ Θεὸς μᾶς ἐπλασεν ἐλευθέρους, καὶ ἀμφιβολίας ἀν εἶχα ἄλλοτε, ἡ φοβερὰ ἐκεῖνη ὥρα, καθ' ἣν ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα, τὸ θάρρος καὶ ἡ ἀνανδρία, τὸ ἀγαθὸν καὶ τὸ κακὸν ἐπάλασσαν μὲ τόσην λύσσαν, θὰ διεσκέδαζεν αὐτὰς διὰ παντός.

Συνελθὼν λοιπὸν εἰς τὸν ἑαυτὸν μου, μόνην ἐπιθυμίαν ἡσθάνθην, ἐπιθυμίαν ἀθῶαν καὶ εὐτελεῆ, νὰ σβέσω εἰς τὸν ποταμὸν τὴν φλογεράν δίψαν μου. Ἄλλ' ἐνθυμηθεὶς ὅτι εἰς τὸ δωματίόν μου θὰ ὑπῆρχε νερόν καθαρώτερον, διευθύνθην ταχυπατῶν πρὸς αὐτό, ἀναπολῶν μετὰ χαρᾶς τὰς ἡδονὰς τὰς ὁποίας θὰ εὑρίσκα ἐκεῖ, καὶ παιδαριωδῶς ἀπορῶν διὰ τί δὲν ἐνθυμήθην πρὸ πολλοῦ τὸ θαυμαστὸν αὐτὸ καταφύγιον. Καθ' ὁδὸν ἀπήντησα τὸν Γαστὸν δὲ Ἀώ, τὸν ὁποῖον δὲν εἶχα ἰδεῖ πρὸ δύο ἐτῶν. Σταθεῖς μετὰ μικρὸν διασταγμὸν ἐσφιγξε περιπαθῶς τὴν χειρὰ μου, μὲ ἠρώτησεν ἐν συντόμῳ περὶ τῶν ταξιδίων μου καὶ μετὰ σπουδῆς ἀνεχώρησεν. Ἄλλ' ἐπιστρέψας αἰφνης· — Φίλε μου, εἶπε, δός με τὴν ἀδειαν νὰ σὲ κάμω μέτοχον ἐνὸς εὐτυχήματος τὸ ὁποῖον μὲ συνέβη κατ' αὐτὰς εὔρηκα θησαυρόν· μ' ἔφεραν φορτίον σιγάρων, τῶν ὁποίων τὸ καθὲν τιμᾶται δύο φράγκα, εἶναι ὅμως ἀνεκτίμητα. Ἴδου ἐν. Ἰγίαινε, φίλε μου.

Ἀναβάς μὲ κόπον τὰ ἐξ πατώματα διὰ νὰ φθάσω εἰς τὸ ὑπερφόν μου, ἤρπασα τρέμων ἀπὸ συγκινησιν τὴν μακαρίαν μου φιάλην, τῆς ὁποίας ἐρράφησα ὀλίγον κατ' ὀλίγον τὸ περιεχόμενον, καὶ μετὰ ταῦτα ἤναψα τὸ σιγάρον τοῦ φίλου μου βλέπων εἰς τὸ κάταπτρόν μου καὶ μειδιῶν διὰ νὰ λάβω θάρρος. Ἀπεφάσισα δὲ νὰ ἐξέλθω καὶ πάλιν, πεποιθήσιν ἔχων ὅτι ἡ κίνησις καὶ ἡ θέα ποικίλων ἀνθρώπων καὶ πραγμάτων ἦσαν σωτήρια. Ἀνοίξας τὴν θύραν μου, ἠπώρησα καὶ δυσήρρησθήθην ἰδὼν εἰς τὸν στενὸν πρόδομον τὴν γυναῖκα τοῦ θυρωροῦ, ἥτις μ' ἐφάνη ταραχθεῖσα διὰ τὴν αἰφνιδίαν ἐμφάνισίν μου. Τὴν γυναῖκα αὐτὴν εἶχεν ἄλλοτε ὑπηρετίδα ἡ μήτηρ μου, καὶ ἐπειδὴ τὴν ἠγάπα, ἔδωκεν εἰς αὐτὴν τὴν ἐπικερδῆ θέσιν τὴν ὁποίαν καὶ σήμερον ἔχει. Εἶχα παρατηρήσει ὅτι πρὸ τινῶν ἡμερῶν μὲ κατεσκόπευε καταλαβὼν δὲ σήμερον αὐτὴν ἐπ' αὐτοφῶρ· — Τί θέλεις; ἠρώτησα ἀποτόμως. — Τίποτε, Κ. Μάξιμε, τίποτε, ἀπεκρίθη τεταραχμένη

προετοιμάζα τὰ φῶτα. Ἐγὼ δὲ ἀνυψώσας τοὺς ὤμους κατέβην.

Ἐπειδὴ ἡ ἡμέρα ἤγγιζεν εἰς τὸ τέλος τῆς, περιῆλθα τὰ μᾶλλον συχνάζόμενα μέρη χωρὶς νὰ φοβηθῶ μή με γνωρίσωσιν. Ἐρρίψα δὲ τὸ σιγάρον μου διότι μ' ἔβλαπτεν. Ὁ περιπάτος μου διήρκεσε δύο ἢ τρεῖς ὥρας, ὥρας σκληρᾶς. Νὰ βασανίζεταί τις ἀπὸ τὴν μάστιγα τῆς ζωῆς τῶν ἀγρίων, τὴν πείναν, ἐν μέσῳ τοῦ μεγαλείου καὶ τῆς ἀφθονίας τοῦ πολιτισμοῦ, εἶναι ὅσον ἐνδέχεται δεινόν. Ὁ ἄνθρωπος παραφρονεῖ τότε ὡς νὰ ἐπολέμει μὲ τίγριν κατασπαράττουσαν αὐτὸν ἐν μέσῳ πολυπληθοῦς θεάτρου.

Καὶ ἀλλεπάλληλοι λογισμοὶ ἀνέβαιναν εἰς τὴν κεφαλὴν μου. Λοιπὸν, ἔλεγα κατ' ἑμαυτόν, ἡ πείνα δὲν εἶναι ψιλὴ λέξις! ὑπάρχει ἀσθένεια ἔχουσα αὐτὸ τὸ ὄνομα! καὶ ὑπάρχουν ἄνθρωποι, πλάσματα τοῦ Θεοῦ, βασανιζόμενα συνήθως καὶ καθ' ἡμέραν σχεδόν, ἀπὸ τὸ πάθος αὐτό, τὸ ὁποῖον ὑποφέρω ἐγώ, κατὰ τύχην, μίαν μόνην ἡμέραν! Καὶ πόσοι ἄρα γε, πλὴν τῆς πείνης, θὰ βασανίζονται καὶ ἀπὸ ἄλλα παθήματα τὰ ὁποῖα ἐγὼ δὲν ἔχω! Ὁ μόνος ἄνθρωπος τὸν ὁποῖον ὑπεραγαπῶ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, ἡ ἀδελφὴ μου, αὐτὸς τοῦλάχιστον δὲν εἶναι μέτοχος τῆς ἀσθενείας μου· βλέπω τὸ ἀγαπητὸν πρόσωπόν τῆς εὐτυχῆς, κόκκινον καὶ γελαστόν. Ἐκεῖνοι ὅμως οἱ ὁποῖοι δὲν πάσχουν μόνον, ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι ἀκούουν τὴν σπαρακτικὴν τῶν ἐντοσθίων των φωνὴν ἐπαναλαμβανομένην ἀπὸ χεῖλην ἀγαπητὰ καὶ τρέμοντα, ἐκεῖνοι τοὺς ὁποίους περιμένουν εἰς τὴν παγωμένην καλύβην των κάτωχοι συζυγοὶ καὶ τέκνα σκυθρωπά! . . . Οἱ ἄθλιοι! . . . Ἀγία ἐλεημοσύνη!

Τοιαῦτα ἀναπολῶν δὲν ἐτόλμων νὰ παραπονεθῶ· ἐξ ἐναντίας ἐναρρυνόμην εἰς τὸ νὰ ὑποφέρω μέχρι τέλους τὴν δοκιμασίαν. Εἶχα μάλιστα καὶ τὸν τρόπον νὰ τὴν καταστήσω συντομωτέραν. Γνωρίζω δύο ἢ τρεῖς ξενοδόχους, καὶ πολλάκις, ὅτε ἤμην πλούσιος, ἐμβῆκα ἀφόβως εἰς τὰ ξενοδοχεῖά των χωρὶς νὰ πληρώσω ὡς λησμονήσας τὸ βαλάντιόν μου. Ἦτο λοιπὸν εὐκόλον νὰ κάμω καὶ σήμερον τὸ ἴδιον, οὔτε ἦτο δύσκολον νὰ δανεισθῶ πέντε φράγκα εἰς Παρισίους. Τοιοῦτοι ὅμως τρόποι, τρόποι δυστυχίας καὶ μᾶλλον ἀπάτης, μὲ εἶναι μισητοί· ὀλισθηρώτατον τὸ βῆμα τοῦ πτωχοῦ ἐὰν καταφύγη εἰς αὐτούς, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε κἂν νὰ τοὺς δοκιμάσω θέλω· προτιμῶ νὰ στερηθῶ τὴν τιμότητά μου παρὰ τὴν φιλοτιμίαν μου, διότι αὕτη στολιζέει καὶ ἀνυψώνει τὴν ἀγοράϊαν ἐκείνην ἀρετὴν. Καὶ ἐπειδὴ πολλάκις παρετήρησα μὲ πόσῃ τρομερᾶν εὐκολίαν τὸ ὥραϊον τοῦτο αἴσθημα τοῦ τιμίου μαραίνει καὶ ἐξευτελίζει καὶ εἰς τὰς εὐφροστέρας ψυχὰς ἡ πνοὴ τῆς δυστυχίας, ἔτι δὲ καὶ αὕτῃ ἡ ἀπλῆ προσέγγισις τῆς στενοχωρίας, προσέχω μὲ αὐστηρότητα τὸν ἑαυτὸν μου, καὶ ἀποκρούω ὡς ἐπιβούλους καὶ αὐτὰς τὰς ἀθωοτέρας συνθηκολογίας τῆς συνειδήσεως. Δὲν πρέπει, ὅταν ἐρχωνται καιροὶ δύσκολοι, νὰ συνειθίζωμεν τὴν ψυχὴν μας εἰς τὸ νὰ λιγυρᾷ ἀρκετὴ εἶναι ἡ πρὸς τοῦτο φυσικὴ κλίσις τῆς.

Ὁ κόπος καὶ τὸ ψῦχος μ' ἐβίασαν νὰ ἐπιστρέψω περὶ τὴν ἐννάτην ὥραν. Εὐρὼν ἀνοικτὴν τὴν θύραν τῆς οἰκίας ἀνέβην ὡς φάντασμα, καὶ ἀναβαίνων ἤκουσα εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ θυρωροῦ ζωηρὸν διάλογον τοῦ ὁποῖου, ὡς ἐφαίνετο, ἤμην ἐγὼ ὑπόθεσις· διότι τὴν ὥραν ἐκείνην ἐφθασεν εἰς τὰς ἀκοάς μου τὸ ὄνομά μου, προφερόμενον μὲ καταφρόνησιν ἀπὸ τὸν θυρωρὸν.

— Κάμε με τὴν χάριν, ἔλεγεν αὐτός, νὰ μὲ ἀφῆσθαι ἤσυχον μὲ τὸν Μάξιμόν σου· μήπως τὸν ἐπτώχυνα ἐγὼ; τί με πονοκεφαλεῖς λοιπόν; Ἄν σκοτωθῆ, τὸν θάπτουν.

— Σὲ λέγω, Βωμπερζέ, ἀπεκρίθη ἡ σύζυγός του, ὅτι θὰ ἐκομματιάζετο ἡ καρδιά σου ἂν τὸν ἐβλεπες πίνοντα τὸ νερόν του... Τὸ καλὸν εἶναι ὅτι δὲν πιστεύω αὐτὸ τὸ ὁποῖον εἶπες ὅτι· ἂν σκοτωθῆ, τὸν θάπτουν· ἠξέυρω ὅτι ἔχεις καλὴν καρδίαν, ἂν καὶ δὲν ἀγαπᾷς νὰ ταράττωνται αἱ ἐξέεις σου... Φκντάσου, Βωμπερζέ, νὰ μὴν ἔχη φωτιὰν καὶ ψωμί! αὐτὸς ὁ ὁποῖος ἀνετράφη καὶ ἐξῆσε μὲ τὰ ἐκλεκτότερα φαγητὰ καὶ μὲ τὰ ζεστότερα φερέματα! Ἐντροπή τῶνόντι, ἐντροπή! καὶ μισητὴ ἡ κυβέρνησις ἡ ὁποία συγχωρεῖ παρόμοια πράγματα!

— Τί ἔχει νὰ κάμη ἡ κυβέρνησις; εἶπε λογικώτατα ὁ Βωμπερζέ... Πλὴν τούτου ἀπατάσαι, σὲ λέγω... δὲν ἐφθασεν ἕως ἐκεῖ... δὲν στερεῖται καὶ τὸ ψωμί... Ἀδύνατον!

— Ἴδου σὲ λέγω τὰ πάντα· ἔτρεξα κατόπιν σου, τὸν παρεμόνευσα, καὶ ἔβαλα καὶ τὸν Ἐδουάρδον νὰ τὸν παραμονεύσῃ. Εἶμαι βεβαία ὅτι δὲν ἐγεύθη χθὲς καὶ ὅτι δὲν ἐπρογεύθη σήμερον. Ἐσκάλισα ὅλα του τὰ συρτάρια καὶ ὅλα του τὰ φορέματα καὶ δὲν ἤνρα οὔτε λεπτὸν ἄρα οὔτε θὰ ἐγεύθη· καὶ ὡς πολλὰ φιλότιμος δὲν θὰ ὑπήγγε βεβαίως νὰ ψωμοζήτησῃ τὸ γεῦμά του...

— Τόσον χειρότερα! Ὅταν εἶναι τις πτωχὸς δὲν πρέπει νὰ εἶναι φιλότιμος, ἀπεκρίθη ὁ ἐντιμος θυρωρὸς ἐξηγῶν αἰσθημάτων ἀληθινοῦ θυρωροῦ.

Ἀκούσας ἀρκετὰ δεικόψα ἀποτόμως τὸν διάλογον, ἀνοίξας τὴν θύραν καὶ ζητήσας φῶς ὁ Κ. Βωμπερζέ κατεβλήθη ὡς νὰ εἶχα ζητήσει τὴν κεφαλὴν του. Ἄν καὶ ἐπεθύμουν νὰ φανῶ ἀτάραχος, δὲν κατάρθωσα νὰ μὴ σκονδάψω ἄπαξ ἢ δις ἀναβαίνων ἢ κεφαλὴ μου ἐγύριζεν. Ἐμβὰς εἰς τὸ συνήθως παγωμένον δωμάτιόν μου, ἠσθάνθην ἀνελπίζτως τὴν θερμοκρασίαν χλιαράν. Ἡ αὐστηρότης μου δὲν ἐφθασεν εἰς βαθμὸν ὥστε νὰ σβέσω τὴν φωτιάν· εὐλογήσας μάλιστα τὰς γενναίας καρδίας, ἐξηπλώθην εἰς τὸ λαμπρὸν ἀλλὰ παλαιὸν θρανίον μου, τὸ ὁποῖον διὰ τὰς περιπετείας τῆς ζωῆς, ἀνέβη ὁμοῦ μὲ ἐμὲ ἀπὸ τὸ πρῶτον εἰς τὸ ὑψηλότερον πάτωμα, καὶ ἐπροσπάθησα νὰ κοιμηθῶ. Πρὸ μισῆς σχεδὸν ὥρας ἤμην βυθισμένος εἰς λήθαργον ὄνειροπολῶν λαμπρὰ συμπόσια καὶ πανηγύρεις, ὅτε ὁ κρότος τῆς ἀνοικθείσης θύρας μου μ' ἐξύπνισεν. Ἴδὼν τὴν Κ. Βωμπερζέ φέρουσαν μέγαν δίσκον καὶ ἐπ' αὐτοῦ καπνίζοντα δύο ἢ τρία εὐώδη φαγητὰ, ἐνόμισα ὅτι ἐξηκολούθουν γὰρ ὄνειρεύωμαι· ὅταν ὁμοῦ, καταθέσασα τὸν

δίσκον, ἤρχισε νὰ ἐξαπλόνη τραπεζομάνδυλον ἐπὶ τῆς τραπεζῆς μου, ἀπέσεισα μόλις τὸν λήθαργόν μου, καὶ σηκωθείς μὲ ὀρμὴν ἠρώτησα· — Τί εἶναι τοῦτο; τί κάμνεις;

Ἡ Κ. Βωμπερζέ ἐμεινεν ἀπορούσα.

— Δὲν ἐζητήσατε, εἶπε, νὰ γευθῆτε;

— Ὅχι.

— Ὁ Ἐδουάρδος μὲ εἶπεν ὅτι...

— Ὁ Ἐδουάρδος ἠπατήθη· θὰ ἐζήτησε κανεὶς τῶν γειτόνων μου.

— Δὲν ἔχετε κανένα γείτονα, κύριε... Δὲν ἐννοῶ...

— Βέβαιον εἶναι ὅτι δὲν ἐζήτησα ἐγὼ... Τί θὰ εἶπῃ; Μὴ με στενοχωρῆς· ἐπαρέ το.

Ἡ ταλαίπωρος ἤρχισε τότε νὰ διπλόνη τὸ τραπεζομάνδυλον, στρέφουσα συχνὰ πρὸς ἐμὲ τὸ βλέμμα ὡς σκυλάκιον δαρὲν. — Θὰ ἐγεύθητε λοιπόν, κύριε, εἶπεν ἐπὶ τέλους μὲ συστολήν.

— Ἴσως, ἀπεκρίθην.

— Κρίμα, διότι τὸ γεῦμα ἦτον ἔτοιμον· θὰ ὑπάγῃ εἰς μάτην, καὶ ὁ ταλαίπωρος Ἐδουάρδος θ' ἀκούσῃ ἐπιπληξέας ἀπὸ τὸν πατέρα του. Ἐὰν κατὰ τύχην δὲν ἐγεύθητε, κύριε, θὰ μὲ ὑποχρεώσετε...

Ἐγὼ δὲ κτυπήσας τὸν πόδα, ἀνέκραξα· — Πήγαινε, σὲ εἶπα.

Ἐνῶ δὲ ἐξήρχετο πλησιάσας αὐτήν· — Καλὴ μου Λουίζα, εἶπα, σ' ἐννοῶ καὶ σ' εὐχαριστῶ. Ἐπειδὴ ὁμοῦ δὲν εἶμαι τόσον καλὰ ἀπόψε, δὲν πεινῶ.

— Ἄ! Κ. Μάξιμε, ἀνερώνησε κλαίουσα, ἂν ἤξεύρετε πόσον μὲ λυπεῖτε. Πληρώσατέ με, ἂν θέλετε, τὸ γεῦμά μου· ὅταν λάβετε χρήματα μὲ δίδετε... Βεβαιωθῆτε ὁμοῦ ὅτι καὶ ἑκατὸν χιλιάδας φράγκα ἂν μὲ δώσετε, δὲν θὰ μ' εὐχαριστήσετε τόσον ὅσον ὅταν σὰς ἰδῶ νὰ φάγετε. Θὰ μὲ κάμνετε ἐλεημοσύνην. Ἐχετε πνεῦμα, Κ. Μάξιμε, καὶ τὸ ἐννοεῖτε.

— Ἐστῶ, καλὴ μου Λουίζα... Δὲν ἠμπορῶ νὰ σὲ δώσω ἑκατὸν χιλιάδας φράγκα... τρώγω ὁμοῦ τὸ γεῦμά σου... Ἀλλὰ θὰ μ' ἀφῆσθαι μόνον.

— Μάλιστα, κύριε, εὐχαριστῶ, κύριε· πολὺ σὰς εὐχαριστῶ. Τί καλὴν καρδίαν ἔχετε!

— Εὐχομαι καὶ εἰς σὲ καλὴν ὄρεξιν, Λουίζα. Δός με τὸ χερί σου· δὲν θὰ σὲ δώσω χρήματα, μὴ ἀνησυχῆς.

Καὶ κλαίουσα ἐξῆλθεν ἡ ἀξιόλογος Λουίζα.

Μόλις ἔγραψα ταῦτα ἀφοῦ ἐγεύθην, καὶ ἤκουσα βαρὺν καὶ ἀργὸν ἤχον βηματῶν πρὸ τῆς θύρας μου· συγχρόνως μ' ἐράνη ὅτι ὠμίλει μὲ τόνον χαμηλὸν ἀλλὰ τεταραγμένον καὶ ταχὺν ἢ εὐσεγερτικὴ Λουίζα. Μετὰ μικρὸν ἠνοίχθη ἡ θύρα, καὶ ἐνῶ αὐτὴ ἐκρύπτετο εἰς τὸ σκότος, εἶδα εἰσερχόμενον τὸν γέροντα συμβολαιογράφον. Ἰφίψας βλέμμα ταχὺ πρὸς τὸν δίσκον ὅπου ἦσαν τὰ λείψανα τοῦ γεύματός μου, ἦλθε πρὸς ἐμὲ, καὶ ἀνοίξας τοὺς βραχίονας μὲ ἦθος τεταραγμένον καὶ ἐπιπληκτικόν· — Κ. μαρκίων, εἶπε, διὰ τί δὲν μὲ;... Ἀλλὰ, διακόψας τὸν λόγον του ἐπεριπάτησε μὲ βῆμα ταχύ· ἐπειτα δὲ σταθεῖς· — Τέκνον μου, εἶπε, δὲν ἔκαμες καλὰ· προσέβαλες ἕνα φίλον καὶ κατήσχυες

ἓνα γέροντα. — Ἡ συγκίνησις τοῦ Λωβεπέν ἦτο μεγίστη. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ συγκινηθεὶς τὸν ἠένιζα ἀμνηχανῶν τί ν' ἀπαντήσω. Αἰφνης ἐναγκαλισθεὶς με περιπαθῶς, καὶ τοσοῦτον ὥστ' ἐφρίνετο ὅτι ἤθελε νὰ μὲ πνίξη, ἐψιθύρισε τοῦτο εἰς τὸ ὠτίον μου. — Ταλαίπωρον τέκνον! . . . Μετὰ μικρὰν σιωπὴν ἐκαθήσαμεν καὶ οἱ δύο. — Μάξιμε, εἶπε τότε ὁ γέρον, ἔχεις πάντοτε τὴν διάθεσιν τὴν ὁποῖαν μ' ἐξήγησες ἐσχάτως; Ἔχεις τὴν γενναϊότητα νὰ δεχθῆς θέσιν, νὰ κάμῃς ἔργον ταπεινὸν μὲν ἀλλ' ἐντιμὸν, ἱκανὸν καὶ εἰς σὲ νὰ δίδῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν, καὶ ἀπὸ τὴν ἀδελφὴν σου ν' ἀπομακρύνῃ καὶ σήμερον καὶ εἰς τὸ μέλλον τὰς θλίψεις καὶ τοὺς κινδύνους τῆς πτωχείας;

— Βεβαίωτατα, κύριε· τοῦτο εἶναι τὸ χρέος μου, καὶ εἶμαι πρόθυμος νὰ τὸ ἐκπληρώσω.

— Λοιπόν, φίλε μου, ἀκουσε. Ἐρχομαι ἀπὸ τὴν Βρεταννίαν ὅπου ζῆ πλουσία οἰκογένεια ἡ ὁποία πρὸ χρόνων μὲ τιμᾶ μὲ τὴν ἀγάπην καὶ ἐμπιστοσύνην τῆς. Τῆς οἰκογενείας αὐτῆς, Λαρόκ καλουμένης, τρία μέλη σῶζονται σήμερον, εἰς γέρον καὶ δύο γυναῖκες, καὶ οἱ τρεῖς ἀνίκαναι ἕνεκα τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῆς ἡλικίας των νὰ ἐνασχοληθῶσιν εἰς ὑποθέσεις. Τὰ σημαντικώτατα ὑποστατικά των διευθύνοντο μέχρι τοῦδε ἀπὸ ἀνθρωπὸν ὁ ὁποῖος, τὸ κατ' ἐμὲ, ἦτο δόλιος. Μαθὼν τὴν ἐπιούσαν τῆς συνεντεύξεώς μας ὅτι ἀπέθανε, διευθύνθη ἀμέσως εἰς τὴν οἰκίαν των, καὶ ἐζήτησα τὴν κενὴν θέσιν διὰ σέ. Εἶπα ὅτι εἶσαι δικηγόρος, καὶ παρέστησα τὰ ἠθικά σου προτερήματα, ἀποκρύψας, κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν σου, τὴν γέννησίν σου, καὶ εἰπὼν ὅτι ὀνομάζεσαι Μάξιμος Ὀδιό. Θὰ κατοικήῃς εἰς ἰδιαιτέρων οἰκημα ὅπου θὰ σὲ φέρουν νὰ τρώγῃς ὀσάκις δὲν εὐχαριστήσαι νὰ τρώγῃς μὲ τοὺς οἰκοδεσπότης, καὶ θὰ λαμβάνῃς ἕξ χιλιάδας φράγκων κατ' ἔτος. Σὲ συμφέρει;

— Κατ' ἐμὲ συμφέρει, καὶ σὰς εὐχαριστῶ ἀπὸ καρδίας δι' ὅλας τὰς φροντίδας καὶ τὴν φιλικὴν σας πρόνοιαν· φοβοῦμαι μόνον μήπως, ἀπειροσ ὢν, δὲν ἐκτελέσω πρεπόντως τὰ χρέη μου.

— Κατὰ τοῦτο μὴν ἀνησυχῆς, φίλε μου, διότι σ' ἐπρόλαβα καὶ εἶπα τὰ δέοντα. — Κυρία, εἶπα εἰς τὴν ἀξιόλογον φίλην, τὴν Κ. Λαρόκ, ἔχετε ἀνάγκην ἐπιστάτου, διευθυντοῦ τῆς περιουσίας σας· σὰς προτείνω ἓνα τοιοῦτον. Καὶ δὲν ἔχει μὲν τὴν ἐπιτηδειότητα τοῦ ἀποθανόντος· δὲν γνωρίζει τὰ μυστήρια τῶν ἐνοικιάσεων καὶ τῶν ἐκμισθώσεων, δὲν ἐννοεῖ διόλου τὰς ὑποθέσεις τὰς ὁποίας θ' ἀναθέσετε εἰς αὐτόν· δὲν ἔχει πείραν καὶ γνώσεις ἐιδικάς, ἔχει ὅμως κάτι τι τὸ ὁποῖον ἔλειπεν ἀπὸ τὸν προκατόχον του, καὶ τὸ ὁποῖον δὲν ἀπέκτησε μὲ ὅλην τὴν ἐξηκονταετῆ του πείραν, οὔτε θ' ἀπέκτα καὶ δέκα χιλιάδας ἔτη ἂν εἰργάζετο· ἔχει, λέγω, τιμιότητα. Τὸν ἐσπούδασα καὶ ἐγγυῶμαι. Λάβετε τον λοιπόν, καὶ θὰ εὐγνωμονῆτε καὶ εἰς ἐμὲ καὶ εἰς αὐτόν. — Ἡ Κ. Λαρόκ ἐγέλασε πολὺ διὰ τὸν τρόπον τῆς συστάσεως· καὶ φαίνεται ὅτι τὸν ἐνοστημεύθη, διότι ἐπὶ τέλους ἐπέτυχεν.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ καλὸς γέρον ἐπρότεινε νὰ μὲ δώσῃ στοιχειώδεις τινὰς καὶ γενικὰς εἰδήσεις ἀφορώσας τὸ εἶδος τῆς μελλούσης ὑπηρεσίας μου· θὰ προσθέσῃ δὲ καὶ τινὰς ἰδιαιτέρως πληροφορίας περὶ τῆς οἰκογενείας Λαρόκ, τὰς ὁποίας ἐπορίσθη καὶ ἔγραψε χάριν μου.

— Καὶ πότε θ' ἀναχωρήσω, φίλτατέ μου κύριε;

— Νὰ σὲ εἰπῶ, τέκνον μου (ὁ Κ. μακριῶν ἐξελείφθη πλέον), ὅσον ταχύτερα τόσο καλλίτερα· διότι οἱ φίλοι μου ἐκεῖνοι οὔτε μίαν ἀπόδειξιν εἶναι ἱκανοὶ νὰ γράφουν μόνον των. Ἡ ἀγαθὴ μου μάλιστα φίλη, ἡ Κ. Λαρόκ, ἂν καὶ ἀξιόλογος κατὰ πολλά, τοιαύτην ἀμέλειαν καὶ ἀνικηρότητα καὶ παιδαριώδη ἀγνοίαν τῶν ὑποθέσεων ἔχει, ὥστε οὔτε νὰ τὸ φαντασθῆς δύνασαι. Εἶναι Γαλλίς ἐκ τῶν ἀποίκων (créole).

— Ἄ! ἐκ τῶν ἀποίκων! ἀνεφώνησα, ἀγνοῶ διὰ τί, μετὰ τινος ζωηρότητος.

— Μάλιστα, ἀπεκρίθη ξηρὰ ὁ Κ. Λωβεπέν. Ὁ σύζυγός της ἦτον Βρεταννός. Ἄλλοτε λέγομεν αὐτὰ . . . Ἐν τοσοῦτῳ, Μάξιμε, ἐτοιμάσου αὔριον καὶ θάρρος! . . . Ἄ! ἐλησμόνησα . . . Τὴν Πέμπτην, πρὶν ἀναχωρήσω, ἔκαμα κάτι τι τὸ ὁποῖον δὲν θὰ σὲ δυσαρεστήσῃ. Μεταξὺ τῶν δανειστῶν σου ἦσαν καὶ τινες ἐλεεινοὶ τοκογλύφοι. Ἐχὼν τὸν νόμον ὑπὲρ ἐμοῦ τοὺς ἐκεραυνοβόλησα, καὶ ὠλιγόστευσα τὰς ἀπαιτήσεις των κατὰ τὸ ἥμισυ. Ὅθεν σὲ μένουν εἴκοσι χιλιάδες φράγκα. Προσθέτοντες εἰς αὐτὰ τὰς μελλούσας οἰκονομίας σου, θὰ κηροθώσωμεν τὴν προῖκα τῆς Ἑλένης. . . Ἐλα αὔριον νὰ προγευθῆς μὲ τὸν γέροντα Λωβεπέν, καὶ τὰ τακτοποιήσῃς . . . Καλὴν νύκτα, Μάξιμε, καλὴν νύκτα, φίλτατόν μου τέκνον.

— Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ μαζὶ σας, κύριε!

Ἐπαυλις Λαρόκ (Ατζ) 1 Μαΐου.

Χθὲς ἀνεχώρησα ἀπὸ Παρισίους. Λυπηρὰ ὑπῆρξεν ἡ μετὰ τοῦ Λωβεπέν συνέντευξις μου· τὰ πρὸς αὐτόν αἰσθήματά μου εἶναι αἰσθήματα υἱοῦ. Ἀπεχαίρετίσθαι μετὰ ταῦτα τὴν Ἑλένην. Διὰ νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀνάγκην εἰς τὴν ὁποίαν εὐρίσκομαι νὰ δεχθῶ θέσιν, ἔπρεπεν ἀφεύκτως νὰ φανερώσω μικρὸν μέρος τῆς ἀληθείας· εἶπα ὅτι ὑπέπεσα εἰς προσκλήρους τινὰς δυσκολίας. Ἡ ταλαίπωρος ὅμως ἐνόησεν, ὡς ὑποθέτω, τὰ τρέχοντα· οἱ μεγάλοι ὀφθαλμοὶ της ἀποροῦντες ἐγέμισαν δάκρυα, καὶ μ' ἐνηγκαλίσθη.

Τέλος πάντων ἀνεχώρησα. Ὁ σιδηρόδρομος μ' ἐφερρεν εἰς Ῥοδόνην ὅπου διενοκτέρευσα. Σήμερον δέ, ἀνέβην εἰς ἄμαξαν διὰ νὰ ἔλθω μετὰ πέντε ἢ ἕξ ὥρας εἰς μικρὰν πόλιν τῆς Μορβιάν, ὀλίγον ἀπέχουσαν τῆς κατοικίας τοῦ Λαρόκ. Διέβην δέκα περίπου λεύγας ἐκεῖθεν τῆς Ῥοδόνης· ὁμαλὴ, πρασίνη καὶ μονότονος ἡ χώρα, σκεπασμένη ἀπὸ ἀπέραντον πλῆθος μηλεῶν εἰς τὰ ἀπέραντα λιβάδεά της. Τάφροι καὶ σύνδενδρα ὑψώματα διακόπτοντα τὴν ὄρασίν σου καὶ ἀπὸ τὰ δύο μέρη τοῦ δρόμου· ποῦ καὶ ποῦ μικραὶ τινες γωνίαι χάριν ἔχουσαι ἀγροτικὴν, καὶ χιτῶνας καὶ πῖλοι χωρικοὶ ζωογονοῦντες τὰς προση-

τύχους εκείνας θέσεις· ὅλα ταῦτα μ' ἔπειθαν ἀπὸ τῆς προτεραιᾶς ὅτι ἡ ποιητικὴ Βρεταννία εἶναι ἀδελφὴ φιλόκοσμος καὶ ὀλίγον ἰσχνὴ τῆς Κάτω Νορμανδίας. Βαρυνοεῖς καὶ τὰς μηλέας καὶ τὴν παρ' ἐλπίδα ἄχρην φύσιν, ἔπαυσα πρὸ μιᾶς ὥρας περιεργαζόμενος τὰ περὶ ἐμέ, καὶ ἐκοιμήθην περίλυπος. Ἄλλ' αἴφνης ἐνόμισα ὅτι ἡ βαρεῖα ἀμαξία ἐκλινεν ἔμπροσθεν ὑπὲρ τὸ δέον· καὶ συγχρόνως τὸ βάδισμα τῶν ἵππων ἔγινεν ἀργότερον, ἐνῶ κρότος καὶ παρχτριβὴ σιδήρων μὲ εἰδοποίησαν ὅτι ὁ ἀμαξηλάτης ἀνέστειλε τὴν κίνησιν ἐνὸς τῶν ὀπισθίων τροχῶν. Τότε γραΐά τις, καθημένη πλησίον μου, ἔδραξε μὲ ζωηρότητα τὸν βραχιονά μου αἰσθανομένη τὸν κίνδυνον. Ἐπρότεινα τὴν κεφαλὴν ἐκτὸς τοῦ παρχθύρου, καὶ εἶδα ὅτι κατεβαίνομεν, μετὰ δὲ δύο σημαντικῶν ὑψωμάτων, ἀπότομον κατωφέρειαν, κατασκευασθεῖσαν ἀπὸ ὁδοποιῶν καθ' ὑπερβολὴν φίλον τῆς εὐθείας γραμμῆς. Ποτὲ μὲν ὀλισθαίνοντες, ποτὲ δὲ κυλιόμενοι, ἐφθάσαμεν εἰς στενὴν καὶ ἀγρίαν κοιλάδα, εἰς τὸ βάθος τῆς ὁποίας, μετὰ πυκνῶν κλάμων, ἔρρε σιωπηλὸν καὶ βραδύ ρυάκιον εὐτελές· εἰς τὰς ἄκρας αὐτοῦ ἔκειντο παλαιὰ κορμοὶ δένδρων χορταριασμένοι. Ὁ δρόμος συνεδέετο ἀπὸ γέφυραν μίαν ἀψίδα ἔχουσαν, καὶ διήρχετο τὴν ἀπέναντι ἀπέρχοντον ἔκτασιν τραχείας καὶ γυμνῆς χώρας. Παρὰ τὴν γέφυραν καὶ κατὰ τὴν ἄκρην τοῦ δρόμου, ἔκειτο μονήρης καλύβη, τῆς ὁποίας ἡ φαινομένη ἐρήμωσις καὶ ἐγκατάλειψις κατέθλιβον τὴν καρδίαν· παρὰ δὲ τὴν θύραν εὖρωστος νέος, τοῦ ὁποίου τὴν μακρὰν καὶ ξανθὴν κόμην ἀνέστελλε μαύρη ταινία, ἔσχίζε ζύγκ. Ὅτε ἐσήκωσε τὴν κεφαλὴν καὶ μ' ἐχαίρεισεν ἐν συντόμῳ εἰς γλῶσσαν ἄγνωστον καὶ μὲ τόνον γλυκὺν συγχρόνως καὶ ἄγριον, ἐθαύμασα τὴν ξενοχάραγον φυσιογνωμίαν του καὶ τὸ πρῶον βλέμμα τῶν γαλανῶν ὀφθαλμῶν του. Εἰς τὸ παράθυρον εἶδα γυναῖκα κλώθουσαν τοιοῦτο δὲ ἦτο τὸ κεφαλοδέσμιον καὶ τὸ κόψιμον τοῦ ἐνδύματός της, ὡστ' ἐφαίνετο ἀπαραλλάκτως εἰδῶλον ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα βλέπομεν ἐπὶ τῶν τάφων τῶν ἀρχαίων δεσποινῶν. Οὔτε αὐτὴν οὔτ' ἐκεῖνον θὰ ἐξελάμβανες ἀντὶ χωρικῶν· ἐξ ἐναντίας εἶχαν ἦθος ὅλως εὐγενές καὶ χάριεν καὶ ἐμβριθές. Εἰς δὲ τὴν φυσιογνωμίαν καὶ τῶν δύο ἦτον ἐγκεχαράγμενη ἡ λυπηρὰ καὶ σκυθρωπὴ ἐκείνη ἔκφρασις, τὴν ὁποίαν πολλάκις εἶδα εἰς τὸ πρόσωπον τῶν λαῶν οἵτινες ἐστερηθήσαν τὴν ἐθνικὴν των ὑπαρξιν.

Εἶχα περὶ εὐσεὶ διὰ νὰ ἀναβῶ τὸν ἀνήφορον. Ἡ πέριξ χώρα, ἡ ὁποία δὲν διεχωρίζετο ἀπὸ τὸν δρόμον, ἦτον ἀπέρχντος· παντοῦ ἔβλεπεσ σχοῖνους φθισικοὺς κυλιόμενους εἰς γῆν μαύρην· ἐδῶ καὶ ἐκεῖ φάραγγες, σχισμάδες, λατομεῖα ἐγκαταλελειμμένα καὶ βράχοι ἐποικίλλον τὸ ἔδαφος· δένδρου ὁμῶς οὐδὲ ἴχνος ἐφαίνετο. Ὅτε μόνον ἐφθασα εἰς τὴν κορυφὴν, εἶδα ἐκ δεξιῶν τὴν ζωηρὰν γραμμὴν τῆς γῆς διαγράφουσαν πρὸς τὸν ὀρίζοντα ἄλλην γραμμὴν ἀνώμαλον, ἠλιοφώτιστον, καὶ γλαυκὴν ὡς ἡ θάλασσα, προμηνύουσαν χώραν ὠραίαν καὶ μαγευτικὴν· ἡ γραμμὴ αὕτη ἦτον ἡ τῆς Βρεταννίας.

Εἰς τὴν μικρὰν πόλιν . . . ἐμίσθωσα ὄχημα διὰ νὰ μὲ φέρῃ εἰς τὸ μέρος ὅπου διευθυνόμην δύο λεύγας ἀπέχον ἐκεῖθεν. Ἐνῶ δὲ ἐταξείδευα, εἶδα συγκεχυμένα δάση, τοποθεσίας γυμνῆς δένδρων, λίμνας, καὶ χλοερωτάτας ὁάσεις ἐντὸς κοιλάδων καθόσον ὁμῶς ἐπλησίαζα εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Λαρόκ, ὀδυνηραὶ σκέψεις ἀπεδίδωκαν τὴν πηριέργειαν τοῦ περιηγητοῦ. Μετ' ὀλίγον, ἐσυλλογιζόμεν, θὰ εὐρεθῶ μετὰ δὲ ἀγνώστου εἰς ἐμὲ οἰκογενείας, σχεδὸν ὑπηρετής, ἔχων τίτλον μάλιστα τῶν ὑπηρετῶν τὸ σέβας ἐκλύοντα· ἡ θέσις αὕτη ἦτον ὅλως νέα εἰς ἐμέ. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι καὶ ὅτε ὁ Κ. Λωβεπὲν μ' ἐπρότεινε νὰ γίνω ἐπιστάτης, ἡ ἀνατροπὴ μου καὶ ἡ καρδία μου ἀνέφριξαν μὴ ἀνεχόμεναι χαρρακτῆρα ἐξηρητημένον καὶ ὑπόδουλον. Καὶ ὁμῶς ἐνόμισα ἀνοίσειον ν' ἀποποιηθῶ τὴν πρότασιν, καταφρονῶν οὕτω τὰς ὑπὲρ ἐμοῦ περιπαθεῖς φροντίδας τοῦ γηραιοῦ μου φίλου. Πλὴν τούτου, διὰ ν' ἀποκτήσω ἄλλως πως ἐργαζόμενος τὰ ὠφελήματα ὅσα μ' ἐπροσφέροντο ἐξ ἀρχῆς σήμερον, ἔπρεπε νὰ περάσωσι πολλὰ ἔτη· καὶ τότε τί ἐγένετο ἡ ἀδελφὴ μου; Κατέστειλα λοιπὸν τὴν ἀθημονίαν μου· ἦτον ὁμῶς ζωηροτάτη, καὶ ἀκάθεκτος ἐξηγέρθη πρὸ τῶν παρχματῶν αὐτῶν. Ἦναγκάσθην ἄρα νὰ ἀναγνώσω εἰς τὸν κώδικα, τὸν ὁποῖον φέρει ἕκαστος ἐντὸς αὐτοῦ, τὰ κεφάλαια τοῦ καθήκοντος καὶ τῶν θυσιῶν. Ἀνεπόλησα δὲ καὶ τοῦτο ὅτι, ὅσῳ εὐτελής καὶ ἂν εἶναι ἡ θέσις μας, δυνάμεθα καὶ τὴν ἀξιοπρέπειάν μας νὰ φυλάξωμεν, καὶ αὐτὴν νὰ ἀνυψώσωμεν. Μετὰ ταῦτα προσεδίασα τὴν διαγωγὴν μου πρὸς τὴν οἰκογένειαν Λαρόκ, καὶ ἀπεφάσισα τὰ μὲν συμφέροντά της νὰ ἐπιμεληθῶ μὲ ζῆλον καὶ εὐσυνειδησίαν, πρὸς αὐτὴν δὲ νὰ ὁμολογῶ σέβας χωρὶς οὔτε νὰ ταπεινωθῶ οὔτε ἀλαζῶν νὰ φαίνομαι. Ἐνόουν ὁμῶς κάλλιστα ὅτι τὸ δεύτερον τοῦτο μέρος τῶν καθηκόντων μου, τὸ καὶ δυσκολώτερον ἀναντιβρόητως, θὰ ἀπλοποιεῖτο ἢ θὰ περιεπλέκετο κατὰ τὴν φύσιν ἐνὸς ἐκάστου τῶν χαρρακτῆρων καὶ τῶν πνευμάτων μετὰ τῶν ὁποίων ἐμελλὰ νὰ λάβω σχέσεις· καὶ τοσοῦτω μᾶλλον, καθόσον ὁ Κ. Λωβεπὲν, ἂν καὶ συνωμολόγησε πόσον εὐλόγος ἦτον ἡ κατὰ τοῦτο ἀνησυχία μου, ἐπιμένων δὲν μ' ἔδωκεν ἱκανὰς πληροφορίας καὶ ὀδηγίας. Ὅτε μόνον ἐμελλὰ ν' ἀναχωρήσω μ' ἐνεχείριστε σημειώσιν, ἀπαιτήσας νὰ τὴν καύσω μετὰ τὴν ἀνάγνωσιν. Ἴδου τὸ περιεχόμενον αὐτῆς.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΟΥΝΤΩΝ ΕΝ Τῆ ΟΙΚΙΑ:

ΛΑΡΟΚ.

α 1 — Ὁ Κ. Λοδοβίκος Αὐγουστος Λαρόκ, ὁ γδοηκοντούτης, ἀρχηγὸς τῆς οἰκογενείας καὶ δημιουργὸς τῆς περιουσίας, ἀρχαῖος ναυτικὸς καὶ ὀνομαστός καταδρομεὺς ἐπὶ τῆς πρώτης αὐτοκρατορίας, ἀπέκτισεν, ὡς φαίνεται, τὸν πλοῦτον αὐτοῦ κατὰ τὰ διὰ θαλάσσης διάφορα ἀλλὰ νόμιμα ἐπιχειρήματά του· διέτριψε δὲ πολλὰ ἔτη εἰς τὰς ἀποικίας. Καταγόμενος ἐκ Βρεταννίας ἐπανῆλθεν εἰς αὐτὴν πρὸ τριάκοντα ἐτῶν, σύντροφον ἔχων καὶ τῶν.

μακκρίτην Πέτρον Ἀντώνιον Λαρόκ, μόνον υἱόν, σύζυγον τῆς

» 2 — Κυρία Ἰωσηφίνης, Κλάρας Λαρόκ, νύμφης τοῦ ῥηθέντος, ἐκ τῶν ἀποίκων (craóle), ἐχούσης τεσσαράκοντα ἐτῶν ἡλικίαν, χαρακτηῖρα ἀνάλητον, πνεῦμα φαντασιώδες καὶ παραδοξολογίας τινάς, ἀλλὰ καὶ ψυχὴν ἀρίστην.

» 3 — Ἡ Κυρία Μαργαρίτα Λουίζα Λαρόκ, ἐγγονὴ τοῦ ῥηθέντος, θυγάτηρ τῆς ῥηθείσης καὶ κληρονόμος ἀμοφτέρων. Ἐχει εἴκοσιν ἐτῶν ἡλικίαν, φαντασιοκοπίας τινὰς καὶ ἀρίστην ψυχὴν.

» 4 — Ἡ Κυρία Ὀδρύ, χήρα τοῦ μεσίτου Ὀδρύ, ἀποθανόντος ἐν Βελγίῳ· δευτέρα ἐξαδέλφη, ἀπορος καὶ φιλοξενουμένη. Πνεῦμα στρυφνόν.

» 5 — Ἡ Κυρία Καρολίνα Γαβριέλλα Ἐλουέν, εἰκοσιεξ ἐτῶν· πρώην μὲν διδάσκαλος, νῦν δὲ ἀμφίπολος, τὸ μὲν πνεῦμα ἔχουσα καλλιεργημένον, τὸν δὲ χαρακτηῖρα ἀμφίβολον.

» Παράδος τῶ πυρὶ τὴν παροῦσαν. »

Ὅσῳ ὀλιγόλογος καὶ ἀν ἦτον ἡ σημείωσις αὕτη, δὲν ἀπέβη ὅμως ἀνορελής, διότι διεσκέδασε μέρος τῶν φόβων μου. Ἐάν, ὅπως λέγει ὁ Κ. Λωβεπέν, ἐκ τῶν πέντε κατοίκων οἱ δύο ἔχουσιν ἀρίστως ψυχάς, ἡ ἀναλογία βεβαίως εἶναι ὅποια οὔτε νὰ τὴν ἐλπίση τις ἔχει δικαίωμα.

Μετὰ δύο ὥρας τὸ ὄχημα ἐστάθη πρὸ πυλῶνος κικλιδωτοῦ, ἔχοντος περκαυμένους δύο οἰκίσκους διὰ τὸν θυρωρὸν. Ἀφείς ἐκεῖ τὰ σκεῦη μου διευθύνην εἰς τὴν οἰκίαν μὲ τὴν μίαν μὲν χεῖρα κρατῶν τὸν σάκκον μου, μὲ τὴν ἄλλην δὲ τὸ ῥαβδίον μου διὰ τοῦ ὁποίου ἐκαρχτόμουν τὰ παρὰ τὸν δρόμον ἄγρια ἄνθη. Μετὰ ἐκατοστίας τινὰς βημάτων, μεταξὺ δύο σειρῶν γιγαντείων καστανεῶν, εὑρέθην εἰς εὐρυχωρότατον κυκλοτερῆ κῆπον, ἐνθ' ἐκ δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν ὁ ὀφθαλμὸς ἐγοητεύετο βλέπων μακρὰν χλοερωτάτης καὶ συνδένδρους τοποθεσίας καὶ λίμνας ὑποσκίους καὶ λευκὰς λέμβους ὑπὸ ἀγροῖκα στεγάζματα. Κατέναντί μου ἐφαίνετο ἡ οἰκία, ἄλλο πλάτιον, κατεσκευασμένη κατὰ τὸν περικομψὸν καὶ μᾶλλον ἰταλικὸν ῥυθμὸν τῶν πρώτων χρόνων τῆς βασιλείας Λοδοβίκου τοῦ Γ'. Πρὸ αὐτῆς ὅμως, ὑπ' αὐτὰ τὰ ὑψηλὰ περάθουρα τοῦ μετώπου, ὑπάρχει κρεμαστός κήπος εἰς τὸν ὁποῖον φέρει πλατεῖα κλίμαξ. Ἡ φιδρὰ αὕτη καὶ μεγαλοπρεπῆς θέα καὶ ὁ ἐναρμόνιος ἤχος νεανικῶν φωνῶν καὶ κυμβάλου ὅστις ἤρχετο μακρόθεν, ἀνέτρεψαν τὰς ιδέας ὅσας εἶχα συλλάβει εἰς Παρισίους ἔτι· διότι ἀντὶ πεπαλαιωμένου καὶ ἐρημικοῦ πύργου, ὅπως ἐφανταζόμην τὴν οἰκίαν τῶν Λαρόκ, εὐρηκα ἐξοχὴν τερπινοτάτην καὶ εὐχαριν. Ἀναβὰς μὲ ζωηρότητα τὴν κλίμακα, εὑρέθην ἐνώπιον σκηνῆς, τὴν ὁποῖαν εἰς ἄλλας περιστάσεις θὰ ἐθεώρουν εὐτύχημα· ἐξ νέαι, ἠγκαλισμέναι ἀνά δύο, ἐγύριζον γελῶσαι στρόβιλον, κατὰ τοὺς ἐναρμόνιους ῥυθμούς τοὺς ὁποῖους ἐμμελεῖς χεῖρες ἐξέπεμπον κυμβαλίζουσαι διὰ τοῦ παραθύρου. Ἀλλὰ μόλις προφθάσας ἐρρίψα τὸ βλέμμα εἰς τὰ ἐξημμένα πρόσωπα, τὰς

λυτὰς κόμης καὶ τὰ πλατύχειλα σιαδία τῶν χορευουσῶν· διότι, ἅμα ἐνεφανίσθη καὶ ἀφείσαι φωνὴν ἐσιώπησαν, κατέπαυσαν τὸν χορὸν καὶ παραταχθεῖσαι ὡς ἐν μάχῃ, ἐπερίμεναν σοβαρὰ νὰ διαβῇ ὁ ξένος. Ὁ ξένος ὅμως ἐστάθη ἀμηχανῶν. Ἄν καὶ ἀπὸ τινος κειροῦ ὁ νοῦς μου δὲν προσέχει εἰς τὰς ἀξιώσεις τῶν ἀνθρώπων, ὁμολογῶ ὅτι τὴν ὥραν ἐκείνην ἐπεθύμησα νὰ μὴ ἐκράτουν τὸν σάκκον μου. Καὶ ὅμως τί νὰ γείνη; Ἐνθ' ἐπροχώρου μὲ ἀσκεπῆ κεφαλὴν πρὸς τὴν διπλὴν κλίμακα τὴν φέρουσαν εἰς τὸν πρόδομον, τὸ κύμβαλον ἐσιώπησε. Καὶ πρῶτον μὲν εἶδα μέγιστον σκύλον ἐλθόντα εἰς τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον, στηριχθέντα ἐπ' αὐτοῦ, καὶ ἀναγκύσαντα ἐπὶ τῶν μαλλιαρῶν ποδῶν του τὴν λεόντειον κεφαλὴν του· εὐθὺς δὲ μετὰ ταῦτα ἐφάνη νέα ὑψηλή, τῆς ὁποίας τὸ σοβαρὸν καὶ ὑπομελάγχρουν πρόσωπον περιέβαλλε πυκνοτάτη κόμη μαύρη καὶ στιλπνή. Οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς, οἵτινες μ' ἐφάνησαν μέγιστοι, περιειργάσθησαν μὲ ἀπάθειαν τὰ ἐκτὸς γινόμενα. — Τί τρέχει; ἠρώτησε μὲ φωνὴν ἀτάραχον. — Ἐγὼ δὲ ἔκλινα ἐδαφιαίως τὴν κεφαλὴν, καὶ ἀναθεματίσας ἐκ νέου τὸν σάκκον μου, ὁ ὁποῖος, ὡς ἐφαίνετο, ἐπροκάλει τὰ μειδιάματα τῶν νεανίδων, ἐπροχώρησα.

Ὁ ψυρομάλλης καὶ μαυροφορεμένος ὑπνρέτης τὸν ὁποῖον εὐρηκα εἰς τὸν πρόδομον, ἀκούσας τὸ ὄνομά μου, μὲ εἰσήγαγε, μετὰ τινα λεπτὰ τῆς ὥρας, εἰς μεγάλην αἴθουσαν, ὅπου ἀνεγνώρισα τὴν νέαν τοῦ παραθύρου, οὕσαν ἀληθῶς σπανιωτάτης ὠραιότητος. Πλησίον τῆς ἐστίας, ἡ ὁποία ἔκαιεν ὡς ἄλλος κλίβανος, ἐκάθητο ἐπὶ μεγάλου θρανίου, μεταξὺ πουπούλων καὶ προσκεφάλων παντὸς μεγέθους, μεσόκοπός τις κυρία· παρ' αὐτὴν δέ, ἐπὶ ἀρχαιοτύπου τρίποδος ἔκειτο πύργυρον, εἰς τὸ ὁποῖον συχνάκις ἐπλησίαζε τὰς ἰσχυὰς καὶ ὠχρὰς χεῖράς τῆς. Ὀλίγον μακρὰν τῆς Κ. Λαρόκ ἐκάθητο ἄλλη κυρία πλέκουσα, τῆς ὁποίας τὸ στρυφνὸν καὶ ἄχαρι ἦθος ἔλεγε φανερὰ ὅτι ἦτον ἡ χήρα τοῦ ἐν Βελγίῳ ἀποθανόντος μεσίτου.

Ἄπορον καὶ ὅλως ἐκστατικὸν μ' ἐφάνη τὸ πρῶτον ἐπ' ἐμὲ βλέμμα τῆς Κ. Λαρόκ. Μὲ ἠρώτησε δις καὶ τρις τὸ ὄνομά μου. — Μὲ συγχωρεῖτε, κύριε... τὸ ὄνομά σας;

— Ὅδιό, κυρία.
— Ὁ Μάξιμος Ὀδιό, ὁ ἐπιστάτης, ὁ διευθυντής, τὸν ὁποῖον ὁ Κ. Λωβεπέν; . . .

— Μάλιστα, κυρία.
— Εἴσθε βεβαίως;
Ἐγὼ δὲ ὑπομειδιάσας ἀπεκρίθην. — Βεβαίως, κυρία.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς τὴν χήραν τοῦ μεσίτου, ἔπειτα δὲ πρὸς τὴν αὐστηροπρόσωπον νέαν, ὡς νὰ ἔλεγε. — Ἐννοεῖτε τί τρέχει; — Καὶ ἀνασκηθθεῖσα ὀλίγον μεταξὺ τῶν προσκεφάλων τῆς εἶπε:

— Καθήσατε λοιπόν, Κ. Ὀδιό. Σὰς εὐχαριστῶ πολύ, κύριε, διότι θέλετε νὰ μᾶς συντρέξετε. Καὶ ἔχομεν τῶνόντι μέγιστην χρεῖαν τῆς συνδρομῆς σας,

διότι ἔχομεν τὴν δυστυχίαν, πρέπει νὰ τὸ εἰπῶ, νὰ εἶμεθα πολλὰ πλούσιοι . . . — Παρατηρήσασα δὲ ὅτι ἡ χήρα ἀνεσθίκωσε τοὺς ὄμους. — Ναί, εἶπε, φιλιτάτη μου Κ. Ὁδρὺ, δὲν δυσκολεύομαι νὰ τὸ εἰπῶ. Ὁ Θεός, καταστήσας με πλούσιαν, ἠθέλησε νὰ με δοκιμάσῃ. Τὸ κατ' ἐμέ, ἐγεννήθη διὰ νὰ εἶμαι πτωχή, διὰ νὰ πάσχω στερήσεις, διὰ νὰ ἀποσιόνωμαι καὶ νὰ θυσιάζω· ἀλλὰ πάντοτε με συνέβη τὸ ἐναντίον. Ἐπροτίμων, παραδείγματος χάριν, νὰ ἔχω ἄνδρα φιλάσθενον· καὶ ὅμως ὁ μακαρίτης εἶχεν ὑγίαν σιδηρᾶν. Ἴδου πῶς ἀπέτυχε καὶ πῶς θ' ἀποτύχη ὁ προορισμός μου.

— Μάλιστα, εἶπε ξηρὰ ἡ Κ. Ὁδρὺ· ὠραία θὰ ἐπήγαιεν ἡ πτωχεία εἰς ἄνθρωπον ὁ ὁποῖος ἀγαπᾷ τόσον ὅλας τὰς ἀναπαύσεις καὶ ὅλα τὰ καλὰ.

— Μὲ συγχωρεῖτε, ἀγαπητὴ κυρία, δὲν ἀγαπῶ τὰς ἀνωφελεῖς θυσίας. Τίς θὰ ὠφελήθῃ καὶ ἂν εἰς τὰς δεινότερας στερήσεις καταδικάσω τὸν ἑαυτόν μου; Μήπως, ἂν παγῶνῃ ἀπὸ τὸ πρῶν ἕως τὸ βράδυ, θὰ γίνετε εὐτυχέστερα;

Ἡ κυρία ὅμως Ὁδρὺ ἀπάντησε διὰ νέυματος τὸ ὁποῖον ἐνόει ὅτι αὐτὴ μὲν δὲν θὰ ἐγένετο εὐτυχέστερα, ὅτι ἐθεώρει ὅμως τὰ λεγόμενα ἀπὸ τὴν Κ. Λαρόκ εἰς ἄκρον προσποιημένα καὶ γελοῖα.

— Τέλος πάντων, ἐπανέλαβεν ἡ Κ. Λαρόκ, εὐτυχεῖς ἢ δυστυχεῖς, ἀδιάφορον. Τὰ βέβαιον εἶναι, Κ. Ὀδιό, ὅτι εἶμεθα πολλὰ πλούσιοι, καὶ ὅσω καὶ ἂν δὲν πολυψηφῶ τὴν κατάστασίν μου, χρεωστῶ νὰ τὴν φυλάξω διὰ τὴν κόρην μου, ἂν καὶ αὐτὴ δὲν τὴν ψηφᾷ περισσότερον ἀπὸ ἐμέ. Ἐ, Μαργαρίτα;

Κατὰ τὴν ἐρώτησιν ταύτην, λεπτότατον μειδιάμα ἐχάραξε τὰ ὑπερήφανα χεῖλη τῆς Κ. Μαργαρίτας, ἐνῶ τὰ μακρὰ τόξα τῶν ὀφρύων τῆς ἀνυψώθησαν ἀνεπαισθήτως. Καὶ μετὰ ταῦτα ἡ σοβαρὰ καὶ ἐξαισία ἐκείνη φυσιογνωμία ἀνέλαβε τὴν πρώτην γαλήνην.

— Κύριε, ἐξηκολούθησεν ἡ Κ. Λαρόκ, θὰ σὰς δείξουν τὰ ἰδιαιτέρα δωμάτια τὰ ὁποῖα προσδιωρίσαμεν εἰς ὑμᾶς κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἀπίστησιν τοῦ Κ. Λωβεπέν· ἀλλὰ πρὶν ὑπάγετε εἰς αὐτὰ παρκαλῶ νὰ ἰδῆτε τὸν πενθερόν μου, ὁ ὁποῖος ἐπιθυμεῖ νὰ σὰς γνωρίσῃ. Δὲν σημαίνετε, ἐξιδέλη; Ἐλπίζω, Κ. Ὀδιό, ὅτι θὰ μᾶς προσενηύσετε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ γευθῆτε μετ' ἡμᾶς. Ὑγιαίνετε, κύριε.

Ὁ ὀδηγῶν με ὑπηρετῆς μὲ παρεκάλεσε νὰ περιμείνω εἰς δωμάτιον παρακείμενον, ἕως οὗ εἰδοποιήσῃ τὸν Κ. Λαρόκ. Ἐπειδὴ δὲ ἀφῆκε τὴν θύραν μισανοικτήν, ἤκουσα τὰ λόγια ταῦτα τῆς Κ. Λαρόκ τὰ ὁποῖα εἶπε μετὰ τὴν συνήθη εἰρωνικὴν ἀγαθότητά της. — Νόστιμος εἶναι ὁ Λωβεπέν· αὐτὸς εἶναι ὁ νέος ὁ μᾶλλον προχωρημένος εἰς τὴν ἡλικίαν καὶ ἀφελέστατος τὸν ὁποῖον εἶπεν ὅτι θὰ μὲ στελεῖ! αὐτὸς εἶναι λόρδος.

Ἡ Κ. Μαργαρίτα ἐψιθύρισε τινὰς λέξεις, τὰς ὁποίας μὲ πολλὴν μου λύπην, τὸ ὁμολογῶ, δὲν ἤκουσα· εἰς ταύτας δὲ ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ εἰπούσα:— Δὲν σὲ

λέγω, κόρη μου, τὸ ἐναντίον· ἀλλ' ὅπως ὅποτε παράδοξος εἶναι ὁ Λωβεπέν. Πῶς θέλεις νέος ὡς ἐκεῖνος νὰ χωθῆ με χονδρὸσάνδαλα εἰς τὰ χρώματα καὶ τὰ χωράφια; στοιχηματίζω ὅτι ποτὲ ὁ νέος αὐτὸς δὲν ἔβαλε τοιαῦτα σινδάλια· οὔτε θὰ τὰ εἶδε ποτέ. Ἴσως ἔχω ἄδικον, κόρη μου, ἀλλὰ δὲν ἐννοῶ πῶς γίνεται καλὸς ἐπιστάτης χωρὶς νὰ φορῆ χονδρὸσάνδαλα. Δὲν τὸν ὀδηγεῖς σύ, Μαργαρίτα, εἰς τὸ δωμάτιον τοῦ πάππου σου;

Ἡ Κ. Μαργαρίτα ἐμβᾶσα εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου ἐπερίμενα καὶ ἰδοῦσά με, ἐφάνη δυσαρεστηθεῖσα.

— Μὲ συγχωρεῖτε, εἶπα, κυρία· ὁ ὑπηρετῆς σας ἠθέλησε νὰ τὸν περιμείνω ἐδῶ.

— Ἀκολουθήσατέ με, κύριε.

Καὶ ἀκολουθήσας αὐτὴν ἀνέβην κλίμακα, διέβην διὰ πολλῶν στοῶν, καὶ εἰσῆλθον ἐπὶ τέλους εἰς μέρος ἀμφιθάλαμον· ἐκεῖ μὲ ἀφῆκεν ἡ Κ. Μαργαρίτα. Ἐγὼ δὲ περιεργαζόμενη τὰς κρεμαμένας ἀπὸ τῶν τοίχων εἰκόνας, τῶν ὁποίων αἱ πλεῖσται παρίστανον τὰ κατορθώματα τοῦ ἀρχαίου καταδρομέως. Ἐβλεπες πολλὰς νηυμαχίας καὶ πλοῖα περικεκαλυμμένα ἀπὸ νέφη καπνοῦ, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐφαίνετο πάντοτε ἐξέχον τὸ δις δωδεκάκροτον βρῖκιον ὁ Ἐράσμιος τοῦ πλοίαρχου Λαρόκ διὰ τὰς κατὰ τῶν Ἀγγλῶν ἐπιζημίους ἐπιθέσεις του. Ἦσαν δὲ καὶ εἰκόνας παριστάνουσαι ὁλοσώματον τὸν πλοίαρχον Λαρόκ, αἵτινες εἴλκυσαν μᾶλλον τὴν προσοχὴν μου. Πλὴν μικρῶν τιῶν διαφορῶν ὅλαι ἐδείκνυον αὐτὸν ἔχοντα πελώριον ἀνάστημα, φέροντα στολὴν δημοκρατικὴν, δασύτριχα ὡς ὁ Κλέβερ, ἐξακοντίζοντα ἔμπροσθέν του βλέμμα ὀξύ, περιφλεγὸς καὶ ζοφερόν, εἰς ἓνα λόγον ἀνθρώπον ὄχι πολλὰ εὐάρεστον. Ἐνῶ ἐσπούδαζα μὲ περιέργειαν τὴν εἰκόνα ἐκείνην δικαιολογοῦσαν κατὰ πάντα τὴν ιδέαν τὴν ὁποῖαν ἔχομεν περὶ καταδρομῶν ἔτι δὲ καὶ περὶ πειρατῶν, ἡ Κ. Μαργαρίτα ἐλθούσα μὲ προσεκάλεσε. Καὶ ἐμβὰς εἶδα κάτισχον καὶ ἐσχατόγηρον ἀνθρώπον τοῦ ὁποίου οἱ ὀφθαλμοὶ μόλις ἔσωζαν σπινθῆρα ζωῆς. Ὅτε μὲ εἶδεν ἤγγισε μὲ τρέμουσαν χεῖρα τὸν μαῦρον μεταξωτὸν πῖλον τὸν σκεπάζοντα τὸ στίλβον ὡς κόκκαλον ἐλέφαντος κρηνίον του.

— Πάππε! εἶπε μεγαλοφώνως ἡ Μαργαρίτα· ἰδοὺ ὁ Κ. Ὀδιό.

Ὁ ἀρχαῖος καταδρομεὺς ἀνεσηκώθη ὀλίγον ἀτενίζων με μὲ ἦθος ἀμφίβολον. Ἀφοῦ δὲ ἐκάθησα κατὰ πρόσκλησιν τῆς Κ. Μαργαρίτας, εἶπεν αὐτῇ ἐκ νέου· — ὁ Κ. Ὀδιό, ὁ νέος ἐπιστάτης.

— Ἄ! καλὴ ἡμέρα σας, κύριε, ἐψιθύρισεν ὁ γέρον. — Καὶ μετὰ ταῦτα ἐπῆλθεν ὀχληρωτάτη σιωπή. Ὁ πλοίαρχος Λαρόκ, τόξου σχῆμα ἔχων καὶ κατανεύων τὴν κεφαλὴν, ἐξηκολούθει νὰ ἔχη προσηλωμένον ἐπάνω μου τὸν νεκρὸν ὀφθαλμόν του. Ἐπὶ τέλους, ὡς νὰ εὗρηκε σπουδαιότητα ὑπόθεσιν ὀμιλίας, εἶπε μὲ φωνὴν ὑπόκωφον· — Ὁ Κ. Βωσέν ἀπέθανεν.

Εἰς τὴν ἀπροσδόκητον ταύτην διακοίνωσιν τὴν ἀποκριθῶ; ποῖος ἦτον αὐτὸς ὁ Βωσέν; Καὶ ἐ-

πειδή ἡ Κ. Μαργαρίτα δὲν μ' ἐδοῦθη, ἐξέφρασα διὰ συλλυπητικοῦ τινος ἐπιφωνήματος πότον ἡσθάνομην τὸ τραγικὸν τοῦτο συμβάν. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι τὸ ἐπιφώνημα μόνον δὲν εὐχχρίστησε τὸν γέροντα πλοίαρχον, διότι μετ' ὀλίγον ἐπανελάβε μετὴν αὐτὴν θρηνώδη φωνήν. — Ὁ Κ. Βωσὲν ἀπέθανεν.

Ἡ δις γενομένη αὕτη διακοίνωσις ἐδιπλασίασε τὴν ἀμηχανίαν μου· καὶ βλέπων τὸν ἀριστερὸν πόδα τῆς Κ. Μαργαρίτας κτυποῦντα μὲ ἀνυπομονησίαν τὸ ἔδαφος ἀπλησιζόμεν. Χωρὶς λοιπὸν νὰ πολυσκεθῶ ἠρώτησα. — Καὶ ἀπὸ τί ἀπέθανεν;

Ἀλλὰ μόλις ἐξῆλθεν ἡ ἐρώτησις ἀπὸ τὸ στόμα μου, καὶ μὲ βλέμμα ὀργίλον μὲ εἰδοποίησεν ἡ Κ. Μαργαρίτα ὅτι κατέστην ἔνοχος εἰρωνείας καὶ ἐλλείψεως σεβασμοῦ. Ἐγὼ δὲ αἰσθάνομενος ὅτι μᾶλλον ἀδεξιότητος κατέστην ἔνοχος, ἔσπευσα νὰ δώσω εἰς τὴν ὁμιλίαν μου εὐαρεστοτέρην μορφήν. Ὁμίλησα περὶ τῶν ἐν τῷ ἀμφικλάμῳ εἰκόνων, περὶ τῆς ἐνδόξου ἐποχῆς τὴν ὁποίαν ἀνεκάλουν εἰς τὴν μνήμην τοῦ πλοίαρχου, καὶ περὶ τοῦ σεβασμοῦ τὸν ὁποῖον ἡσθάνομην πρὸς τὸν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἦρωα. Ἐπροχώρησα μάλιστα καὶ εἰς λεπτομερείας, ἀναπολήσας μετὰ τινος ἐνθουσιασμοῦ δύο ἢ τρεῖς ναυμαχίας καθ' ἃς ὁ Ἐράσμιος μ' ἐφάνη τρωπῶντι ἐκτελέσας τεράστια. Ἐνῶ δὲ ἐδίδα τοιαύτην ἀπόδειξιν εὐπρεποῦς φιλοφροσύνης, ἡ Κ. Μαργαρίτα, ἀπορῶ διὰ τί, ἐξηκολούθει νὰ μὲ ἀτενίζῃ δυσανασχετοῦσα· ὁ πάππος τῆς ὅμως ἤκουεν ἐξ ἐναντίας μὲ προσοχήν. Ἀνυψῶν καθ' ὅσον ὠμίλουν μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν κεφαλὴν, καὶ μειδιῶν ἀλλόκοτον μειδιάμα ἰλαρῶνον τὸ κάτισχον καὶ ἐρρύτιδαμένον πρόσωπόν του, ἤρπασεν αἴφνης καὶ διὰ τῶν δύο χειρῶν τοὺς βραχίονας τοῦ θρανίου του, καὶ ἀνωρθώθη ὅλος· ἀρειμάνιον πῦρ ἐξηκοντίστη ἀπὸ τοὺς κοίλους ὀφθαλμούς του, καὶ μὲ στεντορείαν φωνὴν ἀνέκραξεν. — Ὅρτσα! φωτιά δεξιά! Πέσετε ἐπάνω του! ὅλοι μαζί! Πιάσατέ τον τὸν σκυλοάγγλον! Οὐρρά! — Καὶ μετὰ τὴν τελευταίαν ταύτην ἐπιφώγησιν, ἡ ὁποία ὡς βόγχος ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸν λάρυγγά του, ὡς πέτρα ἔπεσεν εἰς τὸ θρανίον του, ἃν καὶ ὑπεστηρίζετο ἀπὸ τὰς φιλοστόργους χεῖρας τῆς ἐγγονῆς του. Ἡ Κ. Μαργαρίτα ἔνευσε τότε ἐπιτακτικῶς πρὸς ἐμέ, καὶ ἐγὼ ἔσπευσα νὰ ἀναχωρήσω, ἀναζητῶν διέξοδον ἐν μέσῳ τοῦ δαιδάλου τῶν στοῶν καὶ κλιμάκων, καὶ συγκαίρων ἐμαυτὸν διὰ τὴν ἀγγίνοιάν μου κατὰ τὴν συνέντευξιν μὲ τὸν γέροντα πλοίαρχον τοῦ Ἐρασμίου.

Ὁ ψαρομάλλης ὑπηρετῆς, ὅστις μὲ εἶχεν ὑποδεχθῆ φθάσαντα, ὀνομάζεται δὲ Ἀλαίν, μ' ἐπερίμενε διὰ νὰ μὲ εἰδοποιήσῃ κατὰ παραγγελίαν τῆς Κ. Λαρόκ, ὅτι ἐπειδὴ ἔφθασεν ἡ ὥρα τοῦ γεύματος, δὲν ἦτο πλέον καιρὸς νὰ ὑπάγω εἰς τὸ δωμάτιόν μου, καὶ ὅτι, καὶ ὅπως ἤμην ἐνδεδυμένος, ἤμην εὐπρόσδεκτος. Ἐνῶ δὲ εἰσηρχόμεν εἰς τὴν αἴθουσαν, εἴκοσι περίπου συνεστιατορες ἐξήρχοντο τηροῦντες τὴν ἐθιμοταξίαν διὰ νὰ μεταβῶσιν εἰς τὸ ἐστιατώριον. Μετὰ τὴν μεταβολὴν τῆς καταστά-

σεώς μου πρῶτον τότε παρευρισκόμην εἰς τοιαύτην συνάθροισιν. Ἀπολαυθέντων ἔτι πρὸ ὀλίγου τὰς μικρὰς ἐκεῖνας διακρίσεις ὅσαι γίνονται χάριν τῆς γεννήσεως καὶ τοῦ πλοῦτου, ἡσθάνθην λυπούμενος τὰ πρῶτα δείγματα τῆς ἀδιαφορίας καὶ τῆς ὀλιγωρίας εἰς τὰς ὁποίας μὲ κατεδίκαζεν ἡ νέα μου τύχη. Ἀλλὰ καταστείλας ὅσον ἦτο δυνατόν τὰ σκιρτήματα τῆς ματαιότητος, ἐπρόσφερα τὸν βραχίονά μου εἰς μικρόσωμον μὲν ἀλλ' εὐμορφον καὶ κομψοπρεπῆ νέον, ἐρχομένην κατόπιν ὄλων τῶν ἄλλων ἦτο δὲ αὕτη, ὡς τὸ ὑπέθεσα, ἡ διδασκάλισσα Κ. Ἐλουέν. Ἀλλὰ καὶ ἡ θέσις μου εἶχε προσδιορισθῆ πλησίον αὐτῆς. Ἐνῶ δὲ ἐκαθήμεθα, ἐφάνη ἡ Κ. Μαργαρίτα ὀδηγοῦσα, ὡς ἄλλη Ἀντιγόνη, τὸν βραδυπατοῦντα καὶ συρόμενον πάππον τῆς. Ἐλθαῦσα ἐκάθησε πλησίον μου ἐκ δεξιῶν, ἔχουσα, ὡς συνήθως, ἀτάραχον καὶ μεγαλοπρεπὲς τὸ ἦθος. Ἀλλὰ καὶ ὁ πελώριος σκύλος ὅστις, ὡς φαίνεται, εἶναι ὁ φύλαξ τῆς ἡγεμονίδος ταύτης, πλησιάσας ἐστάθη ὡς στρατιώτης ὀπισθεν τοῦ θρανίου τῆς. Ἐγὼ δὲ σπεύσας εἶπα πρὸς τὴν γειτονισάν μου πόσον ἐλυπούμην διότι ἀνεκάλεσα πράγματα παρελθόντα, τὰ ὁποία, ὡς εἶδα, προσέβαλλον δυσαρέστως τὴν μνήμην τοῦ πάππου τῆς.

— Ἐξ ἐναντίας, ἀπεκρίθη ἡ Κ. Μαργαρίτα, τὸ σφάλμα εἶναι ἐδικόν μου· διότι ἔπρεπε νὰ σᾶς προειδοποιήσω ὅτι ποτὲ δὲν πρέπει νὰ γίνεται ἔμπροσθέν του λόγος περὶ Ἀγγλων. . . Γνωρίζετε, Κύριε, τὴν Βρεταννίαν;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην ἀποκριθεὶς εἶπα ὅτι ἔως τότε μὲ ἦτον ἄγνωστος, καὶ ὅτι ἤμην εὐτυχῆς γνωρίζων αὐτήν. Καὶ διὰ νὰ ὑποστηρίξω τὸν λόγον μου, ὠμίλησα μετὰ τινος ὀστρου περὶ τῶν καλλονῶν τῆς φύσεως ὅσας εἶδα καθ' ὄδόν. Ἐνῶ δὲ ἐνόμιζα ὅτι ἡ ἐπιτηδεῖα αὕτη κολακεία ἐμελλε νὰ ἐλύσῃ πρὸς ἐμέ τὴν εὐμένειαν τῆς νέας Βρεταννίδος, εἶδα ἐξ ἐναντίας εἰς τὸ πρόσωπόν τῆς συμπτώματα ἀνυπομονησίας καὶ στενοχωρίας. Ἥμην ἄρα ἀτυχῆς κατὰ πάντα πρὸς τὴν νέαν ἐκείνην κόρην.

— Βλέπω, κύριε, ἐπανελάβε μὲ ἦθος εἰρωνικόν, ὅτι ἀγαπᾶτε τὰ ὠραῖα, τὰ καταπλήττοντα τὴν φαντασίαν καὶ τὴν ψυχὴν, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν φύσιν, τὴν πρασινάδα, τοὺς θάμνους, τὰς πέτρας καὶ τὰς ὠραίας τέχνας. Ἀξιόλογα λοιπὸν ἠμπορεῖτε νὰ συνεννοηθῆτε μὲ τὴν Κ. Ἐλουέν λατρεύουσάν, ὡς καὶ σεις, ὅλα αὐτὰ, τὰ ὁποία ἐγὼ δὲν ἀγαπῶ διόλου.

— Τί λοιπὸν ἀγαπᾶτε, κυρία; ἠρώτησα μὲ τὸνον φαιδρὸν καὶ ὄχι ἐλλιπῆ χάριτος.

Ἐκείνη δὲ στραφεῖσα μὲ σπουδῆν πρὸς ἐμέ καὶ ἀτενίσασά με ὑπερηφάνως, ἀπεκρίθη ξηρά. — Τὸν σκύλον μου. Ἐδῶ, Μερβέν!

Καὶ πλησιάσαντος τοῦ Μερβέν ἐβύθισε φιλοστόργως τὴν χεῖρά τῆς εἰς τὰ πυκνότετα μαλλία του, ἐνῶ αὐτός, καθήσας ἐπὶ τῶν ὀπισθίων ποδῶν του, ἔχωσε τὴν φοβεράν κεφαλὴν του μεταξὺ τοῦ πινακίου μου καὶ τοῦ τῆς Κ. Μαργαρίτας.

Παρατηρήσας τότε μὲ νέον καὶ περισσοτέρων

περιέρχεται την φυσιογνωμίαν τῆς παραδόξου ἐκείνης κόρης, ἀνεζήτησα τὰ ἐξωτερικὰ σημεῖα τῆς ψυχικῆς ἀναληψίας τὴν ὁποίαν ἐφαίνετο ἐπαγγελουμένη. Ἡ Κ. Μαργαρίτα, τὴν ὁποίαν τὸ κατ' ἀρχὰς ἐξέλαβα πολλὰ ὑψηλὴν, εἶχεν ἐξ ἐναντίας κοινὸν τὸ ἀνάστημα· ἐφαίνετο δὲ ὑψηλοτάτη διὰ τὸ μεγαλοπρεπὲς ἦθος καὶ τὸ ὅλως ἔρρυθμον καὶ ἐναρμόνιον τοῦ κάλλους τῆς. Τὸ ὠσιδὲς καὶ ὀπωποῦν στρογγύλον πρόσωπον καὶ ὁ ὑψηλὸς καὶ οὖτως εἰπεῖν, μεγάλωρον τράχηλος τῆς, καλύπτονται ἀπὸ ἀνεπαίσθητόν τινα ὠχρότητα· ἡ κόμη τῆς, δασύς τοῦ μετώπου τῆς στολισμός, διαχέει, ὁσάκις κινεῖται ἡ κεφαλή, κύματα λάμψεων, τὴν δὲ λεπτοφυῆ ῥινὰ τῆς ἐκλαμβάνεις ὡς λαξευθεῖσαν ἐκ μαργαρίτου κατὰ τὸ θεῖον πρότυπον γυναικὸς Ῥωμαίας. Ὑπὸ τοὺς μεγάλους καὶ σκιερούς καὶ σύννοχός ὁ φθαλμούς τῆς, ἡ χρυσίζουσα ἠλιοκκῆς ὄψις τῆς ἔχει τι μελαγχροινότερον, τὸ ὁποῖον φαίνεται ὡς σκιά τῶν βλεφάρων τῆς, ἢ ὡς ἀποτέλεσμα τοῦ φλογεροῦ βλέμματός τῆς. Μὲ εἶναι δύσκολον νὰ περιγράψω τὴν ἄφατον γλυκύτητα τοῦ μειδιάματος, τοῦ δίδοντος ψυχὴν εἰς τὸ ὠραῖον τοῦτο πρόσωπον, καὶ συγκερῶντος ἐπιχαρίτως τὸ πῦρ τῶν μεγάλων τῆς ὀφθαλμῶν. Εἶναι δὲ βέβαιον ὅτι ἂν ἡ θεὰ τῆς ποιήσεως καὶ τῆς φαντασίας, λαμβάνουσα τὴν μορφήν τῆς κόρης αὐτῆς τῆς ἀγαπώσης μόνον τὸν σκύλον τῆς, καταβῆ εἰς τὴν γῆν, οἱ θνητοὶ θὰ σπεύσουν νὰ τὴν προσκυνήσωσι. Παράδοξα τὰ παίγνια τῆς φύσεως, ἦτις καὶ εἰς τῶν ἐκλεκτοτέρων τῆς κτισμάτων τὴν δημιουργίαν ἀναμιγνύει ἀπροσδοκίτους ιδιότητας!

Ἄλλὰ τί πρὸς ἐμέ; Αἰσθάνομαι ὅτι ὡς πρὸς τὴν Κ. Μαργαρίταν θὰ εἶμαι ἄλλος Ἰνδός, δηλαδὴ ὃν ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποῖα περιφρονοῦν οἱ ἄποικοι. Θὰ εἶμι ὅμως ὑπερήφανος ὅσον καὶ αὐτὴ, διότι ὑπὲρ πᾶν εἶδος τοῦ ἔρωτος ἀποστρέφομαι τὸ καθιστάνον τὸν ἄνθρωπον ὑποπτον ῥαδιοργάνου καὶ ιδιοτελείας. Ἄλλὰ καὶ πλὴν τούτου δὲν ἔχω, φρονῶ, ἀνάγκην νὰ ὀπισηθῶ μὲ μεγάλην ἠθικὴν δύναμιν ἐναντίον κινδύνου ὅστις μὲ φαίνεται ἀπίθανος· διότι τὸ κάλλος τῆς Κ. Μαργαρίτας εἶναι ἐκ τῶν προκαλούντων μᾶλλον τὴν προσοχὴν τοῦ τεχνίτου, ἢ τὸ αἶσθημα τοῦ ἀνθρώπου.

Ἀκούσασα ἡ Κ. Ἐλουὲν τὸ ὄνομα τοῦ Μερβέν, διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Κ. Μαργαρίτα ἐκάλεσε τὸν σκύλον τῆς, ἐξέπλευσε πλησιέστερος εἰς τὸ πέλμας τοῦ Ἀρθούρου, καὶ μ' ἐδίδαξεν ὅτι Μερβέν ἦτο τὸ ἀληθὲς ὄνομα τοῦ περιφήμου γόητος τοῦ ὀνομαζομένου κοινῶς Μερλέν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τῶν ἵπποτων τῆς στρογγύλης τραπέζης ἀνέδραμε μέχρι τῆς ἐποχῆς τοῦ Καίσαρος, εἶδα διαβαίνουσιν πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ὀλόκληρον τὴν στρατιάν τῶν δρυῖδων καὶ τῶν βάρδων καὶ τῶν προφητῶν (*).

Ἐνῶ δὲ ἐπλανώμην εἰς τὰ Κελτικὰ δάση παρακολουθῶν τὴν Κ. Ἐλουὲν, ἡ ὁποία θὰ ἐφαίνετο

σχεδὸν δρυϊδέσσα ἐάν ἦτον ὀπωποῦν παχυτέρα, ἀπὸ τὸ στόμα τῆς χήρας τοῦ μεσίτου, καθημένης ἐκεῖ πλησίον, ἤκουα ἐξερχόμενον ἀδιάκοπον καὶ μονότονον θρῆνον ὡς ἐπαίτου τυρλοῦ. Παρεπονεῖτο ὅτι ἐλησμόνησαν νὰ φέρωσι πλησίον τῆς πύραυλον· ὅτι τὸ ῥόφημά τῆς ἦτο κρῦον· ὅτι τὸ κρέας τὸ ὁποῖον τὴν ἐδίδαν ἦτον ὅλον κόκκαλα, εἰς ἓνα λόγον ὅτι τὴν ἐκακομεταχειρίζοντο. — Ἄλλὰ, εἰλεγε, τὰ ἐσυνείθισα ὅλα. Κακὸν πρᾶγμα νὰ εἶναι τις πτωχός· διὰ τοῦτο ἤθελα νὰ μὴ ζῶ.

Ναί, ἰατρέ, ἐξηκολούθησε λέγουσα πρὸς τὸν γείτονα τῆς, δεικνύοντα ὅτι ἀκούει τὰ μυρολόγια τῆς μὲ συμπάθειαν, ἢ μᾶλλον εἰρωνεῖαν, δὲν ἀστειεύομαι· ἤθελα νὰ μὴ ζῶ. Πλὴν τούτου ὁ θάνατός μου καὶ εἰς τοὺς ἄλλους θὰ ἦτον ὠφέλιμος. Φαντάσου, ἰατρέ μου· νὰ ζήσης ὅπως ἐζήσα ἐγώ, νὰ τρώγῃς μὲ λαμπρὰ ἀσημικὰ σφραγισμένα μὲ τὴν σφραγίδά σου . . . καὶ ὕστερον νὰ καταντήσης νὰ ζῆς ἀπὸ ἐλεημοσύνην, καὶ νὰ σὲ περιπαίζου καὶ οἱ δούλοι! Δὲν ἠμπορεῖς νὰ ὑποθέσης τί ὑποφέρω ἐδῶ, οὔτε θὰ τὸ μάθῃ κανεὶς ποτέ. Ὅταν τις εἶναι φιλότιμος, πάσχει καὶ δὲν παραπονεῖται· διὰ τοῦτο καὶ ἐγώ, ἰατρέ, δὲν λέγω λέξιν ἢ καρδίαν μου ὀμῶς τὸ ἠξέυρει.

— Ἐχετε δίκαιον, κυρία μου, εἶπεν ὁ ἰατρός, ὅστις, ὡς νομίζω, ὀνομάζεται Δεμαρέ· διὰ τοῦτο ἀσσιωπήσωμεν· πίστετε ὀλίγον, αὐτὸ θὰ σᾶς καταπραύνη.

— Μόνος ὁ θάνατος θὰ μὲ καταπραύνη, ἰατρέ μου.

— Εἶν' εὐχολον, ἀπεκρίθη ἐντόνως ὁ ἰατρός.

Πρὸς τὸ κεντρικώτερον μέρος τῆς τραπέζης εἵλκε τὴν προσοχὴν τῶν συμποτῶν ἡ ἀμέριμος καὶ δηκτικὴ καὶ ἀλαζῶν φλυαρία ἀνθρώπου τινὸς ὀνομαζομένου, ὡς ἤκουσα, Βευαλλάν, ἔχοντος δέ, κατὰ τὰ φαινόμενα, πολλὴν οἰκισίτητα μὲ τοὺς οἰκοδεσπότας. Ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶναι ὑψηλός, νέος μὲν ἀλλὰ πάρηθος, καὶ πολὺ ὀμοιάζων εἰς τὸ πρόσωπον Φραγκίσκον τὸν Α'. Ὅλοι τὸν ἀκούουν ὡς ἄλλα μαντεῖον, μηδὲ τῆς Κ. Μαργαρίτας ἐξαιρουμένης, ἡ ὁποία φαίνεται ἔχουσα συμπάθειαν καὶ θαυμασμὸν πρὸς αὐτόν, ὅσον δηλαδὴ εἶναι δυνατόν νὰ συμπαθῆ καὶ νὰ θαυμάζῃ τι εἰς τὸν κόσμον τοῦτον. Τὸ κατ' ἐμέ, ἐπειδὴ αἱ πλείστα τῶν ἀστειοτήτων τὰς ὁποίας ἐπευφήμουν ὅλοι ἀνεφέροντο

θοῦρος ἐβασιλευσεν εἰς τὴν Ἀγγλίαν τὴν ΣΤ' ἑκατονταετηρίδα, κατασταθεὶς περιώνυμος εἰς τὰ χρονικὰ τῆς Στρογγύλης τραπέζης. Ἄλλὰ τοσαῦτα μυθολογήματα περικαλύπτουσι τὸν βίον αὐτοῦ, ὥστε τινὲς ἀμφιβάλλουσι καὶ περὶ τῆς ὑπάρξεώς του. Ἀνεβῆ δὲ εἰς τὸν θρόνον τῆ συνδρομῆ τοῦ δάσαντος αὐτῷ ὑπερφύεις ξίφος Μερλέν, ὅστις διὰ τὸν νοῦν καὶ τὴν ἔκτασιν τῶν γνώσεών του ἐθεωρεῖτο μάγος καὶ γόης. Ὁ Ἀρθούρος ἔκαμε τέρατα καὶ σημεῖα· ἐνίκησε καὶ κατέβαλε τοὺς ἐχθρούς αὐτοῦ, διέδωκε τὸν χριστιανισμὸν εἰς τὸ Κράτος του, καὶ ἀνέστησε τὸ τάγμα τῶν ἵπποτων τῆς Στρογγύλης τραπέζης. Τὸ τάγμα τοῦτο συνέκειτο κατ' ἀρχὰς μὲν ἐξ 24 ἑπιτά δὲ ἐκ 50 ἵπποτων, ἀρχηγὸν ἔχοντων τὸν Ἀρθούρον αὐτόν. Τούτων τὰ ὀνόματα ἐπαράχθησαν ἐπὶ στρογγύλης πλακῶς, φυλακτομένης ἐν Οὐίνσαιτερ ἀπὸ τοῦ 1340 ἔτους. Σ. Μ.

(* Διὰ νὰ βοηθήσωμεν τὸν ἀναγνώστην εἰς τὴν κατάληψιν τῆς ἑνωτέρου περικοπῆς, προσθέτομεν τὴν ἐπομένην ἐξηγήσειν· ὁ Ἀρ-

εἰς ἐπιτόπια ἀνέκδοτα ἀγνωστα εἰς ἐμέ, ἀτελῶς μόνον ἔκρινα περὶ τῆς ἀξίας του.

Χρεωστῶ δὲ νὰ εἶπω ὅτι ἐφέρθη εὐγενῶς πρὸς ἐμέ· διότι μετὰ τὸ γεῦμα μ' ἐπρόσφερε σιγάρον, καὶ με' ὠδήγησεν εἰς τὸ δωμάτιον ὅπου καπνίζουσι. Οὕτω πως ἐφέρθη καὶ πρὸς τρεῖς ἢ τέσσαρας ἄλλους νέους οἱ ὅποιοι ἐφαίνοντο θεωροῦντες αὐτὸν ὡς τὸ ἄκρον ἄωτον τῆς εὐγενεοῦς συμπεριφορᾶς καὶ τῆς καμψότητος. — Λοιπὸν, Βευαλλάν, εἶπέ τις ἐξ αὐτῶν, δὲν παραιτεῖσαι ἀπὸ τὴν ἰέρισσιν τοῦ ἡλίου;

— Ποτέ, ἀπεκρίθη ἐκεῖνος. Θὰ περιμεῖνω δέκα μῆνας, ἢ καὶ δέκα χρόνους διὰ νὰ τὴν ἀποκτήσω κανεὶς ἄλλος δὲν θὰ τὸ κατορθώσῃ.

— Δὲν εἶσαι δυστυχῆς, γερντοπκλήκαρο, ἢ διδασκάλισσα θὰ σὲ βοηθήσῃ νὰ ἔχῃς ὑπομονήν.

— Θὰ κόψω τὴν γλῶσσάν σου, Ἀρθούρ, εἶπε μὲ χαμηλὴν φωνὴν ἐκεῖνος πρὸς τὸν νέον, νεύσας ὅτι εἶμαι παρών.

Ἦρχισαν τότε νὰ ὀμιλῶσι περὶ ἀλόγων, περὶ σκύλων καὶ περὶ γυναικῶν. Θὰ ἦτον εὐχῆς ἔργον εἶναι ποτε αἱ γυναικες παρευρίσκοντο ἀφανεῖς εἰς τοιαύτην ὀμιλίαν γινομένην ἀπὸ ἀνδρᾶς μετὰ εὐθυμον γεῦμα. Ἐκεῖ θὰ ἔβλεπαν ἀκριβῶς τὸν βαθμὸν τῆς χρηστοθεσίας ἡμῶν, καὶ πόσον εἴμεθα ἄξιοι τῆς ἐμπιστοσύνης των! Δὲν λέγω ὅτι ἐγὼ εἶμαι ἀναμάρτητος· ἀλλ', ὡς φρονῶ, ἢ συνομιλία ἐκείνη ὑπερέβη τὰ ὅρια πάσης ἀστείότητος· διότι ὅλα τὰ ἡγγισαν, ὅλα τὰ ἐμόλυναν γελῶντες, καμμίαν ἐν γένει γυναικῆ δὲν ἀφῆκνεν χωρὶς νὰ τὴν προσάψωσι κάτι τι. Ἡ ἀγωγή μου, ὅσον ἀτελής καὶ ἂν ὑποθεθῇ, μὲ ἐνέπνευσεν αἰσθήματα σεβασμοῦ τὰ ὅποια νομίζω πάντοτε χρέος μου νὰ φυλάττω καὶ ἐν μέσῳ τῆς ζωηροτέρως εὐθυμίας. Δὲν ἐμιμήθην ποτὲ τοὺς νέους, τῶν ὁποίων ὁ ἀριθμὸς δὲν εἶναι κατὰ δυστυχίαν μικρὸς, τοὺς φερομένους καὶ ὀμιλοῦντας ὡς νὰ μὴ ἐγεννήθησαν ἀπὸ πατέρων καὶ μητέρων, ὡς νὰ μὴ ἔχωσι πατρίδα καὶ Θεόν, ἀλλ' ὡς νὰ κατεσκευάσθησαν αὐτομάτως ἀπὸ τινα μηχανῆν χωρὶς ψυχὴν καὶ χωρὶς σπλάγγχνα.

Ἦθεν ὁ Κ. Βευαλλάν, ὅστις δὲν αἰσχύνεται νὰ εἶναι κυνικός διδάσκαλος τῶν ἀγενεῶν ἐκείνων, δὲν μὲ ἤρρεσε· μὲ φαίνεται δὲ ὅτι οὐτ' ἐγὼ ἤρρεσα πρὸς αὐτόν. Προφασισθεῖς λοιπὸν ὅτι εἶχα ἀνάγκην ἀναπέσειν ἀνεχώρησα.

Ὁ γέρον Ἀλλεῖν κρητῶν φανὸν μὲ ὠδήγησε διὰ τοῦ κήπου εἰς τὰ δωμάτιά μου. Μετὰ μικρὰν δὲ ὁδοιπορίαν, διαβάντες γέφυραν ζευγνύουσαν τὰς ὄχθας ποταμοῦ, εὐρέθημεν ἔμπροσθεν μεγάλης καὶ καμαρωτῆς πύλης, ἀνωθεν μὲν ἐχούσης εἶδος κωδωνοστασίου, εἰς δὲ τὰ πλάγια δύο πυργίσκους. Αὕτη εἶναι ἡ εἴσοδος τοῦ ἀρχαίου φρουρίου. Δρῦς καὶ ἐλάται προκίωνιοι περικυκλόνουν τὸ τιμαριωτικὸν τοῦτο ἐρείπιον τὸ ὅποῖον ἔχει χαρακτῆρα μυστηριώδους καὶ ἐρημικοῦ ἀναχωρητηρίου. Αὕτη εἶναι ἡ κατοικία μου, ἥτις σύγκειται ἐκ τριῶν δωματίων κειμένων ἀνωθεν τῆς πύλης ἀπὸ τοῦ ἐνὸς εἰς τὸν ἄλλον πυργίσκον, καὶ καθαρῶτατα δισκευασμένων. Τὸ μελαγχολικὸν τοῦτο μέρος μὲ ἀρέσκει, ὡς ἀρ-

μόζον μάλιστα εἰς τὴν σημερινὴν φάσιν τοῦ βίου μου. Μόλις δὲ ἀπηλλάχην τῆς παρουσίας τοῦ Ἀλκίν, ὁ ὁποῖος εἶναι ὀπωστὸν φλύαρος, καὶ ἐπεχείρησα νὰ γράψω τὴν διήγησιν τῶν συμβάντων τῆς περὶ τῆς ἡμέρας, διακόπτων ἐνίοτε τὴν γραφὴν διὰ ν' ἀκούσω τὸ γλυκὺ κελάρυσμα τοῦ μικροῦ ποταμοῦ τοῦ βέοντος ὑπὸ τὰ παράθυρά μου, καὶ τὸν στεναγμὸν τοῦ αἰγωλιῶ ψάλλοντος εἰς τὰ παρακείμενα δάση τὸν ἔρωτά του.

1 Ἰουλίου.

Καιρὸς νὰ ἐπιθεωρήσω τὸν προσωπικὸν καὶ ὄλως ἀτομικὸν βίον μου, τοῦ ὁποῖου τὸν ἔλεγχον παρεμέλησα ἀπὸ δύο μηνῶν ἕνεκα τῶν καθηκόντων τῆς θέσεώς μου.

Τὴν ἐπαύριον μετὰ τὴν ἀφιξίν μου, ἀφοῦ ἐμελέτησα ἐπὶ τινὰς ὥρας εἰς τὸ ἐρημητήριόν μου τὰ ἔγγραφα καὶ τὰ κητάστιχα τοῦ προκατόχου μου Ἰδάρ, ἐπρογεύθην μὲ τοὺς οἰκοδεσπότας, καὶ μετὰ τινὰς ἐκ τῶν ξένων τῆς παρελθούσης. Ἡ Κ. Λαρόκ, διατρίψασα πολλὴν καιρὸν εἰς Παρισίους πρὶν ὑποχρεωθῆ, διὰ τὴν ἀσθένειαν τοῦ πενθεροῦ τῆς, νὰ κατοικήσῃ εἰς τὴν ἐξοχὴν, φυλάττει ἀκριβῶς καὶ ἐνταῦθα τὴν κλίσιν πρὸς τὰ σπουδαῖα, τὰ κομψὰ ἢ καὶ τὰ ματαιόσπουδα τὴν χρονολογουμένην ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῆς Κ. Στάελ. Φαίνεται δὲ ὅτι ἐπεσκέφη καὶ τὰς πλείστας τῶν μεγάλων πόλεων τῆς Εὐρώπης, καὶ ἀπέκτησε γνώσεις φιλολογικὰς ὑπερτερούσας τὸ κοινὸν μέτρον τῆς Παρισιανῆς πολυμαθείας καὶ περιεργείας. Λαμβάνει πολλὰς ἐφημερίδας καὶ περιοδικὰ συγγράμματα, καὶ παρακολουθεῖ ὅσον τὸ δυνατόν μακρόθεν τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ λεπτοτέρου οὕτως εἰπεῖν ἐκείνου πολιτισμοῦ, τοῦ ὁποῖου καρπὸς καὶ ἄνθη μᾶλλον ἢ ἦττον πρόσκειρα εἶναι τὰ θεάτρα, τὰ μουσεῖα καὶ τὰ νέα βιβλία. Ἐγὼ δὲ ἐπρογευόμεθα ἔγεινε λόγος περὶ νέου τινος δράματος, περὶ τοῦ ὁποῖου ἐρωτήθεις ὁ Κ. Βευαλλάν ἀπὸ τὴν Κ. Λαρόκ δὲν ἤξευρε τί ν' ἀποκριθῇ, ἂν καὶ ἀξιοῖ ὅτι ὁ ὀφθαλμὸς του δὲν ἀποσπᾶται ἀπὸ τὰ θεάτρα τῶν Παρισίων. Ἡ Κυρία ἀπετάθη τότε πρὸς ἐμέ μὲ ἦθος τὸ ὅποῖον ἐσήμαινον ὅτι δὲν ἠλπίζε νὰ ἐγνώριζεν ὁ ἐπιστάτης τὰ τοιαῦτα· καὶ ὁμως αὐτὰ γνωρίζω κατὰ δυστυχίαν. Εἶχα ἀκούσει ὦν εἰς τὴν Ἰταλίαν τὸ δράμα ἐκεῖνο, τὸ ὅποῖον κατὰ πρῶτον παριστάνετο εἰς τὴν Γαλλίαν. Ἐπειδὴ δὲ ἀπεκρινόμην μὲ συντομίαν, ἠύξησεν ἔτι μᾶλλον ἢ περιέργειαν τῆς Κ. Λαρόκ, ἢ ὅποια ἐδιπλασίασε τὰς ἐρωτήσεις, καὶ κατεδέχθη μετ' ὀλίγον νὰ μὲ κοινοποιήσῃ τὰς ἀναμνήσεις καὶ τὰ ταξιδιά της. Ἐν βραχυλογίᾳ, δὲν ἠργοπορήσαμεν νὰ περιέλθωμεν ὡς φίλοι τὰ θεάτρα καὶ τὰ περιφημότερα μουσεῖα τῆς Εὐρώπης· καὶ τοσοῦτον ἦτο ζωηρὰ ἢ συνομιλία μας ὅτε ἐτελείωσε τὸ γεῦμα, ὥστε ἡ κυρία, διὰ νὰ μὴ διακοπῇ αὐτή, ἐστηρίθη ἀσυλλογίστως εἰς τὸν βραχίονά μου. Καὶ μεταβάντες εἰς τὴν αἴθουσαν ἐξηκολουθήσαμεν συνδιαλεγόμενοι οἰκειότατα, διότι ἡ Κ. Λαρόκ ἐλκυσμόνητε τὸ καλοκάγαθον μὲν ἀλλ' ὑπεροπτικὸν ἢ φρος μὲ τὸ ὅποῖον ἕως τότε μὲ ὀμίλει.

Μὲ εἶπεν ὅτι ἡγάπη καθ' ὑπερβολὴν τὸ θέατρον, ὅτι διαλογίζετο νὰ περπατήσῃ καμφοδίαν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς, καὶ ἐζήτησε τὴν γνώμην μου περὶ τῆς κηχαλλήλου διατάξεως. Ὁμίλησα τότε μετὰ τινος λεπτομερείας περὶ τῶν ἰδιαιτέρων σκηνῶν τὰς ὁποίας εἶδα εἰς Πάρισιον καὶ Πετρούπολιν, καὶ μετὰ ταῦτα, μὴ θέλων νὰ φηῶ κηχαλλήλου τὴν τὴν σκηνὴν πρὸς ἐμὲ συγκατάθεσιν, ἐσηκώθη καὶ εἶπε ὅτι σκοπὸν εἶχα ν' ἀρχίσω τὰ χρέη μου ἐπισκεπτόμενος μέγα ὑποστατικὰν δύο λεύγας ἀπέχον. Τοῦτο ἀκούσασα ἡ Κ. Δαρὰ ἐλυπήθη μὲ ἠτένισε, συνεκινήθη ἐντὸς τῶν προσκεφάλων τῆς, ἔφερε τὰς χεῖρας τῆς εἰς τὸ πύργον, καὶ μὲ εἶπε μὲ χαμηλὴν φωνήν. — ὦ! ἀφρέτῃ το τώρ. — Ἐπειδὴ δὲ ἐπέμμενα, — Ὁ δρόμος, ἐπανάλαθε μετὰ τινος ἀμνηχανίας, εἶναι ἀθλιός. . . Περιμεινάτε τοῦλάχιστον τὸν καλὸν καιρὸν.

— Ὅχι, κυρία, ἀπεκρίθη γελῶν, οὔτε λεπτόν δὲν περιμένω ἢ πρέπει νὰ εἶμαι ἐπιστάτης ἢ ὄχι. . .

— Κυρία, εἶπεν ὑπολαβὼν ὁ εὐρεθεὶς ἐκεῖ γέρον Ἀλαίν, θέλετε νὰ δώσωμεν εἰς τὸν Κ. Ὀδιδ τὴν ἀμαξάν τοῦ γερο-Ἰβάρ. δὲν ἔχει μὲν λωρία, πλὴν εἶναι στερεά.

Ἡ Κ. Δαρὰ ἐκεραυνοβόλησε μὲ βλέμμα ὀργίλον τὸν ταλαίπωρον Ἀλαίν, τολμήσαντα νὰ προσφέρῃ εἰς ἐπιστάτην παρευρεθέντα εἰς τὸ ἰδιαιτέρον θέατρον τῆς μεγάλης δουκῆσης Ἐλένης τὴν ἀμαξάν τοῦ γερο-Ἰβάρ.

— Δὲν περιᾶ, ἠρώτησεν, ἀπὸ τὸν δρόμον τὸ ἐλκρόν ὄχημά μου;

— Τὸ ἐδικόν σας, κυρία; Ὅχι, ἀπεκρίθη ὁ Ἀλαίν, ἢ ἂν περᾶσθ θὰ περᾶσθ τὸ μισόν. καὶ πάλιν ἀμφιβάλλω.

Ἐγὼ δὲ ὑπολαβὼν ἐβεβαίωσα ὅτι θὰ ὑπάγω πεζός.

— Ὅχι, ὄχι, ἀδύνατον δὲν θέλω, ἀνέκραξεν ἡ κυρία. Σταθῆτε. . . Ἐχομεν εἴς ἐπτὰ ἄλογα τὰ ὁποία κῆθονται. . . ἴσως ὅμως δὲν ἵππεύετε.

— Ἐξ ἑκοντίας, κυρία μου. πλὴν εἶναι περιττόν.

— Ἀλαίν, εἶπέ νὰ ἐτοιμάσουν ἕνα ἄλογον. . . Εἶπέ, Μαργαρίτα, ποῖον;

— Τὴν Περσεφόνην, ἐψιθύρισε μειδιῶν χλευαστικῶς ὁ Κ. Βευαλλάν.

— Ὅχι, ὄχι τὴν Περσεφόνην! ἀνεφώνησεν ἐντόνως ἡ Κ. Μαργαρίτα.

— Διὰ τί ὄχι τὴν Περσεφόνην; ἠρώτησα.

— Διότι θὰ σᾶς ῥίψῃ, ἀπεκρίθη ἀμέσως ἡ νέα.

— Ἀληθινά; . . . Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, νὰ σᾶς ἐρωτήσω, ἂν τὴν ἀναβαίνειτε σεῖς;

— Ναί, ἀλλὰ μὲ δυσκολίαν.

— Ἐλπίζω λοιπόν, κυρία μου, ὅτι θὰ ἔχετε ὀλιγωτέραν δυσκολίαν ἀφοῦ τὴν ἀναβῶ ἐγὼ ἀπὸς ἡ δὲ. Διὰ τοῦτον τὸν λόγον θέλω τὴν Περσεφόνην. Εἶπέ, Ἀλαίν, νὰ τὴν ἐτοιμάσουν.

Ἡ Κ. Μαργαρίτα συνέστειλε τὰς μαύρας ὀφρῦς τῆς, καὶ ἐκάθησε χειρονομήσασα, ὡς νὰ ἔλεγε ὅτι προβλέπουσα ἀφυκτον δυστύχημα ἐπλυνε τὰς χεῖρας τῆς.

— Ἐὰν ἔχετε ἀνάγκην πτερνιστήρων, εἶπεν εἰρωνευόμενος ὁ Κ. Βευαλλάν, σᾶς τὰ προσφέρω.

Ἐγὼ δὲ, χωρὶς νὰ φανῶ ὅτι παρετήρησα τὸ ἐπιπληκτικὸν βλέμμα τὸ ὁποῖον ἔβλεπε πρὸς αὐτὸν ἡ Κ. Μαργαρίτα, ἐδέχθη τὸς πτερνιστήρας. Μετ' ὀλίγον ἠκούσαμε τὸν ἄτακτον ποδοβολητὸν τῆς Περσεφόνης, τὴν ὁποίαν ἔφεραν μὲ δυσκολίαν, καὶ κατέβη ἀμέσως. Νέοι τινές, ἀρχηγὸν ἔχοντες τὸν Βευαλλάν, ἐξῆλθον κητόπιν μου αἰκτερόντες με, καὶ συγχρόνως ἠνοίχθησαν τὰ τρία παράθυρα τῆς αἰθούσης διὰ νὰ ἴδωσιν οἱ γέροντες καὶ αἱ γυναῖκες. Καὶ καλὸν μὲν ἦτον ἂν ἔλειπεν ὅλη αὐτὴ ἡ παράταξις, ἀλλὰ δὲν ἀνησύχησα. διότι ἐὰν εἶμαι νέος ἐπιστάτης, εἶμαι ὅμως παλαιὸς ἵππευς. Μόλις εἶχα ἀρχίσει νὰ περιπατῶ καὶ ὁ πατήρ μου, ἔξοχος ἀναβάτης, μ' ἐκάρφωσε σχεδόν, μὲ ὄλας τὰς φωνὰς τῆς μητρός μου, ἐπάνω εἰς ἕν ἄλογον, καὶ ἔκτοτε κατεγίνετο εἰς τὸ νὰ μὲ ἀναδείξῃ ὁμοίαν του. Πολλάκις, διὰ νὰ μὲ καταστήσῃ ἐπιτηδεότερον καὶ ἐλαφρότερον εἰς τὰς κινήσεις μου, μ' ἐνέδου μὲ παλαιὰς βαρυτάτας πανοπλίας ἀνηκούσας εἰς τὴν οἰκογένειάν του.

Καὶ κατ' ἀρχὰς μὲν ἡ Περσεφόνη μ' ἐπάτρψε, χωρὶς δὲ λόγου νὰ ἐρεθισθῇ, νὰ διευθετήσω τοὺς χαλινοὺς καὶ νὰ χαδεύσω τὸν αὐχένα τῆς. ἀλλὰ μόλις ἠσθάνθη τὸν πόδα μου εἰς τὸν ἀναβολέα καὶ ἀνεσκίρτησε, δις καὶ τρις λακτίσασα γενναίως ὑπὲρ τὰς μαρμαρίνους μεγάλας γάστρας τῆς κλίμακος καὶ μετὰ ταῦτα ἐκαλλωπιζέτο γαυριῶσα καὶ ἀναπιδῶσα. ἀλλ' ἐπὶ τέλους ἠσούσασε φουμάττουσα. — Δύσκολον νὰ τὴν ἀναβῆτε, εἶπεν ὁ ἵπποκόμος κλεισῆς σκωπτικῶς τὸν ἕνα τῶν ὀφθαλμῶν. — Τὸ βλέπω. ἀλλὰ νὰ ἴδωμεν ποῖον θὰ περᾶσθ αὐτὴν ἢ ἐμὲ. — Καὶ ταῦτα λέγων ἀνεπῆδησα εἰς τὴν βᾶξιν τῆς χωρὶς νὰ πατήσω τὸν ἀναβολέα. ἐνῶ δὲ αὐτὴ ἐσκέπτετο περὶ τοῦ ἀπροσδοκῆτου συμβάντος, ἐγὼ ἐκαλοκᾶθησα. Καὶ μετ' ὀλίγον ἐγίναμεν ἀφαντοὶ ὑπὸ τὰς καστανέας, παρακολουθούμενοι ἀπὸ τινὰς χειροκροτήσεις, τῶν ὁποίων ἔδωκε τὸ σημεῖον ὁ πρὸ μικροῦ χλευαστικῶς μειδιάσας Βευαλλάν.

Ἡ περίστασις αὕτη, ἂν καὶ ἀσήμαντος, ἐμεγάλυνε παραδόξως, ὡς παρετήρησα τὸ ἐσπέρας, τὴν ὑπὲρ ἐμοῦ γνώμην. Ἀλλὰ καὶ ἄλλα τινὰ τοιαῦτα προτερόματα τὰ ὁποία ἀπέκτησα ἐκ τῆς ἀνατροφῆς μου, μὲ ἀπέδωκαν ὅσων σημασίαν ἐπεθύμουν διὰ νὰ ἐξασφαλίσω τὴν προσωπικὴν μου ἀξίαν. Σημειωτέον δὲ ὅτι δὲν καταχωρῶμαι τῆς πρὸς ἐμὲ εὐμενοῦς συμπεριφορᾶς, διὰ νὰ καταλάβω θέσιν ἀσύμφωνον πρὸς τὰ ταπεινὰ χρέη μου. Ὅθεν, χωρὶς νὰ παραλείψω τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ πρέποντος, κλείομαι ὅσον τὸ δυνατόν εἰς τὸν πύργον μου. εἰς ἕνα ἄλογον, ἐμμένω ἀκριβῶς εἰς τὴν οἰκίαν θέσιν, διὰ νὰ μὴ μὲ ἐπαναφέρωσιν ἄλλοι εἰς αὐτήν.

Παρευρισκόμενος ἡμέρας τινὰς μετὰ τὴν ἀφιξίν μου εἰς ἕνα τῶν συμποσίων τῶν καθ' ἡμέραν σχεδὸν διδομένων ἐνταῦθα, ἤκουσα τὸ ὄνομά μου προφερόμενον ἐρωτηματικῶς ἀπὸ τὸν πολὺσαρκον ἐπαρχον τῆς παρκακιμένης κομοπόλεως, ὅστις ἐκά-

ἦτο πλησίον τῆς οἰκοδομοποιήσεως. Ἡ Κ. Λαρόκ, ἡ ὁποία συχνά ὑποπίπτει εἰς ἀλλοπροσύννην, λησμονήσασα ὅτι δὲν ἐκαθήμεν μὴ μὲν αὐτῆς, ἀπεκρίθη μὲ φωνὴν τοιαύτην ὥστε οὐδὲ λέξις μὲ διέφυγε.

— Τῇ ἀληθείᾳ, εἶπεν, εἶναι μυστήριον. . . Ἐχομεν τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ εἶναι κανεὶς κρυφὸς πρίγκηψ. . . ὅπως σήμερον εὐρίσκονται τόσοι! . . . Ἐχει ὅλα τὰ προτερήματα ὅσα ἠμπορεῖτε νὰ φαντασθῆτε· ἰππεύει, παίζει κύμβαλον, ζωγραφίζει, καὶ ὅλα ἐντελῶς. . . Σὰς λέγω ἐμπιστευτικῶς, Κ. ἐπαρχε, ὅτι κατ' ἐμὲ εἶναι κάκιστος ἐπιστάτης, ἀλλ' ἀξιόερατος ἄνθρωπος.

Ὁ ἐπαρχος, ὁ ὁποῖος εἶναι ἐπίσης, ἢ τοῦλάχιστον φρονεῖ ὅτι εἶναι ἀξιόερατος, εἶπε κομψομένου καὶ χαδεύων φιλαρέσκως τὸ γένειόν του, ὅτι εὐρίσκοντο εἰς τὴν οἰκίαν ὠραῖοι ὀφθαλμοὶ ἱκανοὶ νὰ διαλύσωσι πολλὰ μυστήρια, ὅτι ὑπώπτευτο πολὺ μήπως ὁ ἐπιστάτης εἶχεν ἄλλους σκοπούς, καὶ ὅτι ὁ Ἔρωσ εἶναι νόμιμος πκτήρ τῆς Τρέλας καὶ φυσικὸς ἐπιστάτης τῶν Χαρίτων. . . — Μετὰ τὴν δὲ ὑπὸς ἐπρόσθεσεν — Ὅμως, κυρία, ἐὰν ἔχετε τινὰ ἀνησυχίαν, προστάξω ἀμέσως αὐριον τὸν ἐνωμοτάρχην νὰ τὸν ἐξετάσῃ.

Ἄλλ' ἡ Κ. Λαρόκ, ἀποκρούσασα τὴν ὑπερβολικὴν τοῦτον ζῆλον τοῦ Κ. ἐπάρχου, ἔπαυσε τὴν περὶ ἐμοῦ ὀμιλίαν· ἐγὼ ὅμως ἠρεθίσθην, ὄχι κατὰ τοῦ ἐπάρχου, τὸν ὁποῖον μάλιστα καὶ ἐνοστιμεύομην, ἀλλὰ κατὰ τῆς κυρίας Λαρόκ, διότι, ἂν καὶ τιμῶσα ὑπὲρ τὸ δέον τὰ ἰδιωτικὰ μου προτερήματα, δὲν εἶχεν, ὡς μ' ἐφάνη, καλὴν ἰδέαν καὶ περὶ τῆς ἐπισήμου ἀξίας μου.

Κατὰ σύμπτωσιν, ἐμελλε νὰ ἀνανεωθῇ τὴν ἐπιούσῃ ἡ ἐνοικίασις σημαντικωτάτου ὑποστατικοῦ. Ἐνοικιαστὴς δὲ ἦτο γέρον ἠλικίᾳ πνευροῦρος, τὸν ὁποῖον ὅμως ἐθάμβωσα μὲ τινὰ λεξείδια νομικὰ ἐπιτηδείως συναρμολογηθέντα μὲ σοβαρότητα διπλωματικὴν. Μετὰ τὴν συμφωνίαν, ἀπέθεσεν εἰρηνικῶς ἐπὶ τῆς τραπέζης μου τρία δέματα μὲ ὑπερπυρρὰ. Ἄν καὶ δὲν ἐνόησα τὴν σημασίαν τῆς καταβολῆς τούτης, διότι δὲν ἐχρωστωταίτο, δὲν ἐδειξα ὅμως ἀπορίαν· ἀλλ' ἀνοίγων τὰ δέματα ἀπέτεινα πλῆθυσιν τινὰς ἐρωτήσεις, καὶ ἐκ τῶν ἀπαντήσεων ἐβεβαιώθην ὅτι ἦτον ὁ ἀβραάμ τῆς συμφωνίας, ἢ μᾶλλον τὸ δῶρον, τὸ ὁποῖον δίδουν συνήθως οἱ ἐνοικιασταὶ πρὸς τὸν κύριον τοῦ κτήματος κατὰ πᾶσαν ἀνανέωσιν τῆς ἐνοικιάσεως. Τὸ κατ' ἐμὲ ὅμως, δὲν εἶχε σκοπὸν νὰ τὸ ζητήσω, διότι, καμμία τοιαύτη σημείωσις δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὰ κατὰ-στιχὰ τοῦ προκλήτου μου, τὰ ὅποια μετεχειρίζομην ὡς ὑπόδειγμα καὶ ὁδηγόν. Καὶ τότε μὲν δὲν ὑπώπτευσθην ὅτε ὅμως ἠθέλησα νὰ δώσω πρὸς τὴν κυρίαν τὸ δῶρον τοῦτο, ἢ ἀπορίᾳ τῆς μ' ἐξέπληξε. Τί εἶναι τοῦτο; ἠρώτησε. — Καὶ ἐγὼ μὲν ἐξήγησα τί ἦτον· ἀλλ' αὐτὴ ἀπήτησε νὰ ἐπαναλάβω καὶ δεῦτερον τὴν ἀπάντησίν μου. — Τοιαύτη εἶναι ἡ συνήθεια; ἠρώτησεν ἐκ νέου. — Μάλιστα, κυρία, ὁσάκις ἀνανεοῦνται τὰ ἐνοικιαστήρια.

— Δεκάκις τοῦλάχιστον πρὸς τριάκοντα χρόνων

ἀνανεώθησαν τὰ ἐνοικιαστήρια. . . Διὰ τί δὲν ἦκαυσα ποτὲ μου περὶ ταιούτου δώρου;

— Ἀγνοῶ, κυρία.

Ἐβουλόθη δὲ εἰς ἄδυσσον σκέψεων, μεταξὺ τῶν ὁποίων θὰ ἦτο βεβαίως καὶ ἡ μνήμη τοῦ κυρ' Ἰθάρ. Ἐπειτα ἀνασηκώσασα ὀλίγον τοὺς ὤμους, ἔστρεψε τὸ βλέμμα πρὸς ἐμὲ, καὶ μετὰ ταῦτα πρὸς τὸν χρυσόν, καὶ πάλιν πρὸς ἐμὲ, καὶ ἐφάνη ταλαντευομένη. Ἐπὶ τέλους ἐξήπλωθεῖσα εἰς τὸ θρανίον τῆς καὶ βαθέως στενάξασα, εἶπε μὲ ἀφέλειαν, δι' ἧ καὶ ἠσθάνθη ἐγνωμασύνην. — Πολλὰ καλὰ, κύριε, σὰς εὐχαριστῶ.

Ἡ ἀκριβὴς ἐκτέλεσις τοῦ χρέους μου τούτου, διὰ τὴν ὁποῖαν ὀρθῶς ποιούσα δὲν μ' εὐχαρίστησεν, ἐνέπνευσεν εἰς αὐτήν, ὅπως ἐπαίσθη μετὰ τινὰς ἡμέρας, μεγίστην ἰδέαν περὶ τῆς ἱκανότητος καὶ τῆς ἀρετῆς τοῦ ἐπιστάτου τῆς· διότι, ἐνῶ ἡ κόρη τῆς ἀνεγίνωσκε περιήγησίν τινὰ εἰς τὸν πόλον καὶ περιγραφὴν παραδόξου ὀνέου μὴ πετώντος. — Ὡς καὶ ὁ ἐπιστάτης μου, εἶπεν ἡ μήτηρ, ὁ ὁποῖος δὲν πατᾶ τὰ ξένα χρήματα εἰς τὸ βελαντιόν του.

Τὸ κατ' ἐμὲ φρονῶ ὅτι ἔκτοτε, καταγιγνώμενος ἐπιμαλέστερον εἰς τὴν αὐστηρὴν ἐνέργειαν τῶν καθήκοντων μου, ἔδωκα σπουδαιότερας ἀφορμὰς εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ὑπὲρ ἐμοῦ εὐμενοῦς γνώμης· διότι καὶ ὁ Κ. Λωβεπέν, ὅτε μετέβην ἐτχάτως εἰς Παρισίους διὰ νὰ ἴδω τὴν ἀδελφὴν μου, ἔσπευσε νὰ μ' εὐχαριστήσῃ διὰ τὴν τιμιότητα μὲ τὴν ὁποῖαν ἐξεπλήρουν τὰς ὑποχρεώσεις ὅσας αὐτὸς ἀνέλαβεν ὑπὲρ ἐμοῦ. — Ὁμῶς, μὲ εἶπε, Μάξιμ· θὰ προκίσωμεν τὴν Ἑλένην· δὲν θὰ τὴν ἀφήσωμεν νὰ αἰσθανθῇ τὰ λυπηρὰ συμβάντα. Σὺ δέ, φίλε μου, μὴν ἀδημονῆς. Πίστευσόν μου, ὅτι τὰ μᾶλλον προσεγγίζοντα εἰς τὴν εὐτυχίαν εἰς τὸν κόσμον τοῦτον, τὴν εὐδοκίαν δηλαδὴ τῆς συνειδήσεως καὶ τὴν γαλήνην ψυχῆς ἀφιερωμένης ὅλης εἰς τὸ καθήκον, τὰ ἔχεις, καὶ χάριτι θεῶν θὰ τὰ ἔχῃς διὰ παντός.

Φαίνεται ὅτι ἔχει δίκαιον ὁ γέρον συμβολαιογράφος· διότι, δὲν αἰσθάνομαι μὲν ἐμαυτὸν εὐτυχῆ, εἶμαι ὅμως ἥσυχος. Εἰς τὴν ψυχὴν μου, ἡ ὁποία δὲν ὠρίμασεν εἰσέτι ἀρκετὰ ὥστε νὰ χαίρῃ διὰ τὴν αὐστηρότητα τῆς θυσίας, εὐρίσκεις καὶ νεότητος καὶ ἀπελπισίας ὀρμὰς. Ἡ ζωὴ μου, ἀφιερωμένη εἰς ἄλλην ζωὴν ἀσθενεστέραν καὶ φιλητάτην, δὲν μὲ ἀνῆκει πλέον· δὲν ἔχει μέλλον, εἶναι κατὰ-κλειστος διὰ παντός εἰς φυλακὴν. Ἡ καρδιά μου δὲν πρέπει νὰ ἔχη πλέον γλυκεῖς παλμούς, ἢ κεφαλή μου μόνον περὶ ἄλλου πρέπει νὰ σκέπτεται. Ἄλλ' ἄς εἶναι ἡ Ἑλένη μου εὐτυχὴς, καὶ ἀδιάφορα τὰ κατ' ἐμὲ! Οἱ χρόνοι μου παρέρχονται, καὶ τὸ γῆρας θὰ ἔλθῃ μίαν ὥραν προτύτερα! Ἡ ψυχρότης του θὰ ἐνισχύσῃ τὸ θάρρος μου.

Ἄλλὰ δὲν παραπονῶμαι διὰ τὴν θέσιν μου, διότι ἐκ μὲν τῶν φόβων μου κανεὶς δὲν ἐπραγματοποιήθη, ἐπέτυχεν δὲ καὶ πλέον τῶν προσδοκιῶν μου. Διὰ τὰς ἐργασίας, τὰς συνεχεῖς μεταβάσεις εἰς τὰς πλῆσιοχώρους ἐπαρχίας καὶ τὴν φιλέρημον ζωὴν μου δὲν ἐπισκέπτομαι συχνὰ τὴν κατοικίαν τῶν

Λαρόκ, τῶν ὁποίων μάλιστα ἀποφεύγω τὰς θορυβώδεις συναναστροφάς· καὶ ἴσως εἰς τὴν ἐπιδειξιότητά μου ταύτην ὀφείλεται ἡ φιλικὴ πρὸς ἐμὲ ὑποδεξιότης. Ἡ Κ. Λαρόκ μάλιστα μὲ δεικνύει ἀληθινὴν ἀγάπην, μὲ ἐμπιστεύεται τὴν παράδοξον μὲν ἀλλ' εὐλικρινῆ ῥοπήν ἢ μανίαν τῆς πρὸς τὴν πτωχείαν, τὴν ἀφοσίωσιν καὶ τὴν ποιητικὴν ἀταπαρνησίαν, ἧτις ὅμως εἶναι ὅπως ἀντίθετος εἰς τὰς προφυλάξεις τῆς κατὰ τοῦ ψυχους. Καὶ ποτὲ μὲν ζηλεύει τὰς Ἀτσιγγανίδας βασιλεύουσας εἰς τὸν ὦμον παιδία, συρούσας ἀμαξίδια, καὶ καταγινομένης εἰς τὴν προετοιμασίαν τοῦ γεύματός των εἰς τὸ ὑπκιθρον, ποτὲ δὲ ἐπιποθεῖ τοὺς ἠρωϊκοὺς μόχθους τῶν ἀδελφῶν τοῦ ἐλέους· πάντοτε δὲ λυπαῖται τὴν ἀλόγητον ὑγειάν τοῦ μακαρίτου συζύγου τῆς, μὴ δώσαντός ποτε εἰς αὐτὴν ἀφορμὴν νὰ μετέλθῃ, ὡς ἐπαθύμει, χρὴ νοσοκόμου. Καὶ ταῦτα λέγουσα ἐπρόσθεσεν ἐν τοσοῦτῳ εἰς τὸ θρανίον τῆς καὶ ἄλλα τινὰ προφυλακτικὰ προσκέφαλα κατὰ τῶν ρευμάτων τοῦ ἀνέμου. Τὴν εὐρηκα προχθὲς καθήμενη ὡς ἐν θριάμβῳ ὑπὸ ἀψίδα τοιοῦτων, καὶ περιμένουσαν τὸ μαρτύριον.

Ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τῶν ἄλλων τὴν πρὸς ἐμὲ διαγωγὴν δὲν εἶμι δυσηρεστημένος. Ἡ Κ. Μαργαρίτα, βεδυρισμένη πάντοτε ὡς Ἀφρικανὴ Σφιγξ εἰς ἀγνωστα ὄνειρα, συγκαταβαίνει ὅμως μετὰ πολλῆς ἀγαθότητος εἰς τὸ νὰ ψάλλῃ τὰ ἄσματα ὅσα προτιμῶ. Ἔχει δὲ θαυμασίαν βαρυχηθῶ φωνὴν (κοιτράλιον) καὶ ἄπειρον τέχνην, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ ῥαθυμίαν καὶ ψυχρότητα μᾶλλον προσχεδιασμένας. Καὶ ἐκφεύγουν μὲν ἐνίοτε ἀπὸ τὰ χεῖλη τῆς περιπαθεῖς τόνοι ἀλλ' ἀμέσως, ὡς νὰ αἰσχύνηται λησμονήσασα τὸν χαρακτήρα ἢ τὴν προσποίησίν τῆς, σπεύδει νὰ ἐπαναλάβῃ τὴν κατάψυχρον σοβαρότητά τῆς.

Τοῦ Κ. Λαρόκ τὴν εὐμένειαν ἐκέρδησα παίζων μὲ αὐτὸν χαρτία καὶ ἐκουσίως νικώμενος. Οἱ ὀφθαλμοὶ τοῦ ταλαιπώρου γέροντος προσηλοῦνται ἐνίοτε ἐπ' ἐμὲ μὲ τοσοῦτῳ ἀνεξήγητον προσοχίῳ, ὥστε νομίζω ὅτι παρελθὸν ὄνειρον ἢ ἀνάμνησις ὁμοιότητος ἐξεγείρεται μεταξύ τῶν νεφῶν τῆς καταπεπονημένης μνήμης του, ὅπου κυματίζονται συγκεχυμέναι ὀλοκλήρου αἰῶνος εἰκόνες. Μήπως θέλῃ νὰ μὲ ἀποδώσῃ τὰ χρήματά μου; Ἴσως· διότι ἡ Κ. Ὠδρῦ, ἡ ὁποία συνήθως παίζει μὲ αὐτόν, δὲν δυσκολεύεται νὰ τὰ δέχεται πάντοτε ἀποδιδόμενα, ἂν καὶ κερδαίνῃ συνεχῶς τὰ τοῦ ἀρχαίου καταδρομέως, μὲ τὸν ὁποῖον πολλάκις συγκρούεται θορυβώδως καὶ κανονοβολοῦνται.

Πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτὴν, περὶ τῆς ὁποίας πολλὰ συγκαταβατικῶς ἔγραψεν ὁ Λωδσπὲν λέγων ἀπλῶς ὅτι εἶναι πνεῦμα στρυφνόν, δὲν αἰσθάνομαι διόλου συμπάθειαν. Καὶ ὅμως σεβόμενος τοὺς οἰκοδεσπότης κατάρθωσα νὰ ἐλκύσω τὴν εὐνοίαν τῆς, ἀκούων φιλορρόνως νῦν μὲν τὰ μυρολόγια τῆς περὶ τῆς παρούσης, ἄλλοτε δὲ τὰς στομαστικὰς περιγραφὰς τῆς παρελθούσης καταστάσεως, καὶ τῶν ἐπίπλων καὶ τῶν πολυπληθῶν χειροκτιῶν τῆς.

Ὁμολογητέον ὅτι, διὰ νὰ μάθω νὰ καταφρονῶ

τὴν ἀπολθεθεῖσιν περιουσίαν μου, τὸ σχολεῖον ὅπου εὐρίσκομαι εἶναι θαυμάσιον· διότι ὅλοι, καὶ μὲ τὸ στόμα καὶ μὲ τοὺς τρόπους διδάσκουν τὴν καταφρόνησιν τοῦ πλούτου. Καὶ πρώτη μὲν εἶναι ἡ Κ. Ὠδρῦ, ἧτις ὁμοιάζει τοὺς ἀναισχύντους ἐκείνους λαϊμάργους τῶν ὁποίων ἡ ἀποτρόπαιος ἀδδηραγία κόπτει τὴν ὄρεξίν σου καὶ σὲ προξενεῖ ἀηδίαν πρὸς τὰ φαγητὰ ὅσα αὐτοὶ ἐπινοοῦν. Δεύτερος δὲ ἔρχεται ὁ γέρον, ὅστις ἡμέρῃ τῇ ἡμέρῃ τήκεται, ἂν καὶ καθήμενος ἐπὶ ἐκτομμυρίων, ὅπως καὶ ὁ Ἰῶβ ἐπὶ τῆς κοπρίας, Τρίτη ἡ ἀξιόλογος ἀλλὰ φαντασιολόπος Κ. Λαρόκ ἧτις, ἐν μέσῳ τοῦ πλούτου τῆς ὀνειρεύεται τὸν ἀπηγορευμένον αὐτῇ καρπὸν τῆς πτωχείας· καὶ τετάρτη ἡ μεγαλοπρεπὴς Μαργαρίτα, ἡ φέρουσα ὡς ἀκάνθινον στέφανον τὸ διάδημα τοῦ κάλλους καὶ τοῦ πλούτου, διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς κατεβάρυνε τὴν κεφαλὴν τῆς.

Παράδοξος νέε! Καθ' ἐκάστην σχεδὸν πρωΐαν, ὁσάκις ὁ καιρὸς εἶναι εὐδιδος, τὴν βλέπω διαβαίνουσαν ἐπιπποῦν ὑπὸ τὸν πύργον μου· χαιρετίζουσά με δὲ μὲ σοβαρὸν νεῦμα, ἔνεκα τοῦ ὁποίου κυματίζεται τὸ μαῦρον πτερόν τοῦ πύλου τῆς, μακρύνεται βραδυπατοῦσα διὰ τοῦ σκιεροῦ μονοπατίου τοῦ μεταξὺ τῶν ἐρειπίων τῆς παλαιᾶς ἐπαύλεως. Καὶ ποτὲ μὲν παρακολουθεῖ αὐτὴν μακρόθεν ὁ γέρον Ἀλαῖν, ποτὲ δὲ σύντροφον μόνον ἔχει τὸν ὑπερμεγέθη καὶ πιστὸν Μερβέν, ὅστις ἀνοίγει τὰ βήματά του πρὸς τὴν ὡραίαν κυρίαν του ὡς σκεπτομένη ἄρκτος· ὑπάγει δὲ νὰ περιέλθῃ τὰ περίξ φέρουσα ἐλεημοσύνην. Κατὰ τὰς ἐκδρομάς τῆς ταύτας ἀνάγκην προστατοῦ δὲν ἔχει, διότι καὶ τῆς τελευταίας καλύψεως οἱ κάτοικοι γνωρίζουν καὶ σέβονται τὴν θεάν τοῦ ἐλέους καὶ τῆς εὐεργεσίας. Ὅσάκις οἱ χωρικοὶ ἀναφέρουν αὐτήν, λέγουν ἀπλῶς « ἡ Κυρία, » καὶ ὁμιλοῦντες ἀποδίδουν εἰς αὐτὴν κάλλος, δύναμιν καὶ μυστηριώδη ὑπάρξιν βασιλοπούλας παραμυθίου.

Τὸ κατ' ἐμὲ, προσπαθῶ νὰ ἐξηγήσω τὰς ζοφεράς σκέψεις τῶν ὁποίων τὴν εἰκόνα βλέπω ἀδιακόπως εἰς τὸ μέτωπόν τῆς, τὴν ὑπερήφανον καὶ δύσπιστον αὐστηρότητα τοῦ βλέμματός, τὸ πικρὸν καὶ τραχὺ τῆς ὁμιλίας τῆς. Ἀπορῶ ἐὰν εἶναι φυσικὰ σημεῖα χαρακτῆρος ἰδιοτρόπου καὶ ἀναμίχτου, ἢ συμπτώματα μυστικοῦ πάθους, τύψεως συνειδήσεως, φόβου ἢ ἔρωτος κατατήκοντος τὴν ὡραίαν ἐκείνην καρδίαν. Ὅσον ἀδιάφορος καὶ ἂν εἶσαι πρὸς αὐτήν, εἶναι ἀδύνατον νὰ μὴ διεγερθῇ ἡ περιέργειά σου ἄπέναντι γυναικὸς τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ἐχούσης προτερήματα. Χθὲς τὸ ἔσπερας, ἐνῶ ὁ γέρον Ἀλαῖν, ὁ ὁποῖος μὲ ἀγαπᾷ κατὰ προτίμησιν, μὲ ὑπηρετεῖ δειπνοῦντα κατὰ μόνας·

— Ὁρκεῖ ἡμέρῃ! εἶπα, Ἀλαῖν· ὑπῆγες εἰς τὸν περίπατον;

— Ναί, κύριε, τὸ πρῶτ' ἐμὲ τὴν κυρίαν.

— Ἄ!

— Πῶς! δὲν μας εἶδετε ὅταν ἐπεράσαμεν;

— Ἴσως. Ναί, σὰς βλέπω ἐνίοτε ὅταν ἀπερνᾷτε . . . Καλὰ κάθησαι εἰς τὸ ἄλογον, Ἀλαῖν.

— Σας εὐχαριστῶ, εἶσθε πολὰ καλός. Ἡ κυρία ὁμως κἀθηται πολὺ καλῆτερά μου.

— Εἶναι ὠραία νέα.

— Ναί, κύριέ μου, τελεία καὶ εἰς τὸ σῶμα καὶ εἰς τὴν ψυχὴν, καθὼς καὶ ἡ μήτηρ της. Θὰ σὰς εἰπῶ, κύριε, κάτι τι. Ἡξέυρετε ὅτι τὸ ὑποστατικὸν τοῦτο ἀνῆκεν ἄλλοτε εἰς τὸν τελευταῖον κόμητα Καστενέκ, εἰς τοῦ ὁποίου τὴν ὑπηρεσίαν ἤμην. Ὁταν τὸ ἠγόρασεν ἡ οἰκογένεια τῶν Λαρόκ, ὁμολογῶ ὅτι ἐλυπήθην, καὶ ἐδίσταξα τὰ μείνω. Εἶχα ἀνατραφῆ σεδόμενος τοὺς εὐγενεῖς, καὶ πολὺ ἐδυσκολευόμην νὰ ὑπηρετήσω ἀνθρώπους ἀγενεῖς. Θὰ ἐπαρτηρήσατε, κύριε, μὲ πόσῃ προθυμίᾳ σὰς ὑπηρετῶ, διότι ἔχετε ἦθος εὐγενοῦς. Εἶσθε βέβαιος, κύριε, ὅτι δὲν εἶσθε εὐγενής;

— Μὲ φαίνεται, Ἀλαίν.

— Καὶ ὁμως, κύριε, ἐπανελάθεν ὁ Ἀλαίν νεύσας ἐπιχαρίτως τὴν κεφαλὴν, ὑπηρετῶν τὰς κυρίας αὐτὰς ἔμχθα ὅτι ἡ εὐγένεια τῶν αἰσθημάτων εἶναι προτιμοτέρη τῆς ἄλλης, καὶ μάλιστα τῆς εὐγενείας τοῦ Κ. Καστενέκ, ὁ ὁποῖος συνείθιζε νὰ δέξη τοὺς ὑπηρετὰς του. Κρίμα, κύριε, ὅτι ἡ κυρία δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπκνδρευθῆ μὲ νέον εὐγενῆ ἔχοντα μεγάλον ὄνομα. Ἄν γείνη τοῦτο δὲν θὰ τὴν λείπη πλέον τίποτε.

— Νομίζω, Ἀλαίν, ὅτι εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν της.

— Ἄν ἐννοεῖτε τὸν Κ. Βευαλλάν, βέβαια εἶναι εἰς τὴν ἐξουσίαν της, διότι τὴν ἐζήτησε πρὸ ἕξι μηνῶν. Ἡ κυρία δὲν ἐφάνετο ἐναντία, ἀφοῦ μάλιστα ὁ Κ. Βευαλλάν εἶναι μετὰ τοὺς Λαρόκ ὁ πλουσιώτερος τοῦ τόπου· ἀλλὰ, χωρὶς νὰ εἰπῆ καθαρὰ τὴν γνώμην της, ἐζήτησε καιρὸν νὰ σκερθῆ.

— Πλὴν, ἂν ἀγαπᾷ τὸν Κ. Βευαλλάν καὶ ἂν ἠμπορῆ νὰ τὸν ὑπκνδρευθῆ ὅταν θέλῃ, διὰ τί εἶναι πάντοτε μελαγχολικὴ καὶ σκυθρωπῆ;

— Ἐχετε δίκαιον, κύριε, πρὸ δύο ἢ τριῶν ἐτῶν ἄλλαξεν ὅλως διόλου. Ἄλλοτε ἦτον φαιδρὰ ὡς χελιδῶν· σήμερον φαίνεται ὅτι ἔχει κάτι τι τὸ ὁποῖον τὴν κατατῆκει· ἀλλὰ δὲν πιστεύω νὰ εἶναι ἐξ αἰτίας ἀγάπης πρὸς τὸν κύριον ἐκείνον.

— Δὲν βλέπω, καλέ μου Ἀλαίν, νὰ ἔχῃς πολλὴν κλίσειν πρὸς τὸν Κ. Βευαλλάν· καὶ ὁμως εἶναι ἀπὸ καλλίστην οἰκογένειαν . . .

— Ναί, κύριε, εἶναι εὐγενής, ἀλλὰ καὶ κακοήθης· καταδιώκει ὅλας τὰς νέας τοῦ τόπου. Ἄν παρτηρήσατε καλά, κύριε, δὲν θὰ δυσκολευθῆτε νὰ πεισθῆτε ὅτι θέλει νὰ γίνῃ σουλτάνος εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Λαρόκ, περιμένων ἐν τοσοῦτῳ καὶ καλῆτερα.

Ἐνταῦθα ἐσιωπήσαμεν μετ' ὀλίγον δὲ ὁ Ἀλαίν ἐπανελάβε·

— Κρίμα, κύριε, νὰ μὴν ἔχετε καμμίαν ἑκατοστὴν χιλιάδων φράγκων εἰσόδημα.

— Διὰ τί, Ἀλαίν;

— Διότι, ἀπεκρίθη ἀνυψώσας συλλογιζόμενος τὴν κεφαλὴν.

λην καὶ, ὡς νομίζω, δύο ἐχθράς. Καὶ ἐχθραὶ μὲν εἶναι ἡ Κ. Μαρξκρίτα καὶ ἡ Κ. Ἐλουέν, φίλη δὲ, πικρῆνος ὀγδοήκοντα καὶ ὀκτῶ ἐτῶν. Ὑποθέτω ὅτι τὸ κέρδος δὲν εἶναι ἴσον.

Ἡ Κ. Ἐλουέν, μὲ τὴν ὁποίαν πρώτην ἐπιθυμῶ νὰ λογαριασθῶ, εἶναι ἀχάριστος. Λέγει ὅτι ἐφέρθη ἀτόπως πρὸς αὐτὴν· καὶ ὁμως ἡ διαγωγὴ μου ἔπρεπε μᾶλλον νὰ τὴν ἐμπνεύσῃ σέβας καὶ ἀγαθὴν ὑπόληψιν πρὸς ἐμέ· ἀλλὰ φαίνεται ὅτι εἶναι ἐκ τῶν πολλῶν ἐκείνων γυναικῶν αἱ ὁποῖαι δὲν πολυδοξάζουν τὴν ἀγαθὴν ὑπόληψιν εἴτε διὰ ν' ἀποκτήσωσι τοιαύτην, εἴτε διὰ νὰ τιμῆσωσι τὴν τῶν ἄλλων. Ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἐνταῦθα ἀφίξεώς μου, ἡ μεταξὺ τῆς θέσεώς της καὶ τῆς ἐδικῆς μου ὁμοιότης, μὲ πρεκίνησε νὰ συνδέσω μετ' αὐτῆς σχέσεις ὅλως φιλικὰς. Ἀλλὰ καὶ πρότερον ἐφιλοτιμούμην νὰ δεικνύω πρὸς τὰς τοιαύτας ἀτυχεῖς νέας τὴν συμπάθειαν τῆς ὁποίας εἶναι ἀξίαι διὰ τὴν πρόσκαιρον καὶ ταπεινὴν καὶ ἀνευ μέλλοντος θέσιν των, καὶ διὰ τὸ ἄγονον τοῦ ἐπαγγέλματός των. Πλὴν τούτου, ἡ Κ. Ἐλουέν εἶναι εὐμορφος, νοήμων, καὶ κάτοχος πολλῶν προτερημάτων· ἂν καὶ ἀμαυρόνη αὐτὰ διὰ τῆς ζωρότητος τῶν τρόπων, τῆς ὑπερβαλλούσης ἐπιδείξεως καὶ τῆς μωρᾶς σχολαστικότητος αἰτινες συνήθως πικρακολουθοῦν τὸ ἐπάγγελμά της, ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἔπραξα μεγάλην θυσίαν ἀναδειχθεὶς προστάτης αὐτῆς. Τοῦτο μάλιστα ἐνόμισα καὶ χρέος μου, ὅτε ἐσυμπέρανα ἀπὸ πολλὰ διδόμενα ὅτι θρασὺς λέων, ὑπὸ τὸ πρόσωπον Φραγκίσκου τοῦ Α', ἐπλανᾶτο δολίως περὶ τὴν νέαν ὀρφανὴν. Ἡ δολιότης αὐτῆ, ἡ ὁποία τιμᾷ τὴν τολμὴν τοῦ Κ. Βευαλλάν, περιβάλλεται, ὑπὸ τὸ πρόσημα ἐρασμίας οἰκειότητος, μὲ τοιαύτην εὐπρέπειαν καὶ ἐμπειρίαν, ὥστε εὐκόλως ἀπατᾶται ὁ ἀπρόσεκτος καὶ ἄπειρος ὀφθαλμός. Ἐξαιρέτως δὲ ἡ Κ. Λαρόκ καὶ ἡ θυγάτηρ της, ὡς ζῶσαι μακρὰν τοῦ κόσμου καὶ ἀγνοῦσαι τὴν κακοήθειαν αὐτοῦ, δὲν συλλαμβάνουν οὐδεμίαν ὑποψίαν. Τὸ κατ' ἐμέ, ἀγνακτῶν κατὰ τοῦ ἀκορέστου ἐκείνου λυμεῶνος τῶν καρδιῶν, ἀνέτρεψα πολλάκις τὰ σχέδιά του· πολλάκις εἴλκυσα πρὸς ἐμέ τὴν προσοχὴν τὴν ὁποίαν ἀπῆτει ὅλην ὑπὲρ ἑαυτοῦ, καὶ ἐπροσπάθησα νὰ μετριάτω εἰς τὴν καρδίαν τῆς Κ. Ἐλουέν τὸ πικρὸν αἶσθημα τῆς ἀπομονώσεως καὶ τῆς ἐγκαταλείψεως, ἐνεκὰ τοῦ ὁποίου καταφέρεται ἐν γένει μία γυνὴ πρὸς τὸ εἶδος τῆς πικρογρίας τὸ ὁποῖον ἐπρόσφερεν ὁ Βευαλλάν πρὸς τὴν Κ. Ἐλουέν. Ὑπερέβην ἄρα ποτέ, κατὰ τὸ διάστημα τῆς ἀπερισκέπτου αὐτῆς πάλης, τὸ μέτρον τῆς ἀδελφικῆς προστασίας; Δὲν μὲ φαίνεται, ὡς ἀπ' αὐτὰς ταύτας τὰς λέξεις τοῦ ἐπομένου συντόμου διαλόγου, τοῦ ἄλλοῦσαντος αἴφνης τὰς σχέσεις ἡμῶν, γίνεται δῆλον. Μίαν ἐσπέραν τῆς πικρῆθούσης ἐβδομάδος ἀνεπνέομεν εἰς τὸ ὑπαιθρον τὴν δρίσον τῆς νυκτός. Ἡ Κ. Ἐλουέν, πρὸς τὴν ὁποίαν εἶχα λάβει τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἀφορμὰς νὰ δείξω περισσότερον σέβας, ἐστηρίχθη ἀσυλλογίστως εἰς τὸν βραχίονά μου, καὶ δαγκάνουσα μὲ τοὺς λεπτοὺς καὶ λευκοὺς ὀδόντας της

άνθος πορτοκαλέας, εἶπε μὲ φωνὴν ὀπωσοῦν τρέμουταν·

- Εἶσθε καλός, κύριε Μάξιμε.
- Προσπαθῶ νὰ εἶμαι, κυρία.
- Εἶσθε ἀληθινὸς φίλος.
- Τοῦτο εἶναι βέβαιον.
- Ἀλλὰ φίλος . . . ποίου εἶδους ;
- Ἀληθινός, ὡς τὸ εἶπατε μόνη.
- Φίλος . . . ὁ ὁποῖος μὲ ἀγαπᾷ.
- Ἀναμφιβόλως.
- Πολύ ;
- Βεβαίως.
- Καὶ μὲ πάθος ;
- Ὅχι.

Ἦν τελευταίαν ταύτην λέξιν, τὴν ὁποίαν ἐπρόφερα καθαρὰ καὶ ὑπεστήριξα διὰ σταθεροῦ βλέμματος, ἀκούσασα ἡ Κ. Ἐλουέν, ἔρριψε μακρὰν μὲ ὄρμην τὸ ἄνθος, καὶ ἀφῆκε τὸν βραχίονά μου. Ἀπὸ δὲ τῆς ἀποφράδος ἐκείνης ὥρας φέρεται ἀλαζονικῶς πρὸς ἐμέ. Ὡς ἐπίστευα δὲ ὅτι ἡ μεταξὺ ἂν δρὸς καὶ γυναικὸς φιλία εἶναι ἀδύνατος, ἐὰν τὸ συμβᾶν τοῦτο δὲν διεδέχτο τὴν ἐπιούσαν ἄλλο πάντῃ ἐναντίον.

Εἶχα ὑπάγει τὸ ἐσπέρας εἰς τὴν συναναστροφὴν τῆς Κ. Λαρόκ· ἐπειδὴ δὲ αἱ δύο ἢ τρεῖς οἰκογενεῖαι, αἵτινες ἐλοῦσαι διέτριψαν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς περὶ τὰς δεκαπέντε ἡμέρας, εἶχαν ἀναχωρήσει τὴν πρωΐαν, εὗρηκα μόνους τοὺς συνήθως συνερχομένους, δηλαδὴ, τὸν ἐφημέριον, τὸν εἰσπράκτορα, τὸν ἰατρὸν Δεμαρέ, καὶ τὸν στρατηγὸν Σαιγκάστ μὲ τὴν σύζυγόν του κατοικοῦντας, ὡς καὶ ὁ ἰατρός, εἰς τὴν παρακειμένην κόμην. Ἡ Κ. Σαιγκάστ, ἡ ὁποία ἔδωκε λαμπρὰν προίκα εἰς τὸν ἄνδρα τῆς, συνωμίλει ὅταν ἐμβῆκα μὲ τὴν Κ. Ὠβρύ· ἦσαν δὲ κατὰ πάντα σύμφωνοι αὐταὶ αἱ δύο κυρίαί. Ὡς ποιμένες βουκολικοῦ ποιήματος ἐξύμουν τὰ ἀπαραμίλλα θέληγτρα τοῦ πλοῦτου, μὲ ὕφος ἴσον πρὸς τὸ ὕφος τῶν ἰδεῶν. — Ἐχετε δίκαιον, κυρία, ἔλεγεν ἡ Κ. Ὠβρύ· μόνον ἐν πρᾶγμα εἶναι ἀληθινὸν εἰς τὸν κόσμον, ὁ πλοῦτος. Ὅταν ἤμην πλουσία, κατεφρόνουν ἐξ ὕλης μου καρδίας τοὺς πτωχοὺς, διὰ τοῦτο, νομιζούσα πολλὰ φυσικὸν τὸ νὰ καταφρονῶμαι καὶ ἐγὼ σήμερον, δὲν παραπονοῦμαι.

— Ὅχι δά, κυρία, δὲν σᾶς καταφρονεῖ τις δι' αὐτό, εἶπεν ἡ Κ. Σαιγκάστ· εἶναι ὅμως βέβαιον ὅτι μεταξὺ πτωχοῦ καὶ πλουσίου χάσμα μέγα ἐστήρικται. Ἄς σᾶς τὸ εἶπῃ ὁ στρατηγὸς ὁ ὁποῖος ὅταν τὸν ὑπανδρεύθην εἶχε μόνον τὸ σπαθὶ τοῦ ἀλλὰ τὸ σπαθὶ δὲν ἀγοράζει ψωμί καὶ κρέας. Τί λέγετε, κυρία ;

— Βεβαίως ὄχι, ἀνέκραξεν ἡ Κ. Ὠβρύ, θαυμάζουσα τὴν ἔκφρασιν τῆς φίλης τῆς. Τιμὴ καὶ δόξα εἶναι λέξεις καλὰ εἰς τὰς μυθιστορίας· ἐγὼ ὅμως προτιμῶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δόξαν μιᾶς καλῆς ἀμάξης. Ἐ ;

— Ἀναμφιβόλως· αὐτὸ ἔλεγα κ' ἐγὼ σήμερον εἰς τὸν στρατηγόν. Ἐ, στρατηγέ ;

— Οὐ ! ἐφύσασεν ὁ στρατηγὸς ἐνῶ ἔπαιζε σκυθρωπὸς χαρτί μὲ τὸν ἀρχαῖον καταδρομέα.

— Δὲν εἶχες τίποτε, στρατηγέ, ὅταν σὲ ὑπανδρεύθην, ἐπανελάβην ἡ σύζυγός του· δὲν τὸ ἀρνεῖσαι βέβαια.

— Ἀφοῦ τὸ λέγεις, ἐφιθύρισε ὁ στρατηγός.

— Χωρὶς ἐμέ, στρατηγέ μου, θὰ ἐπεριπάτευσες πεζός, τὸ ὁποῖον θὰ ἔβλαπτε τὰς πληγὰς σου . . . Μὲ τὸν μισθόν σου τῶν ἐξ ἡ ἑπτὰ χιλιάδων φράγκων ἦτον δυνατὸν νὰ ἔχης, φίλε μου, ὄχιμα ; Σήμερον τὸ πρωὶ τοῦ τὸ ἔλεγα, κυρία, ἐνῶ ἐγένετο λόγος διὰ τὴν νέαν μας ἀμαξάν, ἡ ὁποία εἶναι ἐλαφρὰ ὅσον δὲν φαντάζεσθε. Ἀξίζει, κυρία μου, τέσσαρες χιλιάδας φράγκων, σωστάς.

— Τὸ πιστεύω· διότι ἡ ἐδική μου ἤξιζε πέντε χιλιάδας, μαζὴ μὲ τὸ δέρμα τῆς αἴγριος διὰ τὰ πόδια, τὸ ὁποῖον εἶχα ἀγοράσει πεντακόσια φράγκα.

— Ὅσον δι' αὐτὸ ἐγὼ, ἐπανελάβην ἡ Κ. Σαιγκάστ, τὸ ἐκαλοσυλλογίσθηκα ὀλίγον, διότι ἀνενέωσα τὰ ἐπιπλά μου, καὶ ἤξεύρετε πόσον ἐξοδεύει τις εἰς τάπητας καὶ παραπετάσματα· δεκαπέντε χιλιάδες φραγκάκια ἐμέτρησα. Ὡς μὲ εἶπητε ὅτι εἶναι παραπολλὰ εἰς τὴν γωνίαν μιᾶς ἐπαρχίας· ἀληθινά . . . Πλὴν ὅλοι γονατίζουν ἐμπροσθέν σου, καὶ ἤξεύρετε, κυρία, ὅτι ἀγαπῶμεν νὰ μᾶς σέβωνται.

— Βέβαια· ἀγαπῶμεν νὰ μᾶς σέβωνται, καὶ δὲν μᾶς σέβονται εἰμὴ κατὰ τὸν βαθμὸν τῶν χρημάτων μας. Τὸ κατ' ἐμέ, παρηγοροῦμαι ὅτι δὲν μὲ σέβονται, ἐνθυμουμένη ὅτι ἂν ἤμην καὶ τώρα ὅ,τι ἤμην ἄλλοτε, ὅλοι ὅσοι μὲ καταφρονοῦν σήμερον θὰ μ' ἐπροσκύνουν.

— Πλὴν ἐμοῦ, ἀνέκραξεν ὁ ἰατρός ἀνεγερθεὶς διὰ μιᾶς. Καὶ ἐκατὸν ἑκατομμυρίων εἰσοδήμα ἂν εἶχετε σᾶς δίδω τὸν λόγον τῆς τιμῆς μου ὅτι δὲν θὰ σᾶς ἐπροσκύνουν. Καὶ διὰ τοῦτο πηγαίνω νὰ ἀναπνεύσω . . . διότι δὲν ἠμπορῶ πλέον νὰ βασταῶ.

Καὶ ταῦτα εἰπὼν ὁ καλὸς Δεμαρέ ἐξῆλθε τῆς αἰθούσης, φέρων καὶ τὴν εὐγνωμοσύνην μου, διότι μὲ εὐηργέτησε τῶνόντι ἀνακουφίσας τὴν πλήρη ἀγανακτήσεως καὶ ἀηδίας καρδίαν μου.

Ἄν καὶ οἱ Λαρόκ ἀνέχονται ὅ,τι καὶ ἂν εἶπη εἰς τὴν οἰκίαν τῶν ὁ Κ. Δεμαρέ, ὅμως ἡ πρὸς τὴν Κ. Ὠβρύ ἀποστροφή ἦτον ὑπὲρ τὸ δέον ζωηρά, ὥστε ἐπροξένησε δυσαρέσκειαν τινα ἐρμηνευθεῖσαν διὰ τῆς ἐπιγενομένης γενικῆς σιωπῆς. Ἀλλ' ἡ Κ. Λαρόκ διέκοψε ταύτην ἐπιτηδεῖως ἐρωτήσασα, τὴν θυγατέρα τῆς ἐὰν ἐσήμανεν ἡ ὀγδόη ὥρα.

— Ὅχι, ἀπεκρίθη ἡ νέα, διότι ἡ Κ. Πορόε δὲν ἦλθεν ἀκόμη.

Ἐν λεπτὸν μετὰ ταῦτα, ἐνῶ τὸ ὠρολόγιον ἠτοιμάζετο νὰ σημάνῃ ἡ ἰνοίγη ἡ θύρα, καὶ ἡ Κ. Ζοσελύνθη δὲ Πορόε Γάελ, στηριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ ἰατροῦ Δεμαρέ, εἰσῆλθεν εἰς τὴν αἴθουσαν μὲ γεωμετρικὴν ἀκρίβειαν.

Ἡ Κ. Πορόε Γάελ, ἥτις ἐώρτασε τὸ ἔτος τοῦτο τὸ ὀγδοηκοστὸν ὀγδοὸν ἔαρ αὐτῆς, καὶ φαίνεται ὡς μακρὰ κάλαμος περιτυλιγμένη μὲ μεταξωτά, εἶναι ὁ τελευταῖος γόνος εὐγενεστάτης οἰκογενείας, τῆς ὁποίας οἱ πρῶτοι πρόγονοι καταλέγονται μετὰ

τῶν μυθωδῶν βασιλέων τῆς ἀρχαίας Ἀρμορικῆς. Ἀναφαίνεται δὲ ἐπισημότερον κατὰ πρῶτον ἡ οἰκογένεια αὕτη τὴν IB' ἑκατονταετηρίδα, ἐκπροσωπομένη ὑπὸ τοῦ Ἰουθαήλ, υἱοῦ τοῦ Κονάν Λε Τόρ. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς φλέβας τῶν ἐνδοξοτέρων τῆς Γαλλίας οἴκων, τῶν Ροάν, καὶ Λυσιναίαν, καὶ Πανθιέφ, ἐβρέυσαν τινες σταγόνες Ποροϊκοῦ αἵματος, ὁμολογούντων ὅτι τὸ αἷμα τοῦτο ἦτο τὸ εὐγενέστερον. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι μελετῶν ποτε, ἐν τῇ νεανικῇ μου ματαιότητι, τὴν ἱστορίαν τῶν συγγενειῶν τῆς οἰκογενείας μου, εἶδα καὶ τὸ πατῆρζον ὄνομα τῶν Πορόε, τὸ ὁποῖον ὁ πατήρ μου, εἰδημονέστατος περὶ τὰ τοιαῦτα, με ἐξεθείασεν. Ἡ Κ. Πορόε, ἡ μόνη ἔχουσα σήμερον τὸ ὄνομα τοῦτο, διὰ τὴν κτήρησιν ὅσον ἔνεστι περισσότερον κληρὸν εἰς τὸ στερέωμα τῆς Γαλλικῆς εὐγενείας τὸν λαμπρὸν ἀστερισμὸν τῶν μαγικῶν τούτων συλλαβῶν, Πορόε Γάελ, δὲν συγκατετέθη πώποτε εἰς γάμον. Γενομένου ποτὲ λόγου ἐνώπιον αὐτῆς περὶ τῆς ῥίζης τοῦ Βουρβονικοῦ οἴκου. — Οἱ Βουρβόνοι, εἶπεν, εἰσδύσασα πολλάκις τὴν πλεκτικὴν τῆς βελόνης εἰς τὴν ξανθὴν φεγάκην τῆς, οἱ Βουρβόνοι εἶναι τῶν ἐξ αἵματος εὐγενοῦς· ἀλλὰ (ἐπρόφερε δὲ τοῦτο ἀναλαβοῦσα ἦθος μετριοφροσύνης) ὑπάρχει καὶ εὐγενέστερον.

Εἶναι δὲ ἀδύνατον τὸ νὰ μὴ ὁμολογῇ τις πολὺ σέβας πρὸς τὴν ἀξιοσέβαστον τυχτὴν παρθένον, φέρουσαν μετ' ἀπαρμιλλοῦ ἀξιοπρεπείας τριπλοῦν καὶ βαρῦ μεγαλείον, τὸ τῆς γεννήσεως, τὸ τῆς ἡλικίας καὶ τὸ τῆς ἐνδεείας. Ἀσκοπὸς τις δίκη ἐκτὸς τῆς Γαλλίας εἰς τὴν ὁποίαν ἐπιμένουσα καταναλίσκεται πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν, ἠλάττωσε τὴν μικρὰν τῆς περιουσίαν, καὶ μόλις χιλίων φράγκων εἰσόδημα ἔχει σήμερον. Ἀλλ' ἡ πτωχεία οὔτε τὴν φιλοτιμίαν τῆς ἐμεστρίασεν οὔτε τὸ ἦθος τῆς ἡλλοίωσε· διότι εἶναι πάντοτε εὐθυμος, εὐκρατος τὸν χαρακτῆρα καὶ φιλόφρων· ζῶτα δὲ εἰς μικρὰν οἰκίαν με μίαν μόνην ὑπηρετίδα, εὐρίσκει τὸν τρόπον νὰ δίδῃ καὶ ἐλεημοσύνην. Ἡ πρὸς τὴν εὐγενῆ καὶ ἄπορον ταύτην γείτονα ἀγάπη, καὶ τὸ σέβας, καὶ αἱ περιποιήσεις τῆς Κ. Λυρόα καὶ τῆς θυγατρὸς τῆς τιμῶν ἀληθῶς καὶ τὰς δύο, ἂν καὶ δυσαρεστοῦσι τὴν Κ. Ὠβρύ. Πολλάκις ἡ Κ. Μαργαρίτα καταλείπει καὶ τὸν ζωηρότερον τῶν χορῶν διὰ νὰ πιζίξῃ βίστ με αὐτὴν· διότι ἐὰν μίαν μόνην ἡμέραν δὲν παιχθῇ τὸ πεντάλεπτον βίστ τῆς Κ. Πορόε, εἶναι συντέλεια τοῦ κόσμου. Ἀλλὰ καὶ ἐγὼ εἶμαι ἐκ τῶν ἀγαπητῶν συντρόφων τῆς γραιῆς κόρης, καὶ τὴν ἐσπέραν περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλῶ, ὁ ἐφημέριος, ὁ ἰατρός καὶ ἐγὼ ἐκαθήμεθα περὶ τὴν τράπεζαν τοῦ παιγνιδίου κατέναντι καὶ εἰς τὰ πλάγια τῆς ἀπόγονου τοῦ Κονάν Λε Τόρ.

Ἀνάγκη νὰ εἶπω ὅτι περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς τελευταίας ἑκατονταετηρίδος εἰς τῶν πλησιεστέρων θείων τῆς Κ. Πορόε, ἐκ τῶν περὶ τὸν δοῦκα Ἀνδεγαβίας, διαβάς τὰ Πυρηναια μετὰ τοῦ ἀναγορευθέντος ὑπὸ τὸ ὄνομα Φιλίππου Β' βασιλέως τῆς Ἰσπανίας, κατεσκεύασεν ἐνταῦθα ἀξίαν λόγου περιουσίαν. Ἐπειδὴ δὲ πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν ἐξέλιπον οἱ ἄμεσοι αὐτοῦ

ἀπόγονοι, ἡ Κ. Πορόε παρουσιάσθη κληρονόμος τῆς περιουσίας ταύτης· ἀλλὰ τις τῶν ἀρχαίων οἴκων τῆς Καστιλλίας, συγγένειαν ἔχων μετὰ τοῦ Ἰσπανικοῦ κλάδου τῶν Πορόε, διαφιλονεικεῖ, καὶ διακείως, τὰ δικαιώματά τῆς. Ἐκ τούτου προσέκυψεν ἡ δίκη ἕνεκα τῆς ὁποίας καταφεύγει ἀπὸ δικαστηρίου εἰς δικαστήριον ἢ ταλαίπωρος πρεσβύτες, καταδαπανωμένη με ἐπιμονὴν προσομοιάζουσαν μανίαν· διὰ τοῦτο οἱ μὲν φίλοι τῆς λυποῦνται οἱ δὲ ἀδιάφοροι γελοῦν. Ὁ ἰατρός Δεμαρέ, ἂν καὶ ὁμολογῇ σέβας πρὸς αὐτήν, τάσσειται ὅμως καὶ αὐτὸς μετὰ τῶν γελώντων, καὶ ἀποδοκιμάζει ῥητῶς τὸν σκοπὸν εἰς τὸν ὁποῖον ἀριερόνει ἡ καλὴ ἐκείνη κόρη τὴν κατὰ φαντασίαν περιουσίαν τῆς· ὁ σκοπὸς δὲ αὐτὸς εἶναι ἡ κατὰ τὴν προκειμένην πόλιν οἰκοδομὴ μητροπόλεως ἐξαίσιου ῥυθμοῦ, ἡ ὁποία νὰ παραδώσῃ καὶ εἰς τοὺς μέλλοντας αἰῶνας τοῦ τε κτίτορος τὸ ὄνομα καὶ τὸ τῆς σβεσθείσης μεγάλης γενεᾶς. Ἡ μητρόπολις αὕτη, ἢ μᾶλλον τὸ ἐξ ὄνειρων τοῦτο ὄνειρον, τρέφει καὶ ζωογονεῖ τὴν γραιὴν ἐκείνην κόρην. Ἐτοιμάσασα τὸ σχέδιον, κατατρίβει ὅλας τὰς ἡμέρας ἐνίοτε δὲ καὶ τὰς νύκτας εἰς τὴν μελέτην, τὴν καταλληλοτέραν διάταξιν καὶ τὴν διακόσμησιν αὐτοῦ· ὁμιλεῖ δὲ ὡς περὶ κτιρίου ὑπάρχοντος, λέγουσα· — Ἥμην εἰς τὸν νάρθηκα τῆς μητροπόλεως μου· παρετήρησα ἀπόψε εἰς τὴν δεξιάν πτέρυγα τοῦτο ἥλλαξα τὸ ἔνδυμα τοῦ κανδυλάπτου, καὶ τὰ παρόμοια.

— Δὲν με λέγετε, κυρία, εἶπεν ὁ ἰατρός ἀνακτόνων τὰ χαρτῖα, εἰργάσθητε ἀπὸ χθὲς εἰς τὴν μητροπόλιν σας;

— Βεβαίως, ἰατρέ· με ἦλθε μάλιστα καὶ μία θυμασία ιδέα· ἀπὸ τοῦ χονδροῦ μεσοτόχου τοῦ διαχωρίζοντος τὸν νάρθηκα ἀπὸ τὸ καθολικόν, ἔβαλα ἄλλον λεπτότερον καὶ κομψότερον.

— Ἀξιόλογα· ἀλλ' ἐν τοσούτῳ τί εἰδήσεις ἔχετε ἀπὸ τὴν Ἰσπανίαν; Εἶναι βέβαιον, ὡς ἀνέγνωσα τὸ πρῶτ' εἰς τὴν Ἐπιθεώρησιν τῶν Δύο Κόσμων, ὅτι ὁ νέος δοῦξ Βίλλα Ἐρμόζας σᾶς ἐπρότεινε νὰ τελειώσετε τὴν δίκην διὰ γάμου;

Ἡ δὲ Κ. Πορόε, σείσασα ὑπερηφάνως τὸν λόφον τῶν πεπαλαιωμένων τῆς ταινιῶν· — Ὁ ἀπορρίψω ἄμεσως, ἀπεκρίθη, τὴν πρότασιν.

— Μάλιστα, μάλιστα, κυρία! Τί σημαίνει ὅμως ἡ κιθάρα τὴν ὁποίαν ἀκούομεν πρὸ τινῶν ἡμερῶν ὑπὸ τὰ παράθυρά σας;

— Τί;

— Τί τί; Νομίζετε ὅτι δὲν ἤξεύρομεν τὸν Ἰσπανὸν ἐκεῖνον ὁ ὁποῖος με κίτρινα ὑποδήματα καὶ με πλατὺ ἐπανωφόριον γυρίζει τὴν νύκτα ὑπὸ τὰ παράθυρά σας;

— Εἶται τρελοῦτσικος, εἶπεν ἡ Κ. Πορόε ἀνοίξασα ἀταράχως τὴν ταμβακοθήκην τῆς. Σᾶς λέγω ὅμως, ἐπειδὴ ἐπιθυμεῖτε νὰ τὸ ἀκούσετε, ὅτι ὁ ἐπιτρόπος μου μ' ἔγραψε πρὸ δύο ἡμερῶν ἀπὸ Μαδρίτην νὰ ἔχω ὀλίγην ἀκόμη ὑπαμονήν, καὶ θὰ τελειώσουν ἀφεύκτως τὰ θέσανά μου.

— Βέβαια, τὸ πιστεύω. Ἡξεύρετε ἀπὸ ποῦ ἔρ-

χεται ὁ ἐπίτροπός σας; ἀπὸ τὸ σπήλαιον κατ' εὐ-
θεῖαν τοῦ Ζιλβλάς. Θὰ σᾶς φάγη καὶ τὸν τελευ-
ταῖόν σας ὄβολόν καὶ θὰ σᾶς περιπαίξῃ. Πόσον θὰ
ἦτον φρονιμώτερον ἂν ἀφίνετε αὐτὴν τὴν τρέλαν,
διὰ νὰ ζήσετε ἡσυχῶς! . . . Τί σᾶς χρησιμεύουν,
πικραλῶ, τὰ ἑκατομμύρια; Δὲν εἴσθε ὅπως εἴσθε
εὐτυχής; δὲν σᾶς τιμοῦν; . . . Τί θέλετε λοιπὸν
περισσότερα; . . . Ὅσον διὰ τὴν μητρόπολιν σας
δὲν λέγω τίποτε, ἐπειδὴ εἶναι ἀστείότης.

— Ἀστείότητα τὴν ἐκλαμβάνουν, ἰατρέ, οἱ ἄ-
νοστοι ἀστείοι. Τὸ κατ' ἐμέ, ὑπερασπίζομαι τὸ δί-
καίον μου, παλαιῶ ὑπὲρ τῆς δικαιοσύνης· τὰ κτήμα-
τα εἶναι ἐδικά μου, διότι πολλὰκις τὸ ἦκουσα ἀπὸ
τὸ στόμα τοῦ πατρός μου, καὶ ποτὲ δὲν θὰ συγκα-
ταχθεῖθὼ νὰ περιέλθουν εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ξένων
εἰς τὴν οἰκογένειάν μου ὅπως σεῖς καὶ ὁ Κ. Ὀδιό.

Ἐγὼ δὲ παιδαριωδῶς φερόμενος ἀπήντησα ἀμέ-
σως: — Ὅσον δι' ἐμέ, κυρία, λανθάνεσθε, ἐπειδὴ ἡ
οἰκογένειά μου ἔχει τὴν τιμὴν νὰ συγγενεύῃ μετὰ τὴν
ἐδικὴν σας ὅπως καὶ ἡ ἐδικὴ σας μετὰ αὐτήν.

Τὸν τρομερὸν τοῦτον λόγον ἀκούσασα ἡ Κ. Πο-
ρόε προσήγγισε μετὰ ζωνρότητα εἰς τὸν ὄξυν πάγω-
νά της τὰ ἐν εἶδει ριπιδίου τακτοποιημένα χαρτιά
της, καὶ ἀνυψωθείσα μετὰ ἠτένισε κατὰ πρόσωπον
διὰ νὰ βεβαιωθῇ μὴ ἔχασα τὰ λογικά μου· ἔπειτα
δὲ ἀναλαβοῦσα μετὰ ὑπεράνθρωπον ἀγῶνα τὴν συνήθη
ἀτραξιάν της, καὶ ὀσφρανθεῖσα τὸν Ἰσπανικὸν της
ταμβάκον. — Θὰ μετὰ ἀποδείξετε, εἶπε, κύριε.

Ἐντραπεῖς διὰ τὴν γελοίαν μου καύχῃσιν καὶ
διὰ τὰ βλέμματα τὰ ὁποῖα εἴλκυσε ἐπ' ἐμέ, ἔκλι-
να ἀκόμψως τὴν κεφαλὴν. Ἐξηκολουθήσαμεν δὲ
παίζοντες βίσι, ἀλλὰ σιωπηλοί· καὶ ὅτε ἐτελείωσε
περὶ τὴν δεκάτην ὥραν καὶ ἠτοιμάσθη νὰ ἀναχω-
ρήσῃ, ἡ Κ. Πορόε ἐγγίσασα τὴν χεῖρά μου. — Κ.
ἐπιστάτα, εἶπε, μετὰ κίμετε τὴν τιμὴν νὰ μετὰ συνο-
δεύσετε;

Ἐγὼ δὲ κλίνας τὴν κεφαλὴν τὴν παρηκολούθησα.
Ἡ μικρὰ ὑπρέτης, φοροῦσα ἐγγύριον ἔνδυμα καὶ
κρατοῦσα φανὸν ἐπροπορεύετο μετ' αὐτὴν δὲ ἤραστο
ἡ Κ. Πορόε, ἥτις ἀπεποιήθη νὰ στηριχθῇ εἰς τὸν
βραχίονά μου ὅτε ἐπρόσφερα αὐτόν, ἀνασηκῶνουσα
προσεκτικῆ καὶ μετὰ σεμνότητα τὸ μεταξωτὸν ἔνδυ-
μά της· καὶ παρ' αὐτὴν ἐθάδιζα ἐγὼ, κύπτων τὴν
κεφαλὴν καὶ ἀνήσυχος. Νεκρικὴ πομπὴ ὁμοίαζεν ἡ
σιωπηλὴ ἐκείνη συνοδιά. Ἀλλὰ μετ' ὀλίγον ἡ γραῖα
κόρη στραφεῖσα πρὸς ἐμέ. — Περιμένω, εἶπε, κύριε,
νὰ ἐξηγηθῆτε. Μετὰ εἶπετε ὅτι ἡ οἰκογένειά μου εἶναι
συγγενὴς τῆς ἐδικῆς σας· ἐπειδὴ δὲ τοιαύτη τις
συγγένεια εἶναι ὑπόθεσις ἱστορικὴ πάντῃ ἀγνωστος
εἰς ἐμέ, θὰ σᾶς γνωρίζω χάριν ἂν μ' ἐξηγήσετε
τὸ πρᾶγμα.

Ἄλλ' ἐπειδὴ εἶχα ἀποφασίσαι νὰ μὴ φανερώσω
ποτὲ τὴν καταγωγὴν μου. — Ἐλπίζω, ἀπεκρίθη,
κυρία, ὅτι θὰ συγχωρήσετε τὴν ἀστείότητά μου. . .

— Ἀστείότητα! ἀνέκραξεν. Ὁραία τῶντι ἀ-
στείότης! Καὶ πῶς, θὰ ὀνομάζετε, κύριε, τὰς ἀ-
στείότητας τὰς ὁποίας τολμᾷ τις νὰ κάμῃ πρὸς

γραῖαν καὶ ἀπροστάτευτον γυναῖκα, ἐνῶ δὲν θὰ ἐ-
τόλμα νὰ τὰς κάμῃ πρὸς ἄνδρα;

— Κυρία, ἀπεκρίθη, μετὰ ἀναγκάζετε νὰ σᾶς ἐμ-
πιστευθῶ τὸ μυστήριόν μου. Γνωρίζετε τὸ ὄνομα
τοῦ Χαμψεῦ δ' Ὀτερῖβ;

— Ἀξιόλογα, εἶναι ἀπὸ τὰς καλῆτέρας οἰκογε-
νείας τοῦ Δελφινάτου· πρὸς τί μ' ἐρωτᾶτε;

— Εἶμαι ὁ ἀντιπρόσωπος τῆς οἰκογενείας αὐτῆς.

— Σεῖς! ἀνεφώνησε σταθεῖσα· σεῖς εἴσθε Χαμ-
ψεῦ δ' Ὀτερῖβ;

— Ναί, κυρία.

— Τὸ πρᾶγμα ἀλλάζει· δός μετὰ τὸ χεῖρ σου, ἐξά-
δελφέ μου, καὶ διηγήσου μετὰ τὴν ἱστορίαν σου.

Ἐκεῖ ὅπου εἶχε φθάσει τὸ πρᾶγμα, τὸ φρονιμώ-
τερον ἦτο νὰ φανερώσω τὰ πάντα εἰς τὴν γραῖαν
ἐξάδελφον μου. Διηγήθη λοιπὸν τὰ δυστυχήματα
τῆς οἰκογενείας μου, ἕως οὔ ἐφθάσαμεν ἔμπροσθεν
οἰκίσκου χαμηλοῦ καὶ στενοῦ. — Ἐμβάτε, μαρκίων,
μετὰ εἶπεν ἡ ἀπόγονος τῶν Γάελ σταθεῖτα εἰς τὸ κα-
τώφλιον τοῦ παλατίου της, ἐμβάτε παρακαλῶ.
Καὶ ἐμβὰς ἦλθα εἰς μικρὰν αἶθουσαν τὸ ἔδαφος
ἔχουσαν ἐκ πλίνθων· ἐπὶ τῶν ἀχρῶν περιπετα-
σμάτων ἐκρέμαντο δέκα περίπου εἰκόνες τῶν προ-
γόνων τῆς οἰκοδοσιῶν φοροῦντων τὴν δουρικὴν
μνηστήν, καὶ ἐπὶ τῆς ἐστίας ἐλαμπύριζε μεγαλο-
πρεπὲς ὀρολόγιον, ἄνωθεν δὲ σύμπλεγμα παριστά-
νον τὴν ἄμαξαν τοῦ Ἡλίου. Τὰ δὲ λοιπὰ ἐπιπλα
ἦσαν ὀλίγα τινὰ θρανία μετὰ ῥάχιν ὠσειδῆ, καὶ πα-
λαιὸν ἀνακλιντήριον· ἀλλὰ μεγίστη ἦτο ἡ καθαριό-
της, καὶ ἀρωματικὴ τῆς αἰθούσης ἡ ὀσμή.

— Καθήσατε, μετὰ εἶπεν ἡ γραῖα κόρη ἐνῶ καὶ
αὐτὴ ἐκάθητο εἰς τὸ ἀνακλιντήριον· καθήσατε, ἐξά-
δελφέ μου· ἂν καὶ δὲν εἴμεθα συγγενεῖς οὔτε ἦτον
δυνατὸν νὰ εἴμεθα, ἐπειδὴ ἡ Ἰωάννα Πορόε καὶ ὁ
Ὀῦγος Χαμψεῦ δὲν ἐτεκνοποίησαν, μ' εὐχαρίστησιν
ὅμως θὰ σᾶς ὀνομάζω, ὅταν εἴμεθα μόνοι, ἐξάδελ-
φον, διὰ νὰ λησμονῶ ἐνίοτε τὸ λυπηρὸν αἶσθημα τῆς
ἀπομονώσεώς μου εἰς τοῦτον τὸν κόσμον. Λυποῦμαι,
ἐξάδελφέ μου, διὰ τὰ συμβάντα σας· τραχὺς βε-
βαίως ὁ δρόμος εἰς τὸν ὁποῖον σᾶς ἐξέριψεν ἡ τύχη.
Διὰ τοῦτο θὰ σᾶς κοινοποιήσω μερικὰς μου ιδέας
προσφιλεῖς, αἱ ὁποῖαι μετὰ φαίνονται ἱκαναὶ νὰ σᾶς
παρηγορήσουν. Συλλογίζομαι συχνά, φίλτατέ μου
μαρκίων, ὅτι μετὰξὺ ὄλων αὐτῶν τῶν πολυχρονίων
καὶ οὐτιδανῶν ὑπηρετῶν οἱ ὁποῖοι σήμερον καμαρό-
νουν ἐξαπλωμένοι εἰς ἀμάξας καὶ παλάτια, ἡ πτω-
χεῖα ἔχει τι εὐγενέστερον καὶ σεβαστόν. Πλὴν τού-
του κλίνω εἰς τὸ νὰ πιστεύσω ὅτι ὁ Θεὸς ἠθέλησε
νὰ πτωχύνῃ τινὰς ἐξ ἡμῶν διὰ νὰ ἔχη πάντοτε
πρὸ ὀφθαλμῶν ὁ βάνουτος καὶ ὑλικὸς καὶ πλεονέ-
κτης αὐτὸς αἰὼν, τὴν ἀξίαν, τὴν ἀξιοπρέπειαν, τὴν
τιμὴν, ὑπαρχούσας καὶ ἄνευ χρυσοῦ, μὴ πωλουμέ-
νας, μὴτε ἀγοραζομένας. Δὲν ἔχω, πῶς ἄλλως νὰ
δικαιολογήσω, ἐξάδελφέ μου, τὴν ἀπόφασιν τῆς
θείας προνοίας περὶ τῆς καταστάσεως καὶ τῶν
δύο μας.

Ἐγὼ δὲ σπεύσας εἶπα εἰς τὴν Κ. Πορόε πόσον
ἔχαίρον ὅτι ὁμοῦ μετὰ αὐτὴν χρησιμεύω εἰς τοὺς ἀν-

θρώπους ἀντὶ μαθήματος τοῦ ὁποίου ἔχουν μεγίστην ἀνάγκην. — Τὸ κατ' ἐμέ, ἐπανελάθεν ἐκείνη, συνείθισα τὴν πτωχείαν καὶ δὲν λυποῦμαι πλέον. Δὲν ἔχω βεβαίως τὴν ψυχὴν τόσῳ οὐτιδανήν, ὥστε ἀφοῦ εἶδα τὸν μὲν πατέρα μου νὰ τιμῆσθαι καθ' ὅλην τὴν μακρὰν ζωὴν του τὸ εὐγενὲς ὄνομά του, τοὺς τέσσαρας δὲ ἀδελφούς μου, ἀξίους ἀπογόνους τοῦ πατρὸς των, νὰ πέσωσιν ἐνδόξως νέοι ἀκόμη, ἀφοῦ ἐστερήθην ἀλληλοδιαδόχως ὅλα τὰ ἀντικείμενα τῆς ἀγάπης καὶ τῆς λατρείας μου, νὰ θλιβῶμαι διότι ἢ τράπεζά μου δὲν εἶναι πλουσία, ἢ τὰ ἐνδύματά μου πολυτελῆ ὄσω καὶ πρῶτον. Μὴ ἀμφιβάλλετε, μαρκίων, ὅτι, ἐν μόνον ἐπρόκειτο περὶ τοῦ ἐκτουτοῦ μου, οὔτε θὰ ἐνθυμούμην τὰ Ἰσπανικά μου ἑκατομύρια· με φαίνεται ὅμως καὶ πρέπον καὶ παραδειγματικὸν νὰ μὴν ἐξαλειφθῆ ἀπὸ τὴν γῆν ὄνομα ὡς τὸ ἐδικὸν μας χωρὶς ν' ἀφήσῃ ἔχνος διαρκές, λαμπρὸν μνημεῖον τοῦ μεγαλείου καὶ τῶν δοξασιῶν του. Διὰ τοῦτο ἀπεφάσισα, ἐξ ἀδελφέ μου, κατὰ τὸ παρὰδειγμά τινων ἐκ τῶν προγόνων μας, καὶ τὴν ἀπόφασίν μου δὲν θὰ παραβῶ ἐνόσῳ ζῶ, νὰ οἰκοδομήσω χάριν εὐλαθείας τὴν ἐκκλησίαν περὶ τῆς ὁποίας θὰ ἠκούσετε.

Ἴδοῦσα ὅτι ἐνέκριναν τὸν σκοπὸν τῆς, ἐστάθη συλλογιζομένη, καὶ ἐνῶ περιέφερε μελαγχολικὸν τὸ βλέμμα εἰς τὰς πεπαλαιωμένας εἰκόνας τῶν προγόνων τῆς, μόνος ὁ ἦχος τοῦ κληρονομικοῦ ὥρολογίου διέκοπτεν εἰς τὴν σκοτεινὴν ἐκείνην αἴθουσαν τὴν σιωπὴν τοῦ μεσονυκτίου. — Θὰ ἔχη, εἶπεν αἴφνης ἡ εὐγενὴς γραῖα, καὶ προσετώτας καὶ ἐφημερίους ἡ ἐκκλησία, καὶ καθ' ἡμέραν θὰ γίνεται λειτουργία ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῆς ψυχῆς μου καὶ τῆς ψυχῆς τῶν προγόνων μου. Οἱ πόδες τοῦ ἱερουργούτου θὰ πατοῦν μάρμαρον ἀνευ ἐπιγραφῆς, ὑπὸ τὸ ὁποῖον θ' ἀναπαύεται τὸ λείψανόν μου.

Ἐνῶ δὲ ἐγὼ ἔκλινα με ἀληθινὸν σέβας τὴν κεφαλήν, αὐτὴ λαβοῦσα τὴν χεῖρά μου τὴν ἐσφιγξεν ὀλίγον καὶ εἶπε: — Δὲν εἶμαι τρελή, ἐξ ἀδελφέ μου, ἂν καὶ τὸ λέγουν. Ὁ πατήρ μου, ὁ ὁποῖος ποτὲ δὲν ἐψεύδετο, μ' ἐβεβαίωσε πολλάκις ὅτι, ὅταν ἐκλείψωσιν οἱ ἄμεσοι ἀπόγονοι τοῦ Ἰσπανικοῦ μας κλάδου, μόνοι ἡμεῖς θὰ ἔχωμεν δικαίωμα εἰς τὴν κληρονομίαν. Διὰ τὸν αἰφνίδιον θάνατόν του δὲν ἐπρόφθασε δυστυχῶς νὰ μᾶς δώσῃ ἀκριβεστέρως πληροφορίας· καὶ ἐπειδὴ δὲν ἀμφιβάλλω δι' ὅσα μᾶς εἶπε, δὲν ἀμφιβάλλω οὔτε διὰ τὸ δικαίωμά μου... Ἄλλὰ, ἐπρόσθεσε μετὰ μικρὰν σιωπὴν, ἂν δὲν εἶμαι τρελή, εἶμαι ὅμως γραῖα, καὶ εἰς τὴν Ἰσπανίαν τὸ ἤξεύρου· διὰ τοῦτο πρὸ δεκαπέντε ἐτῶν με σύρου ἀπὸ ἀναβολὴν εἰς ἀναβολὴν περιμένοντες τὸν θάνατόν μου, ὁ ὁποῖος θὰ φέρῃ καὶ τὸ τέλος... Καὶ δὲν θὰ περιμένουν πολὺ· προβλέπω ὅτι ὀγλήγορα θὰ κάμω καὶ τὴν τελευταίαν θυσίαν... Ἡ μητρόπολις μου, τὸ μόνον αὐτὸ ἀντικείμενον τῆς ἀγάπης μου, αὐτὸ τὸ ὁποῖον κατέλαβε τὴν θέσιν τόσων ἄλλων προσφιλεστάτων, μίαν μόνην πέτραν θ' ἀποκτήσῃ, τὴν πέτραν τοῦ τάφου μου.

Εἶπε καὶ ἐσιώπησε. Σφογγίσασα δὲ με τὰς κατὶ-

σχινους χεῖράς τῆς τὰ δάκρυά τῆς, ἐπρόσθεσε ταῦτα προσπαθήσασα νὰ ὑπομειδιάσῃ. — Συμπάθειον, ἐξ ἀδελφέ μου, σὲ φθάνουν τὰ δυστυχήματά σου... Πλὴν τούτου εἶναι ἀργά· ἀναχώρησε... με δυσφημῆς.

Ἐγὼ δὲ πρὶν ἀναχωρήσω τὴν παρεκάλεσα ἐκ νέου νὰ μὴ τύχῃ καὶ φανερώσῃ τὸ μυστικὸν μου· ἀλλ' αὐτὴ με ἀπεκρίθη ἀορίστως πως εἰπούσα, ὅτι δὲν θὰ διαταράξῃ οὔτε τὴν ἡσυχίαν οὔτε τὴν ἀξιοπρέπειάν μου. Καὶ ὅμως ἀπὸ τὴν διπλασίαισιν τῶν πρὸς ἐμὲ περιποιήσεων τῆς Κ. Λαρόα ὑποπτεύθην μετὰ τινος ἡμέρας ὅτι ἡ σεβασμία φίλη μου μ' ἐπρόδωκε. Με τὸ ὠμολόγησε δὲ καὶ αὐτὴ ἡ ἰδία βεβαίωσάσά με ὅτι, διὰ τὴν τιμὴν τῆς οἰκογενείας τῆς ἔπρεπε νὰ τὸ κάμῃ, καὶ ὅτι ἡ Κ. Λαρόα οὔτε εἰς τὴν κόρην τῆς αὐτὴν δὲν θὰ ἐφανέρωνε μυστικὸν κοινοποιηθὲν εἰς αὐτὴν μόνην.

Ἀπὸ τῆς πρώτης ταύτης συνομιλίας ἠσθάνθην σέβας πρὸς τὴν γραῖαν κόρην, τοῦ ὁποίου ἐδίδα προθύμως ἀποδείξεις. Τὸ ἐσπέρας τῆς ἐπιούσης ἐκαλλώπισα ἐσωτερικῶς καὶ ἐξωτερικῶς τὴν προσφιλῆ τῆς μητρόπολιν με διαφόρους γραφάς. Ἡ φιλοφροσύνῃ μου αὐτῇ, ἡ ὁποία τὴν εὐφρέστησεν, ἔγεινεν ὀλίγον κατ' ὀλίγον ἕξις, καὶ σχεδὸν καθ' ἐσπέραν μετὰ τὸ βίσιον ἀρχίζω καὶ ζωγραφίζω πλουτίζων τὴν μητρόπολιν με τινὰ ἄμβωνα, ἢ θρόνον, ἢ βῆμα. Ἡ δὲ Κ. Μαργαρίτα, ἥτις λατρεύει τὴν γραῖαν γειτόνισάν τῆς, συντρέχουσα τὸ φιλάνθρωπον ἔργον μου, ἀφιέρωσεν εἰς τὸν ναὸν τῆς Πορὸς λεύκωμα τὸ ὁποῖον παρηγγέλην νὰ γεμίσω με ζωγραφίας.

Ἐπρόσθερα πρὸς τούτοις εἰς τὴν συγγένισάν μου τὴν ὑπηρεσίαν μου ὡς πρὸς τὴν περίφημον ὑπόθεσιν τῆς. Ἡ δὲ καλὴ γραῖα, δεχθεῖσα εὐγνωμόνως τὴν πρότασιν, με εἶπεν ὅτι εἰς μὲν τὴν ἀνταπόκρισίν τῆς δύναται ἀκόμη νὰ καταγίνεται, τὴν ἀνάγνωσιν ὅμως τῶν παλαιῶν ἐγγράφων εἶναι ἀδύνατον νὰ κατορθώσῃ διὰ τὴν ἐξασθένησιν τῶν ὀφθαλμῶν τῆς· ὅτι δὲν ἠθέλησεν ἕως τότε νὰ μεταχειρισθῆ ἄλλον διὰ νὰ μὴ δώσῃ νέας ἀφορμὰς νὰ τὴν περιγελώσιν, ἀλλ' ὅτι, ἐπειδὴ μάλιστα τὸ πρᾶγμα συνετέλει οὐσιωδῶς εἰς τὴν δίκην τῆς, με δέχεται σύμβουλον καὶ συνεργάτην τῆς. Ἐκτοτε ἐμελέτησα εὐσυνειδήτως τοὺς ὀγκωδεστάτους φακέλλους τῆς, καὶ ἐπίστην ὅτι εἶναι ἀδύνατον νὰ κερδήσῃ τὴν ὑπόθεσιν τῆς μέλλουσαν νὰ δικασθῆ ὀριστικῶς κατ' αὐτάς. Καὶ ὁ Κ. Λωβεπὲν τὸν ὁποῖον ἐσυμβουλευθῆν εἶναι τῆς αὐτῆς γνώμης· ἀλλὰ δὲν ἠθέλησα νὰ λυπήσω τὴν γραῖαν φίλην μου. Ἐξ ἐναντίας εὐχαριστῶ αὐτὴν ἐξετάζων ἐν πρὸς ἐν τὰ ἐγγραφα τῆς οἰκογενείας τῆς, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἐλπίζω νὰ εὕρῃ ἀπρόσβλητον ἀπόδειξιν τοῦ δικαίωμάτῃς τῆς. Κατὰ δυστυχίαν, τῶν ἐγγράφων τούτων ὁ σωρὸς εἶναι ἀτελεύτητος.

Χθὲς μετέβην ἐνωρὶς εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Κ. Πορὸς διὰ νὰ τελειώσω πρὸ τοῦ προγεύματος τὴν ἐξέτασιν τοῦ ὑπ' ἀριθ. 115 φακέλλου τὴν ὁποίαν εἶχα ἀρχίσει τὴν προλαβοῦσαν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν εἶχεν ἐξυ-

πνήσει ακόμη, ἐκάθισα εἰς τὴν αἴθουσαν μὲ τὴν συνκίνεσιν τῆς μικρᾶς ὑπηρετίδος, καὶ ἤρχισα μόνος τὴν κοινορτώδη ἐργασίαν μου. Μετὰ τινα περίπου ὥραν, ἐνῶ ἀνεγίνωσκα χαίρων τὸ τελευταῖον ἐγγράφον τοῦ φακέλλου, εἶδα τὴν οἰκοδέσποιναν ἐρχομένην καὶ ἐναγωνίως σύρουσαν ἄλλον μέγαν, περιτειλιγμένον μὲ καθαρῶτατον λευκὸν πανίον. — Καλ' ἡμέρα σου, εἶπεν, ἀγαπητὴ ἐξάδελφε. Μαθεῖς ὅτι κοπιᾶζεις δι' ἐμὲ ἀπὸ τὸ πρῶν, ἠθέλησα κ' ἐγὼ νὰ κοπιᾶσω διὰ σέ. Σὲ φέρω τὸν φακέλλον

116. — Ἀνεγνώσα ποτὲ εἰς ἓνα μῦθον ὅτι δυστυχῆ τινα βασιλοπούλαν ἐκλείσαν ἐντὸς πύργου, καὶ ὅτι μία μοῖρα ἐχθρὰ τῆς οἰκογενείας τῆς ἐπεσφόρτιζεν ἀδιακόπως αὐτὴν μὲ ἐργασίας ἀλλοκότους καὶ ἀκατορθώτους. Καὶ ἡ Κ. Πορόε μ' ἐφάνη τότε, μὲ ὕλας τῆς τᾶς ἀρετᾶς, ἀδελφὴ τῆς κακοποιᾶς ἐκείνης μοίρας. — Ὀνειρεύθην, εἶπεν, ἀπόψε ὅτι ὁ φάκελλος αὐτὸς περιέχει τὴν ἀπόδειξιν τοῦ Ἰσπανικοῦ μου θησαυροῦ. Θὰ μὲ ὑποχρέωσῃς λοιπὸν πολὺ ἐὰν δὲν ἀναβάλῃς τὴν ἐξέτασίν του. Ἀφοῦ δὲ τελειώσης, θὰ μὲ κάμῃς τὴν τιμὴν νὰ μεθεξῆς τοῦ λιτοῦ μου προγεύματος ὑπὸ τὴν σκιάν τῆς δράνας μου.

Τί νὰ γίνῃ; ἀνέλαβα τὸ ἔργον. Εἶναι δὲ περιττὸν νὰ εἶπω ὅτι ὁ μακάριος ἐκεῖνος φακέλλος περιεῖχεν ὅ,τι καὶ οἱ ἄλλοι, ματαίαν δηλαδὴ κόνην παρελθόντων αἰώνων. Τὴν μεσημβρίαν ἡ γραῖα ἐλθοῦσα μ' ἔλαβεν ἀπὸ τὸν βραχίονα καὶ μὲ ὠδήγησεν ἐπιστήμως εἰς κηπᾶριον καταπράσινον, τὸ ὁποῖον ὁμοῦ μὲ μικρὸν μέρος τοῦ παρακειμένου ἀγροῦ συγκροτεῖ ὅλην τὴν σημερινὴν κτηματικὴν περιουσίαν τῶν Πορόε. Ἡ τράπεζα ἦτον ὑπὸ ἀναδενδράδα, καὶ λαμπρὸς ὁ ἥλιος ἐξηκόντιζε διὰ τῶν φύλλων ποικιλόχρους τινὰς ἀκτῖνας εἰς τὸ χλοερὸν καὶ εὐῶδες λειβάδιον. Βίχα τελειώσει τὸ ἐψητὸν κοττοπούλιον, τὴν δροσερὰν ἀβурτακὴν καὶ τὴν φιάλην τοῦ παλαιοῦ βορδιγαλιεῦ κρασίου, ὅλα δηλαδὴ τὰ συγκροτοῦντα τὸ συμπόσιον, ὅτε ἡ Κ. Πορόε, χαίρουσα διὰ τὴν ὄρεξίν μου, ἔφερε τὸν λόγον εἰς τὴν οἰκογενεῖαν τῶν Λαρόκ. — Σὲ ὁμολογῶ, εἶπεν, ὅτι ὁ γέρον καταδρομεὺς δὲν μὲ ἀρέσκει. Ἐνθυμοῦμαι ὅτι εἶχεν, ὅτε ἦλθεν ἐδῶ, μέγαν πίθηκα ἐνδυμένον ὡς ὑπῆρέτην, μὲ τὸν ὁποῖον συνενόειτο ἀξιολογα. Τὸ ζῶον αὐτὸ ἦτον ὁ λυμεὼν τοῦ χωρίου, καὶ μόνον ἄνθρωπος χωρὶς ἀνατροφὴν καὶ χωρὶς σεμνότητα ἔχει τοιαῦτα. Καὶ ἐλέγετο μὲν ὅτι ἦτον πίθηξ, ἐγὼ ὁμως ἔχω τὴν ιδέαν ὅτι ἦτον μαῦρος, καθόσον μάλιστα εἶχα πάντοτε τὴν ὑποψίαν ὅτι ὁ κύριός του μετήρχετο τὴν σωματεμπορίαν εἰς τὴν Ἀφρικὴν. Ὁ υἱὸς του ὁμως ἦτον καλὸς ἄνθρωπος καὶ εὐπρεπής. Αἱ δὲ κυρίαί, δηλαδὴ ἡ Κ. Λαρόκ καὶ ἡ κόρη τῆς, ὄχι ἡ χήρα Ὁβρύ, ἡ ὁποία εἶναι ποταπὴ καὶ πρόστυχος γυνή, εἶναι κατὰ πάντα ἀξίαι ἀγάπης καὶ θαυμασμοῦ.

Ταῦτα ἐλέγομεν ὅτε ἠκούσθη ποδοβολητὸς ἵππου εἰς τὴν περὶ τὸν τοῖχον τοῦ κήπου ὁδόν καὶ μετὰ μικρὸν ἐκρούσθη ἡ θύρα. — Ποῖος εἶναι; ἠρώτησεν ἡ Κ. Πορόε. — Ἐγὼ δὲ ἀνυψώσας τοὺς ὀφθαλμούς εἶδα μαῦρον πτερόν κυματίζον ὑπὲρ τὸν τοῖχον.

— Ἀνοιξατε, εἶπεν εὐθύμως φωνὴ βαρυχηῆς καὶ μελωδικὴ ἀνοιξατε, εἶναι ἡ τύχη τῆς Γαλλίας.

— Πῶς! σὺ εἶσαι, ἀγάπη μου! ἀνέκραξεν ἡ γραῖα· τρέξε γρήγορα, ἐξάδελφέ μου.

Ὅτε ἠνοιξα τὴν θύραν παρ' ὀλίγον νὰ κατακυλισθῶ ἀπὸ τὸν Μερβέν περάσαντα διὰ μέσου τῶν ποδῶν μου εἶδα δὲ καὶ τὴν Κ. Μαργαρίταν καταγινομένην νὰ δέσῃ τὸν χαλινὸν τοῦ ἵππου τῆς εἰς τὰ σίδηρα μικροῦ παραθύρου.

— Καλ' ἡμέρα σας, κύριε, μὲ εἶπε, μηδὲ ὅπως ἀπορήσασα ὅτι μ' εὔρεν ἐκεῖ. Καὶ ἀνασηκώσασα τὴν ἀμαζόνα τῆς εἰσήλθεν εἰς τὸν κήπον.

— Καλῶς ὤρισες ὡς τὴν καλὴν τὴν ὥραν, ὠραία κόρη μου, εἶπεν ἡ οἰκοδέσποινα, φίλησέ με· φαίνεται, τρελοῦτσικη, ὅτι ἔτρεξες, διότι τὸ προσωπὸν σου εἶναι ἀναμμένον καὶ σπινθῆρες πετοῦν ἀπὸ τὰ ὀμμάτιά σου. Τί θέλεις νὰ σέ προσφέρω, ἀγάπη μου;

— Ἀς ἰδῶμεν, τί ἔχετε; ἀπεκρίθη ῥίψασα τὸ βλέμμα εἰς τὴν τράπεζαν. . . Ὁ κύριος τὰ ἔφαγεν ὅλα, βλέπω. . . Πλὴν δὲν πεινῶ διψῶ.

— Δὲν σὲ συγχωρῶ νὰ πῆς ζεστὴ ὅπως εἶσαι· περιμένε. . . μᾶς μένουσιν ἀκόμη ὀλίγα χαμοκέρασα.

— Χαμοκέρασα! ο gioja! ἀπεκρίθη τραγουδοῦσα ἡ νέα. . . λάβετε, κύριε, γρήγορα ἓνα μέγαν φῦλλον καὶ ἀκολουθήσατέ με.

Ἐνῶ δὲ ἐδιάλεγα μέγαν συκόφυλλον, ἡ Κ. Πορόε μισοκλείσασα τὸν ἓνα τῶν ὀφθαλμῶν καὶ παρατηροῦσα μὲ τὸν ἄλλον τὸ ὑπερήφανον βάδισμα τῆς ἀγαπητῆς τῆς. — Ἰδέ την, μὲ εἶπε σιγαλά, ἐξάδελφε, δὲν εἶναι ἀξία νὰ γίνῃ συγγενὴς μας;

Ἐν τοσοῦτῳ ἡ Κ. Μαργαρίτα, κύψασα εἰς τὸν κήπον καὶ ὀλισθαίνουσα διὰ τὸ μῆκος τοῦ ἐνδύματος τῆς, ἐχαιρέτα μὲ φωνὴν χαρᾶς πᾶν χαμοκέρασον τὸ ὁποῖον ἀνεκάλυπτεν. Ἐγὼ δὲ ἐκράτουν πλῆσιον τῆς ἀνοικτὸν τὸ συκόφυλλον εἰς τὸ ὁποῖον ἀπέθετεν ἀπὸ κανὲν χαμοκέρασον ἐνῶ ἔτρωγεν ἐν τῷ μεταξὺ δύο καὶ τρία. Ὅτε δὲ ἐσύναξεν ἀρκετά, ἐπεστρέψαμεν εἰς τὴν ἀναδενδράδα, καὶ κοκκίσασα μὲ ζάχαριν τὰ ἀπομείναντα, τὰ κατεβρόχθισε μὲ πολλὴν ὄρεξιν.

— Πόσον μ' ἐδρῦσισαν! ἀνεφώνησε ῥίψασα τὸν πῖλόν τῆς εἰς θρανίον, καὶ ἀνακλινθεῖσα εἰς τὸν φράκτην. Διὰ νὰ συμπληρώσετε ὁμως, ἀγαπητὴ μου κυρία, τὴν εὐχαρίστησίν μου, ἀπαιτῶ νὰ μὲ διηγηθῆτε ἱστορίας τοῦ περασμένου καιροῦ ὅτε εἴσθε ὠραία πολέμαρχος.

Χαμογελάσασα καὶ χαρεῖσα ἡ Κ. Πορόε, ἔσπευσε ν' ἀντλήσῃ ἀπὸ τὴν μνήμην τῆς τὰ ἐπισημότερα ἐπεισόδια τῶν ἱππικῶν ἐκστρατειῶν τῆς. Ἐγὼ δὲ ἀκούων αὐτὴν ἐκτιμῶσαν καὶ ἀποδίδουσαν δικαιοσύνην πρὸς πάντας ἀδιακρίτως, ἐχθροὺς καὶ φίλους, τοὺς ἥρωας τῶν γιγαντείων ἐκείνων πολέμων, ἐθαύμαζα τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς τῆς γραίας φίλης μου. Ὀμίλησε δὲ κατ' ἐξαιρέσιν διὰ τὸν στρατηγὸν Hoche, τοῦ ὁποῖου ὑπῆρξεν αἰχμάλωτος, μ' ἐνθουσιῶδη σχεδὸν θαυμασμόν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Κ. Μαργαρίτα ἤκουε τὰς διηγήσεις ταύτας μὲ ταιαύτην προσοχὴν ὥστε ἠπόρησα. Καὶ ποτὲ μὲν,

καθημένη ακίνητος ὑπὸ τοὺς κλώνας τῆς χλοερᾶς ἀναδενδράδος καὶ χαμηλόνουσα τὰ μακρὰ βλέφαρά της, ἐφαίνετο ὡς ἄλλο ἄγαλμα, ποτὲ δέ, ὡσάκις ἡ διήγησις ἦτο περιεργότερα, σπληνιζομένη εἰς τὴν μικρὰν τράπεζαν καὶ βυθίζουσα τὴν ὠραίαν της χεῖρα εἰς τοὺς ἀφθόλους βόστρυχας τῆς λυτῆς κόμης της, ἐξηκόντιζεν ἐπὶ τῆς γραίας φίλης της τὰς ἀσβέστους ἀκτῖνας τῶν μεγάλων της ὀφθαλμῶν.

Μετὰ τῶν γλυκυτέρων ὥρων τοῦ ἀθλίου μου βίου θὰ κατατάσσω πάντοτε καὶ ἐκεῖνας τὰς ὁποίας ἐπέρασα παρατηρῶν εἰς τὸ εὐγενὲς ἐκεῖνο πρόσωπον τὴν λάμψιν τοῦ ἀκτινοβολοῦντος οὐρανοῦ συνενωμένην μετὰ τὴν ἔκφρασιν τῶν ζωηρῶν ἐντυπώσεων τῆς γυκαικείας καρδίας της.

Ἀφοῦ ἐτελείωσε τὴν διήγησίν της ἡ γραία, ἡ Κ. Μαργαρίτα τὴν ἠσπάσθη καὶ ἐξυπνήσασα τὸν κοιμώμενον παρὰ τοὺς πόδας της Μερβέν, εἶπεν ὅτι ἤθελε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν της. Δὲν ἐδίστασα δὲ νὰ ἀναχωρήσω καὶ ἐγὼ συγχρόνως, πεποιθήσιν ἔχων ὅτι δὲν θὰ ἠνόχλει αὐτὴν ἡ συνοδία μου· διότι, πλὴν τῆς ἀσυγκρίτου σμικρότητός μου πρὸς τὴν πλουσίαν ἐκείνην κόρην, ἡ μεθ' ἐνός μόνου συνέντευξις δὲν τὴν προσβάλλει, καθόσον, ἀνατραφεῖσα εἰς ἀποικίαν Ἀγγλικήν, ἔλαβε τὴν ἐλευθέραν ἀνατροφὴν τὴν ὁποίαν οἱ Ἄγγλοι δίδουν εἰς τὰς νέας. Γνωστὸν δὲ ὅτι οἱ Ἄγγλοι παραχωροῦν πρὸ τοῦ γάμου εἰς τὰς γυναῖκας ὅλην τὴν ἀνεξαρτησίαν, τὴν ὁποίαν ἡμεῖς ἐπιτρέπομεν ὅταν ἡ κατὰχρησις αὐτῆς κατατᾶ ἀδιόρθωτος.

Ἐξεληθὼν λοιπὸν συγχρόνως ἀπὸ τὸν κῆπον, ἐκράτησα τὸν ἀναβολέα ἐνῶ ἀνεπήδα εἰς τὸν ἵππον, καὶ διευθύνθημεν πρὸς τὴν ἔπαυλιν. Μετὰ τινα δὲ βήματα, — Λυπούμαι, εἶπε, κύριε, ὅτι ἐτάραξα τὴν γλυκύτητα τῆς συνομιλίας σας.

— Ἐπειδὴ, κυρία, ἤμην πρὸ πολλοῦ ἐκεῖ σὰς συγχωρῶ, καὶ μάλιστα σὰς εὐχαριστῶ.

— Περιποιεῖσθε πολὺ τὴν καλὴν μας γειτονίαν, καὶ διὰ τοῦτο ἡ μήτηρ μου σὰς εἶναι εὐγνώμων.

— Ἡ δὲ κόρη τῆς κυρίας μητρὸς σας; ἡρώτησα γελῶν.

— Ἐγὼ! ὦ κύριε, δὲν ἐνθουσιάζομαι εὐκόλως. Ἐὰν ἀπαιτῆτε νὰ σὰς θαυμάσω, πρέπει νὰ περιμείνετε ἀκόμη ὀλίγον. Δὲν συνειθίζω νὰ κρίνω ἐπιπολαιῶς τὰς ἀνθρωπίνους πράξεις ὅσαι ἔχουν δύο ὄψεις. Ὁμολογῶ μὲν ὅτι τὸ πρὸς τὸν Κ. Πορόε φέρισίμόν σας φαίνεται ἀξιόλογον, ἀλλὰ . . . Καὶ σιωπήσασα, ἀνύψωσε τὴν κεφαλὴν· μετὰ τὸν δὲ σοβαρὸν καὶ πικρὸν καὶ προσβλητικὸν ἐξηκολούθησεν — ἀλλὰ δὲν εἶμαι βεβασία ὅτι δὲν τὴν περιποιεῖσθε διὰ νὰ τὴν κληρονομήσετε.

Ταῦτα ἀκούσας ἔγεινα κάτωχρος. Αἰσθανθεὶς δὲ ὅτι γελοῖον ἦτο ν' ἀπαντήσω καυχώμενος πρὸς τὴν νέαν ἐκείνην κόρην, εἶπα μετὰ σοβαρότητα — Συγχωρήσατέ με, κυρία, νὰ σὰς οἰκτείρω ἀπὸ καρδίας.

Αὐτὴ δὲ ἀπορήσασα εἰς ἄκρον ἐπεφώνησε — Νὰ με οἰκτείρετε, κύριε!

— Μάλιστα, κυρία, συγχωρήσατέ με νὰ σὰς ἐπιπῶ εὐσεβᾶστως ὅτι κατέστητε ἀξία οἴκτου.

— Οἴκτου! ἀνέκραξεν ἀναχαιτίσασα τὸν ἵππον της καὶ στραφεῖσα πρὸ ἐμὲ μετὰ ὀφθαλμοὺς ἡμικλείστους ἀπὸ ὑπεροψίαν. Δὲν σὰς ἐνόη.

— Καὶ ὅμως, κυρία, εἶναι ἀπλοῦστατον ὅ,τι λέγω· ἐὰν ἡ ἀπιστία πρὸς τὸ καλόν, οἱ δισταγμοὶ καὶ ἡ πώρωσις τῆς ψυχῆς εἶναι πικροὶ καρποὶ μακρᾶς πείρας καὶ μακροῦ βίου, εἶναι ἀναμφιβόλως ἀξία ἐλέους ἡ ψυχὴ ἡ ὁποία, πρὶν εἶτι ζῆσθ, ἔχει τὰς ιδιότητας αὐτᾶς.

— Κύριε, ἐπανελάβην ἡ Κ. Μαργαρίτα μετὰ ζωηρότητα ὅπως ἀσυνήθη, δὲν ἤξεύρετε τί λέγετε; ἀλλὰ καὶ λησμονεῖτε πρὸς ποῖον ὁμιλεῖτε.

— Τ' ὁμολογῶ, κυρία, ἀπεκρίθη ἰλαρῶς καὶ μετὰ ὑπόκλισιν ὁμιλῶ ὀλίγον χωρὶς νὰ ἤξεύρω, καὶ λησμονῶ πρὸς ποῖον ὁμιλῶ· ἀλλὰ μ' ἐδώκατε πρῶτῃ τὸ παράδειγμα.

Ἐκείνη δὲ, προσηλώσασα τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὴν κορυφὴν τῶν παρὰ τὴν ὁδὸν δένδρων, εἶπεν εἰρωνικῶς — Πρέπει λοιπὸν νὰ σὰς ζητήσω συγχώρησιν;

— Βεβαίως, κυρία, ἀπεκρίθη ἐντόνως, ἐὰν τις ἡμῶν τῶν δύο ἀπαιτῆται νὰ ζητήσῃ συγχώρησιν, ταύτην πρέπει νὰ ζητήσετε σεῖς. Σεῖς μὲν εἰσθε πλουσία, ἐγὼ δὲ πτωχός· ἠμπορεῖτε ἄρα νὰ ταπεινωθῆτε . . . ἐνῶ εἰς ἐμὲ εἶναι ἀδύνατον.

Καὶ μετὰ ταῦτα ἐγένετο σιωπὴ. Τὰ συνεσταλμένα χεῖλη, οἱ ἀνοικτοὶ μυκτῆρες, ἡ αἰφνιδία ὠχρότης της ἐπρόδιδον τὴν πάλιν τῆς καρδίας της. Ἄλλ' αἰφνης καταβιάσασα τὴν μαστίγάν της ὡς ἂν ἐπρόκειτο νὰ χαϊρετίσῃ — Λοιπὸν, εἶπε, ζητῶ συγχώρησιν. — Καὶ μαστίσασα σφοδρῶς τὸν ἵππον ἐγενεον ἄφαντος, ἀφήσασά με εἰς τὸ μέσον τοῦ δρόμου. Δὲν τὴν εἶδα ἔκτοτε.

B'.

30 Ἰουλίου.

Ματαιότατος εἶναι ὁ ὑπολογισμὸς τῶν πιθανοτήτων ὡσάκις πρόκειται περὶ σκέψεων καὶ αἰσθημάτων γυναικός. Μὴ σπεύδων νὰ εὐρεθῶ ἐνώπιον τῆς Κ. Μαργαρίτας μετὰ τὴν δυσάρεστον ἐκείνην σκηνήν, δὲν ἐφάνην εἰς τὴν οἰκίαν της ἐπὶ δύο ἡμέρας· καὶ πάλιν μόλις ἐνόμιζα ἱκανὸν τὸ βραχὺ τοῦτο διάστημα εἰς τὸ νὰ καταπραύνη τὴν ὀργὴν τὴν ὁποίαν διήγειρα εἰς τὴν ἀλαζόνα καρδίαν της. Ἀλλὰ προχθές, ἐνῶ περὶ τὴν ἐβδόμην ὥραν τῆς πρωίας εἰργαζόμενη παρὰ τὸ ἀνοικτὸν παράθυρον τοῦ πυργιδίου μου, ἤκουσα καλοῦσάν με μετὰ φιλικὴν προσήθειαν αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὁποίαν ἐθεώρου ἐχθρὰν μου.

— Κ. Ὀδιό· ἐδῶ εἶσθε;

Καὶ προτείνας τὴν κεφαλὴν, εἶδα εἰς τὴν παρὰ τὴν γέφυραν λέμβον τὴν Κ. Μαργαρίταν, ἀνασπῆνουςαν διὰ τῆς χειρὸς τὸ χεῖλος τοῦ μεγάλου φαθίνου πύλου της, καὶ ἀνυψόνουςαν πρὸς τὸ οἰκημά μου τοὺς ὀφθαλμοὺς.

— Ὅρισατε, κυρία μου, ἀπεκρίθη μετὰ σπουδῆς.

— Θέλετε νὰ ἔλθετε εἰς τὸν περίπατον;

Μετὰ τὰς ὑποψίας αἱ ὁποῖαι δικαίως με κατε-

βασάνισαν ἐπὶ δύο ἡμέρας, ἡ τόσῃ συγατάβασις μ' ἐνέπνευσε τὸν φόβον μήπως ὄνειρεύωμαι· ἠρώ-
τησα λοιπόν.

— Μὲ συγχωρεῖτε, κυρία, . . . τί μὲ εἶπετε;

— Θέλετε νὰ ἔλθετε νὰ περιδιαβάσετε μὲ τὸν Ἀλαῖν, τὸν Μερβέν καὶ ἐμέ;

— Ἐχει ἐρώτημα, κυρία;

— Πάρετε καὶ τὸ λεύκωμα σας.

Καὶ καταβάς δρομαῖος ἦλθον εἰς τὴν λέμβον.

— Ἄ! ἄ! ἀνεφώνησε γελῶσα· εἶσθε εὐδιάθετος σήμερον.

Ἐγὼ δὲ ἐψιθύρισά τινας λέξεις, τῶν ὁποίων σκοπὸς ἦτο ν' ἀποδείξω ὅτι εἶμαι πάντοτε εὐδιάθετος· ἀλλ' ἡ Κ. Μαργαρίτα δὲν μ' ἐφάγη πολυπιστεύουσα τὴν διαβεβαίωσίν μου. Ἐπειτα δὲ ἐμβὰς εἰς τὴν λέμβον ἐκάθησα παρ' αὐτήν.

— Ἐμπρός, Ἀλαῖν, εἶπεν εὐθύς. Καὶ ὁ γέρον Ἀλαῖν, ὁ ὁποῖός καυχᾶται ὅτι εἶναι ἐξαίσιος κωπηλάτης, ἤρχισε νὰ κωπηλατῆ μεθοδικῶς καὶ ἐρρυθμίας, φαινόμενος ὡς βαρὺ ὄρνειον τὸ ὁποῖον μάτην κοπιᾷ νὰ πετάξῃ.

— Ἐπρεπε, βλέπω, εἶπεν ἡ Κ. Μαργαρίτα, νὰ ἔλθω μόνη νὰ σᾶς σύρω ἔξω ἀπὸ τὸ πύργον σας, ἀφοῦ πρὸ δύο ἡμερῶν εἶσθε χολιασμένος.

— Σᾶς βεβαίω, κυρία, ὅτι ἀπὸ διακρίσιν : . . ἀπὸ σέβας . . . ἀπὸ φόβον . . .

— ὦ! ναί! ἀπὸ σέβας . . . καὶ φόβον. Εἶσθε χολιασμένος· ἰδοὺ ὄλον τὸ ἱστορικόν. Ὁμολογήσατε ὅτι ἡμεῖς εἴμεθα καλλήτερά σας. Ἡ μαμά μου, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ, ἀγνοῶ διὰ τί, νὰ σᾶς φερώμεθα μὲ πολὺ σέβας, μὲ παρεκάλεσε νὰ προσφερθῶ θυσία εἰς τὸ θῆμα τῆς ὑπερηφανίας σας· ὅθεν ὡς κόρη ὑπῆκοος θυσιάζομαι.

Ἐγὼ ἐξέφρασα ἀμέσως τὴν ζωηρὰν καὶ εἰλικρινῆ εὐγνωμοσύνην μου.

— Καὶ διὰ νὰ κάμω τὴν θυσίαν σωστήν, ἐπανάλαβεν, ἀπεφάσισα νὰ ὑπάγωμεν εἰς μίαν ἐκδρομὴν κατὰ τὴν κλίσιν σας· ὅθεν, ἰδοὺ ὡραία ἑαρινὴ αὐγή, δάση καὶ ἀκτίνες ἡλίου καὶ σκιά, καὶ πτηνὰ κελαδοῦντα, καὶ λέμβος ἡρέμα ἐπιψάουσα τὸ κύμα . . . Ἐπειδὴ ἀγαπᾶτε τὰ τοιαῦτα, πρέπει νὰ εἶσθε εὐχαριστιμένος.

— Εἰπέτε μαγευμένους, κυρία.

— Τόσῳ καλλήτερα.

Καὶ ἀληθῶς ἤμην ὄλος γοητευμένος. Εἰς τὰς δύο ὄχθας ἔβλεπα σωρούς χόρτου νεωστὶ κοπέντος, τοῦ ὁποίου ἡ εὐωδία ἀρωμάτιζε τὸν ἀέρα. Ἐβλεπα φευγούσας περὶ ἡμᾶς τὰς ζοφεράς δενδροστοιχίας τοῦ κήπου, εἰς τὰς ὁποίας εἰσοδύων ὁ ἥλιος ἐπαιζε λημπρός, καὶ μυριάδας ἐντόμων ἄτινα ἐμειθύοντο πίνοντα τὴν δρύσον τῶν ἀνθέων, καὶ ἐβόμβουν περιχαρῆ. Ἀπέναντί μου ὁ ἀγαθὸς Ἀλαῖν ἐμειδία ἀτενίζων με καθ' ὅσον ἐκωπηλάτει μὲ ἦθος προσηνὲς καὶ προστατευτικόν. Εἰς τὸ πλάγιόν μου ἡ Κ. Μαργαρίτα, φοροῦσα λευκὰ παρὰ τὸ σύνθηδες, ὡραία, ὀροσερὰ καὶ καθαρὰ ὡς κρίνος, ἐτείναζε μὲ τὴν δεξιάν της τοὺς ὕγρους μαργαρίτας μὲ τοὺς ὁποίους ἡ αὐγὴ ἐρράντιζε τὰς ταινίας τοῦ πύλου της, καὶ

ἔτεινε τὴν ἀριστερὰν πρὸς τὸν πιστόν της Μερβέν κολουμβῶντα παρὰ τὴν λέμβον. Ὁμολογῶ ὅτι καὶ εἰς τὰ πέρατα τοῦ κόσμου θὰ ἐταξίδευα ἐντὸς τοῦ λευκοῦ ἐκείνου σκαφιδίου.

Ἐνῶ περῶντες τὰ ὄρια τοῦ κήπου διεβαίνομεν ὑπὸ γέφυραν· — Δὲν μ' ἐρωτᾶτε, εἶπεν ἡ σύντροφός μου, ποῦ σᾶς πηγαίνω;

— Ὅχι, κυρία· διότι ὅπου καὶ ἂν μὲ πηγαίνατε, μὲ εἶναι ἐπίσης εὐχάριστον.

— Σᾶς πηγαίνω εἰς τὸν τόπον τῶν Νηρηίδων.

— Τὸ ὑποπτεύθη.

— Ἡ Κ. Ἐλουέν, ἐκτιμῶσα καλλήτερά μου τὰς ποιητικὰς καλλονάς, θὰ σᾶς εἶπεν ὅτι τὰ δένδρα τὰ ὁποῖα σκεπάζουν ἀκόμη τὰ πέριξ εἶναι λείψανα τοῦ ἀρχαίου δάσους ὅπου ἐκυνήγουν οἱ πρόγονοι τῆς φίλης σας Κ. Πορός, ἡγεμόνες τοῦ Γάελ, καὶ ὅπου ὁ πάππος τοῦ Μερβέν, τὸν ὁποῖον βλέπετε, ἐμαγεύθη, ἂν καὶ ἦτον μάγος, ἀπὸ παρθένον ὀνομαζομένην Βιβιάνην. Μετ' ὀλίγον θὰ εὐρεθῶμεν εἰς τὸ κέντρον τοῦ δάσους. Ἄν ὅσα σᾶς εἶπα δὲν εἶναι ἀρκετὰ νὰ ἐξάψουν τὴν φαντασίαν σας, προσθέτω ὅτι σώζονται ἐδῶ καὶ ἄπειρα ἔχνη τῆς μυστηριώδους θρησκείας τῶν Κελτῶν. Βλέπετε λοιπόν ὅτι ἔχετε τὸ δικαίωμα νὰ φαντασθῆτε ὑποκάτω ἐκάστου δένδρου ἀπὸ ἓνα λευκοφόρον δρυῖδην, καθὼς καὶ ὑπὸ πᾶσαν ἀκτίνα τοῦ ἡλίου ἀπὸ ἓν χρυσοῦν δρέπανον. Σῶζεται μάλιστα ἐδῶ πλησίον, εἰς μίαν θέσιν μεμονωμένην, σιωπηλήν, καὶ τὰ λοιπὰ, μνημεῖον τῶν ὀχληρῶν ἐκείνων γερόντων, ἐνώπιον τοῦ ὁποίου οἱ ἀγαπῶντες τὰς ἐκστάσεις ἔρχονται καὶ χάσκουν. Νομίσασα λοιπόν ὅτι θὰ τὸ ἐξωγραφίζετε εὐχαρίστως, καὶ ἐπειδὴ ὁ τόπος δὲν εὐρίσκεται εὐκόλως, ἀπεφάσισα νὰ σᾶς χρησιμεύσω ἀντὶ ὁδηγοῦ, τοῦτο μόνον ζητοῦσα εἰς ἀντιμισθίαν τὸ νὰ μὴ διαβράγῃτε ἀπὸ ἐνθουσιασμόν, τὸν ὁποῖον μὲ εἶναι ἀδύνατον νὰ συμμερισθῶ.

— Ἔστω, κυρία, θὰ χαλινώσω τὴν καρδίαν μου.

— Σᾶς παρακαλῶ.

— Ἐννοεῖται. Καὶ πῶς ὀνομάζεται τὸ μνημεῖον αὐτό;

— Ἐγὼ μὲν τὸ ὀνομάζω σωρὸν πετρῶν, οἱ δὲ ἐντόπιοι migourdit (*), καὶ οἱ ἀρχαιολόγοι ἄλλως.

Ἐνῶ δὲ κατεβαίναμεν ἡσυχῶς τὸ ρεῦμα, μεταξὺ δύο ὑγρῶν λειβαδίων, μικροὶ καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον μαῦροι βόες, τὰ κέρατα ἔχοντες μακρὰ καὶ ὀξέα, ἀνύφωσαν τὴν κεφαλὴν ἅμα ἀκούοντες τοὺς κτύπους τῆς κόπης, καὶ ἠτένιζον ἡμᾶς μὲ βλέμμα βλοσυρόν. Ἡ κοιλάς, ὅπου ἐκυλιετο ὀφιοειδῶς ὁ ποταμὸς, ἐκλείετο ἐκατέρωθεν ἀπὸ σειρὰν λόφων, τῶν μὲν σκεπασμένων ἀπὸ θάμνους ξηρούς, τῶν δὲ ἀπὸ γλόην. Ποῦ καὶ ποῦ διὰ πλαγίας φάραγγος, μεταξὺ δύο λόφων, ἐβλέπαμεν ἐκτεινόμενον τὸν ὀρίζοντα, καὶ πρὸς τὴν ἄκρην αὐτοῦ τὴν ἀμυδρὰν καὶ στρογγυλιζομένην κορυφὴν ὄρους. Ἡ Κ. Μαργαρίτα, ἂν καὶ μὴ ἐκτιμῶσα, ὡς εἶπεν, ἀρκετὰ τὰ θέλητρα τῆς ἀγρίας ἅμα δὲ καὶ ἰλαρὰς ἐκείνης

(*) Εὐρίσκεται εἰς τὸ δάος τοῦ Καδουάλ, ἐν Μορβιανῇ.

φύσεως, ἐκάλει ἀλληλοδιαδόχως εἰς αὐτὰ τὴν προσοχήν μου, συνοδεύουσα τὰς παρατηρήσεις της καὶ μὲ τινα εἰρωνείαν.

Ἐν τοσοῦτῳ ἤχος τις ὑπόκωφος καὶ συνεχῆς τὸν ὁποῖον ἠκούαμεν πρὸ μικροῦ, ἀνήγγελλεν ὅτι ἦτον ἐκεῖ πλησίον καταρράκτης ἡ κοιλὰς συσταλεῖσα διὰ μιᾶς μετεβλήθη εἰς πόρον στενὸν καὶ ἄγριον. Ἐξ ἀριστερῶν ἀνυψόντο ὡς τοῖχος ὑψηλός, βράχοι σκεπασμένοι ὄλοι ἀπὸ βρύα· πρίνοι καὶ ἐλάται καὶ κισσὸς καὶ θάμνοι ἀναμιξέπεσσωρέοντο εἰς τὰς σχισμὰς μέχρι τῆς κορυφῆς τοῦ βράχου, καὶ ἐξήπλωναν τὴν σκιάν των ἕως εἰς τὸ ὕδωρ τὸ λοῦον τοὺς πρόποδας αὐτοῦ. Ἐκτοστύας τινὰς βημάτων ἔμπροσθεν ἡμῶν τὸ κῆμα ἐπάφλαζεν, ἀφρίζε καὶ διακμιᾶς ἐγένετο ἄφαντον διὰ τὸ ἀνώμαλον καὶ πολυελικτον τῆς ὄχθης, καλυπτομένης πρὸς τὸ ἀπώτατον μέρος ἀπὸ ὑπόλευκον καπνὸν διὰ τοῦ ὁποῖου βλέπεισιν συγκεχυμένην τὴν χλόην. Ἐκ δεξιῶν, ἡ ἀπέναντι τοῦ βράχου ὄχθη ἦτο κατωφεροῦς λειβαδίου στενὸν καὶ κατάφυτον κράσπεδον.

— Ἄραξε, Ἄλαιν! εἶπεν ἡ Κ. Μαργαρίτα. — Καὶ ἐνῷ ὁ κοπιλάτης ἔδρε τὴν λέμβον εἰς τοὺς κλάδους ἰτέας, — Πῶς σὰς φαίνεται, κύριε; μὲ ἠρώτησε πηδῆσασα ἐλαφρῶς εἰς τὸν χόρτον· δὲν κατεπλήχθητε; δὲν ἀπελιθώθητε; δὲν ἐκεραυνοβολήθητε; Ὅλοι λέγουν ὡραῖον τὸ μέρος τοῦτο· εἰς ἐμὲ δὲ ἀρέσκει μόνον διότι εἶναι δροσερόν. . . Ἀκολουθήσατέ με εἰς τὸ δάσος, ἐὰν ἔχετε θάρρος, διὰ νὰ ἰδῆτε τὰς περιφήμους πέτρας.

Καὶ ζωηρὰ, φαιδρὰ καὶ ἐλαφρὰ ὅπως δὲν τὴν εἶδα ποτέ, διέτρεξε τὸ λειβαδίον, καὶ εἰσῆλθεν εἰς μονοπάτιον τὸ ὁποῖον ἔφερον εἰς τὸ δάσος διὰ λόφων. Ὁ δὲ Ἄλαιν καὶ ἐγὼ παρηκολουθοῦμεν ὁ εἰς μετὰ τὸν ἄλλον. Ἀφοῦ δὲ ἐπροχώρησεν ὀλίγον ταχυπατοῦσα, ἐτάθη, παρετήρησε καὶ ἐσυλλογίσθη διὰ νὰ ἰδῆ ποῦ εὐρίσκεται, καὶ ἔπειτα διαχωρίσασα δύο κλαδία συμπλεγμένα ἀφῆκε τὴν ὁδὸν καὶ εἰσεχώρησεν εἰς τὸ δάσος. Ἡ πορεία ἐγένετο τότε μᾶλλον δυσάρεστος. Ἦτο δυσκολώτατον νὰ περάσωμεν διὰ τῶν νεαρῶν ἀλλὰ δυνατῶν σχοίνων ἐξ ὧν ἦτο κατάφυτον τὸ μέρος ἐκεῖνο· οἱ πυκνοὶ αὐτῶν κλώνες καὶ οἱ πλάγιοι κορμοὶ των ἐσυμπλέκοντο ἀδιακόπως. Ὁ Ἄλαιν καὶ ἐγὼ τοῦλάχιστον ἐπροχωροῦμεν μὲ μεγίστην δυσκολίαν, διχοτομούμενοι σχεδόν, προσκρούοντες καθ' ἕκαστον βῆμα τὴν κεφαλὴν, καὶ καθ' ἕκαστον βαρὺ βῆμα καταβρεχόμενοι ἀπὸ τὴν δρόσον. Ἡ Κ. Μαργαρίτα ὅμως μὲ τὴν σπανίαν ἐπιδειξιότητα καὶ τὴν γυναικείαν ἐλαφρότητά της, διέβαινε, χωρὶς νὰ φαίνεται ὅτι κοπιάζει, διὰ τῶν συμπλεγμάτων τοῦ λαβυρίνθου ἐκείνου, γελῶσα διὰ τὰ παθήματά μας, καὶ ἀφίνουσα μὲ ἀδιαφορίαν ὅπισθεν αὐτῆς τὰ εὐλύγιστα κλαδία, τὰ ὁποῖα πετῶντα ἐμάστιζον τὸ πρόσωπόν μας.

Ἐφθάσαμεν τέλος πάντων εἰς μέρος στενότατον μὲν ἀλλ' ἀνοικτόν, τὴν κορυφὴν τοῦ λόφου. Ἐνταῦθα εἶδα συγκινηθεῖς μελανωπὸν καὶ κολοσσιαίαν πετρίνην τράπεζαν, ὑποδοσταζομένην ἀπὸ πέντε ἢ

ἕξ γιγαντίους λιθίνους ὄγκους μισοχωσμένους εἰς τὸ ἔδαφος καὶ σχηματίζοντας σπήλαιον προξενούν σέβας καὶ τρόμον συνάμα. Κατὰ πρώτην ὄψιν τὸ ἀκέραιον τοῦτο μνημεῖον τῶν σχεδὸν μυθωδῶν χρόνων καὶ τῶν πάλαι θρησκευμάτων τοσοῦτῳ σὲ φαίνεται ἀκμαῖον καὶ ζώντων πραγμάτων ἀντιπρόσωπος, ὥστε συνέχεσαι τὴν καρδίαν ἀπὸ τρόμον καὶ ἀναφρίσεις. Ὅλιγαι τινες ἀκτίνες ἡλιακαί, εἰσχωροῦσαι διὰ τῶν φύλλων, εἰσέδυσον εἰς τὰ χάσματα τῶν διεξευγμένων πλακῶν, καὶ περιεκάλλυνον μὲ χάριν ἀπλοϊκὴν τὸ βάρβαρον ἐκεῖνο θυσιαστήριον. Καὶ αὐτὴ ἡ Κ. Μαργαρίτα ἐφαίνετο καταθυγεῖσα. Ἐγὼ δὲ, εἰσελθὼν πρῶτον εἰς τὸ σπήλαιον καὶ ἐρευνησας μὲ προσοχήν αὐτό, ἐπεχείρησα νὰ τὸ ζωγραφίσω.

Μόλις εἶχον παρελθεῖ δέκα λεπτά ἀφοῦ ἐγκύπτω καὶ χωρὶς διόλου νὰ προσέχω εἰς τὰ περὶ ἐμὲ γενόμενα ἐζωγράφιζα, καὶ ἡ Κ. Μαργαρίτα μὲ εἶπεν αἴφνης. — Θέλετε καὶ μίαν Βελλέδαν (ἱερειαν) διὰ νὰ ποικίλλετε τὴν εἰκόνα; — Ἐγὼ δὲ ἀνυψώσας τὸ βλέμμα εἶδα αὐτὴν περιτυλιγμένην ἔχουσαν τὴν κεφαλὴν μὲ πυκνὰ φύλλα δρυός, καὶ στηριζομένην ἐπὶ σωροῦ δενδρίων· τὸ κατάλευκον ἔνδυμά της ἔστιλβεν ὡς μάρμαρον ὑπὸ τὸ σκότος τῶν κλαδίων, καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ της ἠκτινοβόλουν πῦρ ζέον ὑπὸ τὴν σκιάν τοῦ διαδήματός της. Τὸ κάλλος της, κάλλος τὸ ὁποῖον καὶ αὐτὴ, δὲν ἀμφιβάλλω, ἐγνώριζε, πόσον ἦτο τότε θαυμάσιον! Ἡτένιζα δὲ αὐτὴν χωρὶς κἂν λέξιν νὰ προφέρω. — Ἐὰν σὰς ἐνοχλῶ, μὲ εἶπε, φεύγω. — Ὅχι, σὰς παρακαλῶ. — Λοιπὸν μὴ ἀργήτε· βάλετε καὶ τὸν Μερβέν· αὐτὸς μὲν θὰ εἶναι δρυΐδης, ἐγὼ δὲ δρυΐδέσσα. — Κατ' εὐτυχίαν ἐπέτυχα ν' ἀπεικονίσω μὲ ἀρετὴν ἀκρίβειαν τὴν ποιητικὴν ἐκείνην ὄπτασίαν. Ἡ δὲ Κ. Μαργαρίτα παρατηρήσασα μὲ περιέργειαν τὸ ἔργον μου, — Δὲν εἶναι κακόν, εἶπεν. Καὶ ῥίψασα τὸν στέφανον, ἐπρόσθεσεν. — Ὁμολογήσατε ὅτι εἶμαι καλὴ. — Δὲν τὸ ἀρνοῦμαι· θὰ ὁμολόγουν μάλιστα καὶ ἔτι πλέον, ἐὰν ἤθελεν, ὅτι δὲν ἦτο καὶ πάντῃ ἐλλειπῆς γυναικείας περιφιλαιτίας· ἀλλ' ἄνευ τούτου δὲν θὰ ἦτο γυνή, καὶ τὸ τέλειον εἶναι μισητόν. Καὶ αὐταὶ αἱ θεαί, διὰ νὰ ἐλκώσῃ τὴν ἀγάπην, εἶχαν καὶ τι ἄλλο, πλὴν τοῦ ἀθανάτου κάλλους των.

Διαβάντες καὶ πάλιν τὸ δυσδιάβατον ἐκεῖνο δάσος ἐφθάσαμεν εἰς τὸ μονοπάτιον, καὶ κατέβημεν πρὸς τὸν ποταμόν. — Πρὶν ἀναχωρήσωμεν, μὲ εἶπεν ἡ νέα σύντροφός μου, ἐπιθυμῶ νὰ σὰς δείξω τὸν καταρράκτην, ἀφοῦ μάλιστα δὲν εἶναι δίκαιον νὰ μὴ διασκεδάσω κ' ἐγὼ ὀλίγον. Ἐλα, Μερβέν, ἐλα, καλέ μου σκύλε. Πόσον εἶσαι εὐμορφος! — Μετ' ὀλίγον ἐφθάσαμεν εἰς τὴν ὄχθην ἀπέναντι τῶν βράχων οἱ ὁποῖοι ἔφρασσον τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ. Τὸ νερὸν κατεκρημνίζετο εἰς πλατεῖαν, κυκλοειδῆ καὶ ἀποτόμους ἔχουσαν τὰς ὄχθας λίμνην, περικυκλωμένην ἀπὸ ἀμφιθέατρον χλόης· τὸ δὲ ὑπερχειλισματῆς λίμνης ἐχύνετο εἰς αὐλακκὰς ἀφανεῖς, ἐκβάλλοντας ὀλίγον πορρωτέρω εἰς τὴν κοίτην τοῦ ποταμοῦ.

— Δὲν σὰς φέρω, εἶπεν ἡ σύντροφός μου, εἰς τὸν Νιαγάραν, ἀνυψώσασα ὀλίγον τὴν φωνὴν διὰ τὸ ἀκουσθῆ ἔν μέσῳ τοῦ κρότου τοῦ καταρράκτου· καὶ ὅμως ἤκουσα πολλούς, καὶ καλλιτέχνας μάλιστα, λέγοντας ὅτι δὲν εἶναι πολὺ κατώτερος κατὰ τὴν ὠραιότητα. Ἐθαυμάσατε ἀρετά; Ἐλπίζω λοιπὸν τῶρα ὅτι θὰ ἐπιδαψιλεύσετε εἰς τὸν Μερβέν τὸν ὑπόλοιπον ἐνθουσιασμόν σας. Ἐδῶ, Μερβέν!

Καὶ δραμῶν ὁ σκύλος ἐστάθη πλησίον τῆς κυρίας του, καὶ ἠτένιζεν αὐτὴν ὄλως ἀνυπόμονος. Ἡ δὲ νέα, περιτυλίξασα μὲ τὸ μανδύλιόν της χαλίκιά τινα, τὸ ἐρρίψεν εἰς τὴν λίμνην ὑπὸ τὸν καταρράκτην σχεδὸν αὐτόν. Καὶ ἀμέσως ὁ σκύλος ἔπεσεν ὡς λίθος ὀγκώδης εἰς τὸ νερὸν, καὶ ταχέως πλέων ἐμικρύνετο ἀπὸ τὴν ὄχθην. Ἐν τοσοῦτῳ τὸ μανδύλιον παρὰσυρόμενον ἀπὸ τὸ ρεῦμα ἔφθασεν εἰς τοὺς βράχους, περιστρέφθη ἀπὸ τὸν σάλον, καὶ ἔπειτα διαβάν ὡς βέλος ὑπὲρ τὴν στρογγυλισμένην πέτραν, ἤλθε κυμαινόμενον ἐντὸς ἀρρῶν πρὸς τὸν σκύλον, ὅστις ἀρπάσας ἀμέσως διὰ τῶν ὀδόντων αὐτό, τὸ ἔφερεν ὑπερηφάνως πρὸς τὴν χειροκροτοῦσαν Μαργαρίταν.

Τὸ τερπνὸν τοῦτο γύμνασμα ἐπανελήθη πολλάκις καὶ μετὰ τῆς αὐτῆς ἐπιτυχίας· ἀλλὰ κατὰ τὴν ἕκτην ἐπανάληψιν, εἴτε διότι ὁ σκύλος ἀνεχώρησεν ἀργά, εἴτε διότι τὸ μανδύλιον ἐρρίφθη ταχύτερον, ὁ Μερβέν δὲν ἔφθασεν ἐγκαίρως· καὶ ἐκεῖνο, παρὰσυρθὲν ἀπὸ τὸν σάλον τοῦ καταρράκτου, ἐρέθη εἰς τοὺς ἀκνυθώδεις θάμνους τοὺς φουμένους πορρωτέρω. Καὶ διευθύνθη μὲν ὁ Μερβέν εἰς ἀναζήτησίν του· ἀλλ' ἠπορήσαμεν μετ' ὀλίγον ἰδόντες αὐτὸν ἀσπαίροντα, καταλιπόντα τὸ μανδύλιον, καὶ ἀνυψώσαντα πρὸς ἡμᾶς τὴν κεφαλὴν μὲ γοεράς φωνάς.

— Τί τρέχει; ἀνέκραξεν ἔντρομος ἡ κυρία του.

— Φαίνεται, εἶπα, ὅτι ἐπιάσθη εἰς τοὺς θάμνους· ἀλλὰ θὰ ξεκολλήσῃ μὴν ἀμφιβάλλετε.

Καὶ ὅμως μετὰ μικρὸν ἀμφέβαλλα καὶ ἐγώ, καὶ μάλιστα ἀπηλπίσθημεν· διότι ὁ σωρὸς τῶν θάμνων ἐντὸς τῶν ὁποίων ἐπαγιδεύθη ὁ τλαλίπωρος Μερβέν, ἔκειτο ὑπὸ ρεῦμα τὸ ὅποιον κατέπιπτε παφλάζον ἐπὶ τῆς κεφαλῆς του. Ὡς νὰ ἐπνίγη ὁ ἄθλιος ἔπαυσεν ἀγωνιζόμενος διὰ νὰ σωθῆ, καὶ αἱ θρηνώδεις ὕλακαί του ἐφαίνοντο ὡς ἀγωνία θανάτου. Τότε ἡ Κ. Μαργαρίτα δράξασα τὸν βραχίονά μου μὲ εἶπε σιγαλά εἰς τὸ οὖς· — Ἐχάθη . . . Ἐλάτε, κύριε . . . Πηγαίνωμεν. — Στρέψας δὲ πρὸς αὐτὴν τὸ βλέμμα εἶδον ὅτι ἡ λύπη, ἡ θλίψις, ἡ ὀδύνη εἶχον ἀλλοιωσεί τὸ κάτωχρον πρόσωπόν της, καὶ ὅτι ὑπὸ τοὺς ὀφθαλμούς της ἐχαράχθη μελάνος κύκλος.

— Νὰ στείλωμεν ἐκεῖ τὴν λέμβον, εἶπα, εἶναι ἀδύνατον· ἀλλ' ἂν μὲ τὸ συγχωρήτε, ἐπειδὴ ἤξυρῶ ὀλίγον νὰ κολυμβῶ, ὑπάγω νὰ τὸν βοηθήσω.

— Ὅχι, ὄχι, μὴν δοκιμάζετε . . . εἶναι πολὺ μικρὰν . . . Πλὴν τούτου, ἤκουσα πάντοτε ὅτι ὁ ποταμὸς εἶναι βαθὺς καὶ ἐπικίνδυνος ὑπὸ τὸν καταρράκτην.

— Μὴν ἀνησυχεῖτε, κυρία· ἔχω τὸν νοῦν μου. Καὶ εὐθὺς ἀποβαλὼν τὸ ἐπανωφόριόν μου ἔπεσα εἰς τὴν λίμνην, προσέχων μὴ πλησιάσω εἰς τὸν καταρ-

ράκτην. Καὶ ἀληθῶς τὸ μέρος ἦτο βαθύτατον, διότι μόλις ὅτε ἐπλησίασα τὸν ἀγωνιῶντα Μερβέν ἐπάτησα. Ἄγνοῦ ἂν ποτε ὑπῆρξεν ἐκεῖ νησίδιον καταχωσθὲν, ἢ ἂν ὁ ποταμὸς ἐκχειλίσας παρέσυρε πέτρας ἀπὸ τὴν ὄχθην· τοῦτο μόνον εἶδα ὅτι ὑπὸ τὸ νερὸν ὑπάρχει πυκνὸν σύμπλεγμα ριζῶν καὶ θάμνων. Πατήσας ἐπ' αὐτοῦ κατῶρθωσα ν' ἀπαλλάξω τὸν Μερβέν ἀπὸ τὰ δίκτυά του· αὐτὸς δὲ ἐλευθερωθεὶς ἔπλευσε πρὸς τὴν ὄχθην χωρὶς διώλου νὰ φροντίσῃ περὶ τοῦ σωτήρός του. Ἡ ἀδιαφορία αὐτῆ δὲν δικαιολογεῖ ὅσα λέγονται περὶ τῆς ἱπποτικῆς προθυμίας τοῦ εἴδους εἰς τὸ ὅποιον ἀνήκει· ἀλλ' ἂς μὴ λησμονήσωμεν ὅτι ὁ καλὸς Μερβέν ἔζησε πολλὰ ἔτη μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὅτι ἀπέκτησε τὴν φιλοσοφίαν των. — Ἄλλ' ὅτε ἠθέλησα νὰ κολυμβήσω διὰ νὰ τὸν ἀκολουθήσω, εἶδα μὲ δυσαρέσκειαν ὅτι ἐπιάσθη καὶ ἐγὼ εἰς τὰ δίκτυα τῆς ζηλοτύπου καὶ κακοποιᾶς ναϊάδος τῆς βασιλευούσης, ὡς φαίνεται, εἰς τὴν λίμνην ἐκείνην, καὶ ὅτι ὁ εἰς τῶν ποδῶν μου ἦτο τοσοῦτῳ περιπεπλεγμένος μεταξὺ σχοίνων, ὥστε μάτην ἠγωνιζόμενη νὰ τὸν ἀποσύρω. Ὅταν εὐρίσκειται τις εἰς μέρος βαθὺ καὶ εἰς ἔδαφος θαλάσσης πηλώδες, δὲν εἶναι εὐκόλον νὰ μεταχειρισθῆ ὅλας του τὰς δυνάμεις· πρὸς τούτοις μ' ἐτυφλονε σχεδὸν ἡ ἀδιάκοπος ἀναπήδησις τοῦ παφλάζοντος κύματος. Εἰς ἓνα λόγον ἠσθανόμην ὅτι ἡ θέσις μου δὲν ἦτο πολλὰ εὐχάριστος. Στρέψας τότε τὸν ὀφθαλμὸν πρὸς τὴν ὄχθην, εἶδα τὴν Κ. Μαργαρίταν στηριζομένην εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Ἀλαίν, καὶ μὲ ἀγωνίαν θανάτου ἔχουσαν ἐπάνω μου προσηλωμένον τὸ βλέμμα. Ἐνθυμήθη ὅτι τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς τὴν ἐξουσίαν μου ἦτο νὰ προκαλέσω τὰ δάκρυα τῶν ὠραίων της ὀφθαλμῶν, καὶ νὰ δώσω ἀξιοζήλωτον τέλος εἰς τὴν ἀθλίαν μου ζωὴν. Ἄλλ' ἀπέκρουσα ἀμέσως τὰς μωρὰς ταύτας σκέψεις, καὶ καταβαλὼν τὰ δυνάτά μου ἠλευθερώθην· καὶ περιδέσας εἰς τὸν λαιμὸν μου τὸ κατακομματιασμένον μανδύλιον, διευθύνθη εἰς τὴν ὄχθην.

Ὅτε ἐπλησίασα ἡ Κ. Μαργαρίτα μ' ἔτεινε τὴν χεῖρα, ἥτις ἔτρεμεν ὀλίγον· ἡ ἀμοιβὴ μ' ἐφάνη γλυκεῖα. — Τί τρέλα! ἀνεφώνησε, τί τρέλα! ἦτον πολλὰ πιθανὸν νὰ πνιγῆτε, καὶ νὰ πνιγῆτε δι' ἓνα σκύλον! — Ὁ σκύλος ὅμως ἦτον ἐδικός σας, ἀπεκρίθη σιγαλά. — Ἄλλ' ἡ ἀπάντησίς μου, ὡς φαίνεται, τὴν ἐλύπησε· διότι ἀπέσυρεν ἐν τάχει τὴν χεῖρά της, καὶ πλησιάσασα τὸν Μερβέν ἠλιαζόμενον καὶ χασμώμενον, τὸν ἐκτύπησε λέγουσα· « Τί ζῶν εἶσαι; τί ζῶν! ».

Ἐν τοσοῦτῳ ἐγὼ κατέσταξα ὅλος, καὶ ἠπόρουν τί νὰ κάμω· ἀλλ' ἡ Κ. Μαργαρίτα ἐλθοῦσα μὲ ἀγαθότητα πρὸς ἐμέ· — Κ. Μάξιμ, εἶπεν, ἐμβᾶτε εἰς τὴν λέμβον καὶ ἀναχωρήσατε ἀμέσως. Θὰ ζεσταθῆτε ὀλίγον κωπηλατῶν. Τὸ κατ' ἐμέ, ἐπιστρέφω διὰ ζηρᾶς μὲ τὸν Ἀλαίν. Ὁ δρόμος εἶναι συντομώτερος. — Ἐπειδὴ δὲ τὸ πρᾶγμα ἐσυμβιβάζετο δεόντως, δὲν ἀντέστην· ἀλλ' εὐτυχίχας νὰ ἐγγίσω καὶ δεύτερον τὴν χεῖρα τῆς κυρίας τοῦ Μερβέν ἐπέβην εἰς τὴν λέμβον.

Ὅτε ἐπιστρέψας εἰς τὸν πύργον μου κατεγεινόμενην εἰς τὸ ν' ἀλλάξω ἐνδύματα, εἶδα χαίρων ὅτι λησμονήσας δὲν ἀπέδωκα εἰς τὴν Κ. Μαργαρίταν τὸ μακρύλιον. Καὶ συλλογισθεὶς ὅτι θὰ ἐνόμιζεν αὐτὸ ἀπολεσθέν, δὲν ἐδίστασα νὰ τὸ οἰκειοποιηθῶ ὡς ἐπαθλὸν τοῦ ἀγωνός μου.

Τὸ δὲ ἐσπέρας, αὐτὴ ἡ ὁποία τὸ πρωὶ ἦτο τόσῳ ἀγαθὴ καὶ εὐθυμὸς καὶ φαειρά, μὲ ὑπεδέχθη μὲ τὴν ἀνάληπτον ἀλαζονείαν, τὴν ζοφερὰν ἀλλοφροσύνην καὶ τὴν πικρὰν στενοχωρίαν αἱ ὁποῖαι ἰδιάζουσι εἰς τὸν χρακτῆρά της. Καὶ διηγηθεῖσα ἐν καιρῷ τοῦ γεύματος, εἰς τὸ ὁποῖον παρευρίσκετο καὶ ὁ Κ. Βευαλλάν, τὴν ἐκδρομὴν μας ὡς ἂν ἤθελε νὰ καταστήσῃ αὐτὴν πασίγνωστον, ἔσπειρε καθ' ὁδὸν συντόμους τινὰς εἰρωνεῖας κατὰ τῶν ἐρραστῶν τῆς φύσεως, καὶ ἐτελειώσας διηγουμένη τὸ πάθημα τοῦ Μερβέν, περὶ δὲ τοῦ ἐμοῦ οὐδὲ λέξις ἐπρόφερεν. Ὑποθέτω δὲ ὅτι ἡ ἀποσιώπησίς της σκοπὸν εἶχε νὰ διδάξῃ καὶ εἰς ἐμὲ σιωπὴν περὶ τῶν συμβάντων· ἀλλ' ὁ κόπος της ἦτο μάταιος. Ἀκούσας τὴν διήγησιν αὐτὴν ὁ Κ. Βευαλλάν μᾶς ἐξεκώφησε μὲ τὰς ἀπελπιστικὰς του φωνάς. — Πῶς! ἀνέραξες! νὰ εὐρεθῇ ἡ Κ. Μαργαρίτα εἰς τοιαύτην ἀγωνίαν, νὰ κινδυνεύσῃ ὁ Μερβέν, καὶ ἐγὼ νὰ μὴ εἶμαι παρῶν! Τί δυστυχία! δὲν θὰ παρηγορηθῶ ποτέ! Ὅλα κρεμασθῶ ἀπὸ τὴν ἀπελπισίαν μου! — Ἐὰν ἐπρόκειτο νὰ τὸν ξεκρεμάσω ἐγὼ, μὲ εἶπε τὸ ἐσπέρας ὁ Ἄλαιν, δὲν θὰ ἐβιάζομην παραπολῦ.

Ἡ χθεσινὴ ἡμέρα δὲν ἐξημέρωσε τόσον εὐχάριστος ὅσῳ καὶ ἡ προχθεσινὴ· διότι ἀπὸ πρωῒας ἔλαβα ἐπιστολὴν ἐκ Μαδρίτης, ἀναγγέλλουσάν με ὅτι ἔχασεν ὀριστικῶς τὴν δίκην της ἡ Κ. Πορός. Μὲ εἰδοποιεῖ πρὸς τοῦτοις ὁ ἐπίτροπός της ὅτι ὁ θρίαμβος τῶν νικητῶν δὲν ἐφαίνετο διαρκής, διότι ἡ Αὐλή, δελεασθεῖσα ἀπὸ τὰ ἑκατομμύρια, διίσχυρίζετο ὅτι, ἐπειδὴ ξένοι ἦσαν εἰς τὴν Ἰσπανίαν οἱ Ποράι, εἰς αὐτὴν ἀνήκεν ἡ κληρονομία. Ἀφοῦ ἐσεκέφθην μετὰ πολλῆς ἐπιστασίας ἐθεώρησα φιλόανθρωπον νὰ κρύψω ἀπὸ τὴν γραῖαν φίλην μου τὴν τελείαν καταστροφὴν τῶν ἐλπίδων της. Ἐχῶ λοιπὸν σκοπὸν νὰ πικρῶ εἰς τοῦτο συνένοχον καὶ τὸν ἐν Ἰσπανίᾳ ἐπίτροπόν της· αὐτὸς μὲν θὰ προφασίζεται ἀναβολάς, ἐγὼ δὲ θ' ἀνακατόνω τούτους φακέλους, καὶ θὰ προσπαθῶ νὰ τρέφεται μὲ τὰς αὐτὰς ἐλπίδας μέχρι τῶν τελευταίων της ἡμερῶν. Καὶ ἀθῶον μὲν ἦτο τὸ ψεῦδος τοῦτο, ἡσθάνομην ὅμως τὴν ἀνάγκην τῆς ἐγκρίσεώς του καὶ ἀπὸ ἄλλον εὐσυνείδητον. Μεταβάς λοιπὸν μετὰ μεσημβρίαν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Κ. Λαρόκ ἐξωμολογήθην τὸ σχέδιόν μου· αὐτὴ δὲ τὸ ἐνέκρινε, καὶ μ' ἐπήνεσε μάλιστα πλέον τοῦ δέοντος. Ἀλλ' ἐμεινα ἐκστατικὸς ὅτε περὶ τὸ τέλος τῆς ὁμιλίας μὲ εἶπε τὰ ἑξῆς. — Εἶναι καιρὸς νὰ σᾶς εἰπῶ, κύριε, σᾶς ζητῶ δὲ συγχώρησιν διὰ τοῦτο, διότι δὲν θὰ εἴσθε βεβαίως σύμφωνος μὲ τὴν εὐχὴν μου, ὅτι ἐπεθύμουν νὰ μὴ χωρισθῶμεν ποτέ. . . . καὶ διὰ τοῦτο παρακαλῶ ταπεινῶς τὸν οὐρανὸν νὰ κάμῃ ὅλα τὰ ἀναγκαῖα θαύματα. . . . διότι, τ' ὁμολογῶ, εἶναι ἀνάγκη θαυμάτων. — Ἀλλ' ἐγὼ μὴ

ἐνόησας τὴν ἀληθῆ ἐννοίαν τῆς ὁμιλίας αὐτῆς, μήτε τὴν αἰφνιδίαν συγκίνησιν τὴν ὁποῖαν ἠρμήνευον οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς ἀξιολόγου ἐκείνης γυναικός, τὴν εὐχαρίστησα καὶ ἀνεχώρησα περίλυπος.

Κατὰ τύχην ἦλθα μετὰ πορείαν μιᾶς ὥρας εἰς τὰς ὄχθας τῆς λίμνης ὅπου ἠνδραγαθήσα ἐσχάτως. Ἀπκράμιλλον εἶναι τὸ θέλητρον τὸ καταγοητεύον τὴν ψυχὴν ἐν μέσῳ τῆς μονήρους ἐκείνης κοιλάδος τὴν ὁποῖαν περικυκλόνουσι κρημνοὶ καὶ χλόη. Σὲ φαίνεται ὅτι εἶσαι εἰς τὴν ἄκραν τοῦ κόσμου, εἰς γῆν παρθένον. Ἐξαπλωθεὶς ἐπὶ τῶν χόρτων ἀνεκάλεσα εἰς τὴν μνήμην μου τὸν χθεσινὸν περίπατον, ὅμοιον τοῦ ὁποῖου δὲν κάμνει τις δις ὅσῳ μακρὸς καὶ ἂν εἶναι ὁ βίος του. Ἐσυλλογίζομην ὅτι καὶ δευτέραν φορὰν ἂν μὲ συνέβαινε τὸ ἀπροσδόκητον ἐκεῖνο εὐτύχημα, δὲν θὰ εἶχεν οὔτε τὸ αὐτὸ θέλητρον, οὔτε τὴν αὐτὴν ἀθωότητα. Ἐνόουν κάλλιστα ὅτι τὸ θεῖον ἐκεῖνο ὄνειρον, τὸ ὁποῖον κατεγοήτευε τὴν φαντασίαν μου εἶχε μίαν μόνην πράξιν ἢ μᾶλλον μίαν μόνην σκηνὴν, καὶ ὅτι εἰς τὴν σκηνὴν ταύτην παρεστάθην ἤδη. Naί, ἡ ὥρα ἐκείνη, ἡ ἐρωτικὴ ἐκείνη ὥρα, — διὰ τί νὰ κρύψω τὸ ἐπιθετόν της; — ὑπῆρξεν εἰς ἄκρον γλυκεῖα, διότι ἦτον ἀπρομελέτητος, διότι, μόνον ἀροῦ ἀπήλαυτα τὴν γλυκύτητάτης ἔδωκα εἰς αὐτὴν τὸ ἐπιθετόν της, καὶ διότι χωρὶς νὰ πταίσω ἐμεθύσθην. Ἀλλ' ἰδοὺ ἀνένηψα καὶ βλέπω ὅτι ἀδιέξοδος, γελοία καὶ, τὸ χειρότερον, ἔνοχος εἶναι ἡ κλίσις μου. Ἀνάγκη νὰ χαλιναγωγῶ εἰς ἐμαυτὸν. . . ὁ ταλαίπωρος!

Τοιαύτας συμβουλὰς ἔδίδα εἰς ἐμὲ αὐτὸν κατὰ τὴν μονήρην ἐκείνην θέσιν, ὅτε ψιθυρισμοὶ φωνῶν μὲ ἀνεκάλεσαν εἰς ἐμαυτὸν. Καὶ σηκωθείς ἀμέσως εἶδα ἐρχομένην συνοδίαν ἐκ τεσσάρων ἢ πέντε τότε ἀποβιβασθέντων. Ἦσαν δὲ ἡ Κ. Μαργαρίτα στυριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Κ. Βευαλλάν, ἡ Κ. Ἐλουὲν καὶ ἡ Κ. Ὄβρῦ, παρακολουθούντων τοῦ Ἄλαιν καὶ τοῦ Μερβέν. Διὰ τὸν κρότον τοῦ καταβράκτου δὲν εἶχα ἀκούσει τὰ βήματά των· ὥστε ὅτε τοὺς εἶδα ἦσαν πλησίον μου καὶ δὲν εἶχα καιρὸν ν' ἀποχωρήσω διὰ νὰ κρύψω τὴν μελαγχολίαν μου. Ἀλλ', ὡς μ' ἐφάνη, ἡ παρουσία μου δὲν εἴλκυεν ἰδίως τὴν προσοχὴν των· μόνον τῆς Κ. Μαργαρίτας τὸ μέτωπον ἐσκίασε νέφος δυσαρρεσκείας, καὶ διὰ τοῦτο μὲ ἀπέδωκε μὲ τραχύτητα τὸν χαιρετισμὸν μου.

Ὁ δὲ Κ. Βευαλλάν σταθεὶς εἰς τὴν ὄχθην τῆς λίμνης, κατεζάλισε μὲ τὰ θαυμαστικὰ καὶ σχετλιαστικά του τὴν ἰχῶ τοῦ μέρους ἐκείνου. — Ἐξαιτίσιον! γραφικόν! οὐράνιον! . . . οὔτε ὁ κάλαμος τῆς Σάνδης! . . . οὔτε ἡ γραφὶς τοῦ Σαλβατῶρ Ῥόζα! — Ἐσυντρόφευε δὲ ὅλα ταῦτα τὰ ἐπιφανήματα καὶ μὲ ζωηροτάτας χειρονομίας, ὥστ' ἐνόμιζες ὅτι ἤρπαζεν ἐν μετὰ τὸ ἄλλο τὰ ὄργανα τοῦ νοῦ τῶν δύο μεγάλων ἐκείνων τεχνιτῶν. Τέλος πάντων ἐκόπασε καὶ ἠρώτησε ποῖον ἦτο τὸ μέρος ὅπου ἐκινδύνευεν ὁ Μερβέν. Ἡ δὲ Κ. Μαργαρίτα διηγηθῆ ἐκ νέου τὰ συμβάν, ἀποσιωπήσασα καὶ πάλιν τὰ κατ' ἐμέ. Σκληρῶς μάλιστα φερομένη πρὸς ἐμὲ, ἀπέδωκεν εἰς τὴν σκύλαν της ἐπιδειξιότητα, ἀν-

δρξίαν και ἀγγίνοιαν ὅπως ἰδιαιτέρως κατὰ τὴν ἡρωϊκὴν, ὡς ἔλεγεν, ἐκείνην περίστασιν, ὑποθέτουσα ἴσως ὅτι ἦτον ἀνάγκη νὰ διασκεδάσῃ τὴν οἴησιν τὴν ὁποίαν θὰ ἠθανόμην διὰ τὴν πρὸς αὐτὴν ὑπερρεσίαν μου καὶ τὴν πρὸς ἐμὲ πρόσκαιρον συγκατάθεσίν της. Ἐν τοσοῦτω, ἐπειδὴ ἡ Κ. Ἐλουὲν καὶ ἡ Κ. Ὀβρὺ ἐπεθύμησαν νὰ ἰδῶσι καὶ αὐταὶ τὰ τόσῳ ἐκθειάζόμενα ἀνδραγαθήματα τοῦ Μερβέν, ἡ νέα ἐκάλεσε τὸν σκύλον καὶ ἔρριψεν, ὅπως καὶ τὴν προτεραίαν, τὸ μανδύλιόν της εἰς τὸν ποταμόν. Ὁ Μερβέν ὅμως ἀντὶ νὰ πέσῃ εἰς αὐτόν, περιέτρεξεν ἄνω καὶ κάτω τὴν ὄχθην ὑλακτῶν καὶ σείων τὴν οὐράν, καὶ διὰ μυρίων ἀποδείξεων δεικνύων ὅτι ἐπιθυμεῖ μὲν νὰ σώσῃ τὸ μανδύλιον, ἐπιθυμεῖ δὲ καὶ νὰ μὴ κινδυνεύσῃ ὡς χθές· ὅτι ἔχει μὲν καρδίαν, ἔχει ὅμως καὶ μνήμην, καὶ νοῦν ἐπικρατοῦντα. Εἰς μάτην ἡ Κ. Μαργαρίτα ὀργισθεῖσα καὶ δυσανασχετήσασα, ποτὲ μὲν ἐχάδευε ποτὲ δὲ ἐφοβόριζε τὸν ἀγαπητόν της Μερβέν διὰ νὰ νικήσῃ τὴν ἐπιμονὴν του· κατ' οὐδένα τρόπον δὲ ἠθέλησε τὸ νοῆμον ζῶον νὰ παραδώσῃ τὸ πολύτιμον ὑποκειμένον του εἰς τὰ ἐπικινδύνα κύματα. Μετὰ τὰς πομπώδεις ἀρα περιγραφὰς τῆς Κ. Μαργαρίτας, ἡ ἀκατανίκητος φρόνησις τοῦ ἀτρομήτου Μερβέν ἐφάνη γελοία· ἐγὼ μάλιστα εἶχα δικαίωμα ὑπὲρ πάντα ἄλλον νὰ γελάσω, καὶ ἀληθῶς ἐγέλασα. Τὴν φαιδρότητά μου δὲ ταύτην συνεμερίσθησαν ὅλοι, μηδ' αὐτῆς τῆς κυρίας τοῦ σκύλου ἐξαιρουμένης.

— Ἴδου λοιπόν, εἶπεν ἡ Κ. Μαργαρίτα, χάνω καὶ δεῦτερον μανδύλιον!

Τὸ μανδύλιον παρασυρθὲν ἀπὸ τὸν σάλον ἐξῶ κειλεν εἰς τοὺς ἀκανθώδεις θάμνους, πλησίον τῆς ἀπέναντι ὄχθης.

— Μὴν ἀνησυχῆτε, κυρία, ἀνέκραξεν ὁ Κ. Βευαλλάν· ἐδῶ εἴμ' ἐγώ. Μετὰ δέκα λεπτά ἢ θὰ ἔχετε τὸ μανδύλιον ἢ θ' ἀποθάνω.

Κατὰ τὴν μεγάλουμον ταύτην ἀπάντησιν μ' ἐφάνη ὅτι ἡ Κ. Μαργαρίτα ἔρριψε πρὸς ἐμὲ λαθραῖον μὲν ἀλλ' ἐκφραστικὸν βλέμμα σημαίνον· βλέπετε ὅτι εἶναι καὶ ἄλλοι ἀφωσιωμένοι εἰς ἐμὲ; Μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν εἰς τὸν Κ. Βευαλλάν· — Μή, διὰ τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, μὴ κάμετε καμμίαν τρέλαν! Ὁ ποταμὸς εἶναι βαθύς καὶ ἐπικινδύνος...

— Ἀδιάφορον, ὑπέλαθεν ὁ Βευαλλάν. Ἄλαίν ἔχεις μαχαῖρι;

— Μαχαῖρι! ἀνέκραξεν ἡ Κ. Μαργαρίτα ἀποροῦσα.

— Ναί. Ἡξεύρω τί θὰ κάμω.

— Τί θὰ κάμετε μὲ τὸ μαχαῖρι;

— Ὅθι κόψω μίαν βέργαν, ἀπήντησεν ἐκεῖνος.

Καὶ ἡ νέα ἀτενίσασα αὐτόν· — Ἐνόμιζα, ἐψιθύρισε, ὅτι θὰ κολυμβήσετε.

— Νὰ κολυμβήσω! πρῶτον, κυρία, δὲν ἔχω ἐδῶ ἐνδυμα κολυμβητοῦ, καὶ δεῦτερον... δὲν ἠξεύρω νὰ κολυμβῶ.

— Ἀφοῦ δὲν ἠξεύρετε νὰ κολυμβᾶτε, εἶπεν ἡ νέα μὲ τραχύτητα, ἀδιάφορον ἂν ἔχετε ἢ ὄχι ἐνδυμα κολυμβητοῦ.

— Βέβαια, ἀνέκραξεν ὁ Κ. Βευαλλάν χωρὶς δίσλου νὰ ταραχθῇ· ἀλλὰ, νομίζω, δὲν ἔχετε ὀρεξίν νὰ πιγιῶ. Δὲν θέλετε τὸ μανδύλι σας; ἀφοῦ θὰ σᾶς τὸ φέρω, τί σᾶς μέλει πῶς θὰ τὸ σώσω.

— Ἔστω! εἶπεν ἡ νέα καθήσασα· πηγαίνετε νὰ κόψετε τὴν βέργαν σας.

Ὁ Κ. Βευαλλάν, ὁ ὁποῖος δὲν ταράσσεται εὐκόλως, εἰσέδυσεν ἀμέσως εἰς μέρος σύνδενδρον, ὅπου ἠκούσαμεν τὸν κρότον συντριβομένων κλαδίων· ἦλθε δὲ μετ' ὀλίγον κρατῶν μακρὸν κλωνάριον λεπτοκαρύας τοῦ ὁποῖου ἀπέκοπτε τὰ φύλλα.

— Μήπως ἔχετε σκοπὸν νὰ φθάσετε τὴν ἀντικρὺ ὄχθην μὲ τὴν βέργαν αὐτήν; ἠρώτησεν ἡ Κ. Μαργαρίτα μὲ ἦθος φαιδρὸν καὶ εὐθυμον.

— Μή σας μέλει ἄφετέ με καὶ θὰ ἰδῆτε, ἀπεκρίθη ὁ ἀτάραχος κύριος.

Καὶ ἐτοιμάσας τὸν κάμακά του διευθύνθη πρὸς τὴν λέμβον. Ἡμεῖς δὲ ἐνόησαντες ὅτι σκοπὸν εἶχε νὰ περάσῃ τὸν ποταμὸν ἄνωθεν τοῦ καταβράκτου, καὶ ἐρχόμενος εἰς τὴν ἄλλην ὄχθην νὰ ἀνασύρῃ τὸ μανδύλιον, ἀφήκαμεν ὁμοθυμαδὸν φωνὴν ἀγανακτήσεως, καὶ μάλιστα αἱ κυρίαί, αἰτινες, ὡς γνωστόν, ἀγαποῦν τὰς ἐπικινδύνους ἐπιχειρήσεις γινομένας, εἶναι ἀληθεῖς, ὄχι ἀπὸ αὐτὰς ἀλλ' ἀπὸ ἄλλους.

— Ὁραία ἐφευρέσεις τῶντι!... Ἐντροπή, Κ. Βευαλλάν.

— Τὰ τὰ τὰ! κυρίαί μου. Τὸ κάμνετε καὶ σεῖς ὡς καὶ οἱ ὄπαδοί τοῦ Κολόμβου μὲ τὸ αὐγόν.

Καὶ ὅμως, παρὰ πᾶσαν προσδοκίαν, ἡ κατὰ τὸ φαινόμενον εἰρηνικὴ καὶ ἀναίμακτος αὐτὴ ἐκστρατεία, δὲν ἐμελλε νὰ τελειώσῃ ἄνευ συγκινήσεων καὶ κινδύνων· διότι ὁ τολμηρὸς ναυσιπόρος, ἀντὶ νὰ ὑπάγῃ ἀπ' εὐθείας εἰς τὸ ἀπέναντι μέρος, ἐπροτίμησεν ἀτόπως νὰ ἔλθῃ πλησιέστερον τοῦ καταβράκτου. Ὄησε λοιπὸν τὸ σκαφίδιον εἰς τὸ μέσον τοῦ ρεύματος, καὶ ἔπειτα τὸ ἀφῆκε νὰ παρασυρθῇ· ἀλλὰ ταχέως εἶδεν ὅτι καθ' ὅσον ἐπροχώρει πρὸς τὸν καταβράκτην, ὁ ποταμὸς ἐγένετο ταχύτατος καὶ ἐπίφοβος ὡς περιδινούμενος ἐπὶ ἀβύσσου. Πεισθεὶς λοιπὸν περὶ τοῦ κινδύνου ἐπλησίασεν ἀμέσως τὴν λέμβον, καὶ ἤρχισε νὰ κωπηλατῇ ἐναγωνίως· ἐπάλαισε δὲ εἰς μάτην ἐπὶ τινα ὥραν· ἀλλὰ μικρὸν κατὰ μικρὸν ἐπλησίαζεν εἰς τὴν ἀπέναντι ὄχθην, ἂν καὶ ὀλονὲν ἐσύρετο πρὸς τὸν καταβράκτην, τοῦ ὁποῖου ἡ φοβερὰ βοή θὰ ἐξεκώφει τὴν ἀκοήν του. Ὁ κίνδυνος ἐν τοσοῦτω ἐγένετο μεγαλύτερος, ὅτε καταβαλὼν μέγαν ἀγῶνα ὤθησε τὴν λέμβον πρὸς τὴν ὄχθην· καὶ ἀναπηδήσας μετὰ πολλῆς ὀρμῆς ἀπέβη εἰς τὴν γῆν ἀπωθήσας ἄκων διὰ τοῦ ποδὸς τὸ σκαφίδιον, τὸ ὁποῖον ὑπερβαλὼν τοὺς σκοπέλους ἔπεσεν εἰς τὴν λίμνην μὲ ἀναποδογυρισμένην τὴν τροπίδα.

Καὶ ἐνόσω μὲν διήρκει ὁ κίνδυνος ἤμεθα ὅλοι εἰς ἄκρον ἀνήσυχι· ἀλλ' ἀφοῦ παρήλθεν, εὐθὺς ἐσυγκρίναμεν τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιχειρήσεως μὲ τὴν συνήθη ἀταραξίαν καὶ ψυχρότητα τοῦ ἥρώδους μας. Καὶ ἐπειδὴ ὁ γέλιος, παρελθόντος τοῦ κινδύνου, εἶναι καὶ εὐκολὸς καὶ φυσικὸς, παρεδόθημεν ὅλοι ἀνεξαιρέτως εἰς αὐτὸν ἅμα ἰδόντες τὸν Κ. Βευαλλ-

λάν ἐκτὸς τῆς λέμβου. Συγχρόνως ὁμοίως τῆς δυστυχούς θαλασσοπορίας του τὰς περιπετειὰς ἐπὶ πύξῃ νέον συμβεβηκὸς ὄχι ἀκίνδυνον· ἡ ὄχθη ὅπου εἶχε πληθῆσει ἤτο κατωφερῆς καὶ ὑγρά· ὅθεν μόλις ἐπάτησεν αὐτήν, καὶ ὀλισθήσας ἔπεσεν ἀνάσκελα· εὐτυχῶς ὁμοίως ἐφύοντο ἐκεῖ πλησίον θάμνοι τινές, καὶ αὐτοὺς ἀρπάσας ἐξω φρενῶν, ἐνῶ οἱ πόδες του συνεταράσσοντο μακρῶς ὡς δύο κώπκι ἐντὸς τοῦ νεροῦ, ἐσώθη. Ἐξαφανισθέντος ὅλως διόλου τοῦ κινδύνου, ἀνεφάνη ὅλον τὸ γελοῖον τοῦ ἀγῶνος, καὶ τοῦτο ἴσως αἰσθανόμενος καὶ ὁ ἡμέτερος ἦρωας τόσῳ δυσκολώτερον ἐπετύγγανεν ὅσῳ πλέον ἐσπευδε. Κατορθώσας τέλος πάντων νὰ σηκωθῆ ἑστάθη ἐπὶ τῆς ὄχθης· ἀλλ' αἰφνης ὀλισθήσας ἐκ νέου ἔπεσε καὶ πάλιν εἰς τὸ νερόν, καὶ πάλιν ἐπανελάβε τὸν πρῶτόν του ἀγῶνα. Ἦτον ἀδύνατον νὰ κρατήσωμεν τὸν γέλωτά μας· ἡ Κ. Μαργαρίτα μάλιστα ἤτις, ὡς ὑποθέτω, δὲν παρευρέθη ἄλλοτε εἰς τοιαύτην σκηνήν, λησμονήσασα τὴν συνήθη σοβαρότητα τῆς ἐγέμιζε τὸ δάσος, ὡς ἄλλη μαινάς, μὲ καγχασμοὺς καὶ χειροκροτήσεις. — Εὐγε! εὐγε! ἀνέκραξε, Κ. Βευαλλάν! ὠραία! θαυμάσια! γραφικώτατα! Σαλβατόρ Ρόζας!

Ἐπὶ τέλους ἐσηκώθη ὁ Κ. Βευαλλάν, καὶ στραφεὶς πρὸς τὰς κυρίας ὠμίλησε λόγον, τὸν ὅποιον διὰ τὸν κρότον τοῦ καταβράχτου δὲν ἠκούσαμεν ἀπὸ τὰς ζωηρὰς ὁμοίως χειρονομίας καὶ τὸ ἄνοστον μειδιάματόν του ἐνοήσαμεν ὅτι ἐξήγει ἀπολογούμενος τὸ δυστύχημά του.

— Ναί, κύριε, ναί, ἔλεγεν ἡ Κ. Μαργαρίτα ἐξακολουθοῦσα νὰ καγγάζη ἀδυσωπῆτως ὡς πᾶσα γυνή, ὠραία ἐπιτυχία! ὠραία ἐπιτυχία! σὰς συγχαίρω.

Ὅτε δὲ ἐπανελάβε τὴν σοβαρότητα τῆς μὲ ἠρώτησε πῶς νὰ σώσωμεν τὴν ναυαγῆσασαν λέμβον, οὐσαν τὴν καλλιτέραν τοῦ στολισκοῦ μας. Ἐγὼ δὲ ὑπεσχέθην νὰ φέρω τὴν ἐπιούσαν ἐργάτας καὶ νὰ ἐπιστατήσω εἰς τὴν ναυαγιαίρσειν. Ἐπειτα διευθύνθημεν διὰ τῶν λειβαδιῶν εἰς τὴν οἰκίαν, ἐνῶ ὁ Κ. Βευαλλάν, μὴ ἔχων ἔνδυμα κολυμβητοῦ, ἠναγκάσθη νὰ χωρισθῆ ἀπὸ ἡμᾶς, καὶ μελαγχολικὸς νὰ ἀναχωρήσῃ ὀπισθεν τῶν βράχων τῶν περικυκλούμενων τὴν ἀπέναντι ὄχθην.

20 Αὐγούστου.

Τέλος πάντων ἔμαθα τὸ μυστηριώδες αἷτιον τῶν τρικυμιῶν αἰ ὁποῖαι συνεταράσσουν τὴν παράβολον ἐκείνην ψυχὴν.

Κατὰ τὰς ἡμέρας τὰς ἐπελθούσας μετὰ τὴν σκηνὴν τὴν ὁποίαν διηγήθην, ἡ Κ. Μαργαρίτα, ὡς νὰ ἐντρέπετο διὰ τὴν πρόσκαιρον ἐκείνην νεανικὴν εὐθυμίαν τῆς, ἐδιπλασίασε τὴν μελαγχολίαν, τὴν δυσπιστίαν καὶ τὴν ἀλαζονείαν τῆς. Καὶ μεταξύ τῶν ἀλλεπαλλήλων θορύβων καὶ ἐορτῶν καὶ χορῶν, αὐτὴ παρίστατο ὡς σκιά, ἀδιάφορος, κατάψυχρος, ἐνόστε δὲ καὶ ὠργισμένη. Μὲ ἀκατανόητον πικρίαν ἐχλεύαζε καὶ τὰς ἀγνοτέρας καὶ ὀρθωτέρας σκέψεις, καὶ τὰ εὐγενέστερα καὶ μάλλον ἀδιαφιλοεικῆτα αἰσθήματα. Ἦκουέ ποτε ἐπαίνουμένην γεν-

ναίαν ἢ ἐνάρετον πράξιν; εὐθύς τὴν παρεξήγει διὰ τὴν παρασθήσιν ὡς ἀποτέλεσμα ὑπερφιλανθείας· ἐτόλμα τις νὰ προσφέρῃ ἐνώπιόν τῆς λίβανον εἰς τὸ βῆμα τῆς τέχνης; ἀμέσως τὸν ἀπέκρουεν ὡς ἀποπνεύοντα δυσωδίαν· καὶ μὲ τὸν βραχὺν καὶ ἀπότομον καὶ τρομερὸν γέλωτά τῆς, ὅστις ἐπλανᾶτο εἰς τὰ χεῖλη τῆς ὡς εἰρωνεῖα πεισνότητος ἀγγέλου, κατεμάστιζεν ἀνηλεῶς καὶ τὰς ὠραιοτέρας ἀρετὰς τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς, τὸν ἐνθουσιασμόν λέγω καὶ τὸ πάθος. Σημειωτέον δὲ ὅτι τὸ μεμψιμοῖρον τοῦτο πνεῦμα ἐγίνετο πρὸς ἐμὲ ὅλως καταδιωκτικὸν καὶ πολέμιον. Οὔτε τότε ἐνόησα οὔτε σήμερον ἐνοῶ διὰ τί ἐστῆσεν ἰδίως ἐμὲ σκοπὸν τῶν προσβολῶν τῆς· διότι ἐὰν ἔχω ἀκλόνητον εἰς τὴν καρδίαν μου τὴν πίστιν πρὸς τὰ ὠραία καὶ αἰώνια, πίστιν τὴν ὁποίαν μόνος ὁ θάνατος θὰ ἐξελείψῃ, (καὶ τί θὰ μ' ἐμνευεν ἄνευ αὐτῆς;) δὲν ἐπιδεικνύω ὁμοίως τὰ αἰσθήματα μου, καὶ ὁ θαυμασμός ὡς καὶ αἱ κλίσεις μου δὲν θὰ ἐνοχλήσωσι ποτε κάνανα. Μάτην ὁμοίως ἐτήρουν μὲ περισσοτέρην ἀκριβείαν τὴν μετριοφροσύνην τὴν ἀρμόζουσαν εἰς τὰ ἀπαραχάρακτα αἰσθήματα· ἡ Κ. Μαργαρίτα μὲ ὑποπτέυετο ὡς ἀεροβάτην ποιητὴν, καὶ ἀποδίδουσά με ιδέας χιμαιρικούς ἠρέσκετο εἰς τὸ νὰ καταπολεμῇ αὐτάς, ἢ θέτουσα εἰς τὰς χεῖράς μου γελοῖαν λύραν ἐτέρπετο κατασυντρίβουσα τὰς χορδὰς τῆς.

Καὶ δὲν ἦτο μὲν νέον φαινόμενον τοῦ χαρακτῆρός τῆς ὁ πόλεμος οὗτος κατὰ πάσης ιδέας ὑψουμένης ὑπεράνω τῶν θετικῶν συμφερόντων καὶ τῆς ἀσπλάγχχου πραγματικότητος τῶν τοῦ βίου, ἀλλὰ τοσοῦτον ἐσφόδρυνε καὶ παρώξυνεν αὐτόν, ὥστε παρεπίκρανε καὶ τὰς καρδίας τὰς ἐνθερμότερον ἀγαπώσας αὐτήν. Αὐτὴ ἡ Κ. Πορσε, μὴ ὑπομένουσα πλέον τὴν ἀδιάκοπον ταύτην φιλοσκωμμοσύνην, εἶπε πρὸς αὐτὴν παρόντος μου. — Ὁ διάβολος, ἀγαπημένη μου, σ' ἐκυρίευσεν πρό τινος καιροῦ· θὰ κάμης καλὰ νὰ τὸν ἐξορκίσῃς μίαν ὥραν προτύτερα· διαφορετικὰ θὰ κηταντήσῃς νὰ γείνης σύντροφος τῆς Κ. Σαιγκάστ καὶ τῆς Κ. Ὠθρύ, καὶ νὰ σχηματίσετε μίαν τριάδα. Τὸ κατ' ἐμὲ οὔτε εἶχα οὔτε ἔχω καρδίαν ποιητοῦ· παρηγοροῦμαι ὁμοίως πιστεύουσα ὅτι ὑπάρχουν ἀκόμη ὀλίγαι τινὲς ψυχαὶ ἐπιδεικτικαὶ γενναίων αἰσθημάτων· πιστεύω τὴν ἀφιλοκέρδειαν, ἔστω καὶ μόνην τὴν ἐδικήν μου, πιστεύω καὶ αὐτὸν τὸν ἠρωϊσμόν, ἐπεὶδὴ εἶδα ἠρώας. Πλὴν τούτου εὐχαριστοῦμαι ἀκούουσα κελαδοῦντα τὰ μικρὰ πτηνὰ εἰς τὸν κηπὸν μου, καὶ κτιζουσα τὴν μητρόπολιν μου εἰς τὰ περῶντα σύννεφα. Πιθανὸν ὅλα ταῦτα νὰ εἶναι, ἀγαπητή μου, γελοῖα· λαμβάνω ὁμοίως τὸ θάρρος νὰ σὲ εἰπῶ ὅτι αὐταὶ αἰ τέρψεις εἶναι ὁ θησαυρὸς τοῦ πτωχοῦ, καὶ ὅτι καὶ ὁ κύριος καὶ ἐγὼ ὄχι μόνον δὲν ἔχομεν ἄλλας, ἀλλ' οὔτε παραπονούμεθα διότι τὰς ἔχομεν.

Ἄλλοτε πάλιν, ἐνῶ ἤκουα μὲ τὴν συνήθη μου ἀταραξίαν τοὺς σαρκασμοὺς τῆς Κ. Μαργαρίτας, λαβοῦσά με κατὰ μέρος ἡ μήτηρ τῆς. — Κ. Μάξιμε, μὲ εἶπεν, ἡ κόρη μου σὰς πειράζει καὶ παρακαλῶ νὰ τὴν συγχωρήσῃς. Θὰ παρατηρήσατε βεβαίως ὅτι ὁ χαρακτήρ τῆς ἠλλοιώθη ἀπὸ τινος.

- Τωόντι μὲ φαίνεται σκεπτικωτέρα ἢ ἄλλοτε.
- Καὶ ἔχει δίκαιον. Πρόκειται νὰ λάβῃ σπουδαιότητα ἀπόφασιν εἰς μίαν ὥραν κατὰ τὴν ὁποίαν αἱ κλίσεις τῶν νέων κυματίζονται.
- Ἐγὼ δὲ ἐκλίνα τὴν κεφαλὴν ἐν σιωπῇ.
- Ἐπειδὴ εἴσθε πλέον, ἐπανελάθην ἡ Κ. Λαρόκ, φίλος τῆς οἰκογενείας, θὰ μὲ ὑποχρεώσετε ἂν μὲ εἰπῆτε πῶς σὰς φαίνεται ὁ Κ. Βευαλλάν;
- Ὁ Κ. Βευαλλάν, Κυρία, ἔχει, ὡς νομίζω, καλὴν κατάστασιν, κατωτέραν μὲν τῆς ἐδικῆς σας, πάντοτε ὁμῶς ἀξιόλογον, διότι τὸ εἰσόδημά του ἀναβαίνει εἰς ἑκατὸν πεντήκοντα χιλιάδας φράγκων κατ' ἔτος.
- Τοῦτο καί' ἀλλὰ αὐτόν, τὸν χαρακτήρα του πῶς τὸν νομίζετε;
- Εἶναι ὠραίος, δὲν ἔχει ἔλλειψιν πνεύματος, καὶ θεωρεῖται ἐν γένει ὡς ἄνθρωπος γενναῖος.
- Νομίζετε ὅτι θὰ συζήσῃ μὲ αὐτὸν εὐτυχῆς ἡ κόρη μου;
- Δὲν μὲ φαίνεται τοῦλάχιστον τὸ ἐναντίον δὲν εἶναι κακὸς ἄνθρωπος.
- Τί νὰ κάμω, δὲν ἤξεύρω νὰ σὰς εἰπῶ ὅτι μὲ ἀρέσκει, δὲν λέγω τὴν ἀλήθειαν . . . ἀλλ' εἶναι ὁ μόνος τὸν ὁποῖον δὲν ἀποστρέφεται ὅλως διόλου ἡ Μαργαρίτα . . . Πλὴν τούτου, πόσοι ὀλίγοι ἔχουν ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων εἰσόδημα! Ἐννοεῖτε ὅτι τὴν κόρην μου, οὐσαν πλουσίαν, ἐζήτησαν πολλοί. . . Πρὸ δύο ἢ τριῶν ἐτῶν τὴν ἔχουν πολιορκημένην. . . Πρέπει τέλος πάντων ν' ἀποφασίσωμεν . . . Ἐγὼ εἶμαι φιλάσθετος . . . καὶ ἐνδέχεται σήμερον αὐριον νὰ σὰς ἀποχαιρετίσω . . . Τότε ἡ κόρη μου θὰ μείνῃ χωρὶς προστάτην . . . Ἐπειδὴ ὁ γάμος αὐτὸς εἶναι κατὰ πάντα εὐσχημος, καὶ οἱ ἄνθρωποι θὰ τὸν ἐγκρίνουν βεβαίως, εἶναι ἀμάρτημα ἂν δὲν συγκατατεθῶ. Ἀρκετὴ εἶναι ἡ κατηγορία ὅτι ἐμπνέω παραδόξους ιδέας εἰς τὴν κόρην μου . . . τὸ ἀληθές εἶναι ὅτι δὲν τὴν ἐμπνέω τίποτε· αὐτὴ ἔχει τὰς ἐδικὰς τῆς ιδέας. Λοιπὸν τί μὲ συμβουλεύετε;
- Μὲ δίδετε τὴν ἀδειαν νὰ σὰς ἐρωτήσω ποία εἶναι ἡ γνώμη τῆς Κ. Πορός; Αὐτὴ ἔχει καὶ πολλὴν κρίσιν καὶ πολλὴν πείραν, καὶ, τὸ σημαντικώτερον σὰς ἀγαπᾷ εἰς ἄκρον.
- Ἄν ἤκουα, φίλε μου, τὴν Κ. Πορός, πρὸ πολλοῦ θὰ εἶχα σταλμένον τὸν Βευαλλάν ἐκεῖ ἀπ' ὅπου ἦλθε . . . Ἀησμονεῖ ὁμῶς ὅτι, ὅταν αὐτὸς ἀναχωρήσῃ, δὲν θὰ ὑπανδρευθῇ αὐτὴ τὴν κόρην μου.
- Διὰ τὴν κατάστασίν του, Κυρία, ὁ Κ. Βευαλλάν εἶναι σπάνιος γαμβρός· καὶ ἐὰν ἀληθῶς ἐπιθυμῆτε εἰσόδημα ἑκατὸν χιλιάδων φράγκων . . .
- Τὸ κατ' ἐμέ, φίλε μου, ἐπιθυμῶ τὰς ἑκατὸν χιλιάδας φράγκα ὅσον καὶ ἑκατὸν λεπτά . . . δὲν πρόκειται ὁμῶς περὶ ἐμοῦ, ἀλλὰ περὶ τῆς κόρης μου . . . Δὲν ἠμπορῶ νὰ τὴν δώσω εἰς ἕνα κτίστην. Ἐγὼ γὰρ, ἐπιθυμῶ νὰ εἶμαι σύζυγος κτίστου· ἀλλ' ὅ,τι θὰ ἐπροξένει τὴν ἐδικήν μου εὐτυχίαν, δὲν ἔπεται ὅτι θὰ προξενήσῃ καὶ τὴν εὐτυχίαν τῆς κόρης μου. Ὑπανδρεύουσα αὐτὴν πρέπει νὰ ἀκολουθήσω τὴν ἐν
- γένει παραδεδεγμένην γνώμην καὶ ὄχι τὴν ἐδικήν μου.
- Ἀφοῦ λοιπὸν θεωρεῖτε τὸν γάμον αὐτὸν κατὰλληλον, ἀφοῦ τοιοῦτον τὸν θεωρεῖ καὶ ἡ Κ. Μαργαρίτα . . .
- Ὅχι, κύριε, . . . οὔτε ἐγὼ τὸν θεωρῶ κατὰλληλον, οὔτε ἡ κόρη μου· αὐτὴ μάλιστα ἔτι μᾶλλον τὸν ἀποδοκιμάζει. Ἀλλά, . . . εἶναι γάμος εὐσχημος, καὶ τίποτε ἄλλο.
- Εἶναι λοιπὸν ἀποφασισμένος;
- Ὅχι, καὶ διὰ τοῦτο σὰς συμβουλεύομαι. Ἐὰν ἦτον ἀποφασισμένος ἡ Μαργαρίτα θὰ ἦτον ἡσυχωτέρα . . . Αὐτοὶ οἱ δισταγμοὶ τὴν καταστρέφουν, καὶ . . .
- Ταῦτα λέγουσα ἡ Κ. Λαρόκ ἐβουθίσθη ἐντὸς τῶν περικαλυμμάτων τοῦ θρανίου τῆς, καὶ ἐπρόσθεσε·
- Νὰ ἤξεύρετε τί τρέχει εἰς τὴν ἀθλίαν αὐτὴν κεφαλὴν!
- Δὲν ἐννοῶ, κυρία.
- Καὶ προσηλώσασα τὸ ἀκτινοβόλον βλέμμα τῆς ἐπ' ἐμέ, ἀφῆκε βαθὴν στεναγμόν, καὶ εἶπε μὲ φωνὴν γλυκεῖαν καὶ λυπηρὰν — Ὑπάγετε, κύριε, . . . δὲν σὰς ἐμποδίζω πλέον.
- Ἡ ἐξομολόγησις αὐτῆ δὲν μ' ἐμαθέ τι νέον, διότι πρὸ πολλοῦ ἔβλεπα τὴν Κ. Μαργαρίταν ἀφιερώνουσαν πρὸς τὸν Κ. Βευαλλάν τὴν ὀλίγην πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα συμπάθειάν τῆς. Σημειωτέον ὁμῶς ὅτι ἡ συμπάθεια αὐτὴ ἠρμήνευε μᾶλλον προτίμησιν φιλικὴν καὶ εὐεξήγητον ἢ πάθος. Ὁ Κ. Βευαλλάν οὐτινος τὴν εἰκόνα, ὡς μὴ ἀγαπήσας αὐτὸν ποτέ, ἐξωγράφσα μὲ φορτικώτερα τοῦ δέοντος χρώματα, ἔχει μέγαν ἀριθμὸν προτερημάτων καὶ ἐλαττωμάτων τὰ ὁποῖα ἐγκρίνουν συνήθως αἱ γυναῖκες. Μετριοφροσύνην στερεῖται ἐξ ὀλοκλήρου, ἀλλὰ δὲν ζημιούται, διότι αἱ γυναῖκες δὲν τὴν ἀγαποῦν· ἔχει δὲ τόλμην χλευαστικὴν καὶ πνευματώδη καὶ ἀτάραχον, μηδέποτε μὲν ἐκφοβιζομένην, ἀλλ' εὐκόλως ἐκφοβίζουσαν, ἐγγυωμένην πρὸς πάντα ἔχοντα τοιαύτην εἰδός τι ἐξουσίας καὶ ὑπεροχῆς. Διὰ τὸ ὑψηλὸν ἀνάστημα, τοὺς μεγάλους χαρακτήρας, τὴν περιτὰς ἀσκήσεις, τὸν δρόμον καὶ τὴν θήραν ἐπιτηδεώδη τὰ του, ἔχει ἀνδρικήν τινα κυριαρχίαν σεβαστὴν πρὸς τὸ δειλὸν φύλον. Οἱ ὀφθαλμοὶ του ἐκφράζουν καὶ τὰ ἦθη του ἐπικυροῦν νοῦν τολμηρὸν, ἐπιχειρηματικὸν καὶ ἱκανὸν εἰς κατακτήσεις, συνταράσσοντα τὰς γυναῖκας καὶ διεγείροντα εἰς τὰς καρδίας των ἀγνώστους ἐπιθυμίας. Πρέπει ὁμῶς νὰ προσθέσω ὅτι τὰ προτερήματα ταῦτα μόνως τὰς κοινὰς καὶ βαναύσους καρδίας καταπλήττουν. Ἀλλὰ καὶ ἡ καρδιά τῆς Κ. Μαργαρίτας τὴν ὁποῖαν ἀνύψωσα τὸ κατ' ἀρχάς, ὅπως συμβαίνει πάντοτε, εἰς τὴν αὐτὴν βαθμίδα τοῦ κάλλους τῆς, ἐδείκνυεν ἀπό τινας αἰσθημάτων μᾶλλον ποταπά, καὶ διὰ τοῦτο τὴν ὑπέθεσα ἀξίαν νὰ παρασυρῇ, χωρὶς ἀντίστασιν καὶ χωρὶς ἐνθουσιασμόν, ὡς πληθητικόν τι καὶ ἀδρανές ὄν, ἀπὸ τὰ γόπτρα τοῦ ἀγοραίου ἐκείνου νικητοῦ, καὶ νὰ ὑποβληθῇ εἰς τὸν ζυγὸν γάμου εὐσχήμου.
- Ὅλα ταῦτα ἐνίσχυαν τὸ θάρρος μου εἰς τὸ νὰ

καταπολεμήσω, τὴν γέννησιν ἔρωτος τὸν ὁποῖον καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ τιμὴ ἀπέχουον ἐξίσου· μ' ἐβοήθει δὲ τὰ μέγιστα εἰς τοῦτο. ἐν ἀγνοίᾳ βεβαίως, καὶ ἐκείνη ἔνεκα τῆς ὁποίας ἐπάλαμα· διότι, μὴ δυνθεῖσα νὰ κρύψῃ τὴν ψυχὴν της. ὅπως δὲν ἦτο δυνατόν νὰ κρύψῃ καὶ τὸ κάλλος της. συνέτρεξεν εἰς τὸ νὰ κλείσῃ κατὰ τὸ ἥμισυ ἢ ἰδική μου. Καὶ μικρὸν μὲν ἀναμφιβόλως δυστύχημα εἰς νέαν βαθύπλουτον, μέγα ὅμως εὐτύχημα εἰς ἐμέ.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ μετέβην εἰς Παρισίους ὅπου μ' ἐκάλουν συμφέροντα τῆς τε Κ. Λαρόκ καὶ τῆς οἰκογενείας μου· καὶ ὅτε ἐπανῆλθα πρὸ δύο ἡμερῶν μὲ εἰδοποίησαν εὐθὺς ὅτι ὁ γέρον Λαρόκ μ' ἐζήτηε ἐπιμόνωσ ἀπὸ τὸ πρῶν. Δρομαίως μετέβην εἰς τὸ δωμάτιόν του· μόλις δὲ μὲ εἶδε, καὶ μειδιάμα ἀπεισίαν διέστειλε τὰς ὠρὰς παρεΐας του· καὶ προσηλώσας ἐπὶ ἐμὲ βλέμμα τὸ ὁποῖον ἠρμήνευε χαρῆκακίαν καὶ θρίαμβον, εἶπε μὲ φωνὴν ὑπέκωφον καὶ βραχύδην — Κύριε, ὁ Κ. Σαιγκάστ ἀπέθανεν.

Ἡ εἰδήσις αὕτη τὴν ὁποίαν ὁ γέρον ἐπεθύμησε νὰ μὲ δώσῃ μόνος, ἦτον ἀληθής. Προσβληθεὶς ὁ στρατηγὸς ἀπὸ ἀποπληξίαν τὴν παρελθούσαν νύκτα, ἠρπάγη μετὰ μίαν ὥραν ἀπὸ τὸ μέσον τῆς ὀλιότητος καὶ τῶν ἀναπαύσεων τὰς ὁποίας ἐπρομήθευσεν εἰς αὐτὸν ἡ Κ. σύζυγός του. Μόλις δὲ ὁ θάνατος ἔγεινε γνωστός, καὶ ἡ Κ. Ὄβρὺ ἔτρεξεν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς φίλης της· καὶ καθ' ὅλην τὴν ἡμέραν, ὡς βεβαίως ὁ ἰατρὸς Δεμαρέ, αἱ δύο αὐταὶ προσφιλεῖς σύντροφοι ἐλένησαν ἄφθονον πλοῦτον πρωτοτύπων καὶ περιέργων ἰδεῶν περὶ θανάτου, περὶ τῆς ταχύτητος τῶν τραυμάτων αὐτοῦ, περὶ τῆς ἀδυναμίας τῶν ἀνθρώπων τοῦ νὰ προῖδωσιν αὐτὰ καὶ νὰ προφυλαχθῶσι, περὶ τῆς ματαιότητος τῆς λύπης ἥτις κανένα δὲν ἀνέστησέ ποτε, καὶ περὶ τοῦ χρόνου ὅστις παρηγορεῖ. Μετὰ ταῦτα καθήσασαι εἰς τὴν τράπεζαν, ἀνέλαβον μικρὸν κατὰ μικρὸν τὰς δυνάμεις των. — Ἐλάτε, κυρία, φάγετε, ἔλεγεν ἡ Κ. Ὄβρὺ· πρέπει νὰ ἔχωμεν θάρρος, ὁ Θεὸς τὸ προστάζει. — Κατὰ τὰ ὀπωρικά, ἡ Κ. Σαιγκάστ ἐπρόσταξε καὶ ἔφεραν φιάλην κρασίου Ἰσπανικοῦ τὸ ὁποῖον ὑπερηγάπη ὁ μακαρίτης στρατηγός, καὶ χάριν τούτου παρεκάλεσε τὴν Κ. Ὄβρὺ νὰ πῆ. Ἄλλ' ἐπειδὴ αὕτη ἀπεποιήθη νὰ τὸ δοκιμάσῃ μόνη, κατεπέστη καὶ ἡ φίλη της νὰ ροφήσῃ καὶ αὐτὴ ἐν ποτήριον. Δὲν ἔπιαν ὅμως ὑπὲρ τῆς ὑγείας τοῦ στρατηγοῦ.

Χθὲς τὸ πρῶν ἡ Κ. Λαρόκ καὶ ἡ κόρη της, φοροῦσαι κατάμαυρα, ἐπέβησαν εἰς ὄχημα παραλαβοῦσαι καὶ ἐμέ, καὶ περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ἦλθον εἰς τὴν παρακειμένην κωμόπολιν. Καὶ ἐγὼ μὲν παρηκολούθησα τὸ λείψανον τοῦ στρατηγοῦ, ἐκεῖναι δὲ ἔμειναν μὲ τὴν Κ. Ὄβρὺ πρὸς παρηγορίαν τῆς χήρας. Μετὰ τὴν κηδείαν, ἦλθα εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀποθανόντος, καὶ εἰσήλθα μετὰ τινων ἄλλων εἰς τὴν περίφημον αἴθουσαν, τῆς ὁποίας τὰ ἐπιπλα ἠγοράσθησαν ἀντὶ δεκαπέντε χιλιάδων φράγκων. Εἰσεδιέκριναν μετὰξὺ σκότους, ἐπὶ ἀνακλινητήριον χιλίων διακοσίων φράγκων, τὴν ἀπαρηγόρητον σιάν τῆς Κ. Σαιγκάστ, περιτυλιγμένην ἀπὸ κεφαλῆς μέχρι

ποδῶν μὲ κατάμαυρα ὑφάσματα, τῶν ὁποίων τὴν τιμὴν μᾶς εἶπε μετ' ὀλίγον. Πλησίον τῆς ἐστέκετο ἡ Κ. Ὄβρὺ ὅλη καταβεβλημένη σωματικῶς τε καὶ ψυχικῶς ἀπὸ τὴν λύπην, καὶ τινες ἄλλαι φίλαι καὶ συγγενεῖς ἀπετέλουν τὸ πένθιμον ἐκεῖνο σύμπλεγμα. Ἐνῶ δὲ παρετασσομένα κατὰ γράμμην πρὸς τὸ ἄλλο μέρος τῆς αἰθούσης, ἔγεινέ τις θόρυβος ἐκ τῆς συντριβῆς τῶν ποδῶν καὶ ἠκούσθησαν τριγμοὶ εἰς τὸ σκιδώμα· ἀλλ' εὐθὺς ἐπεκράτησε καὶ πάλιν σιωπὴ ἐντὸς τοῦ μαυσωλείου ἐκεῖνου. Ἐνίστε μόνον ἠκούετο εἰς τὸ ἀνακλινητήριον θρηνώδης στεναγμός, τὸν ὁποῖον ὡς πιστὴ ἤχῳ ἐπανελάμβανεν ἀμέσως ἡ Κ. Ὄβρὺ.

Ὑστερος ὄλων ἡμῶν ἤλθέ τις νέος ὅστις εἶχε μείνει ἐκτὸς τῆς οἰκίας διὰ ν' ἀποτελειώσῃ τὸ σιγάρον τὸ ὁποῖον εἶχεν ἀνάψει ἐξελθὼν ἀπὸ τὸ νεκροταφεῖον. Ἐνῶ δὲ παρεσέδευεν ἀταράχως εἰς τὴν τάξιν μας, παρατηρήσασα αὐτὸν ἡ Κ. Σαιγκάστ,

— Σὺ εἶσαι, Ἄρθουρε, ἠρώτησε μὲ φωνὴν ἀσθενῆ ὡς ἀνεπαίσθητον πνοὴν ζεφύρου.

— Ναί, θεία μου, ἀπεκρίθη ὁ νέος προχωρήσας ὡς πρόσκοπος πρὸς τὸ μέτωπον τῆς φάλαγγός μας.

— Ἐτελείωσε λοιπόν; ἐπανελάβεν ἡ χήρα μὲ τόνον θρηνώδη καὶ βραδύν.

— Ναί, θεία μου, ἀπεκρίθη συντόμως ὁ Ἄρθουρος.

Καὶ μετὰ μικρὸν παύσιν ἡ Κ. Σαιγκάστ ἐξέβηλεν ἀπὸ τὴν ἐκλείπουσαν ψυχὴν της τὰς νέας ταύτας ἐρωτήσεις·

— Ἐγειναν ὅλα καλά;

— Πολλὰ καλά, θεία μου, πολλὰ καλά.

— Ἦτον πολὺς κόσμος;

— Ὅλη ἡ πόλις, θεία μου, ὅλη ἡ πόλις.

— Καὶ στρατός;

— Ναί, θεία μου, ὅλη ἡ φρουρὰ μὲ τὴν μουσικὴν.

Ἐνταῦθα ἀνασπενάξασα, ἐπρόσθετε·

— Καὶ οἱ πυροσβέσται;

— Βεβαίως, θεία μου, καὶ οἱ πυροσβέσται.

Ἄγνοῶ διὰ τί ἡ τελευταία αὕτη πυροσβεστικὴ ἀπάντησις κατέφλεξε μᾶλλον τῶν ἄλλων τὴν καρδίαν τῆς Κ. Σαιγκάστ· ἀλλὰ βέβαιον εἶναι ὅτι ἅμα ἀκούσασα αὐτὴν κατελήφθη ἀπὸ λειποθυμίαν συνωδευμένην καὶ ἀπὸ παιδικὸν ὀλολυγμόν, παρεδόθη εἰς ὅλας τὰς λεπτομερείας τῆς γυναικειᾶς εὐαισθησίας, καὶ ἔδωκεν εἰς ἡμᾶς εὐκαιρίαν νὰ δραπετεύσωμεν. Ἐννοεῖται ὅτι καὶ ἐγὼ συνεδραπέτευσα μετὰ τῶν ἄλλων· διότι μὲ ἦτον ἀποτρόπαιος ἡ θεὰ τῆς βδελυρᾶς ἐκείνης Μεγαίρας ἐξυβρίζουσης μὲ τὰς γελοίας ὑποκρίσεις της τὸν τάφον τοῦ ἀσθενοῦς· μὲν ἀλλ' ἀγαθὸν καὶ τιμίον ἀνθρώπου, τοῦ ὁποίου κατεπίκρανε τὰς ἡμέρας ἴσως δὲ καὶ ἐπετάχυνε τὸν θάνατον.

Μετ' ὀλίγον μ' ἐπρότεινε ἡ Κ. Λαρόκ νὰ τὴν συνοδεύσω εἰς ἐν τῶν ὑποστατικῶν της, πέντε ἢ ἕξ λεύγας ἀπέχον· ἐσκόπει δὲ νὰ ὑπάγῃ ἐκεῖ νὰ γευθῇ ὀμοῦ μὲ τὴν κόρην της, διὰ νὰ δώσωσι δεῖγμα συμπαιθείας πρὸς τὴν ἐνηικιάζουσαν αὐτὰ

τροπὸν τῆς Κ. Μαργαρίτας, ἄρρωστον οὖσαν. Ἀνεχωρήσαμεν λοιπὸν τὴν δευτέραν ὥραν μετὰ μεσημέριον. Ἐπειδὴ δὲ ἡ ἡμέρα ἦτον ἐκ τῶν θερμωτάτων, ἀπὸ τὰ δύο ἀνοικτὰ παράθυρα τῆς ἀμάξης εἰσῆρχετο πυκνὸς καὶ καυστικὸς ἀήρ, τὸν ὁποῖον ὡς κύματα ἔχυνεν ὁ φλογερὸς οὐρανὸς εἰς τὰ κατάξηρα ἐκεῖνα πεδία.

Ἡ συνομιλία ἦτο νεκρωμένη ὅπως καὶ ὁ νοῦς ἡμῶν. Καὶ ἡ μὲν Κ. Λαρόκ, ἡ ὁποία ἀποβαλοῦσα τέλος πάντων τὰ μύρια περιτυλίγματα τῆς ἐνόμιζεν ἑαυτὴν εἰς τὸν παράδεισον, ἦτον ὄλως ἐκστατικὴ· ἡ δὲ Κ. Μαργαρίτα ἀερίζετο μὲ τὸ ριπίδιόν της σοβαρότητα ἔχουσα Ἰσπανικὴν. Ἐνῶ δὲ ἀνεβαίναμεν ἀργῶς τὰς ἀπεράντους ἀνωφερίας τοῦ τόπου ἐκεῖνου, ἐβλέπαμεν βρουύσας εἰς τοὺς διακεκαυμένους βράχους λεγεῶνας μικρῶν ἐπρυγύρων σαυρῶν, καὶ ἠκούσαμεν τὴν ἀκκτάπυστον ἔκρηξιν τῶν καλύκων τῶν σχοίνων θερμαινομένων ἀπὸ τὸν ἥλιον.

Αἴφνης κατὰ τινα τῶν κοπιαστικωτάτων τούτων ἀναβάσεων, ἠκούσαμεν φωνὴν πρὸς τὸ ἄκρον τῆς ὁδοῦ λέγουσαν. — Σταθῆτε, παρακαλῶ. — Καὶ συγχρόνως γυμνόπους νέα ὑψηλή, κρατοῦσα ἡλακᾶτην καὶ φέρουσα τὸ ἀρχαῖκόν ἐνδύμα καὶ τὸ δουρικὸν κεφαλοδέσιμον τῶν χωρικῶν τοῦ τόπου ἐκεῖνου, ἐπήδησεν ὑπὲρ τὸν χάνδακα, καὶ ἀνατρέψασα ἀπὸ τὴν βίαν της περσοβισμένα τινὰ πρόβατα τῶν ὁποίων ἦτον, ὡς φαίνεται, βοσκοποῦλα, ἐπάτησε μετὰ τινος χάριτος ἐπὶ τῆς βαθμίδος τοῦ ὄχηματος, καὶ προτείνασα εἰς τὸ παράθυρον τὸ μελαγχροινὸν καὶ γελαστὸν καὶ θαρρᾶλέον πρόσωπόν της. — Ζητῶ συγχώρησιν, κυρίαί, εἶπε μὲ τὸν βραχὺν καὶ μελωδικὸν τόνον τὸν ἰδιάζοντα εἰς τὴν προφοράν τῶν κατοίκων τοῦ μέρους ἐκεῖνου· μὲ κάμνετε τὴν χάριν νὰ μὲ ἀναγνώσετε τοῦτο; — Καὶ ἀποσύρασα ἀπὸ τὸν κόλπον της ἐπιστολὴν διπλωμένην κατὰ τὴν ἀρχαίαν συνήθειαν, ἐπαρουσίασεν αὐτὴν.

— Ἀναγνώσατέ την, κύριε, μὲ εἶπεν ἡ Κ. Λαρόκ, καὶ μάλιστα μεγαλοφώνως ἐὰν πρέπει.

Λαβὼν δὲ ἐγὼ τὴν ἐπιστολὴν εἶδα ὅτι ἦτον ἐρωτικὴ καὶ διευθύνετο πρὸς τὴν Κ. Χριστίαν Ὀγιαδέκ, εἰς τὸ χωρίον... τοῦ δήμου... καὶ εἰς τὸ ὑποστατικόν... Καὶ ὁ μὲν χαρακτὴρ ἦτο χειρὸς ἀπαιδεύτου, ἡ δὲ ἔκφρασις ἐφαίνετο εἰλικρινής. Ἐκ δὲ τῆς ἡμερομηνίας ἐγίνετο γνωστὸν ὅτι πρὸ δύο ἡ τριῶν ἐβδομάδων εἶχε λάβει τὴν ἐπιστολὴν ἡ Κ. Χριστίνα, καὶ ἐπειδὴ ἦτον ἀγράμματος, οὐδὲ ἤθελε νὰ μάθωσι τὸ μυστικὸν της οἱ περὶ αὐτὴν φιλοσκόωμονες, ἐπερίμεινε νὰ περᾶσιν φιλοκάγαθός τις ξένος γινώσκων γράμματα, διὰ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὴν τὸ κλειδίον τοῦ μυστηρίου τὸ ὁποῖον πρὸ δεκαπέντε ἡμερῶν ἐφλόγιζε τὴν καρδίαν της. Καὶ ἀνοίξασα ἔτι μᾶλλον τοὺς μεγάλους καὶ γαλανοὺς ὀφθαλμούς της προσήλωσεν αὐτοὺς μὲ ἀνεξήγητον προσοχὴν ἐπάνω μου, ἐνῶ ἀνεγίνωσκα μετὰ κόπου τὰς στραβάς ταύτας γραμμὰς τῆς ἐπιστολῆς.

« Σὲ γράφω τὸ παρόν μου διὰ νὰ σὲ φανερώσω ὅτι ἀπὸ τὴν ἡμέραν ὅπου ὠμιλήσαμεν μετὰ τὸν

ἔσπερινόν δεν ἄλλαξεν ὁ λογισμὸς μου· μὴν ἤξεύρων ὅμως καὶ τὸν ἐδικόν σου εἶμαι καταλυπημένος. Ἡ καρδία μου εἶναι ὅλη ἀφιερωμένη εἰς ἐσέ, καθὼς ἐπιθυμῶ καὶ ἡ ἐδική σου ν' ἀφιερωθῇ εἰς ἐμέ. Καὶ ἂν γείνη τοῦτο βεβαιώσου ὅτι κενεὶς δὲν θὰ εἶναι οὔτε εἰς τοῦτον τὸν κόσμον, οὔτε εἰς τὸν παράδεισον πλέον εὐτυχῆς ἀπὸ τὸν φίλον σου, ὁ ὁποῖος δὲν ὑπογράφεται διότι τὸν ἐννοεῖς. »

— Ἡξεύρεις, Κ. Χριστίνα, τὴν ἠρώτησα ἀποδίδων τὴν ἐπιστολὴν, ποῖος σὲ γράφει;

— Πιθκόν, ἀπεκρίθη δεικνύουσα τοὺς λευκοὺς της ὀδόντας καὶ σείουσα τὴν ἀκτινοβολοῦσαν ἀπὸ χαρὰν κεφαλὴν της. Εὐχαριστῶ, κυρίαί καὶ κύριε.

Καὶ πηδήσασα ἔγεινεν ἄφρατος μετὰ τῶν δένδρων, τραγωδοῦσα φαιδρὰ καὶ δυνατὰ.

Μὲ ἄπειρον εὐχαρίστησιν παρετήρησεν ἡ Κ. Λαρόκ τὴν θουκολικὴν ταύτην σκηνὴν, ἡ ὁποία κατεγοήτευεν εἰς ἄκρον τὰς χιμαίρειους ἰδέας της· καὶ ἐμειδία, καὶ ἐμετσωροπόλει βλέπουσα τὴν γυμνόποδα ἀλλ' εὐτυχῆ ἐκεῖνην νέαν, καὶ ἠγάλλετο ὅλη. Ἀφοῦ δὲ ἔγεινεν ἄφρατος ἡ Κ. Ὀγιαδέκ, κατέβη παράδοξός τις ἰδέα εἰς τὴν κεφαλὴν τῆς Κ. Λαρόκ· διὰ τί, πλὴν τοῦ θαυμασμοῦ της, νὰ μὴ δώσῃ καὶ ἐν τᾷ ἄλλῳ εἰς τὴν χωρικὴν.

— Ἀλαί! ἀνέκραξε, φώναξέ την.

— Διὰ τί, μαμά μου; ἠρώτησεν ἐντόνως ἡ Κ. Μαργαρίτα, τῆς ὁποίας, ὡς ἐφαίνετο, τὴν προσοχὴν δὲν εἶχεν ἐλκύσει ἡ περίστασις ἐκεῖνη.

— Ἴσως, κήρη μου, ἡ νέα αὐτὴ δὲν ἐννοεῖ ἀρκετὰ τὴν εὐχαρίστησιν τὴν ὁποίαν ἐγὼ θὰ εἶχα, ἔπρεπε δὲ νὰ ἔχη καὶ ἡ ἰδία, τρέχουσα μὲ γυμνά πόδια· διὰ τοῦτο κρίνω καλὸν νὰ τὴν δώσω μικρὰν ἐνθύμησιν.

— Χρήματα! ἀνεφώνησεν ἡ Κ. Μαργαρίτα· μὴ, παρακαλῶ· μὴ ἀνακατόνετε εἰς τὴν εὐτυχίαν τῆς νέας αὐτῆς κήρης τὰ χρήματα.

Ὅτε ἤκουσα ἐξερχόμενον ἀπὸ τὸ στόμα τῆς Κ. Μαργαρίτας τὸ οὐράνιον τοῦτο αἶσθημα, τοῦ ὁποίου τὴν ἀξίαν δὲν θὰ ἐνόει ἴσως ἡ καλὴ Χριστίνα, ἠπόρησα· ἐνόμισα μάλιστα ὅτι ἀστειεύετο, ἂν καὶ τὸ πρόσωπόν της δὲν τὸ ἐδείκνυεν. Ἀλλ' εἴτε ἀστεία εἴτε μὴ ἡ ἔκτακτος αὐτὴ παρατήρησις ἔγεινε δεκτὴ ἀπὸ τὴν μητέρα της, καὶ μ' ἐνθουσιασμόν ἀπεφασίσθη ν' ἀφήσωμεν εἰς τὴν βοσκοποῦλαν τὴν ἀθωότητά της καὶ τῶν ποδῶν της τὴν γυμνότητα.

Μετὰ τὸ συμβᾶν τοῦτο ἡ μὲν Κ. Λαρόκ ἐπανῆλθεν εἰς τὴν ἰλαρὰν ἐκστασίν της, ἡ δὲ Κ. Μαργαρίτα διπλασιάσασα τὴν σοβαρότητά της ἔρχισε πάλιν νὰ ἀερίζεται. Μετὰ μίαν δὲ ὥραν ἐφθάσαμεν εἰς τὸ χωρίον. Ὡς καὶ τὰ λοιπὰ ὑποστατικὰ τοῦ τόπου τούτου, ὅπου οἱ λόφοι καὶ τὰ ὄροπέδια εἶναι κατάξηρα, οὕτω καὶ τὸ ὑποστατικὸν περὶ οὐ ὁ λόγος κεῖται εἰς τὸ βάθος κοιλάδος διαβρῆχομένης ἀπὸ ῥεῦμα ὕδατος. Ἡ καλλιεργοῦσα αὐτό, ἡ ὁποία εἶχεν ἀναλάβει τὴν υγείαν της, ἐνητχολήθη εἰς τὴν προετοιμασίαν τοῦ γεύματος, οὗ τινος ἐφέραμεν τὰ κυριώτερα στοιχεῖα. Ἀνεπαύθημεν δὲ ἐπὶ τῆς χλόης, ὑπὸ τὴν σκιάν μεγίστης καστανέας. Ἡ Κ.

Λαρόκ, ἂν καὶ ἐκάρησε πολλὰ δυσχερῶς ἐπὶ ἐνὸς τῶν προσκεφάλων τῆς ἀμάξης, ἐφαίνετο ὁμῶς ὑπερευχαριστημένη. — Ὁμοιάζομεν, ἔλεγε, τοὺς θεριστὰς οἱ ὅποιοι συμπιεζόμενοι τὸ θέρος ὑπὸ τὴν σκιάν τῶν φραγμῶν τρώγουν τὸν ἄρτον τῶν. Ἀείποτε, ἐπρόσθεσεν, ἐζήλευσα τὰ χωρικά ἐκεῖνα γεύματα. — Τὸ κατ' ἐμέ, εἰς ἄλλους κειροὺς θὰ ἠσθανόμην τὴν σπυρίαν ἠδονὴν τοῦ ἀγροίκου τούτου γεύματος ἐν τῷ μέσῳ τοσαύτης ἀπλότητος. Ἀπέβαλα ὁμῶς σπεύδων τὸ θέλητρον τῆς σκηνῆς ταύτης, καὶ ὁ ἄρτος τῆς προσκαίρου αὐτῆς ἀδελφικῆς οἰκειότητος μ' ἐφάνη πικρός.

Μετὰ δὲ τὸ γεῦμα μὲ ἠρώτησεν ἡ Κ. Λαρόκ ἐάν ποτε ἀνέβην εἰς τὴν κορυφὴν ὑψηλοτάτου τινὸς βουνοῦ δεσπόζοντος τὴν πεδιάδα.

— Ὅχι, κυρία.

— Πρέπει ὁμῶς νὰ ἀναβῆτε ἡ θεὰ εἶναι ἐξαισία καὶ ἀπέραντος ὁ ὀρίζων. Ἐνόσω νὰ ἐτοιμάσουν τὴν ἀμαξάν, ἡ Μαργαρίτα θὰ σᾶς ὀδηγήσῃ ἐκεῖ. Ἔ, Μαργαρίτα!

— Ἐγώ, μαμμά! Μίαν μόνην φοράν ἀνέβην ἐκεῖ ἐπάνω, καὶ τοῦτο πρὸ πολλοῦ . . . Πλὴν θὰ τὸ κατορθώσω. Ἐλάτε, κύριε, ἐτοιμάστετε ὁμῶς καλὰ τὰ πόδια σας.

Καὶ ἀμέσως αὐτὴ καὶ ἐγὼ εἰσήλθομεν εἰς τραχύτατον μονοπάτιον περὶ τὴν πλευρὰν τοῦ βουνοῦ, διαπερῶντες ἐνίοτε καὶ μέρη σύνδενδρα. Ἡ ἐλαφρόπους καὶ ταχυβάμων σύντροφός μου, σταματοῦσα ἐνίοτε παρετῆρει ἂν τὴν παρηκολούθουν, καὶ ἀσθμαίνουσα ὀλίγον ὑπεμειδία βλέπουσά με ἐν σιωπῇ. Ὅτε δὲ ἐφθάσαμεν εἰς τὸ ὄροπέδιον εἶδα πρᾶκταιμένην χωρικὴν ἐκκλησίαν, τῆς ὁποίας τὸ μικρὸν κωδωνοστάσιον ὑψοῦτο κομποπρεπῶς πρὸς τὸν οὐρανόν. — Ἐκεῖ εἶναι, μὲ εἶπεν ἡ νέα ὀδηγός μου ἐπιταχύνουσα τὸ βῆμα. — Ὅπισθεν τῆς ἐκκλησίας ἦτο κοιμητήριον περιτοιχισμένον, οὐτινος τὴν θύραν ἀνοίξασα διευθύνθη πρὸς τὴν ἄκραν μετὰ κόπου διὰ χόρτων ὑψηλῶν καὶ χαμερπῶν ἀκανθῶν, πρὸς πέτραν σχῆμα ἔχουσαν ἡμικυκλίου. Δύο ἢ τρεῖς βαθμίδες διεξυγμέναι ἐκ τῆς πολυκαιρίας καὶ ἀλλοκότως πως ἐστολισμέναι μὲ ὀγκώδεις σφαίρας, φέρουν εἰς στεγνὸν ἰσότοιχον δῶμα, εἰς δὲ τὸ κέντρον τοῦ ἡμικυκλίου ἀνυψοῦται σταυρὸς πέτρινος.

Μόλις ἀνέβην εἰς τὸ δῶμα καὶ ῥίψασα τὸ βλέμμα εἰς τὰς πρὸ αὐτῆς ἐκτάσεις, ἔθεσε πλαγίως τὴν χεῖρα ἐπὶ τῶν ὀφθαλμῶν τῆς ὡς νὰ ἐθαμβώθησαν αἰφνιδίως. Ἐδραμα λοιπὸν πρὸς αὐτήν. Ἡ ἐξαισία ἐκεῖνη ἡμέρα ἤγγιζεν εἰς τὸ τέλος τῆς, καὶ ἀνεκλάλητον καθίστανον τὴν ὠριότητα τοῦ ἀχανοῦς ὀρίζοντος αἱ τελευταῖαι τῆς λαμπηδόνες. Πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μας, εἰς αὐτοὺς τοὺς διασχιδείς πρόποδας τοῦ βουνοῦ, βαθύτατα ὁμῶς, ἐξηπλοῦτο εἶδος λίμνης ἢ μᾶλλον τέναγος κατεστιγμένον μὲ λαμπυρίζοντα τέλματα, ὁμοιάζον ἔδαφος ἀπὸ τοῦ ὁποίου πρὸ ὀλίγου ἀπεσύρθησαν τὰ κατακλύσαντα αὐτὸ ὕδατα· ἐπὶ τῶν σωρῶν δὲ τῆς ἄμμου ἢ τῆς λάσπης οἵτινες διέκοπτον τὸ τέναγος ἐφύοντο ἀναμιξὶ κάλαμοι καὶ ἄλλα θαλάσσια φυτὰ, τῶν ὁποίων τὰ συγκεχυμένα καὶ ἀμυρὰ ἄλλ' εὐδιάκριτα χρώ-

ματα σπιλπνοτέρην ἀνεδείκνουν τὴν ἀκτινοβολοῦσαν ἐπιφάνειαν τῶν ὑδάτων. Καὶ καθόσον ἐπρωχῶροι ὁ ἥλιος πρὸς τὴν δύσιν αὐτοῦ ἐφώτιζεν ἡ ἐβύθιζεν εἰς τὸ σκότος τὰς ἀναριθμήτους λίμνας, αἵτινες ἦσαν ὡς στίγματα διεσπαρμέναι εἰς τὸν ἡμίξηρον κόλπον, καὶ διεσκόρπιζεν εἰς τὴν μεγαλοπρεπῆ ἐκείνην πεδιάδα τοὺς πολυτίμους, οὕτως εἶπεῖν, λίθους καὶ τὰ πολύτιμα μέταλλά του, τὸν χρυσόν, λέγω, τὸν ἄργυρον, τοὺς ἀνθρακας καὶ τοὺς ἀδάμαντάς του. Καὶ ὅτε ἐφθασεν εἰς τὸ τέλος τοῦ σταδίου του, ἡ ὀμιχλώδης καὶ κυματοειδῆς γραμμή, ἡ διαγράφουσα μακρὰν τὸ τελευταῖον ὄριον τοῦ τέναγος, ἐπυρακτώθη αἴφνης ὡς καιομένη, καὶ ἔγεινεν ἀκτινοβόλος καὶ διαφανῆς ὡς νέφος ἀπὸ κερκυνόν διαπερῶμενον. Ὅπως ἐξεσττικῶς ἐθαύμαζα τὴν εἰκόνα ἐκείνην τῆς θείας μεγαλειότητος, καὶ τὴν ἐκστασίν μου ἐπύξενεν ἡ παροδικὴ ἀνάμνησις τοῦ Καίσαρος, ὅτε σιγαλῆ τις φωνὴ ἐψιθύρισε πλῆσιόν μου. — Θεέ μου! τί ὠραιότης!

Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἐπερίμενα ἀπὸ τὴν νέαν συνοδοιπόρον μου τοιοῦτου αἰσθήματος ἔκφρασις, ἐστράφη πρὸς αὐτὴν ὅπως ἀπορῶν ἄλλ' ἐπέισθην ἀπὸ τὴν ἀλλοίωσιν τοῦ προσώπου καὶ τὴν συστολὴν τῶν χειρῶν τῆς ὅτι εἰλικρινέστατος ἦτον ὁ θαυμασμός τῆς.

— Ὁμολογεῖτε, εἶπα, ὅτι εἶναι ὠραία ἡ φύσις;

Αὐτὴ δὲ ἀντὶ ἀπαντήσεως ἔνευσε τὴν κεφαλὴν, καὶ συγχρόνως δύο δάκρυα ἀνέβλυσαν ἀπὸ τοὺς μεγάλους τῆς ὀφθαλμούς. Ἄλλ' αἰσθανθεῖσα ὑγρὰν θείσας τὰς παρειάς τῆς ἐφάνη ἀγανακτήσασα, καὶ ὀρμήσασα πρὸς τὸν πέτρινον σταυρὸν ἐνηγκαλίσθη αὐτὸν καὶ διὰ τῶν δύο χειρῶν, ἐστήριξε τὸ μέτωπον ἐπὶ τῆς πέτρας, καὶ ἐκλαυσεν ὀλολύζουσα.

Ἐγὼ δὲ νομίσας ἄτοπον νὰ ταραξῶ διὰ λόγων τὴν αἰφνιδίαν ταύτην συγκίνησίν τῆς, ἀπεχώρησα μὲ σέβας καὶ μόνον ὅτε τὴν εἶδα ἀνασκηκώσασα τὴν κεφαλὴν καὶ διορθόνουσαν ἀσυλλογίστως τὴν λυθεῖσαν κόμην τῆς ἐπλησίασα.

— Πόσον ἐντρέπομαι! ἐψιθύρισεν.

— Ἐξ ἐναντίας, ἀπεκρίθη, πρέπει νὰ γαίρετε· παύσετε τοῦ νὰ ξηραίνετε τὴν πηγὴν τῶν δακρῶν σας· εἶναι πηγὴ ἰσρά. Πλὴν τούτου δὲν θὰ τὸ κατορθώσετε ποτέ.

— Πρέπει ὁμῶς, ἀνέκραξε βιάζουσα ἐαυτήν. . . Πλὴν, ἐπρόσθεσεν, ἀκούσιον ἦτον ὅ,τι ἔγεινε. Θέλω νὰ μισῶ . . . ὅλα τὰ ὠραία καὶ τὰ καλὰ, καὶ τὰ μισῶ.

— Καὶ διὰ τί;

Αὐτὴ δὲ ἀτενίσασά με, καὶ ἦθος ἔχουσα ἀνεξηγήτου φιλοτιμίας καὶ λύπης. — Διότι εἶμαι εὐμορφη, ἀπεκρίθη, καὶ δὲν ἀγαπῶμαι.

Καὶ ὡς χεῖμαρρος συντρίψας τέλος πάντων τοὺς πολυχρονίους φραγμούς του, ἐξηκολούθησεν ἀκράτητος λέγουσα. — Ναί, εἶναι ἀληθές. Ὁ Θεὸς ἔβαλεν εἰς ταύτην τὴν καρδίαν (καὶ ἔθεσε τὴν δεξιάν ἐπὶ τοῦ πάλλοντος στήθους τῆς) ὅλους τοὺς θησαυροὺς τοὺς ὁποίους περιεγῶ καὶ ἀναθεματίζω καθ' ἐκάστην ὥραν. Τιμωρήσας με ὁμῶς καὶ μὲ τὸν πλοῦ-

τον, ἀφήρισε με τὴν μίαν χεῖρα ὅ,τι μ' ἔδωκε μὲ τὴν ἄλλην. Πρὸς τί τὸ κάλλος μου; πρὸς τί ἡ καταπλέγουσά με ἀφοσίωσις καὶ ἡ ἀγάπη καὶ ὁ ἐνθουσιασμός; Αἱ ἀδιάκοποι ὑποκλίσεις τώσων καὶ τίσων ἀθλίων δὲν ἀποτείνονται εἰς τὰ ἀγαθὰ ταῦτα· τὸ ἐννοῶ, τὸ ἡξιούρω. Καὶ ἂν ποτε ἀφιλοκερδῆς τις καὶ γενναία καρδιά ἠγάπα ἐμέ καὶ ὄχι τὴν περιουσίαν μου . . . δὲν θὰ τὸ ἐμάνθανα . . . ἢ δὲν θὰ τὸ ἐπίστευα. Αἰωνίως θὰ δυσπιστῶ. Ἰδοὺ ἡ ποιιὴ καὶ ἡ κόλασις μου. Ὅθεν τὸ ἀπερᾶσις . . . δὲν θ' ἀγαπήσω ποτέ· ποτέ δὲν θὰ κινδυνεύσω ν' ἀφιερῶσω εἰς ποταπὴν καὶ ἀναξίαν καὶ αἰσχροκερδῆ καρδίαν τὸ κατακαίον τὴν καρδίαν μου ἀγνὸν πάθος· ἡ ψυχὴ μου θ' ἀποθάνῃ παρθένος εἰς τοὺς κόλπους μου! . . . Εἶμιαι λοιπὸν ἀποφασισμένη· ὅλα τὰ ὠραῖα, ὅλα τὰ ἀρεστά, ὅλα τὰ φέροντά με πρὸς ἀπηγορευμένον παράδεισον, ὅλα τὰ ἀνάπτοντα εἰς τὴν καρδίαν μου ἀνωφελεῖς φλόγας, . . . ὅλα τὰ ἀποκρούω, τὰ μισῶ, δὲν τὰ θέλω.

Καὶ τρέμουσα ἀπόσυγκίνησιν ἐστάθη μετ' ὀλίγον δὲ ἐπρόσθεσε μὲ σιγαλὴν φωνήν — Δὲν ἀνεζήτησα κύριε, αὐτὴν τὴν στιγμήν . . . δὲν ἐμέτρησα τὰ λόγια μου . . . δὲν εἶχα σκοπὸν νὰ σᾶς ἐκμυστηρευθῶ ὅσα εἶπα . . . ἀλλὰ τὰ εἶπα καὶ τὰ ἡξιούριτε . . . Καὶ ἂν ποτε σᾶς ἐπείραξα, ἐλπίζω σήμερον ὅτι μὲ συγχωρεῖτε.

Εἶπε καὶ ἔτεινε πρὸς ἐμέ τὴν δεξιάν· ἐγὼ δὲ ἐπιθέσας τὰ χεῖλη μου εἰς τὴν χλιαρὰν καὶ ἔτι ὑγρὰν ἐπὶ δάκρυα ἐκείνην χεῖρα, ἐνόμισα ὅτι ἐνεκρῶθη τὸ σῶμά μου. Καὶ ἐκείνη, στρέψασα τὴν κεφαλὴν προσήλωσε τὸ βλέμμα εἰς τὸν σκοτισθέντα ὀρίζοντα, καὶ καταβαίνουσα ἀργὰ τὰς βαθμίδας, — εἶπεν· Ἄς ἐπιστρέψωμεν.

Καὶ ἐπεστρέψαμεν δι' ἄλλου δρόμου διεξοδικωτέρου μὲν ἀλλ' εὐκολωτέρου χωρὶς οὐδὲ λέξιν νὰ προφέρωμεν. Καὶ τί νὰ εἶπω τὸ κατ' ἐμέ; Ἦσθαι νόμην ὅτι ἦμην ὑποπτος, ὅτι ἕκαστος λόγος ἐξερχόμενος ἀπὸ τὴν ὑπερεκχειλίσασαν καρδίαν μου θὰ ἐπλάτυνεν ἔτι μᾶλλον τὸ χάσμα τὸ διαχωρίμεζον ἀπὸ τὴν φιλύποπτον καὶ ἀξιολάτρευτον ἐκείνην ψυχὴν.

Τὸ σκότος τῆς νυκτὸς ἔκρυπτεν εὐτυχῶς τὰ ἴχνη τῆς κοινῆς ἡμῶν συγκινήσεως. Ἀφοῦ καὶ πάλιν εἶπεν ἡ Κ. Λαρόκ πόσον εὐχαριστήθη ἀπὸ τὴν ἐκδρομὴν ἐκείνην, ἀνεχωρήσαμεν. Καὶ αὕτη μὲν ἐβυθίσθη εἰς σκέψεις· ἡ δὲ Κ. Μαργαρίτα, ἀόρατος καὶ ἀκίνητος μετὰ τὸ πικροῦ σκύτους τῆς ἀμάξης, ἐφάνετο κοιμωμένη ὡς καὶ ἡ μήτηρ της· δὲν ἐκοιμάτο ὅμως· διότι ὁσάκις ἀμυδρά τις ἀκτὴς φωτὸς ἐπιπτεν ἐπ' αὐτῆς, ἔβλεπα ὅτι εἶχεν ἀνοικτούς καὶ ἀκινήτους τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ ὅτι συνηγρῦνται σιωπηλῆ μετὰ τῶν ἀδυσωπῆτων λογισμῶν της. Ἐγὼ δὲ τί ἐσκεπτόμην; τὸ ἀγνοῶ· ἀλλόκοτόν τι αἰσθημα εὐχάριστον συνάμα καὶ λυπηρὸν μὲ εἶχε κυριεύσει ὀλόκληρον, καὶ παρεδόθην εἰς αὐτὸ ὅπως παραδιδόμεθα ἐνίοτε εἰς ὄνειρον, τοῦ ὁποίου αἰσθανόμεθα μὲν τὴν ὑπάρξιν, δὲν ἔχομεν δὲ τὴν δύναμιν ν' ἀποβάλωμεν τὸ θέλητρον.

Ἦτο σχεδὸν μεσονύκτιον ὅτ' ἐφθάσαμεν εἰς τὴν οἰκίαν. Ἐγὼ δὲ καταβάς πρὸ τῶν ἄλλων διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὸ ἀναχωρητήριόν μου διὰ συντομωτέρας ὁδοῦ ἤκουσα, ἐνῶ εἰσερχόμεν ὑπὸ σκοτεινὴν δένδροστοιχίαν, ἀσθενῆ κρότον βημάτων καὶ ἤχον φωνῶν, καὶ διεκρίνα δύο σκιάς. Ἐπειδὴ δὲ ἡ προχωρημένη ὥρα ἐδικαιολόγει τὴν προφύλαξίν μου, ἐκρύβην διὰ νὰ παρατηρήσω τοὺς νυκτερινούς ἐκείνους πλανήτας. Καὶ ἀληθῶς τοὺς ἐγνώρισα διαβάνας ἀργὰ πρὸ ἐμοῦ. Ἦτο δὲ ἡ Κ. Ἐλουὲν στηριζομένη εἰς τὸν βραχίονα τοῦ Κ. Βευαλλάν· ἀλλ' ἐπειδὴ ἤκουσαν αἴφνης τὸν κρότον τῆς ἀμάξης, ἔσφιγγαν χμοιδαιῶς τὰς χεῖράς των καὶ ἔσπευσαν νὰ χωρισθῶσι. Καὶ ἐκείνη μὲν διευθύνθη πρὸς τὴν οἰκίαν, οὗτος δὲ πρὸς τὸ δάσος.

Ἐλθὼν εἰς τὸν πύργον μου καὶ ἀναπολῶν μετ' ἀγανακτήσεως τὸ συνάντημα, ἐσκεπτόμην ἐὰν ἔπρεπε ν' ἀφήσω τὸν ἀχρεῖον ἐκείνον νὰ ἐκζητῆ εἰς τὴν αὐτὴν οἰκίαν καὶ σύζυγον συγχρόνως καὶ ἐρωμένην. Δὲν λέγω ὅτι, λησμονῶν τὴν ἡλικίαν μου καὶ τὴν ἐποχὴν κατὰ τὴν ὁποίαν ζῶ, αἰσθάνομαι ὡς ἄλλος ἀσκητῆς ἀδυσώπητον μῖσος κατὰ τινῶν ἀσθενειῶν τοῦ ἀνθρώπου, οὐδὲ προσποιῶμαι τοιοῦτο ὑποκριτικῶς φρονῶ ὅμως ὅτι καὶ ἡ πλέον ἐκλελυμένη ἠθικὴ παραδέχεται τινὰς βαθμοὺς ἀξιοπρεπείας, ὑψηλοφροσύνης καὶ εὐπρεπείας, καὶ βαδίζει μετὰ τῶν αὐτῶν μᾶλλον ἢ ἦττον εὐθύτερον. Ὁ ἔρος δικαιολογεῖται πάντοτε προφασίζόμενος κλίσιν· αἱ ἀγοραῖαι ὅμως ἐπιδείξεις τοῦ Κ. Βευαλλάν σὲ πείθουν ὅτι δὲν αἰσθάνεται διόλου τοιαύτην. Τοιοῦτος ἔρος δὲν ἔχει οὔτε σφάλματος ἠθικὴν ἀξίαν, διότι εἶναι καπήλου ὑπολογισμὸς καὶ κερδοσκοπία. Ταῦτα ἀναπολῶν ἐπειθόμην ἔτι μᾶλλον ὅτι ἀναξίως ὁ ἀνθρωπος ἐκείνος ἐπεζήτησε τὴν χεῖρα καὶ τὴν καρδίαν τοιαύτης νέας· ἡ ἔνωσις των θὰ ἦτο τερατώδης. Καὶ ὅμως ἐνόησα ὅτι ἦτον ἀθέμιτον, διὰ νὰ προλάβω τὸ δυστύχημα τοῦτο, νὰ μεταχειρισθῶ τὰ ὄπλα τὰ ὁποῖα κατὰ τύχην εὑρήκα τὸ ἔσπερας ἐκείνο· καὶ ὁ εὐγενέστερος σκοπὸς δὲν δικαιολογεῖ τὰ χαμερπῆ μέσα· δὲν ὑπάρχει ἔντιμος καταγγελία. Θὰ τελειώσῃ λοιπὸν ὁ γάμος! Θὰ συγχωρήσῃ ὁ Θεὸς νὰ πέσῃ εἰς τὰς ἀγκάλας τοῦ ἐλεεινοῦ ἐκείνου ἐν τῶν εὐγενεστέρων δημιουργημάτων του! Θὰ ἀνεχθῆ τὴν βεβήλωσιν ταύτην! . . . Ἀφοῦ, φεῦ, ἀνέχεται τίσας ἄλλας, διὰ τί ὄχι καὶ αὐτήν;

Ζητῶν μετὰ ταῦτα νὰ ἀνεύρω τὸν λόγον ἀπὸ τὸν ὁποῖον πλανηθεῖσα ἡ νέα ἐκείνη κόρη ἔστησε τὴν ἐκλογὴν της εἰς τὸν ἀνθρωπον τοῦτον, ἐνόμισα ὅτι τὸν ἐπέτυχα. Ὁ Κ. Βευαλλάν εἶναι πλουσιώτατος, καὶ θὰ φέρῃ περιουσίαν ἴσην σχεδὸν πρὸς τὴν τῆς συζύγου του· ἀρκ. θὰ συμπεραίνῃ ἡ Κ. Μαργαρίτα, εἶναι ἀφιλοκερδέστερος τῶν ἄλλων, διότι καὶ τὰς ἀνάγκας τούτων δὲν ἔχει, καὶ ἀβλαβῶς θὰ παρέβλεπε τὴν προσθήκην τοῦ πλοῦτου της· ἰδοὺ λοιπὸν, κατ' αὐτήν, ἐγγύησις ἔρωτος. Ἀξιοδάκρυτον τὸ ἐπιχειρήμα! μεγίστη ἀπάτη τὸ νὰ μετρά τις τὸν βαθμὸν τῆς ἰδιοτελείας τῶν χαρακτήρων κατὰ τὸν βαθμὸν τῆς περιουσίας· συνήθως ἡ

ἀπληστία συναυξάνει μὲ τὴν εὐπορίαν, καὶ οἱ ἀπορῶταροι δὲν εἶναι καὶ οἱ πλέον πτωχοί.

Δὲν εἶναι ἄρα δυνατὸν ν' ἀνοίξῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς, νὰ ἐννοήσῃ τὴν ἀναξίαν αὐτῆς ἐκλογὴν, καὶ νὰ ἀνεύρῃ εἰς τὸ βάθος τῆς καρδίας τῆς τὴν συμβουλήν τὴν ὁποίαν δὲν δύναμαι νὰ δώσω; Δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γεννηθῇ αἴφνης εἰς τὴν καρδίαν τῆς νέον, ἀπροσδίκητον αἰσθημα, ἀνατρεπτικὸν τῆς ἀλόγου ἀποφάσεως τοῦ λογικοῦ; ἢ μᾶλλον τὸ αἰσθημα τοῦτο δὲν ἐγεννήθη; δὲν ἤκουσα πρὸ μικροῦ τὰς ἀναντιβρήτους τῆς ὑπάρξεώς του ἀποδείξεις; Αἱ ἀστασίαι, οἱ διαταγμοί, οἱ ἀγῶνες, τὰ δάκρυα τῶν ὁποίων εἶμαι ἀπὸ τινος ἢ μάρτυς ἢ ἀντικείμενον, τί ἄλλο δεικνύουν εἰμὴ νοῦν ταλαντευόμενον καὶ ὄχι κύριον ἑαυτοῦ; Δὲν εἶμαι πάντῃ ἀπειρος τῶν ἐγκοσμίων ὥστε ν' ἀγνοῶ ὅτι τὸ δρᾶμα εἰς τὸ ὁποῖον περυσίην κατὰ τύχην αὐτὴν ἐκείνην τὴν ἐσπέραν ὡς φίλος οἰκειότατος καὶ μυστικός καὶ σχεδὸν ὡς συν-ἔνοχος, δὲν παριστάνεται, ὅσον ἀπρομελέτητον καὶ ἂν εἶναι, εἰς σκηνὴν ὅπου ἐπικρατεῖ ἀδιαφορία. Τοιαῦται συγκινήσεις καὶ τοιαῦται περιπαθεῖς ἐκρήξεις ὑποθέτουν δύο ψυχὰς εἴτε συνταρασσομένας εἴτε μελλούσας νὰ συνταραχθῶσιν ἀπὸ τὴν αὐτὴν θύελλαν.

Ἄλλ' ἂν τρώντι μὲ ἀγαπᾷ ὅπως εἶναι βέβαιον ὅτι τὴν ἀγαπῶ καὶ ἐγώ, λέγω διὰ τὸν ἔρωτά μου ὅτι σήμερον ἔλεγε καὶ αὐτὴ διὰ τὸ κάλλος τῆς « Πρὸς τί τοῦτο; »· διότι δὲν ἐλπίζω ὅτι θὰ ἔχῃ ἀρκετὴν δύναμιν νὰ καταβάλλῃ τὴν αἰωνίαν δυσπιστίαν ἣτις εἶναι καὶ ἐλάττωμα καὶ ἀρετὴ αὐτῆς, δυσπιστίαν τὴν ὁποίαν ἐγὼ μὲν ἀποκρούω ὡς προσβάλλουσιν τὸν χαρακτῆρά μου, αἰτιολογεῖ ὅμως κατὰ δυστυχίαν ἢ ἐνεστῶσα κατάστασις μου. Τὸ χάσμα λοιπὸν τὸ μεταξὺ τῶν φρικτῶν τούτων ὑπονοειῶν καὶ τῆς ἀποχῆς εἰς τὴν ὁποίαν καταδικάζω ἑμαυτόν, ποῖον ἄρα θαῦμα δύναται νὰ πληρώσῃ;

Ἄλλὰ καὶ ἂν γίνῃ τὸ θαῦμα τοῦτο, καὶ ἂν καταδεχθῇ νὰ τεινῇ χεῖρά πρὸς ἐμέ, διὰ τὸ ὁποῖον θυσιάζω μὲν τὴν ζωὴν μου, ποτὲ ὅμως δὲν θὰ προβάλλω πρότασιν, ἢ συμβιώσις μας θὰ εἶναι τάχα εὐτυχῆς; Δὲν εἶναι φόβος μὴ ἐξυπνήσῃ εἰς τὴν ἀνήσυχον φαντασίαν τῆς ἢ δυσπιστίας; Ἐγὼ αὐτὸς νὰ ὑπερασπίσω ἐναντίον πάσης ὑποψίας τὴν καθαρότητα τῶν σκοπῶν μου ὡς πρὸς τὰ πλοῦτη τῆς; Ἐγὼ ἢ μπορέσω νὰ χαρῶ ἀτάραχος ἔρωτα φέροντα κηλὶδα εὐεργεσίας; Ἡ τιμὴ ἐπιβάλλει εἰς τοὺς ἄνδρας τὴν προστασίαν τῶν γυναικῶν· ἐάν λοιπὸν καὶ ἄνευ σκοποῦ παραμορφωθῇ ποτε τὸ χρέος τοῦτο, ἀμέσως γενῶνται ὑποψαίαι περὶ τῆς εἰλικρινείας μας. Ναὶ μὲν ἡ ὑπεροχὴ τοῦ πλοῦτου δὲν εἶναι τοιαῦτη ὥστε νὰ μὴ ἀντισταθῆται ἀπὸ ἄλλο προτέρημα· φρονῶ μάλιστα ὅτι ὁ φέρων εἰς ἀντάλλαγμα ὀλίγων σάκκων χρυσοῦ ὄνομα τὸ ὁποῖον αὐτὸς ἐλάμπρυνεν, ἔξοχον ἀξίαν, μεγάλην κοινωνικὴν θέσιν καὶ μέλλον δὲν πρέπει νὰ γίνεταί δοῦλος τῆς εὐγνωμοσύνης. Ἐμοῦ ὅμως αἱ χεῖρες εἶναι κεναί, στεροῦμαι δὲ καὶ παρόντος καὶ μέλλοντος, καὶ ἐξ ὅλων τῶν πλεονεκτημάτων ὅσα περὶ

πολλοῦ ποιοῦνται οἱ ἄνθρωποι ἐν μόνον μὲ μένει, ὁ τίτλος μου, τὸν ὁποῖον ἔχω ἀπόφασιν νὰ μὴ φέρω, διὰ νὰ μὴν ὑποθέσῃ τις ὅτι εἶναι νόμισμα πρὸς ἀγοράν· εἰς ἓνα λόγον θὰ λάβω μὲν πάντα, δὲν θὰ δώσω δὲ οὐδέν. Ὁ βασιλεὺς ὁ νυμφευόμενος βοσκοπούλαν πράττει ἔργον γενναῖον καὶ δικαίως ἐπαινεῖται παρ' ὄλων· ἀλλ' ὁ βοσκὸς τὸν ὁποῖον συγκαταβαίνουσα νυμφεύεται βασίλισσα δὲν θεωρεῖται ὅπως καὶ ἡ βοσκοπούλα.

Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς περιέφερα ταῦτα εἰς τὴν ταλαίπωρόν μου κεφαλὴν, ζητῶν συμπέρασμα τὸ ὁποῖον ἀκόμη δὲν εὗρισκα. Ἴσως εἶναι φρόνιμον ν' ἀναχωρήσω ὅσον τάχιστα ἀπὸ ταύτην τὴν οἰκίαν καὶ τοῦτον τὸν τόπον· δὲν προβλέπω καλὸν τέλος. Πόσας καὶ πόσας θλίψεις ἀποφεύγομεν πολλάκις, δεικνύοντες μιᾶς μόνης στιγμῆς γενναϊότητα καὶ θέλησιν! Ἐπρεπε τοῦλάχιστον νὰ καταβληθῶ ἀπὸ τὴν λύπην, διότι ποτὲ δὲν μ' ἔτυχε τοιαύτη· καὶ ὅμως δὲν καταβάλλομαι! . . . Εἰς τὸ βάθος τῆς καταβασανίζομένης καρδίας μου ζεεῖ αἰσθημα ἐπικρατέστερον ὄλων τῶν ἄλλων, προξενοῦν με ὑπεράνθρωπον ἀγαλλίασιν. Ἡ ψυχὴ μου εἶναι ἐλαφρὰ ὡς τοῦ οὐρανοῦ πτηνόν. Βλέπω ἀκαταπαύστως καὶ θὰ βλέπω πάντοτε τὸ μικρὸν κοιμητήριον, τὸ ἀχανὲς πέλαγος, τὸν ἀπέραντον ὀρίζοντα, καὶ ἐπὶ τῆς ὠραίας κορυφῆς τοῦ βουνοῦ τὸν ἄγγελον ἐκεῖνον χύνοντα θεῖα δάκρυα. Αἰσθάνομαι ἀκόμη τὴν χεῖρά τῆς ὑπὸ τὰ χεῖλη μου· καὶ αἰσθάνομαι τὰ δάκρυά τῆς εἰς τοὺς ὀφθαλμούς, τὴν καρδίαν μου· τὴν ἀγαπῶ . . . Αὐριον θ' ἀποφασίσω . . . Ἄλλ' ἔως αὐριον, Θεέ μου! ἄς μείνω ἡσυχος. Πρὸ πολλοῦ μ' ἔφυγεν ἡ εὐτυχία . . . Καὶ θ' ἀποθάνω μὲν ἴσως ἀπὸ τὸν ἔρωτα τοῦτον, ἀλλὰ τοῦλάχιστον ἄς ζήσω μίαν μόνην ἡμέραν ἀτάραχος!

26 Αὐγούστου.

Καὶ ὅμως ἡ ἡμέρα αὐτὴ, ἡ μόνη ἡμέρα τὴν ὁποίαν ἐπεθύμουν, δὲν ἤλθε· βραχεῖα μὲν ὑπῆρξεν ἡ ἀδυναμία μου, ἀλλ' ἡ τιμωρία αὐτῆς, ἡ ὁποία θὰ διαρκέσῃ πολὺ, ἤλθε ταχέως. Διὰ τί νὰ λησμονήσω ὅτι καθὼς εἰς τὴν φύσιν οὕτω καὶ εἰς τὸν ἠθικὸν κόσμον ὑπάρχουν νόμοι τοὺς ὁποίους δὲν παραβαίνομεν ποτὲ ἀτιμωρητί, καὶ τῶν ὁποίων τὰ βέβαια ἀποτελέσματα ἀποτελοῦν τὴν διαρκῆ ἐπέμβασιν τῆς Προνοίας ὅπως τὴν ὀνομάζομεν; Ἀσθενῆς τις ἀλλὰ μέγας ἀνὴρ, γράφων μὲ παράφρονα σχεδὸν χεῖρα τὴν διαθήκην σοφοῦ, ἔλεγε περὶ τῶν παθῶν τὰ ὁποῖα ἐπλαστούργησαν τὴν δυστυχίαν συνάμα καὶ τὴν εὐφροσύνην του, ὅτι· « Ὅλα μὲν εἶναι καλὰ ὅταν γινώμεθα αὐτῶν ἐγκρατεῖς, ὅλα δὲ κακὰ ὅταν ὑποτασσώμεθα εἰς αὐτά. Ἡ μὲν φύσις ἀπαγορεύει τὸ νὰ ἔχωμεν κλίσεις ὑπερτέρας τῶν δυνάμεών μας, ὁ δὲ ὀρθὸς λόγος τὸ νὰ θέλωμεν ὅ,τι δὲν εἶναι δυνατὸν ν' ἀπολαύσωμεν, καὶ ἡ συνείδησις, ὄχι τὸ νὰ ἐπιθυμῶμεν, ἀλλὰ τὸ νὰ νικώμεθα ἀπὸ τὰς ἐπιθυμίας. Δὲν ἐξήρτηται ἀπὸ ἡμᾶς τὸ νὰ ἔχωμεν ἢ τὸ νὰ μὴν ἔχωμεν πάθη· ἐξήρτηται ὅμως τὸ νὰ τὰ καταδαμάζωμεν. Τὰ αἰσθήματα ὅσα κυβερνώμεν εἶναι

ὄλα νόμιμα· τὰ αἰσθήματα ὁμως ὅσα μᾶς κυβερνοῦν εἶναι ὄλα ἀσεβῆ . . . Εἰς μῖνον τὸ ἄφθαρτον κάλλος δὸς τὴν καρδίαν σου· ἔχε ἐπιθυμίας συμφώνους πρὸς τὴν κατάστασίν σου, καὶ τὰ χρέη σου ἀς προηγῶνται τῶν παθῶν σου· ὑποτάσσου εἰς τὸν νόμον τῆς ἀνάγκης· μάθε δὲ νὰ ὑποφέρῃς τὴν στέρησιν τῶν πραγμάτων ὅσα εἶναι δυνατὸν νὰ στερηθῆς, καὶ ν' ἀπαρῆσαι τὰ πάντα ὅταν προστάξῃ ἡ ἀρετὴ. ἢ Ναί, τοιοῦτος εἶναι ὁ νόμος· τὸν ἐγνώριζα, τὸν παρέβην καὶ ἐτιμωρήθην. Δικαιωτάτη ἄρα ἡ ποινή.

Μόλις ἐπάτησα εἰς τὸν καπνὸν τοῦ μωροῦ τούτου ἔρωτος καὶ οὕτω πως κατεκρημνίσθην, ὥστε μόλις μετὰ πέντε ἡμέρας κατώρθωσα νὰ σημειώσω τὰς σχεδὸν γελοίας περιστάσεις τῆς πτώσεώς μου. Ἡ Κ. Λαρκὰ καὶ ἡ κόρη τῆς εἶχαν ἀναχωρήσει ἀπὸ πρῶτας διὰ νὰ ἐπισκεφθῶσι τὴν Κ. Σαιγκλὸστ καὶ νὰ παραλάβωσι τὴν Κ. Ὀδρῦ. Εὗρηκα δὲ μόνην τὴν Κ. Ἐλουέν ὅταν ἔφερα εἰς αὐτὴν τὸν τρίμηνον μισθὸν τῆς. Ναί μὲν ὡς ἐκ τῶν καθηκόντων μου δὲν ἀναμιγνύομαι διόλου εἰς τὰ τῆς ἐσωτερικῆς οικονομίας τῆς οἰκίας, ἀλλ' αἱ κυρίαι Λαρκὰ ἠθέλησαν, τιμῶσαι βεβαίως τὴν Κ. Καρολίαν καὶ ἐμέ, νὰ πληρόνωνται κατ' ἐξαιρέσιν ἀπὸ ἐμέ καὶ τῶν δύο οἰμισθαί. Ἡ Κ. Ἐλουέν, ἥτις ἐκάθητο εἰς τὸν παρά τὴν αἴθουσαν μικρὸν θάλαμον, μὲ ὑπεδέχθη μὲ εὐγένειαν τὴν ὁποίαν ἠσθάνθην εὐγνωμόνως, αἰσθανθεὶς συγχρόνως καὶ τὴν διάθεσιν ἐκείνην ἥτις μαλάσσει καὶ προτρέπει τὴν καρδίαν εἰς διάχυσιν. Ἀπεφάσισα λοιπὸν ὡς ἄλλος Δὸν Κισὸτ νὰ τείνω χεῖρα βοήθειας πρὸς τὴν ἔρημον ἐκείνην νέαν. — Κυρία, εἶπα πρὸς αὐτήν, σεῖς μὲν μὲ ἀφηρέσατε τὴν φιλίαν σας, ἐγὼ ὁμως διετήρησα τὴν ἐδικὴν μου· μὲ δίδετε τὴν ἀδελφίαν νὰ σᾶς τὸ ἀποδείξω;

Καὶ ἐκείνη ἀτενίσασά με ἐψιθύρισε μὲ δειλίαν. — Ναί.

— Λοιπὸν, καλή μου κυρία, τρέχετε εἰς τὸν δρόμον τῆς ἀπωλείας.

— Μὲ εἶδετε λοιπὸν τὴν νύκτα εἰς τὸν κῆπον! ἀνέκραξε σηκωθείσα μὲ ὀρμήν.

— Μάλιστα, κυρία.

— Θεέ μου! — Καὶ προχωρήσασα πρὸς ἐμέ, — Ὁμνῶ, εἶπε, Κ. Μάξιμ, ὅτι εἶμαι τιμὴ νέαν.

— Δὲν ἀμφιβάλλω, κυρία. Χρῆσθαι ὁμως νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι μὲ τὴν ἀθωότητά σας, ἐνῶ ἐκεῖνος δὲν ἔχει ἴσως τὸ αὐτὸ αἶσθημα, διακινδυνεύετε σημαντικὰ τὴν ὑπόληψίν σας. Σᾶς παρακαλῶ θερμῶς νὰ σκεφθῆτε καλῶς· ἀλλὰ σᾶς παρακαλῶ συγχρόνως καὶ τοῦτο, νὰ πιστεύετε ὅτι κανεὶς ἄλλος οὐδὲ λέξιν περὶ τοῦ περιστατικοῦ τούτου θ' ἀκούσῃ ἀπὸ τὸ στόμα μου.

Ἐνῶ δὲ ἠτοιμαζόμεν ν' ἀναχωρήσω, αὐτὴ γονυπετήσασα πλησίον ἀνακλιντηρίου καὶ στηρίζασα τὸ μέτωπον ἐπὶ τῆς χειρὸς μου τὴν ὁποίαν ἤρπασεν, ἔκλαιε πικρῶς. Καὶ πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν εἶχα ἰδῆ ῥέοντα ὠραιότερα καὶ ἀξιοπρεπέστερα δάκρυα· ἀλλ' ὁμως συγχινηθεὶς, — Φιλτάτη μου κυρία, εἶπα, . . . καμίζω ὅτι δὲν ἐπέρασεν ὁ καιρὸς τῆς μεταμελείας·

ἔ; — Αὐτὴ δὲ εἰς ἀπάντησιν ἀνένευσε μὲ δύναμιν τὴν κεφαλὴν. — Λοιπὸν, ἀγαπητή μου, ἔχετε θάρρος· θὰ σωθῆτε. Κατὰ τί ἤμπορῶ νὰ σᾶς χρησιμεύσω; Μήπως ἔχη εἰς χεῖράς του ἐπιστολὴν ἢ ἄλλο τι ἐδικὸν σας διὰ νὰ τὸ ζητήσω ἐκ μέρους σας; Θεωρήσατέ με ὡς ἄλλον ἀδελφόν.

Αὐτὴ ὁμως ἀφεῖσα μὲ ἀθμονίαν τὴν χεῖρά μου. — ὦ! πόσον εἶσθε σκληρὸς! ἀνεφώνησε . . . Θέλετε νὰ μὲ σώσετε . . . καὶ ὁμως σεῖς εἶσθε ὁ αἴτιος τῆς ἀπωλείας μου. Ἀφοῦ ἐπροσποιεῖσθε ὅτι μὲ ἀγαπᾶτε, μὲ ἀπεβάλετε . . . μ' ἐταπεινώσατε, μὲ ἀπελίπιστε . . . Σεῖς εἶσθε ἡ αἰτία ὄλων αὐτῶν.

— Εἶσθε ἄδικος, ἀπεκρίθην, κυρία· δὲν ἐπροσποιεῖσθε ποτὲ ὅτι σᾶς ἀγαπῶ· ἡ πρὸς σᾶς κλίσις μου ἦτον καὶ εἶναι ἀκόμη ἀδελφικὴ. Ὁμολογῶ ὅτι τὸ κάλλος, τὸ πνεῦμα, τὰ προτερήματά σας, σᾶς δίδουν τὸ δικαίωμα νὰ περιμένετε ἀπὸ ἐκείνους οἱ ὅποιοι σᾶς πλησιάζουν κάτι τι περισσότερον ἀπὸ ἀδελφικὴν φιλίαν ὅμως ἡ κατάστασίς μου, τὰ οικογενειακά μου χρέη δὲν μὲ συγχωροῦν νὰ ὑπερβῶ τὸ ὄριον ἐκεῖνο χωρὶς νὰ παρεκτραπῶ. Σᾶς λέγω εἰλικρινῶς ὅτι σᾶς εὐρίσκω ὠραιότατην, καὶ σᾶς βεβαιῶνω ὅτι μὴ συγχωρήσας εἰς τὰ πρὸς ὑμᾶς αἰσθηματά μου νὰ ὑπερβῶν τὸ ὄριον τὸ ὅποιον ἐχάραξεν ἡ τιμὴ, δὲν ἔπραξα πρᾶγμα εὐκολον. Δὲν βλέπω κατὰ τί σᾶς ἐταπεινώσα· ἐκεῖνο τὸ ὅποιον σᾶς ταπεινώνει, κυρία, εἶναι ἡ πεποιθήσις ὅτι σᾶς ἀγαπᾷ ἄνθρωπος ἔχων ἀπόφασιν νὰ μὴ σᾶς ὑπανδρευθῆ.

Ἐκείνη δὲ ῥίψασα πονηρὸν βλέμμα ἐπ' ἐμέ· — Πῶς τὸ ἤξεύρετε; ἠρώτησεν. Ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι ἀπατεῶνες.

— Ἄ! ἄ! εἶσθε βλέπω κακὴ, κυρία Ἐλουέν, εἶπα μὲ πολλὴν ἀταραξίαν. Λοιπὸν ἔχετε ὑγείαν.

— Κύριε Μάξιμ! ἀνέκραξε δραμοῦσα πρὸς ἐμέ. Συγχωρήσατέ με! λυπηθῆτέ με! Ἀλλοίμονον! δὲν μ' ἐννοεῖτε, εἶμαι τόσον δυστυχὴς! Φαντασθῆτε ποῖοι εἶναι οἱ λογισμοὶ γυναικός, ὡς ἐγὼ, εἰς τὴν ὁποίαν ἔδωκεν ἡ σκληρὰ φύσις καρδίαν, ψυχὴν καὶ νοῦν . . . ἀλλ' ἡ ὁποία μεταχειρίζεται ὄλ' αὐτὰ διὰ νὰ πάσχη . . . καὶ διὰ νὰ μισῇ. Ποία εἶναι ἡ ζωὴ μου; ποῖον τὸ μέλλον μου; Ζωὴ μου εἶναι ἡ συναίσθησις τῆς πτωχείας μου, γινομένη ἀκαταπαύστως δριμυτέρα ἐξ αἰτίας τῆς πολυτελείας τὴν ὁποίαν βλέπω περὶ ἐμέ, καὶ μέλλον μου, τὸ νὰ ἐπιποθῆσω, τὸ νὰ κλαύσω ποτὲ πικρὰ αὐτὴν τὴν σημερινὴν μου δουρικὴν ζωὴν ἂν καὶ τὴν ἀποστρέφομαι. Ἀνεφέρετε, κύριε, τὴν νεότητά, τὸ πνεῦμα καὶ τὰ προτερήματά μου . . . καὶ ὁμως ἐπεθύμουν ἐν μόνον προτερήματα νὰ ἔχω, τὸ νὰ μαζώνω πέτρας εἰς τοὺς δρόμους! Ὅλα ἤμην πλέον εὐτυχὴς! Ἐχω λοιπὸν προτερήματα διὰ νὰ περάσω τὸν καλλήτερον καιρὸν τῆς ζωῆς μου στολιζούσα μὲ αὐτὰ ἄλλην γυναῖκα, διὰ νὰ γείνη αὐτὴ πλέον ὠραία, πλέον ἀξίεραστος καὶ πλέον αὐθάδης! . . . Καὶ ἀφοῦ μεταδώσω τὸ καθαρώτερόν μου αἷμα εἰς τὰς φλέβας τῆς κούκλας ἐκείνης, αὐτὴ μὲν θ' ἀπολαύσῃ εὐτυχῆ σύζυγον καὶ ὄλα τὰ καλὰ τοῦ κόσμου, ἐγὼ δὲ μόνη, γραῖα, ἐγκαταλελειμμένη θὰ ὑπάγω ν' ἀποθάνω εἰς

καμμίαν γωνίαν . . . Τί ἔκκαμα, παρακαλῶ, εἰς τὸν Θεὸν καὶ μὲ κατεδίκασε; Κατὰ τί ἐκείναι εἶναι καλῆτερά μου; Ἐὰν εἶμαι κακῆ, εἶμαι διότι μ' ἐπλήρωσεν ἡ δυστυχία, διότι ἐμαύρισε τὴν ψυχὴν μου ἡ ἀδικία . . . Βγεννήθην ὅπως καὶ ἐκείναι, καὶ καλῆτερα ἴσως, καὶ ἐγεννήθην διὰ νὰ εἶμαι καλή, εὐπροσῆγορος, φιλόανθρωπος . . . Ὡ Θεέ μου! αἱ εὐεργεσίαι δὲν ἔχουν ἀξίαν ὅταν ὁ εὐεργετῶν εἶναι πλούσιος; ἡ ἐλεημοσύνη εἶναι εὐκολος εἰς τοὺς πλουσίους. Ἄν ἐγὼ ἤμην εἰς τὸν τόπον των καὶ αὐταὶ εἰς τὸν ἐδικόν μου θὰ μ' ἐμίσων . . . ὡς τὰς μισῶ . . . Κανείς δὲν ἀγαπᾷ τοὺς κυρίους του! . . . Δὲν εἶναι τρομερὸν ὅ,τι σὰς λέγω; Τὸ ἐννοῶ, κύριε, καὶ αἰσθάνομαι ὅτι καταστρέφομαι . . . Ἐννοῶ τὴν ἐλεεινότητά μου, καὶ αἰσχύνομαι . . . καὶ ὅμως ἐξακολουθῶ! Ἀλλοίμονον, κύριε! Θὰ μὲ καταφρονήσετε σήμερον ὑπὲρ ποτε . . . σεῖς τὸν ὁποῖον θὰ ἡγάπων τόσῳ πολὺ ἂν τὸ ἀνέχεσθε; σεῖς θὰ μὲ ἀπεδίδατε ὅ,τι ἔχασα, καὶ ἐλπίδα, καὶ ἡσυχίαν, καὶ ἀγαθότητα, καὶ σέβας πρὸς τὸν ἑαυτὸν μου! . . . Ἦλθεν ὥρα κατὰ τὴν ὁποίαν ἐπίστευσα ὅτι ἐσώθην . . . καὶ πρώτην τότε φοράν μὲ ἤλθεν ἰδέα εὐτυχίας, μέλλοντος, φιλοτιμίας . . . Ταλαίπωρος ἐγώ! . . . Βίπε, καὶ λαβοῦσα καὶ τὰς δύο μου χεῖρας ἐρρίψεν ἐπ' αὐτῶν τὴν κεφαλὴν τῆς πλέουσας ἐντὸς τῆς μακρᾶς καὶ κυμαινομένης κόμης τῆς, καὶ ἔκλαιεν ὡς παράφρων.

— Ἀγαπητῆ μου κυρία, εἶπα, ἐννοῶ ὑπὲρ πάντα ἄλλον τὴν πικρίαν καὶ τὰς ἀηδίας τῆς θέσεώς σας; ἀλλὰ ζητῶ τὴν ἀδειαν νὰ σὰς εἰπῶ ὅτι τὴν αὐξάνετε παραπολὺ ἔχουσα τὰ αἰσθητάματα τὰ ὁποῖα μὲ ἐξηγήσετε. Πιστευστέ με ὅτι ὅλ' αὐτὰ εἶναι ἀτοπώτατα, καὶ αἱ ἐξακολουθήτε οὕτω θὰ γίνετε ἀξία τῆς σκληρότητος τῆς τύχης σας. Ἡ φαντασία σας σὰς πλανᾷ. Σήμερον βλέπω ὅτι σὰς μεταχειρίζονται ἐδῶ ὡς φίλην ὅσον δὲ διὰ τὸ μέλλον δὲν ἐννοῶ διὰ τί δὲν θὰ ἀναχωρήσετε ἀπὸ ἐδῶ προστατευομένη ἀπὸ εὐτυχῆ συμβίου; Τὸ κατ' ἐμέ, θὰ σὰς εἶμαι εὐγνώμων ἐπ' ὅρου ζωῆς διὰ τὴν ἀγάπην σας; ἀλλὰ σὰς τὸ λέγω καὶ πάλιν ὅτι ἔχω καθήκοντα, καὶ διὰ τοῦτο οὔτε θέλω οὔτε ἠμπορῶ νὰ ὑπνδρευθῶ.

Ἄλλ' αὐτὴ ἀτενίσασά με ἠρώτησεν — Οὔτε μὲ τὴν Μαργαρίταν;

— Δὲν ἐννοῶ, ἀπεκρίθην, τί ἔχει νὰ κάμῃ ἐδῶ ἡ Κ. Μαργαρίτα;

Καὶ ῥίψασα ὀπίσω διὰ τῆς ἀριστερᾶς τὴν κατακαλύπτουσαν τὸ πρόσωπόν τῆς κόμην, διὰ δὲ τῆς δεξιᾶς χειρονομήσασα ἀπειλητικῶς — Τὴν ἀγαπᾷς, εἶπε μὲ βραγχώδη φωνήν, ἢ μᾶλλον ἀγαπᾷς τὴν προικὰ τῆς; ἀλλὰ δὲν θὰ τὴν ἀπολαύσης.

— Κ. Ἐλουέν!

— Ἄ! ἀνεφώνησεν, εἶσαι μωρὸς ἀκόμη ἂν νομίζης ὅτι ἀπατᾷς γυναῖκα ἢ ὁποῖα σὲ ἠγάπησεν! Ἐννοῶ κάλλιστα τὰ σχέδιά σου. Πλὴν τούτου ἡξέρω ποῖος εἶσαι . . . Δὲν ἤμην μακρὰν ὅταν ἡ Κ. Πορὸς ἐξεμυστηρεύθη εἰς τὴν Κ. Λαρκὶ τὰ περὶ σοῦ . . .

— Πῶς! κατασκοπεύετε;

— Ἀδιαφορῶ διὰ τὰς ὑβρεῖς σου . . . Θὰ ἐκδικηθῶ . . . καὶ ὀγλήγωρα. Εἶσαι βεβαίως πολλὰ ἐπιτῆδειος, Κ. Χαμψεύ, καὶ σὲ συγγαίρω . . . Θυμᾶσια ὑπεκρίθης τὸν ἀφιλοκερδῆ καὶ ἀδιάφορον, ὅπως σ' ἐσυμβούλευσεν ὁ Κ. Λωθεπὲν ὅταν σ' ἔστειλεν ἐδῶ . . . Ἠξέυρε μὲ ποῖον θὰ εἶχες νὰ κάμης . . . Ἐγνωρίζε τὴν γελοῖαν μανίαν τῆς νέας ἐκείνης! Νομίζεις λοιπὸν ὅτι κατάρθρωσες τοὺς σκοπούς σου; ὅτι ἀπέκτησες τὰ ἑκατομῦρια τῶν ὁποίων, ὡς λέγουν, ἡ πηγὴ δὲν εἶναι πολλὰ καθαρὰ, διὰ νὰ ἀνεγείρης τὰ ἐρείπια τοῦ μαρκεζάτου σου καὶ νὰ χρυσώσης τὰ οἰκόσημά σου; . . . Ἀησιμόνησέ τα ἀπὸ τώρα, . . . σὲ ὀμνύω ὅτι οὔτε μίαν ἡμέραν ἀκόμη δὲν θὰ φορέσης τὸ προσωπεῖόν σου . . . ἐγώ . . . ἐγὼ θὰ σὲ τὸ σχίσω!

— Εἶναι καιρὸς, Κ. Ἐλουέν, νὰ τελειώσωμεν αὐτὴν τὴν σκηνήν. Ἐὰν ἤθελα νὰ σὰς μιμηθῶ, μ' ἐδώκατε χθὲς τὸ βράδυ λαμπρὰν ἀφορμὴν κατηγορίας καὶ συκοφαντίας; ἀλλὰ κάμετε ὅ,τι θέλετε; τὸ κατ' ἐμέ σὰς βεβαίονω ὅτι δὲν θὰ καταβῶ ὅπου σεῖς. Εἶμαι δούλος σας.

Καὶ ἀφῆκε τὴν ταλαίπωρον ἐκείνην πλήρως ἀηδίας καὶ οἴκτου. Ἄν καὶ πάντοτε εἶχα τὴν ἰδέαν ὅτι καὶ αἱ κάλλιον διοργανισμένοι φύσεις ἐρεθίζονται καὶ διαστρέφονται ὡς οὐκ εὐρίσκονται εἰς τὴν ἐπισφαλῆ καὶ ταπεινωτικὴν θέσιν τῆς Κ. Ἐλουέν, ἡ φαντασία μου ὅμως δὲν κατάρθρωσε νὰ εἰσχωρήσῃ μέχρι τῆς πρὸ τῶν ὀφθαλμῶν μου ἀθύσσου Βεβαία, ἂν καλοστοχασθῶμεν, εἶναι ἀδύνατον νὰ φαντασθῶμεν ἄλλο εἶδος ζωῆς καθυποβάλλον ὡς τοῦτο τὴν ἀνθρωπίνην ψυχὴν εἰς πικροὺς πειρασμούς, τοσοῦτω ἀναπτύσσον καὶ ἐρεθίζον τὸν φθόνον, διεγείρον τὴν ἀδημονίαν, καὶ παροξύνον τὴν ματαιότητα καὶ τὰς φυσικὰς ζηλοτυπίας τῆς γυναίκος. Ἀναμφιβόλως αἱ πλείστα τῶν ταλαίπτωρων νέων αἵτινες δι' ἐνδειαν ἐνηγκαλίσθησαν τὸ ἄλλως ἐντιμον τοῦτο ἐπάγγελμα, προφυλάττονται διὰ τῆς μετριοπαθείας ἢ, μὲ τὴν βοήθειαν τοῦ Θεοῦ, διὰ τῆς σταθερότητος τῶν ἀρχῶν των, ἀπὸ τὴν θύελλαν τὴν ὁποίαν ἡ Κ. Ἐλουέν δὲν κατάρθρωσε ν' ἀποφύγῃ ὁμολογητέον ὅμως ὅτι ἡ δοκιμασία εἶναι τρομερά. Τὸ κατ' ἐμέ, ἂν ποτε μὲ ἤλθεν ἡ ἰδέα ὅτι ἐνδεχόμενον ἦτον ἕνεκα τῶν δυστυχημάτων μας νὰ γείνη διδάσκαλος ἢ ἀδελφὴ μου εἰς τινὰ πλουσίαν οἰκίαν, ἀμέσως ὠρκίσθην νὰ προτιμήσω νὰ φάγωμεν ἐργαζόμενοι ξηρὸν μόνον ἄρτον εἰς πενιχρὰν καλύβην, παρά νὰ τὴν ἰδῶ νὰ παρακάθηται εἰς τὰ φαρμακερὰ συμπόσια τῆς πλουσίας μὲν ἀλλ' ἀπαισίας ταύτης δουλοσύνης.

Ἐν τοσοῦτω, ἂν καὶ εἶχα ἀποφασίσαι ἀμεταθέτως ν' ἀφῆσω πάντῃ ἐλευθέρην τὴν ἐνέργειαν τῆς Κ. Ἐλουέν, μηδὲ ν' ἀναμιχθῶ εἰς πάλιν ἐξευτελιστικὴν, ἔβλεπα ὅμως μὲ ἀνησυχίαν τὰς πιθανὰς συνεπείας τοῦ κηρυχθέντος ἐναντίον μου ἀτίμου πολέμου, διότι ἐπαπειλοῦντο τὰ ἱερώτερα μου πράγματα, ὁ ἔρως δηλαδὴ καὶ ἡ τιμὴ μου. Γνωρίζουσα ἡ Κ. Ἐλουέν τὰ μυστήρια τῆς ζωῆς καὶ τῆς καρδίας μου, ἔχουσα τὴν ἐπίβουλον τῶν γυναικῶν ἐπι-

τηθεϊότητα τοῦ νὰ μιγνύῃ τὴν ἀληθειαν εἰς τὸ ψεῦδος, ἐδύνατο εὐκόλως νὰ παραστήσῃ ὡς ὑποπτον τὴν διαγωγὴν μου, νὰ παραμορφώσῃ καὶ αὐτὴν μου τὴν συστολὴν καὶ αὐτὴν μου τὴν εὐσυνειδησίαν, καὶ ν' ἀποδώσῃ καὶ εἰς τὰς ἀπλουστεράς πράξεις μου σκοπὸν προμελετηθείσης ἰδιοτελείας. Καὶ δὲν ἐπρόβλεπκ' μὲν ποῖον δρόμον θὰ ἐλάμβανεν ἡ κακία της, ἀλλ' ἦτο βέβαιον ὅτι δὲν θὰ ἐλκνάνετο ὡς πρὸς τὴν ἐκλογὴν· διότι ὑπὲρ πάντα ἄλλον ἐγνώριζε τὰ ἀσθενῆ μέρη τῶν φαντασιῶν τὰς ὑποίας ἤθελε νὰ καταπλήξῃ. Ἡ εὐθύτης τῆς Κ. Λαρόκ καὶ ἡ ἀθωότης τῆς θυγατρὸς της ἐνέδιδον εἰς τὴν ὑπόκρισιν καὶ τὴν πανουργίαν της, ἀπολαμβάνουσης διὰ τὴν πολυχρόνιον ἔξιν καὶ τὴν καθημερινὴν οἰκειότητα ὅλην τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τῶν δύο κυριῶν της, ὅπως αὐτὴ τὰς ὠνόμαζεν. Οὔτε ἡ μία οὔτε ἡ ἄλλη ὑποπτεύονται ὑπὸ τὴν ἐπιχαρίτα φαιδρότητα καὶ τὴν φιλόφρονα καὶ πρόθυμον εὐπροσηγορίαν τὰς ὑποίας ἐπιδεικνύει μὲ ἀπειρον τέχνην, τὴν ὑπερηφάνειαν καὶ τὴν ἀχαριστίαν αἰτινες κατασπαράττουσιν τὴν βδελυρὰν της ψυχῆν. Πιθανὸν ἦτον ἄρα ὅτι χεῖρ τοσοῦτω ἐπιτηδεία θὰ ἐξηκόντιζεν ἐπιτυχῶς τὰ φαρμακερὰ βέλγη της εἰς τοιαύτας καρδιάς. Ναὶ μὲν διὰ νὰ μ' ἐκδικηθῇ ἔτρεχε κίνδυνον νὰ ἐπιταχύνῃ τὸν γάμον τοῦ Κ. Βευαλλάν μετὰ τῆς Κ. Μαργαρίτας, καὶ νὰ ἀνατρέψῃ οὕτω ὅλα τὰ σχέδια τῆς ἰδίας φιλοδοξίας· δὲν ἄγνοῦ ὅμως ὅτι τὸ ριψοκίνδυνον μίσος τῆς γυναικὸς δὲν συλλογιζέται, δὲν ὑποχωρεῖ ἐνώπιον οὐδενὸς ἐμποδίου. Ἀνέμενα λοιπόν, καὶ δικαίως, ταχίστην καὶ ἀδυσώπητον ἐκδίκησιν.

Τρομερὰ ἦτον ἡ ἀγωνία μου καθ' ὅλας τὰς ὥρας τὰς ὑποίας κατέτριβα ἄλλοτε φαιδρότερα συλλογιζόμενος. Ὡς ὅλαι αἱ φιλότιμοι ψυχαὶ ἠσθάνθησαν διὰ μιᾶς ὅλην τὴν πικρίαν τῆς ἐξηρηθμένης θέσεώς μου, τῆς ἀδίκου ὑποψίας κατὰ τῆς καθαρᾶς μου συνειδήσεως καὶ τῆς περιφρονησεως πρὸς τὴν ἐρώσαν καρδίαν μου. Ποτὲ ἡ κακὴ μου τύχη δὲν μὲ εἶχε προσφέρει πικρότερον ποτήριον· ἀλλ' ὅμως ἔδοκίμασα νὰ ἐργασθῶ κατὰ τὸ σύνθημα. Τὴν πέμπτην ὥραν ἔλθων εἰς τὴν αἴθουσαν ὅπου ἦσαν συνηγμέναι αἱ κυρίαί, εἶδα τὴν Κ. Μαργαρίταν, τὴν μητέρα της, τὸν Κ. Βευαλλάν καὶ δύο ἢ τρεῖς ξένους. Ἡ Κ. Μαργαρίτα ὡς νὰ μὴ με προετήρησεν, ἐξηκολούθησε νὰ συνομιλῇ μὲ τὸν Κ. Βευαλλάν ζωηρότερον τοῦ συνήθους· ἐπρόκειτο περὶ χοροῦ μέλλοντος νὰ δοθῇ τὸ αὐτὸ ἐκεῖνο ἑσπέρας ἀπὸ γειτονικὴν τινα οἰκογένειαν· καὶ ἐπειδὴ ἔμελλε νὰ ὑπάγῃ μετὰ τὴν μητέρα της, προκρίνει καὶ τὸν Κ. Βευαλλάν νὰ τὰς συνοδεύσῃ. Ἀλλ' οὗτος περηττεῖτο λέγων ὅτι ὡς ἀναχωρήσας πρὶν λάβῃ τὴν πρόσκλησιν ἀπὸ τὴν οἰκίαν του δὲν ἦτο δεόντως ἐνδεδυμένος. Ἐκεῖνη ὅμως ἐπιμένουσα μὲ περισσοτέραν χάριν καὶ ἀνυπομονησίαν, δι' ἣν ἠπόρει καὶ ὁ Βευαλλάν, ἔλεγεν ὅτι εἶχε καιρὸν νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν οἰκίαν του, νὰ ἐνδύθῃ καὶ νὰ ἐπανεέλθῃ· θὰ ἐρύλαττον δὲ ἐντοσοῦτω τὸ γεῦμά του. Ἐπειδὴ δὲ ἀντέτεινεν εἰπὼν ὅτι οἱ ἱπποὶ ὅλοι τῶν ἀμαξῶν του ἦσαν ἄρρωστοὶ καὶ ὅτι

δὲν ἦτο πρότερον νὰ ἔλθῃ ἔφιππος, — Σὰς δίδομεν, ἀπεκρίθη ἡ Κ. Μαργαρίτα, μίαν ἐδικὴν μας. — Καὶ στρέψασα τότε πρῶτον τὸ βλέμμα ἐπ' ἐμέ, βλέμμα ἐξακοντίζον κεραυνούς· — Κ. Ὀδιδί, εἶπε μὲ τόνον προστακτικόν, ὑπάγετε νὰ εἰπῆτε νὰ ἐτοιμάσουν μίαν ἀμαξάν.

Ἡ δουλικὴ αὐτῆ προσταγὴ ἦτο τοσοῦτω ἀσύμφωνος πρὸς τὴν προηγουμένην ἐκεῖνης διαγωγὴν, καὶ τοσοῦτω ἦτο γνωστὸν ὅτι δὲν ἐδεχόμην τοιαύτας, ὥστε καὶ τῶν μᾶλλον ἀδιαφόρων διεγέρθη ἡ περιέργεια. Ὅλοι ἐσιώπησαν ὁ δὲ Κ. Βευαλλάν ἰδὼν μὲ ἀπορίαν τὴν Κ. Μαργαρίταν, ἠτένισεν ἔπειτα καὶ ἐμέ, καὶ ἀναλαβὼν ἦθος βορῶ ἐσηκώθη. Ἐὰν ἐπερίμεναν παραφορὰν τινα ἀπ' ἐμέ, ἠπατήθησαν. Ναὶ μὲν προσβλητικοὶ καὶ θανατηφόροι ἦσαν οἱ λόγοι οἱ ἐξελθόντες ἀπὸ στόμα τόσῳ ὠραῖον, τόσῳ προσφιλὲς καὶ τόσῳ βάρβαρον, καὶ ἀμφιβάλλω ἂν καὶ δίστομος μάχαιρα διαπερῶσα τὴν καρδίαν μου θὰ μ' ἐπροξένει δεινότερον πόνον· ἀλλὰ ποτὲ δὲν ἐφάνην πλέον γαλήνιος. Λαβὼν τὸν κώδωνα διὰ τοῦ ὁποίου ἡ Κ. Λαρόκ καλεῖ τοὺς ὑπηρετάς, ἐσήμανα· καὶ ὅτε μετὰ μικρὸν ἤλθέ τις ἐξ αὐτῶν. — Νομίζω, εἶπα, ὅτι ἡ Κ. Μαργαρίτα ἔχει νὰ σὲ δώσῃ διαταγὰς. — Τοῦτο ἀκούσασα μετ' ἐκπλήξεως ἡ νέα, ἀνένευσεν ἀμέσως τὴν κεφαλὴν καὶ ὁ ὑπηρετὴς ἀνεχώρησεν. Ἐπεθύμουν δὲ εἰς ἄκρον ν' ἀναχωρήσω καὶ ἐγὼ· ἀλλὰ δὲν τὸ ἀπεφάσισα διὰ τὸν πρὸς ἐμέ ἀπότομον τρόπον τοῦ Βευαλλάν.

— Τῇ ἀληθείᾳ, ἐπιθύρυσεν οὗτος, παράδοξα βλέπω!

Καὶ ἐγὼ μὲν ἐπροσποιήθη ὅτι δὲν ἤκουσα, ἡ δὲ Κ. Μαργαρίτα εἶπέ τι πρὸς αὐτὸν μὲ σιγαλὸν ἀλλ' αὐστηρὸν τόνον. Ὁ δὲ Βευαλλάν ἀπεκρίθη. — Ὅπως ὀρίζετε κυρία· λυποῦμαι μόνον ὅτι δὲν ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ ἐπεμβῶ εἰς τὰ γινόμενα.

Ἀλλ' ἐγὼ σηκωθεὶς ἀμέσως· — Κύριε Βευαλλάν, εἶπα πλησιάσας αὐτόν, ἡ λύπη σας εἶναι πάντη περιττὴ, διότι ἐὰν ἐνόμισα ὅτι δὲν πρέπει νὰ ὑπακούσω εἰς τὰς προσταγὰς τῆς Κ. Μαργαρίτας, περιμένω ὅμως ἀνυπομόνως τὰς ἐδικὰς σας.

— Μάλιστα, κύριε, μάλιστα· τόσῳ τὸ καλῆτερον, ἐπρόσθεσε κινήσας ἐπιχαρίτως τὴν χεῖρα ὡς διὰ νὰ καθησυχᾷ τὰς κυρίας.

Καὶ χαιρετίσας ἐξῆλθα.

Ἐλθὼν εἰς τὸν πύργον μου ἐγεύθην μόνος ὑπηρετούμενος, κατὰ τὴν συνήθειαν, ἀπὸ τὸν ἀγαθὸν Ἀλαῖν, μαθόντα, ὡς φαίνεται, τὰ διατρέξαντα· διότι εἶχε τὰ πένθημα βλέμματά του προσηλωμένα ἀδιακόπως ἐπ' ἐμέ, καὶ ἐστέναζε συνεχῶς καὶ ἐσιώπα παρὰ τὸ σύνθημα. Μὲ εἶπε μόνον ἐρωτηθεὶς ὅτι αἱ κυρίαί δὲν εἶχον σκοπὸν νὰ ὑπάγωσιν εἰς τὸν χορὸν.

Μετὰ τὸ σύντομον γεῦμά μου ἐτακτοποίησα τὰ ἐγγραφὰ μου καὶ ἔγραψα πρὸς τὸν Κ. Λαθεπέν, συνιστῶν τὴν ἀδελφὴν μου. Ἡ ἰδέα τῆς δυστυχίας της ἐν περιπτώσει ἰδικῆς μου ἀποτυχίας κατεσπάραττε τὴν καρδίαν μου, ἀλλ' ὅμως καὶ δὲν ἐκλόγιζε τὰς ἀμετατρέπτους ἀρχὰς μου. Καὶ ἴσως μὲν

λανθάνομαι, ἀλλ' ἀείποτε ἐπίστευα ὅτι ἡ τιμὴ, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, εἶναι ἀνωτέρα πάντων τῶν ἄλλων καθηκόντων ἀνιπληροῦ πολλὰς ἄλλας ἀρετὰς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον παραβλεπομένας ἀπὸ τὰς συνειδήσεις τῶν ἀνθρώπων, καὶ πολλὰς μαρνανθείσας πεποιθήσεις, καὶ περιστάνεται ὡς κυβερνήτης τῶν νεωτέρων κοινωνιῶν· δὲν θέλω ἄρα οὔτε καὶ νὰ συλλογισθῶ τὸ νὰ ἐξασθενίσω τὰ δικαιοῦματα, ν' ἀμφισβητήσω τὰς ἀποφάσεις καὶ νὰ καθυποβάλω εἰς ἄλλας τὰς ὑποχρεώσεις τῆς. Ἡ τιμὴ, χαρακτηρῆρα ἔχουσα ἀόριστον, εἶναι ἀνωτέρα καὶ τοῦ νόμου καὶ τῆς ἡθικῆς· καὶ δὲν ὑποπίπτει μὲν εἰς τὴν διὰ τοῦ λόγου ἔρευναν, ἀλλὰ τὴν αἰσθανόμεθα, εἶναι θρησκευαία. Ἐὰν ἐξησθηνεῖσεν εἰς τὴν καρδίαν μας τὸ θρησκευτικὸν αἶσθημα, ἄς τηρήσωμεν ἀκέραιον τὸ τῆς τιμῆς. Πλὴν τούτου, δὲν ὑπάρχει αἶσθημα βαθέως ἐγκεχαυραγμένον εἰς τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου, μὴ ἐπικυρούμενον καὶ ἀπὸ τὸ λογικόν. Καὶ προτιμότερον εἶναι νὰ ζῆ εἰς τὸν κόσμον μία νέα ἢ μία σύζυγος μόνη καὶ ἐγκαταλειμμένη, παρὰ νὰ προστατεύεται ἀπὸ ἀδελφῶν ἢ ἀνδρῶν ἄτιμον.

Ἐνῶ περιμένων τὴν πρόκλησιν τοῦ Κ. Βευαλλάν ἐσκεπτόμην νὰ ὑπάγω πρὸς τὸν εἰσπράκτορα, νέον ἀξιωματικὸν πληρωθέντα εἰς Κριμαίαν, καὶ νὰ τὸν παραλάβω μάρτυρα, ἦνοιξεν ἡ θύρα μου καὶ εἶδα εἰσερχόμενον αὐτὸν τὸν Βευαλλάν. Τὸ ἔθός του, ἂν καὶ ὀπωσοῦν ἀμήχανον, ἠρμήνευεν εὐθυμίαν καὶ ἀγαθότητα.

— Κύριε, εἶπεν ἐνῶ τὸν ἠτένιζα ἐκθαμβος, θὰ σὰς φαίνεται ἄτακτον τὸ φέρσιμόν μου· ἀλλὰ, χάριτι θεῶν, ἔχω ἀποδεικτικὰ τὰ ὁποῖα ἀποκρούουν πᾶσαν ὑπόψιν περὶ τῆς γενναϊότητός μου. Πλὴν τούτου, ἀπῆλυσα ἀπόψε τοιαύτην εὐτυχίαν, ὥστε δὲν μὲ μένει πλέον τόπος οὔτε δι' ἔχθραν οὔτε διὰ μνησικακίαν. Ἐπὶ τέλος ὑποτάσσομαι εἰς προσταγὰς τὰς ὁποίας θεωρῶ ὑπὲρ ποτε ἱερὰς· εἰς ἓνα λόγον ἔρχομαι νὰ σὰς δώσω τὴν χεῖρά μου.

Ἐγὼ δὲ χαιρετίσας αὐτὸν μὲ σοβαρότητα ἔλαβα τὴν χεῖρά του.

— Τώρα, ἐπρόσθεσε καθεσθεῖς, ἐκπληρῶ τὴν ἐντολήν μου. Ἡ Κ. Μαργαρίτα, ἀλλοῦ ἔχουσα τὸν νοῦν τῆς, σὰς ἔδωκε τινὰ παραγγελίας τῶν ὁποίων ἡ ἐκπλήρωσις δὲν ἀνήκεν εἰς σὰς. Ὁμολογοῦμεν λοιπὸν ὅτι δικαίως ἐπειράχθητε, καὶ διὰ τοῦτο αἱ κυρίαί με παρηγγείλαν νὰ ἔλθω νὰ σὰς ἐκφράσω τὴν θλίψιν των, καὶ ὅτι θὰ λυπηθῶν εἰς ἄκρον ἐὰν ἡ στιγμιαία αὕτη παρεκτροπὴ τὰς στερήσῃ τὰς φροντίδας σας, τῶν ὁποίων ἐκτιμοῦν τὴν ἀξίαν, καὶ διακόψῃ σχέσεις τὰς ὁποίας ποιοῦνται περὶ πολλοῦ. Τὸ κατ' ἐμέ, κύριε, ἀπέκτισα ἀπόψε τὸ ἀνεκτίμητον δικαίωμα τοῦ νὰ ἐνώσω τὰς παρακλήσεις μου μὲ τὰς παρακλήσεις τῶν κυριῶν· διότι ἡ ἐπιθυμία τὴν ὁποίαν εἶχα πρὸ πολλοῦ ἔγεινε δεκτὴ, καὶ θὰ σὰς γνωρίζω χάριν ἐὰν δὲν θελήσετε νὰ ἀναμιζέτε εἰς τὴν χαρὰν μου τὴν λύπην τοῦ χωρισμοῦ μας, ἧτις καὶ θὰ λυπήσῃ καὶ θὰ ζημιώσῃ τὴν οἰκογένειαν τῆς ὁποίας ἔγεινε μέλος.

— Κύριε, ἀπεκρίθη, εὐγνωμονῶ εἰς ἄκρον διὰ

τὰς διαβεβαιώσεις τὰς ὁποίας μὲ δίδετε ἐκ μέρους τῶν κυριῶν καὶ ἐκ μέρους σας. Συγχωρήσατέ με ὅμως νὰ μὴ ἀποκριθῶ ἀμέσως, διότι τὸ πρᾶγμα ἀπαιτεῖ ἰσχυρίαν νοὸς τὴν ὁποίαν τὴν ὄραν ταύτην δὲν ἔχω.

— Συγχωρήσατέ με τοῦλάχιστον, ἐπανέλαβεν ὁ Κ. Βευαλλάν, νὰ ἀναχωρήσω φέρων χρηστὰς ἐλπίδας. . . Ἐπειδὴ, κύριε, παρουσιάσθη ἀρμοδία περιστάσις, ἄς ἐξαλείψωμεν τὴν σκιὰν τῆς δυσπιστίας ἡ ὁποία ὑπῆρχεν ἕως τῶρα μεταξὺ τῶν δύο μας. Τὸ κατ' ἐμέ, ἔχω πρὸς τοῦτο ὅλην τὴν διάθεσιν. Ἐν πρώτοις ἡ Κ. Λαρόκ, χωρὶς νὰ μὲ ἀνακαλύψῃ ἔν μυστικόν, μὲ εἶπεν ὅτι περιστάσεις ἐντιμότεραι εἰς σὰς κρύπτονται ὑπὸ τὸ κάλυμμα τοῦ ἀγνώστου μὲ τὸ ὁποῖον περιβάλλεσθε. Πλὴν τούτου, σὰς χρεωστῶ καὶ ἰδιαιτέραν εὐγνωμοσύνην· διότι ὅταν ἐσχάτως σὰς ἐσυμβουλευθήσαν διὰ τὸν γάμον μου μὲ τὴν Κ. Μαργαρίταν, ἀπεκρίθητε περὶ ἐμοῦ μὲ τρόπον δαικνόντα τὴν εὐθύτητα τῆς καρδίας σας.

— Ὡ κύριε, δὲν μὲ φαίνεται νὰ ἔγεινε διὰ τούτου ἄξιος. . .

— Ὡ! ἠξέυρω, ὑπέλαβε γελῶν, ὅτι δὲν ἐνεκρίνατε ὅπως διόλου τὰ κατ' ἐμέ, ἀλλὰ δὲν μ' ἐβλάψετε· ὁμολογῶ μάλιστα ὅτι ἐδείξετε ἀληθινήν κρίσιν. Εἶπετε ὅτι ἐὰν ἡ Κ. Μαργαρίτα δὲν θὰ ζήσῃ ἐν γένει εὐτυχῆς μὲ ἐμέ, δὲν θὰ γείνη οὔτε δυστυχῆς. Οὔτε ὁ προφήτης Δανιὴλ θὰ ἐμάντευε καλῆτερα. Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ καλὴ ἐκείνη νέα δὲν θὰ εἶναι ἐν γένει εὐτυχῆς μὲ κανένα, διότι δὲν θὰ εὔρη εἰς τὸν κόσμον ἄνδρα ὁ ὁποῖος νὰ τὴν ὁμιλῇ διὰ στίχων ἀπὸ τὸ πρῶτ ἕως τὸ βράδου. . . τοιοῦτος δὲν εὐρίσκειται, ἐπομένως οὔτ' ἐγὼ δὲν εἶμαι. Ἀλλὰ, καθὼς εὐφρῶς εἶπετε, εἶμαι ἄνθρωπος γενναῖος· καὶ νομίζω ὅτι ὅταν γνωρισθῶμεν καλῆτερα θὰ πεισθῆτε. Δὲν εἶμαι κακὸς ἄνθρωπος· ἐξ ἐναντίας εἶμαι καλὸς. . . Ναι μὲν ἔχω τὰ σφάλματά μου. . . εἶχα μάλιστα τοιαῦτα ἀγαποῦσα ταῖς νόστιμας. . . δὲν τὸ ἀρνούμαι· τοῦτο ὅμως ἀποδεικνύει καλὴν καρδίαν. Τέλος πάντων ἰδοὺ ἔφθασα εἰς λιμένα. . . καὶ καταχαίρω μάλιστα, διότι, εἰς σὰς μόνον τὸ λέγω, εἶχα ἀρχίσει νὰ βαρύνωμαι ὀλίγον. Εἰς ἓνα λόγον, εἰς τὸ ἐξῆς δὲν θὰ φροντίζω εἰμὴ μόνον περὶ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν τέκνων μου. Ὅθεν συμπεραίνω ὡς καὶ σεῖς ὅτι ἡ Μαργαρίτα θὰ εἶναι εὐτυχιστάτη, δηλαδὴ ὅσον εἶναι δυνατόν νὰ εὐτυχῆ ἔχουσα κεφαλὴν τοιαύτην ὅθ' εἶμαι πρόθυμος νὰ κάμνω ὅ,τι θέλει, καὶ μάλιστα θὰ προλαμβάνω τὰς ἐπιθυμίας τῆς. Ἀλλ' ἂν μὲ ζητήσῃ τὰ ἄστρο καὶ τὴν σελήνην, πῶς θέλετε νὰ ὑπάγω νὰ τὰ ξεκρεμάσω διὰ νὰ τὴν εὐχαριστήσω; . . . τοῦτο εἶναι ἀδύνατον! . . . Δότε με λοιπὸν, ἀγαπητὴ φίλε, καὶ πάλιν τὴν χεῖρά σας.

Καὶ σιωθεὶς ἀφοῦ ἔτεινα αὐτὴν, — Ἐλπίζω, εἶπεν, ὅτι θὰ μείνετε. . . Μὴ εἰσθε πάντοτε σκυθρωπός. . . Ὅθ' προσπαθήσωμεν νὰ καταστήσωμεν τὸν βίον σας ὅσον τὸ δυνατόν γλυκύτερον, ἀλλὰ πρέπει καὶ σεῖς νὰ συντρέξετε. . . ἀγαπάτε νὰ ζήτε μελαγχολικός. . . Περνάτε τὸν καιρὸν σας ὡς ἄλλος κοῦκος, συγχωρήσατε τὴν ἐκφρασίαν μου.

λησμονήσατε ὅλ' αὐτά. Εἰσθε νέος, εὐμορφος, ἔχετε πνεῦμα καὶ προτερήματα· ὅλ' αὐτά εἶναι χρήσιμα. . . . Διὰ τί δὲν κάμνετε ὀλίγον τὰ γλυκὰ μ' αἷτια εἰς τὴν Κ. Ἐλουέν; Ὡς περᾶτε τὸν καιρὸν σας . . . εἶναι νόστιμη . . . Πλὴν, διάβωλε, ἐλησμονήσα ὅτι ἐπροβιάσθηκα εἰς τὰ ἀνώτατα ἀξιώματα, ἐγώ! . . . ἔχετε ὑγείαν, Κ. Μάξιμ, αὔριον βλέπωμεθα, ἔ;

— Αὔριον βέβαια.

Καὶ ἐξελεθὼν με ἀφῆκε βεβουλισμένον εἰς σκέψεις.

1 Ὀκτωβρίου.

Παράδοξον τὸ συμβεβηκὸς τοῦτο! — Ἄν καὶ αἱ συνέπειαι τοῦ δὲν εἶναι εὐτυχεῖς με ὠρέλησεν ὁμως. Μετὰ τὴν σκληρὰν μου πληγὴν, ἔμεινα ὡς αἰμωδιασμένος ἀπὸ τὸν πόνον· ἀλλὰ τοῦτο τοῦλάχιστον με ἀπέδωκε τὴν αἰσθησιν τῆς ζωῆς, καὶ πρῶτον σήμερον μετὰ τρεῖς ἐβδομάδας αἰσθάνομαι θάρρος ν' ἀνοιξῶ τὸ ἡμερολόγιόν μου καὶ νὰ λάβω τὸν κάλαμον.

Μετὰ τὴν δοθεῖσάν μοι ἱκανοποίησιν, ἐνόμισα ὅτι δὲν εἶχα πλέον λόγον ν' ἀφήσω, ἀποτόμως τοῦλάχιστον, θέσιν καὶ ὠφελήματα ἀναγκαῖα καὶ δυσαναπλήρωτα. Δὲν ἦτον ὀρθὸν νὰ ἐγκαταλείψω θέσιν τὴν ὁποίαν ἐζήτησα χάριν συμφερόντων ὄχι μόνον ἐμοῦ ἀλλὰ καὶ ἄλλου, καὶ νὰ τὴν ἐγκαταλείψω διότι ἔπρεπε νὰ παλαίσω πρὸς παθήματα ὅπως ἀτομικά, τὰ ὁποῖα ἄλλως κατεσκεύασεν ἡ ἀδυναμία μου. Πλὴν τούτου δὲν ἐπεθύμουν ν' ἀφήσω τὴν Κ. Μαργαρίταν· ἔχουσιν τὴν ἰδέαν ὅτι ἔφυγα ὡς μὴ ἐπιτυχῶν παρ' αὐτῆ· ἐξ ἐναντίας ἤθελα ν' ἀποδείξω ἀπάθειαν καὶ κατὰ τὸν γάμον αὐτῆς· τὴν δὲ καρδίαν μου τίς θὰ τὴν ἐβλεπεν; Ἐγραψα λοιπὸν μόνον πρὸς τὸν Κ. Λωβεπὲν ὅτι, ἐπειδὴ ἦτο πιθανὸν ὡς ἐκ τινων δυσκολιῶν νὰ μὴν ἐξακολουθήσω μένων ἐνταῦθα, ἐπεθύμουν νὰ εὕρισκον ἄλλην θέσιν ἔστω μὲν ὀλιγώτερον ἐπικερδῆ, ὁμως πλέον ἀνεξάρτητον.

Τὴν ἐπιούσαν μετέβην εἰς τὴν οἰκίαν Λαρόκ, ὅπου ὁ Κ. Βευαλλὰν μ' ἐδέχθη προσηνῶς· ἐχαίρετιστα δὲ τὰς κυρίας μετὰ τὴν δυνατὴν ἰλαρότητα· ἐνοεῖται ὅτι οὐδὲν εἶπαμεν περὶ τῶν διατρεξάντων. Ἡ μὲν Κ. Λαρόκ μ' ἐφάνη τεταραγμένη καὶ σκεπτικῆ, ἡ δὲ Κ. Μαργαρίτα ἠρεθισμένη μὲν εἰσέτι ὀλίγον, ἀλλ' εὐμενῆς, καὶ ἡ Κ. Ἐλουέν, οὔσα ὡχρότατη, ἔνευε τοὺς ὀφθαλμούς ἐπὶ τοῦ κεντήματός της. Ἡ διπλωματικὴ ἐνέργεια τῆς ταλαιπώρου ταύτης νέας δὲν εἶχεν ἐπιτύχει, ὡς εἶδαμεν. Καὶ ἐπροσπάθει μὲν νὰ ῥίπτῃ ἐνίοτε πρὸς τὸν θριαμβεύοντα Βευαλλὰν βλέμματα ἀπειλητικὰ καὶ καταφρόνησιν ἐρμηνεύοντα, ἀλλ' ἐν τῷ μέτῳ τῆς θυελλώδους ἐκείνης ἀτμοσφαιρας ἧτις θὰ ἐπροξένοι ἀνησυχίαν εἰς πρωτόπειρον, ὁ Κ. Βευαλλὰν περιεφέρετο, ἐγάλα καὶ διελέγετο μετὰ μεγίστην ἀταραξίαν. Ἡ ἀδιαφορία αὐτῆ παρῴξυνεν εἰς ἄκρον τὴν Κ. Ἐλουέν ἀλλὰ καὶ τὴν κατεδάμαζεν. Εἶμαι βέβαιος ὅτι ἐὰν ἔβλεπε δυνατὸν νὰ συναπολεσθῆ μετὰ τὸν συνένοχόν της, θὰ ἐφέρετο πρὸς αὐτόν, καὶ δικαίως, ὅπως καὶ πρὸς ἐμὲ τὴν παρελθούσαν· ἦτον ὁμως πιθανὸν ὅτι ἐγδίδουσα εἰς τὴν ζηλοτυπίαν καὶ τὴν ὀργὴν της,

καὶ ὁμολογοῦσα τὴν ἀγνώμονα διπλοπροσωπίαν της, ἤθελεν ἀπολεσθῆ μόνη, τὸ ὁποῖον καὶ ἐνοεῖ. Καὶ τῶντι ὁ Κ. Βευαλλὰν ἦτον ἐξ ἐκείνων οἰτινες προχωροῦσι μὲν ἀλλὰ καὶ προφυλάττονται καὶ ἐπέχουν, ὥστε νὰ ἐπιπέσωσιν ἀκάθικτοι κατὰ τοῦ ἀντιπάλου. Ναὶ μὲν ἡ Κ. Ἐλουέν ἐδύνατο νὰ ἐνθυμηθῆ ὅτι ἐπίστευσαν τὴν προτεραίαν τὰ ψεύδη καὶ τὰς συκοφαντίας της χωρὶς ἄλλην μαρτυρίαν· ἐγίνωσκεν ὁμως ὅτι ψεῦδος διαθρόπτον ἢ τραυματίζον τὴν καρδίαν πιστεύεται μᾶλλον τῆς ἀδιαφόρου ἀληθείας. Ἐσιώπα λοιπὸν αἰσθανομένη, ὡς ὑποθέτω, ὅτι τὸ ὄπλον τῆς ἐπιβουλῆς στρέφεται ἐνίοτε κατὰ τοῦ κρατοῦντος αὐτό.

Τὴν ἡμέραν ἐκείνην ὡς καὶ τὰς ἐπομένας κατεσπαρττόμην ἀπὸ εἶδος βασάνων τῶν ὁποίων τὴν μὲν ἔφοδον προεῖδα, δὲν ἐφαντάσθην ὁμως καὶ τὰς ὀδυνηρὰς λεπτομερείας. Ὁ γάμος ἐμελλε νὰ τελεσθῆ μετὰ ἓνα μῆνα, καὶ αἱ ἐτοιμασίαι ἐγίνοντο μετὰ σπουδῆν· Ἡ Κ. Προβὸ ἔστειλε τακτικὰ καθ' ἐκάστην πρωίαν ἄνθη μεταξωτὰ, ἀδάμαντες, ἄλλα κοσμήματα συνέρρεον ἀδιακόπως, καὶ καθ' ἑσπέρας ἐξετίθεντο εἰς τὴν αἴθουσαν διὰ νὰ τὰ θαυμάσωσιν αἱ φίλαι. Ἐπροσκαλούμην δὲ καὶ ἐγὼ πάντοτε νὰ γνωμοδοτήσω περὶ αὐτῶν, μάλιστα ἀπὸ τὴν Κ. Μαργαρίταν ζητοῦσαν μετὰ σκληρὰν ἐπιμονὴν καὶ ἐπιδείξιν τὰς συμβουλὰς μου. Ἐγὼ δὲ προθύμως ὑπήκουα, καὶ ἐπανερχόμενος εἰς τὸν πύργον μου, ἐλάμβανα τὸ σχισμένον μανδύλιον τὸ ὁποῖον εἶχα σώσει κινδυνεύσας τὴν ζωὴν μου, καὶ ἐσπόγγιζα τοὺς ὀφθαλμούς μου. Ἀξιοκατάκριτος ἀδυναμία! ἀλλὰ τί νὰ γείνη; Τὴν ἀγαπῶ! Ἡ ἐπιβουλὴ, ἡ ἔχθρα, σφάλματα ἀδιόρθωτα, ἡ ὑπερηφάνεια αὐτῆς καὶ ἐμοῦ μᾶς χωρίζουν διὰ παντός. Ἐστῶ! Ἄλλ' ἐμποδίζου καὶ τὴν καρδίαν μου τοῦ νὰ ζῆσῃ ἢ ν' ἀποθάνῃ αὐτὴν καὶ μόνην λατρεύουσα;

Τὸν δὲν Βευαλλὰν δὲν ἐμίσην, διότι ἔχων ψυχὴν πρόσυχον ἀλλ' ἀβλαβῆ δὲν εἶναι ἄξιος μίσους. Ἐδυνάμην χωρὶς νὰ ὑποκριθῶ νὰ δεχθῶ τὰς διαβεβαιώσεις τῆς ἀγοραίας εὐμενείας του καὶ ν' ἀσπασθῶ τὴν φιλίαν του· ἀλλ' ἐὰν αὐτὸς δὲν ἦτον ἄξιος τοῦ μίσους μου, ἠσθανόμην ὁμως μετὰ ἀνέκφραστον ὀδύνην πόσον ἦτον ἀνάξιος τοῦ ἀγγέλου τὸν ὁποῖον δὲν θὰ ἐκτιμῆσῃ ποτέ. Οὔτε δύναμαι, ἀλλ' οὔτε τολμῶ νὰ παραστήσω τὸ πλῆθος τῶν θλιβερῶν σκέψεων καὶ τῶν ἀκατονομάστων αἰσθημάτων τὰ ὁποῖα διήγειρε καὶ διεγείρει εἰσέτι ἐν ἐμοὶ ἡ ἰδέα τῆς ἀπαισίας αὐτῆς ἐνώσεως. Ὁ ἀληθὴς ἔρωσ καθαρῶς ζεῖ τὴν λύπην καὶ τὴν χαρὰν τὴν ὁποίαν μᾶς προξενεῖ. Τὴν γυναῖκα τὴν ὁποίαν ἀγαπῶμεν θεωροῦμεν ὡς μυστηριώδη τινὰ θεῶν εἰς μόνον ἡμᾶς ἀνήκουσαν, ἧς τινος καὶ τὸν πέπλον ἂν ἐγγίσῃ τις πλὴν ἡμῶν αἰσθανόμεθα φρίκην ἀνομοίαν πρὸς πᾶσαν ἄλλην, φρίκην ἱεροσυλίας· διότι δὲν σφετερίζεται μόνον πολῦτιμον ἡμῶν ἀγαθόν, ἀλλὰ καὶ θυσιαστήριον μιαιίνει, καὶ ἀσεβεῖ πρὸς μυστήριον, καὶ Θεὸν ὑβρίζει! Τοιαύτη ἡ ζηλοτυπία· ἡ ἐδική μου τοῦλάχιστον τοιαύτη ἦτο. Μ' ἐφάνετο εἰλικρινῶς καὶ ἀδιστακτικῶς ὅτι ἐγὼ μόνον εἶχα ὀφθαλμούς, νοῦν καὶ

καρδίαν ἰκνῆν νὰ ἴδωσι, νὰ ἐννοήσωσι καὶ νὰ λα-
τρεύσωσι τὸ κάλλος τοῦ ἀγγέλου ἐκεῖνου· ὅτι πᾶς
ἄλλος θὰ ἐμύλωνεν αὐτό, καὶ ὅτι εἰς ἐμὲ προωρίσθη
διὰ παντός! Εἶχα τὴν μεγίστην ταύτην ὑπερη-
φάνειαν, τὴν ὁποίαν ἀντέμειψε λύπη μεγίστη.

Καὶ ὅμως σαρκαστικός τις δαίμων ἐπιθύριζεν εἰς
τὰς ἀκοάς μου ὅτι, κατὰ τοὺς νόμους τῆς ἀνθρω-
πίνης φρονήσεως, ἡ Μαργαρίτα θὰ ἔξει εὐτυχιστέρα
καὶ εἰρηνικώτερα πλησίον ἀνδρὸς αἰσθανομένου
φιλίαν ἔλλογον, παρὰ συζύγου ἐρωτιῶντος καὶ φι-
λοπαθοῦς. Εἶναι ἄρα ἀληθές; Τὸ κατ' ἐμέ, δὲν τὸ
πιστεύω. — Ναὶ μὲν θὰ ζήσῃ ἐν εἰρήνῃ· ἀλλ' ἡ
εἰρήνη δὲν εἶναι ὁ τελευταῖος τοῦ βίου σκοπός, τὸ
ἀνώτατον τῆς εὐδαιμονίας σύμβολον. Ἐάν, διὰ νὰ
εἶναι τις εὐτυχής, ἦτον ἀρκετὸν νὰ μὴ πάσχη καὶ
ν' ἀπολιθώσῃ τὴν καρδίαν του, πολλοί, καὶ μὴ ἀξι-
ζοντες νὰ εἶναι εὐτυχεῖς, θὰ ἦσαν τοιοῦτοι. Διὰ τοῦ
συλλογισμοῦ καὶ τῆς χαμερποῦς σκέψεως καταντῶμεν
νὰ ὀνειδίσωμεν τὸν Θεὸν καὶ νὰ ἐξευτελισώμεν τὸ
ἔργον του. Ὁ Θεὸς δίδει πρὸς μὲν τοὺς νεκροὺς
εἰρήνην, πρὸς δὲ τοὺς ζῶντας πάθος. Ναί, πλησίον
τῆς εὐτελείας τῶν ἀγοραίων καὶ κοινῶν συμπερόν-
των τοῦ βίου τούτου, εὐτελείας τὴν ὁποίαν δὲν ἀ-
ξιῶ ὅτι ἀπορεύγω, ὑπάρχει καὶ ὑψηλότερα τις ἰ-
δέα ἐπιτροπομένη, ἡ μᾶλλον ἐπιβαλλομένη· εἶναι
δὲ αὕτη κληρὸς τῆς ἀθανάτου ψυχῆς. Πρέπει καὶ
αὕτη νὰ ἀνακκλύπητῃ ἐαυτὴν ἐνίοτε, ἔστω καὶ δι'
ἀνεφίτων ἐπιθυμιῶν, καὶ διὰ χιμαιρῶν, καὶ διὰ
τρικυμιῶν καὶ δακρύων. Ναί, ὑπάρχει πάθημα
γλυκύτερον τῆς εὐδαιμονίας, ἡ μᾶλλον αὐτὸ εἶναι
ἀληθὴς εὐδαιμονία, καὶ τὸ πάθημα τούτο εἶναι τὸ
τοῦ θνητοῦ ἐκεῖνου τοῦ γινώσκοντος ὅλας τὰς ταρα-
χὰς τῆς καρδίας καὶ ὅλας τὰς φαντασιοκοπίας· τῆς
κεφαλῆς, καὶ συμμεριζομένου τὰ εὐγενῆ ταῦτα βά-
σανα μὲ καρδίαν ἀτάραχον καὶ ἀδελφικὴν σκέψιν.
Ἴδου τὸ φαντασιῶδες ἀνάπλασμα το ὁποῖον ἕκα-
στος ἔχει τὸ δικαίωμα, μᾶλλον δὲ τὸ χρέος νὰ πα-
ραδεχθῆ, ἐάν ἔχῃ ὄνομα ἀνθρώπου καὶ θέλει νὰ δι-
καιώσῃ αὐτό.

Καὶ ὅμως οὐδ' αὐτὴν τὴν τόσῃ ἐλθεῖαζομένην
εἰρήνην θ' ἀπολαύσῃ ἡ ταλαίπωρος ἐκεῖνη νέα. Ἐν-
νοῶ ὅτι ἡ συζυγία δύο ἀδρανῶν καρδιῶν καὶ δύο
καταψύχρων φαντασιῶν γεννᾷ εἰρήνην χάους· ἀλλὰ
τοῦ θανάτου καὶ τῆς ζωῆς ἡ συζυγία δὲν εἶναι δυ-
νατὸν νὰ ὑπάρξῃ ἄνευ ἀδιακόπου βίας καὶ αἰωνίων
σπαραγμῶν.

Ἀπὸ τοιαύτας σκέψεις ταλαίπωροῦμενος καθ' ἐ-
κάστην, μόνον πλησίον τῆς ἀγαθῆς μου φίλης, τῆς Κ.
Πορός, εὑρίσκα μικρὰν τινα παρηγορίαν. Καὶ ἠγνοεῖ
μὲν ἡ ὑπεκρίνετο ὅτι ἠγνοεῖ τὴν κατάστασιν τῆς
καρδίας μου· ἀλλ' ὁμιλοῦσα αἰνιγματωδῶς, ἴσως
ἄνευ σκοποῦ, ἔθετεν ἑλαφρῶς ἐπὶ τῆς αἰμοσταγοῦς
πληγῆς μου τὴν γυναικείαν χεῖρά της. Πλὴν τού-
του, τοσαύτη ἡ γαλήνη καὶ ἡ εὐστάθεια καὶ ἡ ἀπὸ
τῶν ἐπιγειῶν ἀπομάκρυνσις τοῦ ζῶντος τούτου ἐμ-
ελήματος τῆς θυσίας καὶ τῆς ἀροσιώσεως, ὥστε
μετεδίδοντο καὶ εἰς ἐμέ. Κατήντησα νὰ ἐννοήσω
τὴν ἀθάνατον χιμαιράν της, καὶ νὰ συμμερισθῶ μάλ-

ιστα αὐτὴν μὲ ἀφέλειαν. Κύπτων ὄλως ἐπὶ τοῦ
λευκώματος, ἐκλειόμεν ἐπὶ πολλὰς ὥρας μὲ αὐτὴν
εἰς τὴν μητρόπολιν της, καὶ ἀνέπνεα τὴν εὐωδίαν
φαντασιῶδους εἰρήνης.

Ἀλλὰ καὶ ἄλλο εἶδος διασκεδάσεως εὑρίσκα
καθ' ἐκάστην σχεδὸν εἰς τὴν οἰκίαν τῆς φίλης μου.
Δὲν ὑπάρχει ἔργον τὸ ὁποῖον ἡ ἔξις δὲν περιβάλλ-
λει μὲ θέλητρον. Διὰ νὰ μὴ ἐννοήσῃ ἡ Κ. Πορός
τὴν ἀπώλειαν τῆς δίκης της, ἐξηκολούθουν ἀναδι-
φῶν τὰ ἀρχεῖά της. Ἀνεκάλυπτα ἐνίοτε μεταξὺ τῆς
κύνεως αὐτῶν παραδόσεις, ἱστορίας, ἀναμνήσεις ἡ-
θῶν περιέργων διεγειρούσας τὴν περιέργειάν μου,
καὶ ἀναβιβαζούσας τὴν φαντασίαν μου εἰς παρελ-
θόντας χρόνους, μακρὰν τῶν θλιβερῶν πραγμάτων.
Ἡ Κ. Πορός, ἥς τινος τὰς ἐλπίδας ἔτρεφεν ἡ ἐπι-
μονή μου, μ' ἐδείκνυεν εὐγνωμοσύνην τῆς ὁποίας
δὲν ἤμην ἀξίος, διότι ἡ κλίσις τὴν ὁποίαν ἐπὶ τέ-
λους συνέλαβα πρὸς τὴν ἄσχοπον ἐκεῖνην ἐνασχόλη-
σιν, ἀντέμειβε τοὺς κόπους μου καὶ διεσκέδαζε πρὸς
ὦραν τὴν λύπην μου.

Ἐντοσούτῳ καθόσον ἐπλησιάζεν ἡ προθεσμία,
ἡ Κ. Μαργαρίτα ἀπέβαλλε τὴν πυρετώδη ζωηρό-
τητα τὴν ὁποίαν εἶχεν ἀποκτήσει ἀπὸ τῆς ἡμέρας
καθ' ἣν ἀπερασίθη ὁ γάμος, καὶ ἐπανήρχετο ἐνίοτε
εἰς τὴν ἄλλοτε συνήθη ἔξιν της, τὴν τῆς ἀπαθείας
καὶ τῶν ὀνειροπολήσεων. Ἐπρόφθασα μάλιστα ἄ-
παξ ἡ δις τὰ βλέμματά της προσκολλημένα ἐπ' ἐμέ
μὲ παραδόξον τινα ἀπορίαν. Ἀλλὰ καὶ ἡ Κ. Λα-
ρόκ μὲ παρετήρει συχνάκις μὲ ἦθος ἀνησυχίας καὶ
δισταγμοῦ, ὡς νὰ ἐπεθύμει μὲν ἀλλ' ἐφοῦετο νὰ
ἐξηγηθῆ μετ' ἐμοῦ. Προχθές, τῆς Κ. Ἐλουὲν ἐξελ-
θούσης μὲ σπουδὴν διὰ νὰ δώσῃ τινὰς παραγγελ-
λίας, εὐρέθη μόνος. Καὶ εὐθὺς ὡς νὰ ἤμεθα σύμ-
φωνοι ἔπαυσεν ἡ ἀδιάφορος συνομιλία μας. Μετὰ
μικρὰν δὲ σιωπὴν,

— Κύριε, μὲ εἶπεν ἡ Κ. Λαρόκ μὲ τόνον συμ-
παθητικόν, δὲν πρέπει νὰ ἐμπιστεύεσθε εἰς τὸν
τυχόντα.

— Νὰ ἐμπιστεύωμαι, κυρία! Δὲν σὰς ἐννοῶ·
διότι, πλὴν τῆς Κ. Πορός, κανεὶς ἄλλος ἐδῶ δὲν
ἤκουσεν οὔτε λέξιν ἐμπιστευτικὴν ἀπὸ τὸ στό-
μα μου.

— Ἀλλοίμονον! ἀνέκραξε, θέλω νὰ τὸ πιστεύ-
σω . . . τὸ πιστεύω . . . ἀλλὰ δὲν ἀρκεῖ . . .

Καὶ ἐπειδὴ ἐπικνήθη ἡ Κ. Ἐλουὲν ἐσιωπή-
σαμεν.

Τὴν ἐπιούσαν, ἦτοι τὴν χθές, ἀνεχώρησα ἐπι-
πος ἀπὸ πρωίας διὰ νὰ παρασταθῶ εἰς τινὰς ὑλο-
τομίας. Περί δὲ τὴν τετάρτην ὥραν ἐνῶ ἐπέστρεφα
εὐρέθη αἴφνης κατέννυτι τῆς Κ. Μαργαρίτας. Ἐ-
νόη δὲ ἠτομαζόμεν νὰ τὴν χαιρετίσω καὶ νὰ πε-
ράσω, αὐτὴ ἀναχαιτίσασα τὸν ἵππον της· — Ὁ-
ραία ἡμέρα, κύριε, μὲ εἶπεν·

— Ὁραία, κυρία. Πηγαίνετε εἰς τὸν περίπα-
τον;

— Μάλιστα. Δὲν θέλω νὰ χάσω τὰς τελευ-
ταίας ἡμέρας τῆς ἀνεξαρτησίας μου, καὶ τρέχω
καὶ ἴσως τρέχω ὑπὲρ τὸ δέον, διότι εἶμαι ὀλομό-

ναχη... Ὁ Ἄλαιν εἶχεν ἐργασίαν... ὁ Μερβέν
χωλκίνοι... Θέλετε νὰ τὸν ἀναπληρώσετε;

— Προθύμως, κυρία, ποῦ πηγαίνατε;

— Ἐγὼ σκοπὸν... νὰ ὑπάγω ἕως εἰς τὸν πύργον τοῦ Ἐλβέν. — Καὶ με εἰδείξε διὰ τῆς μαστιγῆς τῆς ὀμιχλώδη κορυφῆν πρὸς δεξιὰ τῆς ὁδοῦ. — Νομίζω, ἐπρόσθεσεν, ὅτι δὲν τὸν ἐπεσκέφθητε ποτέ.

— Ποτέ, κυρία. Πολλάκις ἠθέλησα, ἀλλ' ἀγνοῶ καὶ ἐγὼ δικτὶ τὰ ἀνέβαλα.

— Ἀξιόλογα λοιπὸν ἐπειδὴ ὅμως εἶναι ἀργὰ πρέπει νὰ ταχύνωμεν τὸ βῆμα.

Ἐγὼ δὲ ἐστρεψα τὸν ἵππον μου καὶ ἀνεχωρήσαμεν ἔκδρομοι.

Ἐνῶ ἐτρέχομεν, ἀνεζήτησαν κατὰ νοῦν τὸ αἴτιον τῆς ἀπροσδοκῆτου ταύτης ὀδοιπορίας, ἡ ὁποία δὲν μ' ἐφαίνετο ἀπρομελέτητος. Ὑπέθεσα ὅτι ὁ χρόνος καὶ ἡ σκέψις ἠλάττωσαν τὴν πρώτην ἐντύπωσιν τῶν κατ' ἐμοῦ συκοφαντιῶν· καὶ ὅτι πιθανόν, ὑποπτευθεῖσα τὰ ψεύδη τῆς Κ. Ἐλουέν, νὰ ἐφρόντισε νὰ μὲ ἀπαντήσῃ χωρὶς νὰ φανῇ ὅτι τὸ ἐπραξεν ἐπίτηδες, διὰ νὰ μὲ δώσῃ ἱκανοποίησιν.

Τοιαῦτα συλλογιζόμενος ὀλίγον ἐπρόσεχα εἰς τὸν σκοπὸν τῆς παραδόξου ὀδοιπορίας μας. Πολλάκις εἶχα ἀκούσει ὅτι ὁ πύργος τοῦ Ἐλβέν εἶναι ἐκ τῶν περιεργότερων ἐρείπιων τοῦ τόπου ἐκείνου, καὶ ὁσάκις διέτρεξα τὴν μίαν ἢ τὴν ἄλλην ὁδὸν τὴν φέρουσαν ἀπὸ Ῥέννην καὶ Ζοσελὲν πρὸς τὴν θάλασσαν, με ἀπληστον ὄμμα παρατήρησα τὸν συγκεχυμένον σωρὸν ὅστις φαίνεται μακρὰν ὡς ὑπέρογκος λίθος.

Τὸ χωρίον τοῦ Ἐλβέν διὰ τοῦ ὁποίου διέβημεν βραδύναντες ὀλίγον τὸ βῆμα, σὲ δίδει ἰδέαν καθαρὰν ὅποια ἦσαν τὰ χωρία ἐν καιρῷ τοῦ μεσαιῶνος. Τὸ σχῆμα τῶν χαμηλῶν καὶ σκοτεινῶν οἰκιῶν δὲν ἤλλαξε πρὸ πέντε ἢ ἕξι αἰώνων. Νομίζεις ὅτι ὀκνεῖσαι ὅταν βλέπῃς διὰ τῶν μεγάλων καμαρωτῶν καὶ ἀνευ παραστάδων ὀπῶν αἱ ὁποῖαι κείνται ἀντὶ παραθύρων, σωρούς γυναικῶν ἀγριοφθάλμων, φερουσῶν ἔνδυμα ἀγάλματος, αἰτίνες νήθου καὶ ὀμιλοῦν ταπεινὰ γλῶσσαν ἀκατάληπτον. Σὲ φαίνεται ὅτι τὰ μελανωπὰ ταῦτα φαντάσματα ἀφῆκαν πρὸ μικροῦ τὰ μνήματα διὰ νὰ παραστήσωσι δράμα ἄλλης ἐποχῆς, τοῦ ὁποίου ζῶν θεατῆς εἶσαι μόνος σύ. Τοῦτο πιέζει τὴν καρδίαν σου. Ἄλλὰ καὶ ἡ μεγαλητέρα ζωηρότης τὴν ὁποίαν ἀπαντᾷς εἰς τὴν μόνην ὁδὸν τοῦ χωρίου, ἔχει τὸν αὐτὸν ἀρχαῖκόν καὶ παράξενον χαρακτήρα.

Ἠλσιὸν τοῦ χωρίου εἰσῆλθοντες εἰς πλαγίαν ὁδὸν φέρουσαν εἰς κορυφὴν ξηροῦ βουνοῦ. Ἐντεῦθεν εἶδαμεν καθαρὰ, ἀν καὶ πολλὰ μακρὰν, τὸν τιμαριωτικὸν κολοσσὸν ὑπερκείμενον συνδένδρου λόφου. Τὸ μέρος ὅπου εὐρισκόμεθα κατεφέρετο δι' ἀποτόμου κλίσεως πρὸς τὰ τελματώδη λειβάδια τὰ περιστοιχιζόμενα πανταχόθεν ἀπὸ πυκνοὺς δρυμῶνας. Καταβάντες δὲ εἰσῆλθοντες εἰς τὸ δάσος. Διεπεράσαμεν τότε στενὴν ὁδὸν τῆς ὁποίας τὸ τραχὺ καὶ ἀνώμαλον ἔδαφος ἐβόϊζεν ὑπὸ τὰ πέταλα τῶν ἵππων. Δὲν ἐβλεπα πρὸ πολλοῦ τὸν πύργον, τοῦ ὁ-

ποίου τὴν θέσιν οὔτε ἐσυμπεραίνα πλέον, ὅτε παρουσιάσθη αἰφνης ἐμπροσθέν μου ὡς φάντασμα. Ὁ πύργος οὗτος δὲν εἶναι κατεστραμμένος· ἐξ ἐναντίας ἔχει καὶ σήμερον τὸ ἀρχαῖον αὐτοῦ ὕψος πλέον τῶν ἐκτὸν ποδῶν, καὶ τὰ πέτρινα βάθρα τὰ συγκροτοῦντα τὸ μεγαλοπρεπὲς ὀκτάεδρον σχῆμά του, δεικνύουν αὐτὸν ὡς μέγαν ὄγκον χθὲς ἔτι κατειργασθέντα ἀπὸ ἐμπειροτάτου τεχνίτην. Κείμενος ἔρημος καὶ μεμονωμένος ἐν μέσῳ τοῦ πυκνοτάτου ἐκείνου δάσους, ἔχει καταπληκτικὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ ζοφερὰν τινα οὔτως εἰπεῖν ἀπάθειαν· ὑψηλὰ δένδρα ἀνεφύησαν ἀπὸ τὰς περὶ αὐτὸν τάφρους, καὶ ὅμως μόλις ἡ κορυφὴ τῶν φθάνει εἰς τὰ χαμηλότερα παράθυρα. Γὰ γιγάντια αὐτὰ δένδρα, ἐν μέσῳ τῶν ὁποίων γίνεται ἀφανὴς ἡ βάσις τοῦ κτιρίου, δίδει εἰς τοῦτο μυστηριωδέστεραν καὶ ὕλως φανταστικὴν φυσιογνωμίαν. Εἶναι ἀδύνατον εὐρισκόμενος εἰς τὴν ἐρημίαν ἐκείνην, μεταξὺ δασῶν, κατέναντι ἀλλοκότου ἀρχιτεκτονικῆς, νὰ μὴ ἐνθυμηθῆς τοὺς μαγευμένους πύργους ὅπου ὠραῖαι βασιλοπούλαι κοιμῶνται ὕπνον προαιώνιον.

— Ἔως σήμερον, με εἶπεν ἡ Κ. Μαργαρίτα πρὸς τὴν ὁποίαν ἔλεγα τὰς ἐντυπώσεις μου, μόνον τὸ ἐξωτερικὸν τοῦ πύργου εἶδα· ἐὰν ὅμως θέλετε νὰ ἐξυπνίσωμεν τὴν βασιλοπούλαν, ἀς ἐμβῶμεν εἰς αὐτόν. Καθόσον ἠξέσω εὐρίσκεται ἐδῶ τριγύρω βοσκὸς ἢ βοσκοπούλα ἔχων ἢ ἔχουσα τὸ κλειδίον· ἀς δέσωμεν τὰ ἄλογά μας καὶ ἀς τρέξωμεν εἰς ἀναζήτησιν, σεῖς μὲν τοῦ βοσκῆ ἐγὼ δὲ τῆς βοσκοπούλας.

Καὶ δέσαντες τοὺς ἵππους μας παρὰ τὰ ἐρείπια, ἐχωρίσθημεν ἐπὶ μικρὸν διὰ νὰ ἀναζητήσωμεν τὸν ἔχοντα τὸ κλειδίον· δυστυχῶς ὅμως οὐδένα εὐρομεν. Ἠξήσῃς λοιπὸν ἡ ἐπιθυμία μας νὰ δοκιμάσωμεν τὸν ἀπηγορευμένον καρπὸν, καὶ ἐπεράσαμεν μίαν ἀδιαφόρως γέφυραν ἐκ τῶν ἐπὶ τῶν τάφρων. Μεγάλως ἐχάρημεν ἰδόντες ὅτι ἡ ὀγκώδης θύρα τοῦ πύργου δὲν ἦτο κλειστή· ὠθήσαντες λοιπὸν αὐτὴν εἰσῆλθοντες εἰς μέρος στενόν, σκοτεινὸν καὶ πλήρες ἐρείπιων, τὸ ὁποῖον θὰ ἦτο πάλαι φυλακεῖον· ἐκεῖθεν δὲ μετέβημεν εἰς εὐρείαν κυκλοτερεῆ σχεδὸν αἵθουσαν, ἐπὶ τῆς ἐστίας τῆς ὁποίας φαίνονται ἀκόμη τὰ νομίσματα τῶν σταυροφορικῶν χρόνων· καὶ διὰ μεγάλου παραθύρου κατέναντι ἐμοῦ κειμένου, καὶ φέροντος ἐπὶ τῆς πέτρας τὸν συμβολικὸν σταυρὸν, ἐφωτίζετο τὸ κάτω μέρος τῆς περιοχῆς, ἐνῶ ὁ ὀφθαλμὸς ἐπλανᾶτο ἀβέβαιος εἰς τὰ σκότη τῶν ὑψηλῶν θόλων. Ὅτε ἤκουσαν τὸν ἤχον τῶν βημάτων μας ἀγέλαι ἀοράτων πτηνῶν ἐπετερύγισαν ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν μας, καὶ διεσκόρπισαν ἐπ' αὐτῆς τὴν κόριν τῶν παρελθόντων αἰώνων. Ἀναβάντες τοὺς περὶ τὰ τεῖχη πετρίνου θράνου ὁμοιάζοντας βαθμίδας, εἶδαμεν ἐκτὸς τῶν παραθύρων τὸ βάθος τῶν τάφρων καὶ τὰ κατεστραμμένα μέρη τοῦ πύργου· ἀλλ' ἐπειδὴ ὅτε εἰσῆλθοντες παρατηρήσαμεν τὰς πρώτας βαθμίδας κλίμακος κατεσκευασμένης ἐντὸς τοῦ τοίχου, ἠσθάνθημεν ἐπιθυμίαν παιδικὴν νὰ προχωρήσωμεν καὶ περαιτέρω. Ἐπεχειρήσαμεν λοιπὸν τὴν ἀνάβασιν· καὶ ἐγὼ μὲν ἐπροπορευόμην,

ἤρχετο δὲ κατόπιν θαρρόαλέα ἡ Κ. Μαργαρίτα, περιμαζεύουσα ὅπως ἐδύνατο τὸ μακρὸν ἐνδυμὰ τῆς. Ἡ θεὰ ἀπὸ τὸ ἀνώτατον μέρος ἦτο ἀπέραντος καὶ γοητευτικῆ. Τὰ γλυκύτατα χρώματα τῆς ἀμφιλύκης ἐχρύσιζον τὴν ὥραν ἐκείνην τὸ πέλαγος τῶν ἡμιζήρων φύλλων τοῦ φθινοπώρου, τὰ τε ζοφερὰ τέλματα καὶ τοὺς χλοερούς λειμῶνας καὶ τὰς μυρίας κλίσεις τῶν βουνῶν, ὅλα λέγω ταῦτα. ἅτινα ἀνεμιγνύοντο καὶ ἀλλεπάλληλα ἐξετείνοντο εἰς τὸ ἐπάπειρον. Εὐρισκόμενοι μόνον εἰς τὴν περιχάριτα ἐκείνην καὶ θλιβεράν καὶ ἀπέραντον τοποθεσίαν, ἠσθανόμεθα τὴν εἰρήνην τῆς ἐρημίας, τὴν σιωπὴν τῆς νυκτός, τὴν μελαγχολίαν τῶν παρελθόντων αἰώνων καταθελγούσας τὰ τε πνεύματα καὶ τὰς καρδίαις μας· τὸ δὲ θέλητρον τοῦτο ἐπὶ ἤρξανε, δι' ἐμὲ τοῦλάχιστον, ἡ παρουσία ὄντος προσφιλοῦς, ὡς ἕκαστος ἐραστῆς τὸ ἔννοε. Ἡ ὥρα αὕτη τῆς ἀπὸ κοινοῦ ἐκστάσεως, τῆς ἀπὸ κοινοῦ συναισθήσεως, τῆς ἀνεκφράστου καὶ ἀγνῆς ἠδονῆς, ἦτο βεβαίως ἡ τελευταία τὴν ὁποίαν συγκατένευσε ἡ μοῖρά μου νὰ ζῆσω πλησίον ἐκείνης καὶ με ἐκείνην, καὶ διὰ τοῦτο φρενητιῶν ὑπὸ παλμῶν καὶ θλίψεως ἠγωνιζόμεν νὰ παρατείνω αὐτήν. Τί δὲ ἠσθάνετο καὶ ἡ Μαργαρίτα ἀγνοῶ καθίσασα πλησίον τοῦ παραθύρου ἔβλεπε μακρὰν καὶ ἐσιώπα· μόνη ἡ πνοή τῆς, ταχεῖα ὀλίγον, ἤκούετο.

Ἄγνοῶ πόσον ἐμείναμεν οὕτω πως· ἀλλ' ὅταν αἱ ἀναθυμιάσεις ἤρχισαν νὰ συμπυκνῶνται ἀνω τῶν λειμῶνων, καὶ ἐσκοτίσθησαν τὰ ἀπώτερα μέρη τοῦ ὀρίζοντος, σηκωθείσα ἐκείνη — Πηγαίνουμεν, εἶπε σιγαλὰ· καὶ ὡς νὰ κατεδιβάσθη ἡ αὐλαία μετὰ τὸ τέλος περιπηθῆτου δράματος ἐπρόθεσεν — Ἐτελείωσε! — Καὶ τὴν παρηκολούθησα καταβαίνουσαν τὴν κλίμακα.

Ἀλλὰ μεγίστη ὑπῆρξεν ἡ ἀπορία μας ὅτε θελήσαντες νὰ ἐξέλθωμεν εὐρομεν τὴν θύραν κλειστήν· φαίνεται ὅτι ὁ φύλαξ, ἀγνοῶν ὅτι εἴμεθα ἐντὸς τοῦ πύργου, ἐκλείσεν αὐτήν. Κατὰ πρῶτον ἐγελάσαμεν εἰπόντες ὅτι ὁ πύργος ἦτο μαγευμένος. Καὶ ἐπροσπάθησα μὲν νὰ λύσω τὴν μαγείαν, ἀλλὰ τὸ μέγα σίδηρον τοῦ γηραιῦ κλειθροῦ τοσοῦτω εἶχε συζυγῶθαι μετὰ τὴν λιθινὴν παραστίδα, ὥστε ἀπῆλπίσθη. Ἐδοκίμασα τότε νὰ σείσω τὴν θύραν· ἀλλ' αἱ ὀγκώδεις στρόφιγγες καὶ ἡ ἐκ δρυός σιδηρότευκτος κλεισὴς ἀπέκρουσαν ὅλους μου τοὺς ἀγῶνας. Λαβὼν μετὰ ταῦτα δύο ἢ τρεῖς πέτρας τὰς ἐρρίψα μετὰ δύναμιν κατὰ τῆς θύρας· ἀλλὰ μόνην τὴν ἠχώ τῶν θόλων κατώρθωτα νὰ ἐξυπνίσω, καὶ ν' ἀποσπάσω τεμάχια τῆς πεσόντα πρὸ τῶν ποδῶν μου. Ἐπειδὴ δὲ ἡ Κ. Μαργαρίτα με ἀπηγόρευσε νὰ ἐξακολουθῆσω τὸν μάταιον καὶ ἐπικίνδυνον τοῦτον ἀγῶνα, ἐτρέξα πρὸς τὸ παράθυρον, καὶ ἀφῆκα ἐπιειλημμένως φωνὰς εἰς τὰς ὁποίας οὐδεὶς ἀπεκρίθη. Εἰς μάτην ἐκραζα ἐπὶ δέκα λεπτά τῆς ὥρας. Ἐπειδὴ δὲ ἐφεγγεν εἰσέτι ὀλίγον, ἐξετάσαμεν ἐπιμελῶς τὸ ἐσωτερικὸν τοῦ πύργου ἐλπίζοντες νὰ εὕρωμεν ἄλλην ἐξόδον· ἀλλὰ πλὴν τῆς θύρας ἐκείνης καὶ τοῦ μεγάλου παραθύρου κειμένου περὶ τοὺς

τριάκοντα πόδας ἀνω τῆς τάφρου οὐδεμία ἄλλη ὑπῆρχεν.

Ἐν τοσοῦτω ἡ νύξ ἐπροχώρησε, καὶ τὸ σκότος ἐσκέπασε τὸν πύργον. Ὀλίγα μόνον ἀκτίνες τῆς σελήνης εἰσερχόμεναι πλαγίως διὰ τοῦ παραθύρου ἐλεύκαινον τὰς βαθμίδας. Ἡ Κ. Μαργαρίτα, στερηθεῖσα μικρὸν κατὰ μικρὸν τὴν εὐθυμίαν τῆς, οὔτε κἂν ἀπεκρίνετο εἰς τοὺς παραμυθητικούς λόγους δι' ὧν ἐπροσπάθουν νὰ τὴν καθησυχάσω. Καὶ αὐτὴ μὲν ἐκάθητο ἀκίνητος καὶ σιωπηλὴ ἐν μέσῳ τοῦ σκότους, ἐγὼ δὲ μένων ὑπὸ τὴν σελήνην ἐπὶ τῆς πλησιεστέρας πρὸς τὸ παράθυρον βαθμίδος, ἐπανελάμβανα τὰς φωνάς μου. Ὁμολογῶ ὅμως ὅτι ὅσον ἀπετύγγανον οἱ ἀγῶνες μου, τόσον μ' ἐκυρίευεν ἀκτανίκτηον αἰσθημα ἀγαλλιιάσεως· διότι ἀπροσδοκῆτως ἐβλεπα πραγματοποιούμενον χάριν μου τὸ κίβητιον ἀλλὰ καὶ ἀνεφικτον ὄνειρον τῶν ἐραστῶν· εὐρισκόμεν μόνος εἰς τὸ βάθος ἐρήμου, ἐν μέσῳ βαθυτάτης μοναξίας, μετὰ τὴν γυναῖκα τὴν ὁποίαν ἠγάπων. Ἐπὶ πολλὰς λοιπὸν ὥρας μόνον αὐτὴ καὶ ἐγὼ, μόναι ἡ ζωὴ τῆς καὶ ἡ ζωὴ μου θὰ εὐρίσκωνται εἰς τὸν κόσμον! Ἀνεπόλουν σκιρτῶν τὰς διαβεβαιώσεις τῆς προστασίας καὶ τοῦ σεβασμοῦ τὰς ὁποίας κατὰ δικαίωμα καὶ κατὰ χρέος θὰ ἔδιδε μετὰ μικρὸν πρὸς αὐτήν· ἐνθυμούμην ὅτι θὰ κατεπράϋνα τοὺς φόβους καὶ θὰ ἐπροκάλουν τὴν ἐμπιστοσύνην καὶ τὸν ὕπνον τῆς ἐσυλλογιζόμεν ἀγαλλόμενος ὅτι ἐὰν τὴν μακαρίαν ἐκείνην νύκτα δὲν θ' ἀπέκταν τὰν ἀγάπην τῆς, θ' ἀπέκτων ὅμως διὰ παντός τὴν ὑπὲρ τῆς τιμιότητός μου ὑπόληψίν τῆς.

Ἐνῶ δὲ παρεδιδύμην περιπαθῶς εἰς τοιοῦτους λογισμούς, τῶν ὁποίων ἴσως μικρὰ τις ἐρμηνεῖα ἐζωγράφειτο εἰς τὸ πρόσωπόν μου, ἀνεκαλέσθη αἴφνης εἰς ἐμαυτὸν ἀπὸ τοὺς λόγους τούτους, ἀποταθέντας πρὸς ἐμὲ μετὰ φωνὴν ὑπόκωφον καὶ προσποιημένην ἀταραξίαν·

— Κ μαρκίαν Χαμψεῦ, ὑπῆρξαν πρὸ ὑμῶν καὶ ἄλλοι ἀνάνδροι εἰς τὴν οἰκογένειάν σας;

Ταῦτα ἀκούσας ἐσηκώθην βιαίως, ἀλλ' ἐκάθησα πάλιν, προσηλώσας βλέμμα ἠλίθιον ἐπὶ τὰ σκότη μετὰ τῶν ὁποίων μόλις διέκρινα τὴν σκιάν τῆς Μαργαρίτας. Μετὰ ἤλθε δὲ μία ἰδέα, μία μόνη, μήπως ἀπὸ τὸν φόβον καὶ τὴν λύπην διαταράχθη ὁ ἐγκέφαλός τῆς, μήπως παρεφρόνησε.

— Μαργαρίτα! ἀνέκραξα λησιμονήσας πρὸς τῖνα ὀμιλῶ. — Ἀλλὰ τὸ ἐπιφώνημά μου ἠρέθισεν ἔτι μᾶλλον αὐτήν.

— Εἶναι βδελυρόν! ἀνεφώνησεν, εἶναι ἄγενές, ναί, ἄγενές!

Τότε ἤρχισα νὰ ἔννοῶ τί συμβαίνει. Καταβάς λοιπὸν μίαν τῶν βαθμίδων, — Τί τρέχει; ἠρώτησα ἀταράχως.

— Σὺ, ἀπεκρίθη ἀκατάσχετος, σὺ ἐπλήρωσες διὰ νὰ μᾶς κλείσουν ἐδῶ. Αὐριοῦν θὰ χάσω τὴν τιμὴν μου... καὶ τότε ἐξ ἀνάγκης εἰς σὲ μόνον θ' ἀνήκω... Αὐτὸν τὸν λογιχρισμὸν ἔκαμες; ἔ; Ἀλλὰ, βεβαίως, ὅτι οὔτε αὐτὸς θὰ σ' ἐπιτύχη. Μετὰ γνω-

ρίζεις κάκιστα, ἐὰν νομίζης ὅτι δὲν θά προτιμῶσώ τὴν ἀκμίαν, τὸ μοναστήριον, τὸν θάνατον, ἀπὸ τὴν ἐξουθένωσιν τῆς συνενώσεώς μου μὲ σέ. Καὶ ἂν ἐπετύγχανε τὸ ἄτιμον στρατήγημά σου, καὶ ἂν εἶχα τὴν ἀδυναμίαν, τὴν ὑποίαν, ἔσο βεβίαιος, δὲν θά ἔχω, νὰ παραδοθῶ εἰς σέ, καὶ νὰ σέ παραδώσω, τὸ ὅποιον καὶ περισσότερον ἐπιθυμεῖς, τὴν περικοσίαν μου εἰς ἀντάλλαγμα τῆς ὥραίας σου διαγωγῆς, εἶπέ με τί εἶδους ἄνθρωπος εἶσαι; ἀπὸ ποῖον χῶμα ἐπλάσθης καὶ θέλεις ν' ἀποκτήσης πλοῦτη καὶ γυναίκα διὰ τῶν μέσων αὐτῶν; Ἄ! εὐχαριστήσέ με, κύριε, ὅτι δὲν ἐνδίδω εἰς τὰς ἐπιθυμίας σου· εἶναι μωραὶ, πιστευσέ με· διότι ἐάν ποτε ἡ ἐντροπὴ καὶ τοῦ κόσμου ἡ κατακραυγὴ μὲ ἠνάγκαζαν νὰ γείνω σύζυγός σου, θά εἶχα τόσην καταφρόνησιν εἰς σέ, ὥστε θά σέ ἐξόντωνα. Μάλιστα· καὶ σκληρὰ ὡς ἡ πέτρα αὐτὴ ἂν ἦτον ἡ καρδιά σου, θά ἐστράγγιζα αἷμα ἀπὸ αὐτὴν!

— Κυρία, ἀπεκρίθη μὲ ὄλην τὴν δυνατὴν ἀταραξίαν, σὰς παρακαλῶ νὰ ἔλθετε εἰς τὸν ἑαυτόν σας. Σὰς ὁμνῶ εἰς τὴν τιμὴν μου ὅτι μὲ ἐξουβρίζετε. Παρακαλῶ νὰ σκεφθῆτε καλῆτερον. Αἱ ὑποψίαι σας εἶναι πάντῃ ἀπίθανοι· δὲν ἦτον δυνατὸν νὰ προπαρασκευάσω τὴν ἐπιβουλήν διὰ τὴν ὁποίαν μὲ κατηγορεῖτε· ἀλλὰ καὶ ἂν ἦτον, ποτε σὰς ἔδωκα τὸ δικαίωμα νὰ πιστεύετε ὅτι εἶμαι ἱκανὸς νὰ κάμω τοιαύτας;

— Ὅλα ὅσα ἠξέυρω περὶ σοῦ, ἀνέκραξε σχίσασα τὸν ἀέρα διὰ τῆς μάστιγός της, μὲ δίδουν αὐτὸ τὸ δικαίωμα. Πρέπει τέλος πάντων νὰ σέ εἰπῶ ὅτι πρὸ πολλοῦ ἔχω εἰς τὴν καρδίαν μου. Τί ἦλθες νὰ κάμῃς εἰς τὴν οἰκίαν μας μὲ ἄλλο ὄνομα καὶ ἄλλο ἐπάγγελμα; Ἡμεθα πρὶν εὐτυχεῖς, ἡμεθα ἡσυχοί... σὺ μᾶς ἔφερες ταραχάς, ἀνησυχίας καὶ λύπας τὰς ὁποίας δὲν ἐγνωρίζαμεν. Διὰ νὰ φθῆς εἰς τὸν σκοπὸν σου, διὰ νὰ ἀνακαινίσῃς τὴν κατάστασίν σου ἐκέρδησες δολίως τὴν ἐμπιστοσύνην μας... ἐπερίπαιξες τὰ καθαρώτερα, τὰ εἰλικρινέστερα, τὰ ἱερώτερα αἰσθήματά μας, ... κατεμάρανες ἀνελετήμονα τὰς καρδίας μας. Ἰδοὺ τί ἔκαμες... ἢ τί ἠθέλησες νὰ κάμῃς, ἀδιάφορον. Σὲ λέγω λοιπὸν ὅτι δὲν ὑποφέρω πλέον τὰς μηχανορραφίας σου. Καὶ ὅταν μὲ ὁμιλῆς περὶ τῆς τιμῆς σου, ἡ ὁποία ἐν τοσούτῳ σ' ἐσυγγώρησε νὰ κάμῃς τόσα ἄτιμα πράγματα, ἔχω τὸ δικαίωμα νὰ μὴν τὴν πιστεύσω, ... καὶ δὲν τὴν πιστεύω.

Ταῦτα ἀκούσας ἐγενόμην ἕξω φρενῶν καὶ ἀρπάσας τὰς δύο χεῖράς της μὲ ὀρμὴν ἦτις καὶ αὐτὴν κατέβαλε·

— Μαργαρίτα, εἶπα, ταλαίπωρε νέα... ἀκούσε καλὰ! Σὲ ἀγαπῶ, ποῦτο εἶναι ἀληθινόν, καὶ ποτε ἔρωτα ἐνθερμότερον, ἀφιλοκερδέστερον, ἱερώτερον δὲν ἠσθάνθη καρδιά ἀνθρώπου... Ἀλλὰ καὶ σὺ μ' ἀγαπᾷς... μ' ἀγαπᾷς, καὶ μὲ φονεύεις... Λέγεις ὅτι ἐμάρανα τὴν καρδίαν σου... ἀλλὰ καὶ σὺ τί ἔκαμες τὴν ἐδικήν μου;... Σὲ ἀνίκει ὁμως καὶ σὲ τὴν ἀφίνω... Πλὴν, τὴν τιμὴν μου τὴν φυλάττω... εἶναι ἀκεραία! καὶ μετ' ὀλίγον θά σέ:

ἀναγκάσω νὰ τὸ ὁμολογήσῃς... Σὲ ὀρκίζομαι μὲ τὴν τιμὴν μου αὐτὴν ὅτι ἂν ἀποθάνω θά μὲ κλάυσης, καὶ ἂν ζήτω, ποτε ὅσον καὶ ἂν σέ λατρεύω, καὶ γονατιστὴν ἂν σέ ἰδῶ ἔμπροσθέν μου, ποτε δὲν θά σέ ὑπανδρευθῶ, ἐάν δὲν γίνῃς πτωχὴ ὡς ἐγώ, ἢ ἂν δὲν γίνω πλούσιος ὡς σὺ. Προσεύχου λοιπὸν, προσεύχου, ζήτει θαύματα ἀπὸ τὸν Θεόν, εἶναι καιρὸς!

Καὶ ἀποθήσας αὐτὴν ἀνέβην ἕξω φρενῶν τὰς ὑψηλοτέρας βαθμίδας, διὰ νὰ ἐκτελέσω σκοπὸν ἀνθρώπου ἀπληπισμένου. Ὡς προεῖπα, αἱ κορυφαὶ τῶν περὶ τὸν πύργον δρυῶν καὶ σχοίνων μόλις ἐφθάναν ἕως εἰς τὰ παράθυρα. Διπλώσας λοιπὸν τὴν μάστιγά μου ἔσυρα πρὸς ἐμὲ τὴν ἄκραν τῶν πλησιεστέρων κλάδων, καὶ ἐναγκαλισθεὶς αὐτοὺς ἀφῆθην. Ἡκουσα τότε ὑπὲρ τὴν κεφαλὴν μου φωνὴν ὀδυρομένην καὶ κράζουσαν. — Μάξιμε! — Οἱ κλάδοι τοὺς ὁποίους ἐκράτουν ἐλύγισαν, ἐτριζαν, ἐσυντρίφθησαν, καὶ μ' ἐῤῥιψαν βαρὺν εἰς τὴν τάφρον.

Νομίζω ὅτι ἔνεκα τῆς μαλακότητος τῆς γῆς, ἂν καὶ ἐπληρώθην, ἡ πληγὴ δὲν ἔγεινεν ὁμως θανατηφόρος. Ὁ ἀριστερὸς μόνον τῶν βραχιόνων μου καταπεσὼν εἰς τὸ σκληρὸν χεῖλος τῆς τάφρου τοσούτον ἐπόνεσεν ὥστε ἐλειποθύμῃσα· ἀλλ' ἡ λειποθυμία δὲν διήρκεσε πολὺ, διότι ἀνένηψα ἐξυπνισθεὶς ἀπὸ τὴν θρηνώδη ταύτην φωνὴν τῆς Μαργαρίτας. — Μάξιμε! Μάξιμε! ἐλέησέ με! συμπάθησέ με! εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Θεοῦ, ὁμίλησε, συγχώρησέ με!

Ὅτε δὲ κατῶρθωσα νὰ σηκωθῶ τὴν εἶδα εἰς τὸ παράθυρον, μεταξύ ὧρου φωτός, ἔχουσαν τὴν κεφαλὴν γυμνήν, τὴν κόμην ἐκλελυμένην, τὰς χεῖρας σφιγγούσας μανιωδῶς τὸν σίδηρον τοῦ σταυροῦ, καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς περιπαθῶς ἀτενίζοντας τὸ βάραθρον. — Μὴ φοβεῖσθε, ἀνέκραξα· δὲν ἔπαθα τίποτε. Ἐχετε μόνον ὑπομονὴν μίαν ἢ δύο ὥρας, ἕως ὅτου ὑπάγω εἰς τὴν οἰκίαν σας. Ἐχετε δὲ καὶ τὴν βεβαιότητα ὅτι θά φυλάξω μυστικὰ τὰ διατρέξαντα, καὶ θά σώσω τὴν τιμὴν σας ὅπως ἔσωσα καὶ τὴν ἐδικήν μου.

Καὶ ἐξελθὼν μετὰ κόπου ἀπὸ τὰς τάφρους, ἐκρέμασα διὰ τοῦ μανδυλίου μου ἀπὸ τὸν λαιμόν μου τὸν πληγωθέντα βραχίονα, εἰς τὸν ὁποῖον ἦσθάνομιν πόνους φρικτούς. Ἀναβὰς δὲ τὸν ἵππον μου εὗρηκα εὐκόλως, χάρις εἰς τὸ φῶς τῆς νυκτός, τὴν ὁδόν, καὶ ἦλθα μετὰ μίαν ὥραν εἰς τὴν οἰκίαν, ὅπου ἔμνηθα ὅτι ὁ ἰατρὸς Δεμαρὲ ἦτο μετὰ τῶν ἄλλων εἰς τὴν αἴθουσαν. Σπεύσας λοιπὸν ἀνέβην καὶ εἶδα τοὺς συνηγμένους, δῶδεκα περίπου, ἀνησυχούς καὶ τεταραγμένους. — Ἰατρέ, εἶπα εὐθύμως, τὸ ἄλογόν μου φοβηθὲν τὴν σκιάν του ἔπεσε καὶ μ' ἐῤῥιψε, φοβοῦμαι ὅτι ἐστραγγούλισα τὸ χέρι μου· μὲ κάμετε τὴν χάριν νὰ τὸ ἰδῆτε;

— Τί στραγγούλισμα λέγεις; ἀνέκραξεν ὁ ἰατρὸς ἅμα λύσας τὸ μανδύλιον· τὸ ἐτσάκισες, φίλε μου!

Τοῦτο ἀκούσασα ἡ Κ. Λαρόκ ἀφῆκε λεπτὴν φωνὴν καὶ ἦλθε πρὸς ἐμέ. — Ἡ ἡμέρα, εἶπεν, ὡς βλέπω εἶναι ἡμέρα δυστυχιῶν.

— Τί ἄλλο συνέβη; ἤρώτησα προσποιηθεις ἀπορίαν.

— Φοβοῦμαι, ἀπεκρίθη, μὴ συνέβη δυστύχημά τι εἰς τὴν κόρην μου· διότι ὑπῆγεν ἀπὸ τὴν τρίτην ὥραν εἰς τὸν περίπατον, καὶ τώρα εἶναι ὀγδὸν καὶ ἀκόμη δὲν ἐπέστρεψεν.

— Ἡ Κ. Μαργαρίτα! τὴν ἀπήντησα . . .

— Πῶς; ποῦ; . . . Συγχωρήσατε, κύριε, τὸν μητρικόν μου ἐγωϊσμόν.

— Τὴν ἀπήντησα περὶ τὴν πέμπτην ὥραν εἰς τὸν δρόμον. Ἐγὼ ἤρχόμην καὶ αὐτὴ ὑπῆγαινε. Μὲ εἶπεν ὅτι ἐσκόπευε νὰ ἐπισκεφθῇ τὸν πύργον τοῦ Ἐλβέν.

— Τὸν πύργον τοῦ Ἐλβέν! θὰ ἔχασε τὸν δρόμον εἰς τὸ δάσος . . . εὐθὺς νὰ ὑπάγωμεν . . . νὰ ἐτοιμασθῶν εὐθὺς ἄλογα.

Ὁ Κ. Βευαλλάν ἐπρόσταξεν ἀμέσως τὰ δέοντα, ἐγὼ δὲ ἐπροσποιήθην ὅτι ἤθελα νὰ ὑπάγω μετὰ τῶν ἄλλων· ἡ Κ. ὁμως Λαρόκ καὶ ὁ ἰατρός μετὰ τὸ ἀπηγόρευσαν ἐντόνως, καὶ οὕτω μετέβην εἰς τὴν κλίνην μου, ἐπειδὴ μάλιστα εἶχα μεγίστην ἀνάγκην ἀναπαύσεως. Ὁ δὲ Κ. Δεμαρὲ περιδέσας τὸν βραχίονά μου ἀνέβη εἰς ἄμαξαν μετὰ τῆς Κ. Λαρόκ, ἀπερχομένης εἰς τὸ χωρίον Ἐλβέν διὰ νὰ περιμείνῃ τὸ ἀποτέλεσμα τῶν περὶ τὸν πύργον ἐρευνῶν τοῦ Κ. Βευαλλάν.

Περὶ τὴν δεκάτην ὥραν ἔλθων ὁ Ἄλαιν με εἰδοποίησεν ὅτι εὐρέθη ἡ Κ. Μαργαρίτα, καὶ με διηγῆθη τὴν ἱστορίαν τῆς φυλακίσεώς της με ὅλας τὰς λεπτομερείας, πλὴν ἐκείνης τὴν ὁποίαν μόνον αὐτὴ καὶ ἐγὼ ἔπρεπε νὰ γνωρίζωμεν. Τὰ αὐτὰ με εἶπε μετ' ὀλίγον καὶ ὁ ἰατρός, καὶ αὐτὴ ἡ Κ. Λαρόκ ἐπισκερθέντες με ἀλληλοδιαδόχως. Ἐπεισθὴν λοιπὸν χαίρων ὅτι οὐδ' ὑποπτεύθησαν τὴν ἀλήθειαν.

Δι' ὅλης τῆς νυκτὸς ὠνεϊρευομένη πυρέσσων τὰ διατρέξαντα καὶ τὴν ἐπικίνδυνον πτώσιν μου. Κατὰ πᾶσαν στιγμὴν ἔβλεπα ὅτι ἐκρεμάμην εἰς τὸν ἀέρα, καὶ ἐξύπνων ἀσθμαίνων. Ἠσύχασα δὲ μόνον ἀφοῦ ἐξημέρωσε. Τὴν ὀγδὸν ὥραν ἦλθεν ἡ Κ. Πορόη, καὶ ἐκάθησε παρὰ τὸ προσκέφαλόν μου κρατοῦσα τὸ πλέξιμόν της. Μείνασα πλησίον μου ὅλην τὴν ἡμέραν ὑπεδέχετο ὡς οἰκοδέσποινα ὅλους τοὺς ἐρχομένους· ἦλθαν δὲ πολλοὶ καὶ με ἐπεσκέφθησαν. Μετὰ τὴν γραΐαν φίλην μου ἦλθεν ἡ Κ. Λαρόκ, εἰς τῆς ὁποίας τὰς παρειὰς εἶδα κυλιόμενα δύο δάκρυα, ἐνῶ ἔσφιγγε περιπαθῶς τὴν χεῖρά μου. Μήπως ἐξεμυστηρεύθη εἰς αὐτὴν ἡ κόρη της τὰ διατρέξαντα;

Ἡ Κ. Πορόη με εἶπεν ὅτι ὁ γέρον Λαρόκ ἠσθένησεν ἀπὸ τῆς παρελθούσης παθῶν μικρὰν προσβολὴν παραλυσίας, ὅτι σήμερον δὲν ὀμιλεῖ πλέον, ὅτι εἶναι φόβος μήπως ἀποθάνῃ, ὅτι διὰ τοῦτο ἀπεφασίσθη νὰ ἐπιταχύνωσι τὸν γάμον τῆς ἐγγονῆς του, καὶ ὅτι ἐμήνυσαν τὸν Κ. Λωβεπέν, ὅστις περιμένεται αὔριον διὰ νὰ συντάξῃ τὸ συμβόλαιον.

Τὸ ἑσπέρας ἐσηκώθην ὀλίγον καὶ ἔγραψα· ὁ Κ. Δεμαρὲ ὁμως μ' ἐπέπληξε σφοδρῶς, διότι δὲν ἤμην εἰσέτι ἀπηλλαγμένος τοῦ πυρετοῦ.

Φαίνεται ὅτι κκοποιόν τι δαιμόνιον ἀρέσκειται νὰ ἐπινοῇ παράδοξα καὶ σκληρὰ διὰ νὰ δοκιμάζῃ ἀλληλοδιαδόχως τὴν καρδίαν καὶ τὴν συνείδησίν μου.

Ἐπειδὴ ὁ Κ. Λωβεπέν δὲν ἦλθε σήμερον, ἡ Κ. Λαρόκ μ' ἐζήτησεν ἀναγκάίας τινας πληροφορίας διὰ νὰ προετοιμάσῃ τὰς κυριωτέρας βάσεις τοῦ συμβολαίου τὸ ὑποῖον, ὡς εἶπα, θὰ ὑπογραφῇ αὔριον. Καὶ ἐπειδὴ εἶμαι καταδικασμένος νὰ μείνω ἔτι τινὰς ἡμέρας εἰς τὸν θάλαμόν μου, τὴν παρεκάλεσα νὰ μὲ στείλῃ τοὺς τίτλους καὶ τὰ ἰδιαίτερα ἔγγραφα τοῦ πενθεροῦ της, τῶν ὁποίων εἶχα ἀναπόφευκτον ἀνάγκην διὰ νὰ λύσω τινὰς δυσκολίας. Μ' ἔφεραν δὲ μετ' ὀλίγον δύο ἢ τρία συρτάρια πλήρη ἔγγράφων, ἀφαιρεθέντα κρυφίως ἀπὸ τὸν κοιτῶνα τοῦ Κ. Λαρόκ ἐνῶ ἐκοιμάτο, διότι εἰς οὐδένα ἐπέτρεψέ ποτε νὰ τὰ ἴδῃ. Εἰς τὸ πρῶτον ἔγγραφον τὸ ὁποῖον ἔτυχε νὰ λάβω ἀνὰ χεῖρας, ἀνέγνωσα πολλάκις τὸ ὄνομα τῆς οἰκογενείας μου. Ἐννοεῖται ἄρα πόσον διηγέρθη ἡ περιέργειά μου. Ἴδου τί περιεῖχε κατὰ λέξιν·

ΠΡΟΣ ΤΑ ΤΕΚΝΑ ΜΟΥ.

« Τὸ ὄνομα τὸ ὁποῖον σᾶς μεταδίδω καὶ τὸ ὁποῖον ἐτίμησα, δὲν εἶναι ἰδικόν μου. Ὁ πατήρ μου ὠνομάζετο Σαβάξ καὶ ἦτον ἐπιστάτης σιμαντικοῦ κτήματος κειμένου εἰς τὴν τότε Γαλλικὴν νῆσον Ἀγίαν Λουκίαν, καὶ ἀνήκοντος εἰς πλουσίαν καὶ εὐγενῆ οἰκογένειαν τοῦ Δελφινάτου, τὴν τοῦ Χαμψεῦ δ' Ὀπερίβ. Τὸ 1793 ἔτος ὁ πατήρ μου ἀπέθανε, καὶ ἐκληρονόμησα, εἰ καὶ νέος ἀκόμη, τὴν πρὸς αὐτὸν ἐμπιστοσύνην τῶν Χαμψεῦ. Περὶ τὰ τέλη τοῦ ὀλεθρίου τούτου ἔτους οἱ Ἄγγλοι ἐκυρίευσαν τὰς Ἀντιλλίας τῇ συνδρομῇ τῶν ἐπαναστησάντων μετοίκων. Ὁ μαρκίων Χαμψεῦ δ' Ὀπερίβ (Ἰάκωβος, Αὐγούστος) αἰ κατὰ τοῦ ὁποίου προσταγαὶ τῆς συντακτικῆς συνελύσεως δὲν εἶχαν εἰσέτι φθάσει, ἐκυβέρνησα τὴν φρεγάταν *Θέτιδα*, πρὸ τριῶν ἐτῶν περιπλέουσιν εἰς τὰς θαλάσσας ἐκεῖνας. Μέγας ἀριθμὸς Γάλλων ἀποίκων ἐκ τῶν εἰς Ἀντιλλίας ἐπώλησαν τὰ κτήματά των, καὶ συνεννοηθέντες μετὰ τὸν πλοίαρχον Χαμψεῦ, ἠτοίμασαν στολίσκον ἐκ φορητῶν διὰ ν' ἀποθέσωσι τὰ πράγματά των εἰς αὐτὸν καὶ νὰ ἐπανέλθωσιν ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς *Θέτιδος* εἰς τὴν πατρίδα. Πρὸς ἀποφυγὴν τῶν κινδύνων ἔλαβα καὶ ἐγὼ πρὸ πολλοῦ προσταγὴν νὰ πωλήσω τὸ κτῆμα τὸ ὁποῖον ἐπεστάτου μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρὸς μου. Τὴν 14 Νοεμβρίου τοῦ 1793 ἔτους, ἐπέβην μόνος εἰς λέμβον παρὰ τὸ ἀκρωτήριον Μορν-ω-σάβλ, καὶ ἔφυγα λαθραίως ἀπὸ τὴν Ἀγίαν Λουκίαν, κυριευθεῖσαν πρὸ μικροῦ ἀπὸ τὸν ἐχθρόν. Ἐφερα δὲ μετ' ἐμοῦ καὶ τὸ τίμημα τοῦ κτήματος τὸ ὁποῖον εἶχα πωλήσει. Χάρις εἰς τὴν ἐμπειρίαν τοῦ Κ. Χαμψεῦ, λαθόντες τὴν προσοχὴν τῶν Ἀγγλικῶν πλοίων εἰσήλαμεν εἰς τὸ δύσκολον καὶ ἄγνωστον στενὸν τοῦ Γρο-σλέ. Μὲ εἶχε δὲ προστάξει νὰ ὑπάγω πρὸς αὐτὸν αὐτὴν ἐ-

κείνην τὴν νύκτα, καὶ μόνον ἐμὲ ἐπερίμενε διὰ τὴν στρέψη τὴν πρόραν πρὸς τὴν Γαλλίαν. Δυστυχῶς ὁμως ἐσυλλήφθη ἀπὸ τοῦς Ἄγγλους. Οἱ ἀπκράμιλλοι αὐτοὶ προδότηι μ' ἐπρότειναν ἐν τῶν δύο, ἢ νὰ μὲ τουφεκίσωσιν ἀμέσως, ἢ νὰ φανερώσω εἰς αὐτοὺς τὸ στενὸν ὅπου εὐρίσκετο ὁ στολίσκος, καὶ εἰς ἀμοιβὴν νὰ μὲ χαρίσωσι τὸ ἑκατομμύριον τὸ ὁποῖον ἔφερα μετ' ἐμαυτοῦ. Ἦμην νέος, καὶ ἡ πρότασις μὲ ἦτο θελκτικὴ. Μετὰ ἡμίσειαν ὥραν ἡ Θετίς κατεποντίσθη, ὁ στολίσκος ἐκυριεύθη καὶ ὁ Κ. Χαμψεὺ ἐτραυματίσθη δεινῶς. Ὀλόκληρον ἔτος ἐπέρασε χωρὶς νὰ κοιμηθῶ ἤμην παράφρων καὶ ἀπεφάσισα νὰ ἐκδικηθῶ τοὺς Ἄγγλους διὰ τὸν ἀκοίμητον ἐλεγχον τῆς συνειδήσεώς μου. Μετέβην εἰς Γουαδελούπαν, ἠλλαξα ὄνομα, ἠγόρασα διὰ τῶν χρημάτων τοῦ αἵματος πλοῖον ἐρωπιλισμένον καὶ ὤρμησα κατὰ τῶν Ἄγγλων. Ἐπὶ δεκαπέντε ἔτη ἔπλυνα μὲ τὸ ἰδικόν μου τὴν ἀτιμίαν τὴν ὁποίαν ἐπροξένησα εἰς τὴν σημαίαν τῆς πατρίδος μου. Ἄν καὶ μαχόμενος ἐνδόξως ἀπέκτησα τὰ τρία καὶ ἐπέκεινα τεταρτημῦρια τῆς περιουσίας μου, οὐχ ἦττον ὁμως ἡ καταγωγὴ τῆς εἶναι αὐτὴ τὴν ὁποίαν ὑπέδειξα.

» Ἐπανελθὼν γέρον εἰς τὴν Γαλλίαν, ἐζήτησα πληροφορίαν περὶ τῶν Χαμψεὺ δ' Ὀτερβί. ἐπειδὴ δὲ ἔμαθα ὅτι ἦσαν πλούσιοι, ἐτήρησα σιωπὴν. Ζητῶ διὰ τοῦτο τὴν συγγνώμην τῶν τέκνων μου. Ἐνόσω ἔζων δὲν ἠσθανόμην ἀρκετὸν θάρρος νὰ ἐξομολογηθῶ ἀνερευθριάτως τὸ ἀμάρτημά μου μετὰ τὸν θάνατόν μου ὁμως ἄς μάθωσι τὸ μυστικόν μου καὶ ἄς πράξωσι κατὰ τὴν συνείδησίν των. Τὸ κατ' ἐμὲ μίαν μόνην παράκλησιν ἀποτείνω πρὸς αὐτά· σήμερον ἢ αὔριον θὰ κηρυχθῆ ἄσπονδος πόλεμος μεταξὺ Γαλλίας καὶ τῶν ἀντικρῶ αὐτῆς γειτόνων· μισοῦμεν εἰς ἄκρον ἀλλήλους, καὶ διὰ τοῦτο μάταιος πᾶς ἀγὼν συνδιαλλαγῆς· ἢ θὰ μᾶς φάγωσιν ἢ θὰ τοὺς φάγωμεν. Ἐάν ὁ πόλεμος οὗτος συμβῇ ζώντων τῶν τέκνων ἢ τῶν ἀπογόνων μου, ἐπιθυμῶ νὰ δωρήσωσιν εἰς τὸ ἔθνος ἐρωπιλισμένην καὶ καλῶς ἐρωδιασμένην κορβέτταν, ἣτις ὁμως νὰ ὀνομασθῆ *Σαβάζ* καὶ νὰ κυβερνηθῆ ἀπὸ Βρεττανόν. Τὰ ὀστά μου θέλουν σκιρτᾶ ἀπὸ ἀγαλλίασιν ὁσάκις τὰ πυροβόλα τῆς θὰ ἐξεμῶσι τὰς φλόγας των κατὰ τῆς Καρθαγηνικῆς παραλίας.

» РИХАРΔΟΣ ΣΑΒΑΖ, ἐπικληθεὶς ΛΑΡΟΥΚ »

Αἱ ἀναμνήσεις ὅσας διήγειρεν ἀμέσως εἰς τὸν νοῦν μου ἡ ἀνάγνωσις τῆς τρομερᾶς ταύτης ὁμολογίας ἐπεκύρωσαν τὴν ἀλήθειαν. Πολλάκις εἶχα ἀκούσει τὸν πικτέρα μου διηγούμενον μὲ ὑπερηφάνειαν συγχρόνως καὶ λύπην τὴν περίστασιν ταύτην. Ἐπίστευε μόνον ὅτι ὁ Ριχάρδος Σαβάζ, οὗτινος ἐνθυμούμην κάλλιστα τὸ ὄνομα, ἐγένετο θύμα τῆς προδοσίας ἢ τῆς συμπτώσεως ἕνεκα τῆς ὁποίας κατεστράφη ἡ Θετίς, οὐχὶ δὲ ὅτι ἦτον αὐτὸς ὁ προδότης.

Ἐνόησα τότε τὰς ἀνεξηγήτους ἰδιοτροπίαις τοῦ χαρακτήρος τοῦ γέροντος ναυτικοῦ, καὶ μάλιστα

τὴν σύννοιαν καὶ τὴν συστολήν του ὁσάκις μ' ἐβλεπεν. Ὁ πατήρ μου πολλάκις μὲ εἶπεν ὅτι ἤμην πανομοιότυπον τοῦ πάππου μου, τοῦ μαρκιῶνος Ἰακώβ, καὶ ἡ ὁμοιότης αὐτὴ θὰ συνετάραττε τὴν συνείδησιν τοῦ γέροντος.

Μόλις ἀναγνοῦς τὸ ἔγγραφον περιῆλθα εἰς μεγίστην ἀμηχανίαν. Τὸ κατ' ἐμὲ, μετρίως ἐμνησικακῶν κατὰ τοῦ ταλαιπώρου ἐκείνου, ἐξαγοράσαντος τὴν ἀνομίαν αὐτοῦ διὰ μακροῦ βίου μετάνοίας καὶ πάθους, μίσους καὶ ἀπελπισίας οὐχὶ ἀμοίρου μεγαλειότητος. Ἐκθύμαζα τὴν ἀγρίαν ὀρμὴν τῆς ἐνόχου ἀλλὰ γενναίας χειρὸς ἣτις ἐγάραξε τὰς λέξεις ἐκείνας. Ἀλλὰ τί νὰ κάμω; Πρώτη ἰδέα μὲ ἦλθεν ὅτι ἡ ἀνακάλυψις αὐτὴ ἐξηφάνιζεν ὅλα τὰ μεταξὺ Μαργαρίτας καὶ ἐμοῦ ἐμπόδια, καὶ ὅτι ἡ περιουσία ἣτις μᾶς διεχώριζεν, μᾶς συνέδεεν ἐξ ἐναντίας ἀπὸ τῆς σήμερον, διότι μόνος ἐγὼ εἶχα τὴν δύναμιν νὰ τὴν νομιμοποιήσω συμμεριζόμενος αὐτήν. Ἀλλὰ τὸ μυστικόν τοῦτο δὲν ἀνῆκεν εἰς ἐμὲ· κατὰ τύχην μόνον τὸ ἔμαθα· ἡ δὲ δικαιοσύνη ἀπῆτει νὰ γείνη ἐν καιρῷ δέοντι γνωστὸν εἰς ἐκείνους τῶν ὁποίων ἦτο κληρονομία. Ἔως ὁμως νὰ φθάσῃ ὁ δέων οὗτος καιρός, ἡ τυμφορά μου θὰ ἐγένετο ἀνεπανόρθωτος. Θὰ ἐσυνδέοντο ἀδιάλειπτοι τοῦ γάμου οἱ δεσμοί, καὶ πλᾶξ τάφου θὰ ἐπιπτε διὰ παντός ἐπὶ τοῦ ἔρωτος, τῶν ἐλπίδων καὶ τῆς ἀπαρηγορήτου καρδίας μου! Ν' ἀφήσω λοιπὸν νὰ γείνη ὅ,τι δύναμαι νὰ ἐμποδίσω μὲ μίαν μόνην λέξιν; Καὶ αἱ γυναῖκες αὐταὶ δὲν θὰ συμμερισθῶσι τάχα τὴν λύπην καὶ τὴν ἀπελπισίαν μου ὅταν μάθωσιν ἐρυθριῶσαι τὴν ἀλήθειαν; Δὲν θὰ μ' ἐπιπλήξωσι πρῶτοι λέγουσαι. — Ἀφοῦ τὸ ἤξερες διὰ τί δὲν τὸ εἶπες;

Καὶ ὁμως, καθόσον ἐξήρτηται ἀπὸ ἐμὲ, οὔτε σήμερον, οὔτε αὔριον, οὔτε ποτὲ δὲν θὰ ἐρυθρίσῃ τὸ εὐγενὲς μέτωπόν των· ποτὲ δὲν θ' ἀγοράσω τὴν εὐτυχίαν μου διὰ τῆς ταπεινώσεώς των. Τὸ μυστικόν αὐτό, τὸ ὁποῖον ἐγὼ μόνον γνωρίζω, διότι ὁ γέρον, νεκρὸς πλέον δὲν δύναται νὰ τὸ ἀνακαλύψῃ, τὸ μυστικόν αὐτὸ δὲν ὑπάρχει πλέον· ἔγεινε φλογῶν παρανάλωμα.

Καὶ ἐνοῶ μὲν τὸ τόλμημά μου· ἐνοῶ τί ἔπραξα· ἐξηφάνισα διαθήκην, πράξιν ἱεράν, ἢ ἐκ τῆς ὁποίας ὠφέλεια δὲν περιήρχετο εἰς μόνον ἐμὲ ἢ ἀδελφῆ μου, τὴν ὁποίαν ἡ μήτηρ μου ἀφιέρωσεν εἰς ἐμὲ, θὰ ἐγένετο πλουσίαι, καὶ χωρὶς τὴν ἀδειάν της τὴν ἐδύθησα μὲ τὰς χεῖράς μου εἰς τὴν πτωχείαν. Ναί, ἐνοῶ ὅλα ταῦτα· ἀλλὰ δύο ψυχὰ ἀγναί, εὐγενεῖς καὶ φιλότιμοι δὲν θὰ στιγματισθῶσιν ἕνεκα ἐγκλήματος τὸ ὁποῖον αὐταὶ δὲν ἔπραξαν. Ὁ λόγος οὗτος μ' ἐφάνη ἀνώτερος καὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἐάν καὶ ἐγὼ ἔπραξα ἐγκλημα, . . . εἶμαι ὑπόλογος! . . . ἀλλ' ἡ πάλιν αὐτὴ μὲ κατέβηκε, καὶ δὲν ἀντέχω πλέον.

4 Ὀκτωβρίου.

Ὁ Κ. Λωβεπὲν ἦλθε χθὲς τὸ ἑσπέρας, καὶ ἐλθὼν μ' ἐπεσκέφθη Ἦτο σκεπτικὸς, ἀπότομος καὶ δυσηρεστήμενος. Μὲ ὠμίλησε δὲ ἐν συντόμῳ περὶ τοῦ γάμου. — Ὁ γάμος, μὲ εἶπεν, εἶναι καθ' ὅλα ὀρθός,

διότι καὶ ἡ φύσις καὶ ἡ κοινωνία εὐρίσκουν τὰς ἐγγυήσεις· αἱ ὁποῖαι ἀπαιτοῦνται εἰς τοιαύτας περιστάσεις. Σ' εὐχομαι, φίλε μου, καλὴν νύκτα· ὑπάγω νὰ ἐξυμάλυνω τὸν δρόμον τῶν πρώτων συμφωνιῶν, ὥστε νὰ φθάσῃ χωρὶς προσκόμματα εἰς τὸν σκοπὸν τῆς ἡ ἀμαξία τοῦ ποθητοῦ τούτου ὑμενίου.

Σήμερον τὴν πρώτην ὥρην μετὰ μεσημβρίας συνῆλθον ὅλοι διὰ νὰ παρευρεθῶσιν εἰς τὴν ὑπογραφὴν τῶν συμβολαίων. Ἐγὼ δὲ εὐλόγησα τὴν πληγὴν μου, διότι ἔνεκα αὐτῆς δὲν παρεστάθην εἰς τὸν τόπον τῆς καταδίκης μου. Ἐνῶ περὶ τὴν τρίτην ὥρην ἔγραφα εἰς τὴν μικρὰν μου Ἐλένην εἰς τὴν ὁποίαν ἀγωνίζομαι ν' ἀφιερῶ ὑπὲρ ποτε τὴν ψυχὴν μου ὅλην, ἦλθον εἰς τὸν θάλαμόν μου ἡ Κ. Πορὸς καὶ ὁ Κ. Λωβεπέν. Πρὸ πολλοῦ ἐπισκεπτόμενος· οὗτος τὴν Κ. Λαρόκ ἐγνώρισε τὴν γράϊαν φίλην μου, καὶ ἐκ τιμῶν τὰς ἀρετὰς τῆς συνέλαβεν ὑπὲρ αὐτῆς πλῆθυνκὸν ἔρωτα, τοῦ ὁποῦ τὸν χαρακτήρα διαστρέφει ὁ ἰατρὸς Δεμυρέ. Μετὰ πολλὰς πρὸς ἀλλήλους προσήσεις καὶ ὑποκλίσεις, ἐκίθησαν ἐπὶ τέλους, καὶ μὲ ἠτένιζαν ἀμφοτέρωι μὲ ἦθος μακρυότητος. — Δοιπὸν, ἠρώτησα, ἐτελείωσεν;

— Ἐτελείωσεν, ἀπεκρίθησαν καὶ οἱ δύο.

— Καλά;

— Πολλὰ καλὰ, ἀπεκρίθη ἡ Κ. Πορὸς.

— Θυμάσια, ἀνεφώνησεν ὁ Κ. Λωβεπέν. Μετὰ δὲ μικρὰν παύσιν ἐπρόσθεσε καὶ τοῦτο· — Ὁ Βευαλλάν ὑπάγει εἰς τὸν διάβολον.

— Καὶ ἡ Ἐλουέν, ἐπρόσθεσεν ἡ Κ. Πορὸς, τὸν ἀκολουθεῖ.

Ἐγὼ δὲ ἀφείς φωνὴν ἀπορίας· — Τί τρέχει; ἠρώτησα.

— Φίλε μου, ἀπεκρίθη ὁ Κ. Λωβεπέν· ὁ γάμος ἐφάνετο κατὰ πάντα ὀρθός, καὶ βεβαίως θὰ ἐπροξένη καὶ τῶν δύο τὴν εὐτυχίαν, ἐὰν ἡ συμβίωσις δύο συζύγων ἦτον ἀπλῶς ἐμπορικὴ ἐταιρεία· ἀλλὰ δὲν ἔχει οὕτω τὸ πρᾶγμα. Ὅθεν, ὅταν ἐζητήθῃ ἡ συνδρομὴ μου, ἐθεώρησα χρέος μου νὰ ἐξετάσω, ὅχι μόνον τὰς ἀμοιβαίας καταστάσεις, ἀλλὰ καὶ τὰς κλίσεις τῶν καρδιῶν καὶ τὰς ιδιότητας τῶν χαρακτήρων. Παρετήρησα λοιπὸν εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ὅτι ὁ γάμος αὐτός δὲν ἤρρεσκεν εἰς κανένα, οὔτε εἰς τὴν ἀξιόλογόν μου φίλην Κ. Λαρόκ, οὔτε εἰς τὴν ἀξίεραστον κόρην τῆς, οὔτε εἰς τοὺς φρονιμωτέρους φίλους των, εἰς ἕνα λόγον δὲν ἤρρεσκεν εἰς κανένα, ἐκτὸς μόνον εἰς τὸν ἀρχαϊκὸν περὶ τοῦ ὁποῦ ὀλίγον μ' ἔμελεν. Εἶναι ἀληθινόν (κάμω αὐτὴν τὴν παρατήρησιν χάριν τῆς Κ. Πορὸς) ὅτι εἶναι εὐγενής. . . .

— Πανευγενέστατος, παρακαλῶ, ὑπέλαβε μὲ σοβαρότητα ἡ Κ. Πορὸς.

— Πανευγενέστατος, ἐπανελάβεν ὁ Κ. Λωβεπέν παραδεχθεὶς τὴν τροπολογίαν· ἀλλὰ πανευγενέστατος ὁ ὁποῖος δὲν μὲ ἀρέσκει.

— Οὔτε εἰς ἐμέ, εἶπεν ἡ Κ. Πορὸς. Τοιοῦτοι ἀγενεῖς πανευγενέστατοι ἐπήδησαν εἰς τὴν μέσση τὸν παρελθόντα αἰῶνα ἀπὸ τὰ Ἀγγλικά ἱπποστάσια διὰ ν' ἀρχίσουν τὴν ἐπανάστασιν.

— Ὡ! ἀνεφώνησε δογματικῶς ὁ Κ. Λωβεπέν, ἂν ἤρχιζαν μόνον τὴν ἐπανάστασιν θὰ ἦσαν ἀξιοσυγχωρήσεως.

— Μάλιστα, κύριε, ἀνεκράξεν ἡ Κ. Πορὸς· ὁμιλεῖτε διὰ λογαρισμὸν σας. Ἄλλ' ἔστω, δὲν πρόκειται περὶ τούτου, ἐξηκολουθήσετε.

— Ἰδὼν λοιπὸν, ἐπανελάβεν ὁ Κ. Λωβεπέν, ὅτι ὅλοι ἐνόμιζαν ὡς κηδεῖν τὸν γάμον, ἀνεζήτησα μέσον ἔντιμον καὶ νόμιμον, ἂν ὅχι νὰ πάρωμεν ἡμεῖς ὀπίσω τὸν λόγον μου, τοῦλάχιστον νὰ τὸν πάρῃ αὐτός. Τοῦτο δὲ ἦτον τόσῳ μᾶλλον ὀρθόν, ὅσον ὁ Κ. Βευαλλάν καταχρασθεὶς ἀπόντος μου τὴν ἀπειρίαν τῆς ἀξιολόγου φίλης μου, τῆς Κ. Λαρόκ, καὶ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ συναδέλφου μου τοῦ πρακτικῶν χωρίου, ἐστρεψέσθη ὑπερβολικῶς ὠρελήματα. Χωρὶς λοιπὸν ν' ἀπομακρυνθῶ ἀπὸ τὸ γράμμα τῶν συμφωνιῶν, κατώρθωσα νὰ τροποποιήσω ἐπιστηθῶς τὸ πνεῦμα, μὴ ὑπερβῆς τὰ ὄρια τὰ ὁποῖα προσδιορίζουν ἡ τιμὴ καὶ ὁ δοθεὶς λόγος. Καὶ ὁμῶς, πάλιν τὸ συμβόλαιον περιεῖχεν ὠρελίας τὰς ὁποίας ἄνθρωπος ἔχων εὐγενεστέραν ψυχὴν καὶ ἀληθεῖ ἀγάπην πρὸς τὴν νέαν ἔπρεπε νὰ δεχθῆ. Ἀλλὰ θὰ ἦτον αὐτός ὁ ἄνθρωπος ὁ Βευαλλάν; τὸ ἐδοκίμασα. Καὶ οἶ; βεβαίως ὅτι ἐπαλλεν ἡ καρδία μου ὅταν σήμερον τὸ πρωῖ, ἐνώπιον τοιοῦτου ἀκρατηρίου ἤρχισα τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ σχεδίου

— Ἐγὼ, ὑπέλαβεν ἡ Κ. Πορὸς, οὔτε σταλαγματίαν αἵματος δὲν εἶχα εἰς τὰς φλέβας μου. Τὸ πρῶτον μέρος τοῦ συμβολαίου ἦτον τόσον ὠφέλιμον εἰς τὸν ἔχθρον, ὥστε ἐνόμιζα ὅλα χαμένα.

— Ἀναμφιβόλως, κυρία· ἀλλὰ καθὼς λέγει ἡ Λατινικὴ παροιμία, εἰς τὴν οὐρὰν εἶναι τὸ φαρμάκι, *in cauda venenum*. Ἦτον νοστιμώτατον νὰ ἐβλεπε, φίλε μου, τὸ πρόσωπον τοῦ Βευαλλάν καὶ τὸν συναδέλφον μου τὸν ὁποῖον εἶχε βοηθῆν του, ὅταν αἰφνιδίως ἐξεσκέπασα τὰ πυροβόλα μου. Ἐν πρώτοις ἠτένισεν ἐν σιωπῇ ὁ εἰς τὸν ἄλλον, ἔπειτα ἐψιθύρισαν μεταξὺ των, καὶ ἐπὶ τέλους ἐσηκώθησαν, καὶ πλησιάζαντες εἰς τὴν τράπεζαν παρὰ τὴν ὁποίαν ἐκαθήμην, μ' ἐζήτησαν μὲ χαμηλὴν φωνὴν ἐξηγήσεις.

— Ὀμιλήσατε, κύριοι, δυνατὰ, εἶπα· δὲν εἶναι ἀνάγκη μυστηρίων. Τί ἐπιθυμεῖτε;

Καὶ τῶν μὲν περισσώτων ἐξύπνησεν ἡ περιέργεια, ὁ δὲ Βευαλλάν, ὀμιλῶν πάντοτε χαμηλὰ μὲ εἶπεν ὅτι ἡ σύνταξις τοῦ συμβολαίου ἐδείκνυε δυσπιστίαν.

— Δυσπιστίαν! ἀνεκράξα μὲ ὅλην μου τὴν δύναμιν. Τί λέγετε, κύριε; Κατὰ τῆς Κ. Λαρόκ, κατ' ἐμοῦ ἢ κατὰ τοῦ συναδέλφου μου ἀπευθύνετε τὴν ἀνεξήγητον αὐτὴν κατηγορίαν;

— Σιωπή! μὴ θόρυβον, εἶπεν ὁ συμβολαιογράφος τοῦ γαμβροῦ μὲ χαμηλὴν φωνὴν. Εἶχμεν συμφωνίαν κατ' ἀρχὰς νὰ διαθέτῃ τὴν προῖκα ὁ γαμβρός.

— Νὰ διαθέτῃ τὴν προῖκα, κύριε! ἀλλ' ἐδῶ δὲν γίνεται λόγος περὶ τούτου.

— Καὶ δὲν βλέπω, συναδέλφῳ μου, ὅτι διὰ συντάξεως ἐπιτηδείας τὸ ἀπαγορεύετε;

— Συγχαρησάτέ με, κύριε· ἀλλὰ δὲν ἤξεύρω ποῦ τὸ κῦρετε.

— Ὅπως δὴ ποτε, ἐψιθύρισεν ὁ Κ. Βευαλλάν. Βλέπω ὅτι δένετε τὰ χερίά μου· μὲ μεταχειρίζεσθε ὡς μικρὸν παιδίον.

— Πῶς, κύριε! Τί λοιπὸν συντάττομεν ἐδῶ; συμβόλαιον ἢ διαθήκην; Λησμονεῖτε ὅτι ἡ Κ. Λαρὸκ ζῆ; ὅτι ὁ πατήρ της ζῆ, ὅτι ὑπανδρεύεσθε, κύριε, καὶ ὅτι δὲν κληρονομεῖτε . . . ἀκόμη; Ὀλίγη ὑπομονή, παρακαλῶ.

Ταῦτα ἀκούσασα ἡ Κ. Μαργαρίτα ἐσηκώθη καὶ εἶπε· — Φθάνει, Κ. Λωβεπέν, σχίσατε τὸ συμβόλαιον. Μαμά μου, ἐπρόσθεσεν, ἀποδώσατε τὰ δῶρά του εἰς τὸν κύριον. — Καὶ ἐξῆλθεν ὡς βσιλίσσα ἐξυβρισθεῖσα. Ἡ Κ. Λαρὸκ τὴν παρηκολούθησε, καὶ ἐγὼ ἔβριψα εἰς τὴν θερμάστραν τὸ συμβόλαιον.

— Κύριε, μὲ εἶπε τότε, μὲ τόνον ἀπειλητικὸν ὁ Βευαλλάν, ἐδῶ ἔγεινε ῥαδιουργία τὴν ὁποίαν θ' ἀνακαλύψω.

— Νὰ σᾶς τὴν εἰπῶ, κύριε. Ἡ νέα ἢ ὁποία σέβεται, καὶ δικαίως, τὸν ἑαυτὸν της, ὑποπτευθεῖσα ὅτι ἀγαπᾶτε μᾶλλον τὴν κατάστασίν της παρὰ αὐτήν, ἠθέλησε νὰ βεβαιωθῆ· καὶ τὸ ἐβεβαιώθη. Σᾶς προσκυνῶ.

Ὅταν μετ' ὀλίγον ἐπῆγα νὰ ἰδῶ τὰς κυρίας, ἐπήδησαν εἰς τὸν λαιμὸν μου. Μετὰ ἐν τέταρτον τῆς ὥρας ὁ Κ. Βευαλλάν ἀνεχώρησεν ὁμοῦ μὲ τὸν συνάδελφόν μου, ἢ δὲ ἀποτυχία του ἔλυσε τὰς γλώσσας τῶν ὑπηρετῶν, οἱ ὁποῖοι ἐφανέρωσαν τὴν ἀναίσχυντον συνεννόησίν του μὲ τὴν Κ. Ἐλουέν. Ἡ κυρία αὐτή, κατὰ τῆς ὁποίας προϋπῆρχαν ἀπὸ τινος ὑποψίας, ἐζήτησε νὰ ἀναχωρήσῃ ἐπίσης, καὶ ἡ ἄδεια ἐδόθη ἀμέσως. Εἶναι περιττὸν νὰ σᾶς εἰπῶ ὅτι αἱ κυρίαὶ ἐξησφάλισαν τὰ μέσα τῆς ὑπάρξεώς της. Τί λέγεις λοιπὸν, φίλε μου, δι' ὅλα αὐτά; Μήπως πάσχεις περισσότερον; Εἶσαι κίτρινος ὡς νεκρός . . .

Καὶ ἀληθῶς αἱ ἀπροσδόκητοι αὐταὶ εἰδήσεις τοσούτῳ μὲ συνετάραξαν, ὥστε παρ' ὀλίγον ἐλειποθύμουν.

Ὁ Κ. Λωβεπέν, ὅστις μέλλει ν' ἀναχωρήσῃ αὐριον πολλὰ πρῶτῃ, ἦλθεν ἀπόψε νὰ μὲ ἀποχαιρετίσῃ. Μετὰ τινὰ δὲ λόγια ἀσήμαντα· — Δὲν σ' ἐρωτῶ, μὲ εἶπε, ἀγαπητόν μου τέκνον, τί τρέχει ἐδῶ· ἐν ὅμως ἔχῃς ἀνάγκην φίλου πιστοῦ καὶ συμβούλου, ζητῶ νὰ μὲ προτιμήσῃς.

Καὶ τῶντι εἰς ποίαν ἄλλην φιλικωτέραν καὶ ἀσφαλεστέραν καρδίαν ν' ἀνοιξῶ τὴν καρδίαν μου; Διηγῆθην λοιπὸν λεπτομερῶς ὅλας τὰς σχέσεις μου μὲ τὴν Κ. Μαργαρίταν ἀφ' ἧς ἦλθα εἰς τὴν οἰκίαν τῶν Λαρὸκ· μάλιστα δέ, διὰ νὰ ἐννοήσῃ καλῆτερα καὶ αὐτάς καὶ τὴν κατάστασιν τῆς καρδίας μου, ἀνέγνωσά τινὰς σελίδας τοῦ παρόντος ἡμερολογίου. Ἐν ἐνὶ λόγῳ ἐφανέρωσα τὰ πάντα πλὴν τοῦ ἐγγράφου ἐκείνου τοῦ γέροντος Λαρὸκ τὸ ὁποῖον ἐσχίσα τὴν προτεραίαν.

Ἀφοῦ δὲ ἐτελείωσα, ὁ Κ. Λωβεπέν ὅστις ἐνῶ ὠμίλει ἐγένετο σκεπτικώτερος, εἶπε· — Δὲν σὲ

κρύπτω, φίλε μου, ὅτι ὅταν σ' ἔστειλα ἐδῶ εἶχα κατὰ νοῦν τὴν ἐνωσίν σου μὲ τὴν Κ. Μαργαρίταν. Ὅλα ἐπέτυχαν κατ' εὐχὴν. Αἱ καρδίαι σας αἱ ὁποῖαι, κατ' ἐμέ, εἶναι ἄξια νὰ συνενωθοῦν, ἅμα εὐρεθεῖσαι εἰς συνάρκειαν συνενόησαν· ἡ περίστασις ὅμως τοῦ πύργου τοῦ Ἐλβέν, τὰ ἀνέτρεψεν ὅλα, φίλε μου. Τί διάβολο! νὰ πηδήσῃς ἀπὸ τὸ παράθυρον καὶ νὰ σκοτωθῆς, τοῦτο ἦτον ἀρκετὴ ἀπόδειξις τῆς ἀφιλοκερδείας σου· ἀλλὰ νὰ προσθέσῃς εἰς τὴν ἔντιμον ταύτην ἀπόδειξιν καὶ ὄρκον ὅτι δὲν θὰ τὴν ὑπανδρευθῆς ποτὲ ἂν δὲν συμβοῦν περιστάσεις τινὲς τὰς ὁποίας εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐλπίσωμεν, τοῦτο, συγχώρησόν μου φίλε μου, ἦτον πάντῃ ἀνωφελές. Καυχῶμαι ὅτι εἶμαι ἄνθρωπος ἐφευρετικὸς· ὁμολογῶ ὅμως ὅτι εἶμαι ἀνάξιος νὰ σὲ δώσω διακοσίας χιλιάδας φράγκων κατ' ἔτος, ἢ νὰ τὰς ἀφαιρέσω ἀπὸ τὴν Κ. Λαρὸκ.

— Συμβουλευσάτέ με, λοιπὸν, κύριε. Ἐχω περισσοτέραν πεποιθήσιν εἰς σᾶς παρὰ εἰς τὸν ἑαυτὸν μου, ἐπειδὴ αἰσθάνομαι ὅτι ἡ πτωχεία, ὑποπτως πάντοτε πρὸς τοὺς ἄλλους, ἠρέθισε μέχρι ὑπερβολῆς τοὺς φόβους τῆς τιμῆς μου. Μὲ συμβουλευετέ νὰ ἀθετήσω τὸν παράλογον ἀλλ' ἐπίσημον ὄρκον μου ὅστις μόνος τὴν ὥραν ταύτην μὲ στερεῖ, ὡς νομίζω, τὴν εὐτυχίαν τὴν ὁποίαν ἐπεθυμήσατε διὰ τὸν θετὸν υἱόν σας;

Τοῦτο ἀκούσας ἐσηκώθη· αἱ πυκναὶ ὄφρυς του κατεδιβάσθησαν πρὸς τοὺς ὀφθαλμούς του, καὶ ἐπὶ τινὰ λεπτὰ διέτρεξε μὲ βήματα μεγάλα τὸν θάλαμον. Ἐπειτα σταθεὶς ἔμπροσθέν μου καὶ λαβὼν μὲ ὀρμὴν τὴν χεῖρά μου· — Φίλε μου, εἶπε, τῶντι σὲ ἀγαπῶ ὡς τέκνον μου· ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία σου καὶ ἡ καρδία μου ἂν καταστραφοῦν δὲν παραβαίνω τὰς ἀρχάς μου. Προτιμότερον νὰ γινώμεθα καὶ ὑπὲρ τὸ δέον αὐστηροὶ εἰς τὸ κεφάλαιον τῆς τιμῆς, παρὰ νὰ κλείωμεν τοὺς ὀφθαλμούς. Τοὺς ὄρκους, καὶ ἐννοῶ ἐκεῖνους τοὺς ὁποίους δὲν ἀρπάζει ἀπὸ ἡμᾶς ἡ μάχαιρα ἢ τὸ πιστόλι, ἢ πρέπει νὰ μὴ τοὺς κάμωμεν, ἢ ἀφοῦ τοὺς κάμωμεν πρέπει νὰ τοὺς φυλάττωμεν. Ἴδου ἡ γνώμη μου.

— Αὐτὴ εἶναι καὶ ἡ ἐδική μου. Αὐριον ἀναχωρῶ μαζὶ σας.

— Ὅχι, Μάξιμ, μείνε ἀκόμη ὀλίγον ἐδῶ. Δὲν πιστεύω εἰς θαύματα, ἀλλὰ πιστεύω εἰς τὸν Θεόν, ὁ ὁποῖος σπανίως ἐπιτρέπει νὰ χάνεται ὁ ἄνθρωπος ἕνεκα τῶν ἀρετῶν του . . . Ἄς δώσωμεν ὀλίγον καιρὸν εἰς τὴν θεῖαν πρόνοιαν . . . Ἤξεύρω ὅτι ζητῶ ἀπὸ σὲ μεγίστην γενναιοσύνην, ἀλλὰ τὴν ζητῶ ἀπὸ τὴν φιλίαν σου. Ἐὰν ἐντὸς ἐνὸς μηνὸς δὲν σὲ γράψω, ἀναχώρησε.

Καὶ ἀσπασθεῖς με μὲ ἀφῆκε ἔχοντα τὴν μὲν συνείδησιν ἀτάραχον, τὴν δὲ καρδίαν ἀπηλπισμένην καὶ δεινῶς πάσχουσαν.

Πρὸ δύο ἡμερῶν ἐξῆλθα ἀπὸ τὸ ἀναχωρητήριόν μου διὰ νὰ ὑπάγω εἰς τὴν οἰκίαν τῆς Κ. Λαρὸκ. Τὴν Κ. Μαργαρίταν δὲν εἶχα ἰδεῖ μετὰ τὴν περι-

στασιν ἐκείνην τοῦ πύργου· εὗρηκα δὲ αὐτὴν μόνην εἰσελθὼν εἰς τὴν αἴθουσαν. Ὅτε μὲ εἶδεν ἔκαμε κίνημα ἀκούσιον διὰ τὴν σκηωθῆ· ἀλλ' ἔμεινε πάλιν ἀκίνητος, καὶ τὸ πρόσωπόν της ἔγεινε κατακόκκινον. Ἡσθάνθη δὲ ὅτι κατεκοκκίνησα καὶ ἐγώ. — Πῶς εἴσθε, κύριε; μὲ ἠρώτησε τείνασα πρὸς ἐμὲ τὴν χεῖρα. Ἐπρόφερε δὲ τὰς δύο ταύτας λέξεις μὲ τόσῳ γλυκεῖαν, τόσῳ ταπεινὴν καὶ τόσῳ φιλικὴν φωνήν, ὥστε ἠθέλησα νὰ γονατίσω ἔμπροσθέν της. Καὶ ὅμως ἔπρεπε ν' ἀπκνηθῶ μὲ ἀδιαφορίαν. Μὲ ἠτένισε περίλυπος, κατεβίβασε τοὺς μεγάλους τῆς ὀφθαλμοῦς μὲ ἦθος ταπεινὸν καὶ ἐπανελάβε τὴν ἐργασίαν της. Αὐτὴν ἐκείνην τὴν ὥραν τὴν ἐμήνυσε ἡ Κ. Λαρόκ ὅτι κινδυνεύει ὁ πάππος της. Πρὸ ἡμερῶν εἶχε στερηθῆ τὴν φωνὴν του, καὶ διαδοθείσης τῆς παραλυσίας εἰς ὅλον του τὸ σῶμα ἔμεινε ἀκίνητος. Ὁ νοῦς του εἶχε σβεσθῆ, καὶ μόνη ἡ αἴσθησις τοῦ πόνου ἐσώζετο. Δὲν ὑπῆρχεν ἄρα ἀμφιβολία ὅτι ἐγγὺς ἦτον ὁ θάνατος· ἀλλὰ τοιαύτη ἦτον ἡ δύναμις τῆς ἀδαμάστου ἐκείνης ψυχῆς, ὥστε ὁ χωρισμὸς ἀπὸ τοῦ σώματος δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ γείνη ἄνευ μωρᾶς πάλης. Ὁ ἰατρὸς προσεῖπεν ὅτι ἡ ἀγωνία θὰ διαρκέσῃ. Ἀπὸ τῶν πρώτων συμπτωμάτων τοῦ κινδύνου ἡ Κ. Λαρόκ καὶ ἡ κόρη της ἐκοπίαζαν καὶ ἠγρύπνουσαν δεικνύουσαι τὴν ἀρσίσωιν, ἥτις εἶναι ἡ εἰδικὴ ἀρετὴ καὶ ἡ δόξα τοῦ γυναικείου φύλου. Ἐπειδὴ δὲ προχθὲς τὸ ἐσπέρας κατεβλήθησαν ἀπὸ τὸν κόπον καὶ τὸν πυρετόν, τὰς παρακαλέσαμεν, ὁ Κ. Δεμαρὲ καὶ ἐγώ, νὰ μᾶς ἐπιτρέψωσι νὰ ἐπιμεληθῶμεν ἀντ' αὐτῶν τὴν νύκτα τὸν ἄρρωστον. Συγκατένευσαν λοιπὸν νὰ ἀναπαυθῶσιν ὀλίγον. Ἀλλὰ καὶ ὁ ἰατρὸς, καταπεπονημένος ἐπίσης, μετέβη μετ' ὀλίγον εἰς τὸν παρακείμενον θάλαμον διὰ νὰ ἀναπαυθῆ. — Εἶμαι πλέον περιττός, μὲ εἶπεν· ἐτελείωσε. Δὲν βλέπεις οὔτε πάσχει πλέον; Εὐρίσκειται εἰς λήθαργον. . . τέλος τοῦ ὁποίου θὰ εἶναι ὁ θάνατος. Ἐὰν παρατηρήσῃτε τινα μεταβολὴν, προσκαλέσατέ με· ἀλλὰ δὲν ὑποθέτω νὰ γείνη πρὸ τῆς αὔριου. Χάνομαι ἀπὸ τὸν ὕπνον. — Καὶ μετὰ πολὺκροτον χάσμημα ἀνεχώρησεν. Ὁμολογῶ δὲ ὅτι τὰ λόγια καὶ ἡ διαγωγὴ του πλησίον τῆς κλίνης ἀγωνιωῦντος μ' ἐπροξένησαν ἀηδίαν. Καὶ ὅμως εἶναι ἀξιόλογος ἄνθρωπος. Ἀλλὰ διὰ ν' ἀποδώσωμεν εἰς τὸν θάνατον τὸ ὀφειλόμενον σέβας, δὲν ἀρκεῖ μόνον νὰ βλέπωμεν τὸ χῶμα τὸ ὁποῖον διαλύει, ἀλλὰ καὶ νὰ πιστεύωμεν τὴν ἀθάνατον πνοὴν τὴν ὁποῖαν ἀφαιρεῖ.

Μείνας μόνος εἰς τὸν νεκρικὸν θάλαμον, ἐκάθησα παρὰ τοὺς πόδας τῆς κλίνης, τῆς ὁποίας τὸ κωνοπεῖον ἦτον ἀνοικτόν, καὶ ἠθέλησα νὰ ἀναγνώσω φεγγόμενος ἀπὸ λύχνον κείμενον ἐπὶ μικρᾶς τραπέζης. Ἀλλὰ τὸ βιβλίον ἔπεσε ἀπὸ τὰς χεῖράς μου. συλλογιζομένου τὴν παράδοξον σύμπτωσιν ἥτις, μετὰ τόσα ἔτη ἀνεδεικνυε μάρτυρα καὶ προστάτην τοῦ τελευταίου ὕπνου τοῦ ἐνόχου ἐκείνου γέροντος τὸν ἔγγονον τοῦ θύματός του. Ἐπειτα, ἐν μέσῳ τῆς βαθυτάτης ἡρεμίας ἀνεπόλουν καὶ μὴ θέλων τὰ δράματὰ τῆς βίας καὶ τοῦ αἵματος τῶν ὁποίων

κύριον πρόσωπον ὑπῆρξεν ὁ ἀποθνήσκων, καὶ ἀνεζήτουν τὰ ἔχνη αὐτῶν εἰς τὴν ὄψιν καὶ τοὺς μεγάλους χαρακτῆρας τοῦ κατώχρου προσώπου του, τὸ ὁποῖον ὡς γύψινον μορμολύκειον ἐφάνετο ἐν μέσῳ τοῦ σκότους. Ἦτο νεκρὸς ἄταφος. Ἐνίοτε δὲ ἠρχόμην εἰς τὸ προσκέφαλον αὐτοῦ διὰ νὰ βεβαιωθῶ ἐὰν ἐζωογόνει εἰσέτι ἡ πνοὴ τὸ καταβεβλημένον στήθος του.

Ἀλλὰ περὶ τὰ μέσα τῆς νυκτός κατέβαλε καὶ ἐμὲ ἀκατανίκητος λήθαργος, καὶ στηρίζων τὴν κεφαλὴν ἐπὶ τῆς δεξιᾶς ἀπεκοιμήθην. Αἴφνης ὅμως μ' ἐξύπνισαν πένθιμοί τινες τριγμοί, καὶ ἀνοίξας τοὺς ὀφθαλμοὺς ἠσθάνθη φρίσσοντα καὶ αὐτὸν τὸν μυελὸν τῶν κοκκάλων μου· διότι ὁ γέρον ἀνασηκωθείς προσήλωσε τὸ βλέμμα ἀτενὲς ἐπ' ἐμὲ, βλέμμα ἄπορον, ἐρμηνευὸν ζωηρότητα καὶ εὐφροσύνην τῆς ὁποίας δὲν εἶχα ἐννοήσει ἕως τότε. Ὅτε δὲ ὁ ὀφθαλμὸς του ἀπῆντησε τὸν ἰδικόν μου, τὸ φάντασμα ἀνέφριξε, καὶ τείναν πρὸς ἐμὲ σταχυρειδῶς τὰς χεῖρας, εἶπε μὲ φωνὴν ἰκέτου τῆς ὁποίας ὁ παράδοξος καὶ ἄγνωστος τόνος ἔστησε τοὺς πάλμους τῆς καρδίας μου.

— Κ. μαρκίων, συγχωρήσατέ με.

Καὶ ἠθέλησα μὲν νὰ σκηωθῶ καὶ νὰ ὀμιλήσω. ἀλλ' ὡς πέτρα ἔμεινα εἰς τὸ θρῆνον μου.

Μετὰ μικρὰν σιωπὴν, διαρκούσης τῆς ὁποίας τὸ βλέμμα τοῦ ψυχρὸραγοῦντος, προσηλωμένον πάντοτε εἰς τὸ ἰδικόν μου, δὲν ἔπαυε καθικετυδὸν με,

— Κ. μαρκίων, ἐπανελάβε, συγκαταβῆτε καὶ συγχωρήσατέ με.

Κατῶρθωσα τέλος πάντων νὰ ὑπάγω πρὸς αὐτόν. Καθόσον δὲ ἐπλησίαζα, αὐτὸς ἀπεσύρετο μετὰ κόπου, ὡς διὰ ν' ἀποφύγῃ τρομερὰν τινα ἐπαφήν. Ἐγὼ δὲ ὑψώσας τὴν χεῖρα, καὶ χαμηλώσας ἔπειτα αὐτὴν ἐλαφρὰ πρὸ τῶν ἐντρόμων καὶ καθ' ὑπερβολὴν ἀνοικτῶν ὀφθαλμῶν του.

— Εἰρήνη σοι, ἀπεκρίθη, σὲ συγχωρῶ!

Μόλις ἐπρόφερε ταῦτα, καὶ εἰς τὸ κάτωχρον πρόσωπόν του ἔλαμψεν ἀκτὶς χαρᾶς καὶ ζωηρότητος· ἀλλὰ καὶ δύο δάκρυα ἔρρευσαν συγχρόνως ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμοὺς του. Ἐτείνε τὴν χεῖρα πρὸς ἐμὲ, ἥτις συσταλῆσα αἴφνης ἐκινήθη ἀπειλητικῶς· οἱ ὀφθαλμοὶ του περιστράφησαν ὡς νὰ ἐτραυματίσθη ἀπὸ σφαῖραν εἰς τὴν καρδίαν. — Ἀγγελοι! ἀνεφώνησε. — Καὶ κατέπεσεν ἄπνους ὡς ἀδρανὴς τις καὶ βαρὺς λίθος.

Ἐδῶκα ἀμέσως τὴν εἶδησιν, καὶ δραμόντες ὅλοι εἰς τὸν νεκρικὸν κοιτῶνα, ἔκλαυσαν καὶ προσηχηθήσαν ὑπὲρ αὐτοῦ. Ἐγὼ δὲ ἀπεχώρησα τεταραγμένος ἀπὸ τὸ ἀπροσδόκητον ἐκεῖνο δρᾶμα, τὸ ὁποῖον, πλὴν αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ, οὐδεὶς ποτε ἄλλος ἔμαθεν.

Ἐκ τοῦ θλιβεροῦ τούτου συμβάντος ἐγεννήθησαν φροντίδες καὶ καθήκοντα τῶν ὁποίων εἶχα ἀνάγκην διὰ νὰ δικαιολογήσω τὴν παράτασιν τῆς ἐνταῦθα διατριβῆς μου. Ἀδύνατον νὰ ἐννοήσω διὰ τί ὁ Κ. Λωβεπὲν μ' ἐσυμβούλευσε νὰ ἀναβάλω τὴν ἀναχώρησίν μου. Τί ἐλπίζει ἐκ τούτου; Μὲ φαίνεται ὅτι ἐνέδωκεν εἰς ἀόριστόν τινα δεισιδαιμονίαν καὶ ἀδυναμίαν παιδικὴν ἀναξίας τοῦ ἀνδρικοῦ νοός του, εἰς

τὰς ὁποίας καὶ ἐγὼ κακῶς ποιήσας ὑπετάχθην. Πῶς δὲν ἐνόησεν ὅτι ἤξανε ἀνωφελῶς τὰ παθήματά μου, καὶ συγχρόνως μὲ κατεδίκαζε νὰ πολιτευθῶ ἀναξιοπρεπῶς; Τί χρησιμεῖω πλέον ἐνταῦθα; Δι-
καίως δύναται τις σήμερον νὰ μὲ μεμφθῆ ὅτι μυκτι-
ρίζω αἰσθήματα ἱερά. Ἡ πρώτη μου συνέντευξις μὲ τὴν Κ. Μαργαρίταν ἤρκεσε νὰ μὲ ἀποδείξῃ πό-
σον δύσκολος ἢ μάλλον ἀδύνατος ἦτον ἡ δοκιμασία εἰς τὴν ὑποίαν καθυπεβλήθην, ὅτε συμπεσὼν ὁ θά-
νατος τοῦ Κ. Λαρόκ κατέστησε φυσικωτέρας τὰς
σχέσεις μου, καὶ εὐσχημοτέραν ὅπως οὖν τὴν διαμο-
νὴν μου.

26 Ὁκτωβρίου, Ῥεδόν.

Τετέλεσται! — Θεέ μου! Πόσον ὁ δεσμὸς αὐ-
τὸς ἦτον ἰσχυρὸς. Πόσον ἐκράτει ἀλυσίδετον ὄλην
μου τὴν καρδίαν! καὶ πόσον διασπώμενος κατε-
σπάραξεν αὐτήν!

Χθὲς τὸ ἑσπέρασ περὶ τὴν ἐνάτην ὥρην, ἐνῶ
ἔστηριζόμην ἐπὶ τοῦ ἀνοικτοῦ παραθύρου μου, εἶδα
αἴφνης μικρὸν φῶς ἐρχόμενον πρὸς τὸν πύργον μου
διὰ τῶν ζοφερωτέρων δεινροστοιχιῶν, ἐκ μέρους
ὅθεν δὲν διαβαίνουν συνήθως οἱ τῆς οἰκίας. Μετὰ
μικρὸν ἐρούθη ἡ θύρα μου, καὶ εἶδα τὴν Κ. Πο-
ρόε ἀσθμαίνουσαν. — Ἐξάδελφε, μὲ εἶπεν, ἔχω νὰ
σὲ ὀμιλήσω.

Ἐγὼ δὲ ἀτενίσας αὐτήν. — Μὴ συνέβη, ἠρώτησα,
δυστύχημά τι;

— Δὲν μὲ φαίνεται ὅπως δῆποτε θὰ κρίνης μὴ-
νος σου. Κάθησε. Κατὰ τὰς τρεῖς ἢ τέσσαρας ἑσπέ-
ρας τὰς ὁποίας ἐσχάτως ἐπέρασες εἰς τῆς Κ. Λαρόκ,
δὲν παρετήρησες μεταβολὴν τινα εἰς τὴν διαγωγὴν
αὐτῆς καὶ τῆς θυγατρὸς τῆς;

— Ὅχι.

— Δὲν παρετήρησες τοῦλάχιστον ἀσυνήθη γα-
λήνην καὶ ἀταραξίαν εἰς τὸ ἦθός των;

— Ἴσως ναί. Πλὴν τῆς λύπης τῆς ἕνεκα τοῦ
θανάτου τοῦ γέροντος, μ' ἐφάνησαν πλέον ἥσυχοι,
καὶ μάλιστα πλέον εὐχαριστημένοι ἢ ἄλλοτε.

— Ἀναμφιβόλως. Ὅθ' ἐβλεπες καὶ ἄλλα ἀν ἔ-
μενες, καθὼς ἐγὼ, δεκαπέντε κατὰ συνέχειαν ἡμέ-
ρας μὲ αὐτάς. Παρετήρησα πρᾶξιματός χάριν
πολλάκις μεταξὺ τῶν δύο σημεῖα μυστικῆς τινος
συνεννοήσεως καὶ σενονοχῆς ἠλλαξάν δὲ ἐπαισθη-
τῶς καὶ τὰς ἕξεις των. Ἡ Κ. Λαρόκ ἀπέβαλε καὶ
τὸ πύργον καὶ τὰ προσκέφαλά τῆς, καὶ σπικνω-
μένη πολλά πρῶτὴ κἀθηται ἀμέσως μὲ τὴν Μαργα-
ρίταν εἰς τὴν ἐργασίαν. Καὶ αἱ δύο κεντοῦν ἀπὸ τὸ
πρῶτ' ἕως τὸ βράδυ, καὶ ἀενάως ἐρωτοῦν τί ἤμπο-
ρεῖ νὰ κερδαίνῃ τις τὴν ἡμέραν κεντῶν. Εἰς ἓνα λό-
γον, εἶδα αἰνίγμα τοῦ ὁποίου ἡ ἔννοια μὲ ἦτον ἀ-
κατάληπτος. Ἀλλὰ τέλος πάντων τὴν ἔμαθα, καὶ,
ἀν καὶ δὲν ἐπιθυμῶ νὰ ἐξετάσω τὰ μυστικά σου
περισσότερον ἀφ' ὅσον θέλεις, ἐνόμισα χρέος μου νὰ
τὴν κοινοποιήσω καὶ εἰς σέ.

Ἀφοῦ δὲ διεβεβαίωσα τὴν φίλην μου ὅτι ἀναθέτω
εἰς αὐτὴν πᾶσαν ἐμπιστοσύνην, ἐπανελάβε ταῦτα
μὲ τὸ γλυκὺ καὶ σταθερὸν ὕφος τῆς. — Ἡ Κ. Ὠβρῦ.

ἤλθεν ἀπόψε κρυφὰ κρυφὰ εἰς τὴν οἰκίαν μου. Καὶ
πρῶτον μὲν μ' ἐνηγκαλίσθη μὲ τὰς ἀηδεῖς χεῖράς
τῆς, τὸ ὁποῖον δὲν μὲ ἤρρεσε διόλου. ἔπειτα δέ, με-
ταξὺ πολλῶν θρήνων καὶ ὀδυρμῶν ἀποβλεπόντων
αὐτῆν, μὲ παρεκάλεσε νὰ σώσω τὰς δύο συγγενισσάς
τῆς ἀπὸ τὴν καταστροφὴν των. Ἴδου δὲ τί ἔμαθε
κατασκοπεύουσα, κατὰ τὴν χαριτωμένην συνήθειάν
τῆς, αὐτάς· αἱ κυρίαὶ αὐταὶ σκοπεύουν ν' ἀφιερῶ-
σουν εἰς μοναστήριον ὄλην τὴν περιουσίαν των διὰ
νὰ ἐξαφανίσουν τὴν μεταξὺ τῆς καταστάσεως σου
καὶ τῆς καταστάσεως τῆς Μαργαρίτας ἀνισότητά.
Ἐπειδὴ δὲν ἤμποροῦν νὰ σὲ κάμουν πλούσιον, θέ-
λουν νὰ γίνουν αὐταὶ πτωχά. Ἐνόμισα λοιπὸν ἀ-
ναγκαῖον νὰ σὲ πληροφρήσω, ἐξάδελφέ μου, περὶ
τῆς ἀποφάσεως αὐτῆς, ἀξίας, εἶναι ἀληθῆς, τῶν δύο
ἐκείνων γενναίων καρδιῶν, ἀλλὰ καὶ χιμαιρικῶν
κεφαλῶν. Συγχώρησέ με δὲ νὰ προσθέσω ὅτι χρέος
σου εἶναι νὰ προλάβῃς διὰ παντός τρόπου τὴν ἀπό-
φασιν αὐτήν. Εἶναι περιττὸν νὰ σὲ εἰπῶ, διότι τὸ
ἔννοεῖς καὶ σὺ βεβαίως ὅπως κ' ἐγὼ, ὅτι ἀναπόφευκτος
θὰ εἶναι ἡ μεταμέλειά των. Ἐὰν συγκατετίθεσο,
φίλε μου, νὰ νυμφευθῆς τὴν Μαργαρίταν, ὅλα θὰ
ἐγίνοντο μέλι καὶ γάλα· πλὴν ἔκαμες ὄρκον, ναὶ μὲν
ἀνόητον, δεσμεύοντα ὁμῶς τὴν τιμὴν σου. Δὲν γνω-
ρίζω λοιπὸν παρὰ ἓνα μόνον τρόπον· ν' ἀναχωρή-
σῃς ἀμέσως, καὶ νὰ καταστρέψῃς διὰ παντός ὅλας
τὰς ἐλπίδας τὰς ὁποίας τρέφει ἡ ἐδῶ προυνσία σου.
Ἀφοῦ ἀναχωρήσῃς, θὰ ἤμπορέσω εὐκολώτερον νὰ
τὰς μεταπέισω.

— Ἀναχωρῶ λοιπὸν εὐθὺς ἀπόψε.

— Ἀξιόλογα. Μὴ λησιμονεῖς ὅτι δίδουσά σε,
φίλε μου, τὴν συμβουλὴν αὐτήν, ὑποβάλλω καὶ ἐ-
γὼ τὸν ἑαυτὸν μου εἰς αὐστηρότατον νόμον τιμῆς.
Σὺ ἔτερπες τὰς τελευταίας ὥρας τῆς μακρᾶς μονα-
ξίας μου, καὶ σὺ μ' ἔκαμες νὰ αἰσθανθῶ ἐκ νέου
τὴν γλυκύτητα τοῦ βίου, τὴν ὁποίαν πρὸ πολλῶν
χρόνων δὲν ἠσθάνομην. Προτρέπουσά σε λοιπὸν ν'
ἀναχωρήσῃς, ἐκτελῶ τὴν τελευταίαν μου θυσίαν,
θυσίαν μεγίστην. Καὶ σηκωθείσα μὲ ἠτένιζε σιω-
πηλή. — Αἱ γραῖαι, εἶπε μειδιάσασα θλιβερῶς, δὲν
φιλοῦν τοὺς νέους, τοὺς εὐχονται. Ὑγίαινε, τέκνον
μου· σ' εὐχαριστῶ. Ὁ Θεὸς βοηθός σου! — Ἡσπά-
σθην τὴν τρέμουσαν χεῖρά τῆς· αὐτὴ δὲ μὲ ἀφῆκε
σπεύδουσα.

Ἡτοιμάσθην ἀμέσως, καὶ ἔγραψα ὀλίγα τινα πρὸς
τὴν Κ. Λαρόκ, παρακαλέσας αὐτὴν νὰ ἐγκαταλεί-
ψῃ σχέδιον τοῦ ὁποίου αὐτὴ μὲν δὲν ἐστάθμισε
καλῶς τὴν βαρύτητα, ἐγὼ δὲ εἶχα ἀμετάθετον
ἀπόφασιν νὰ μὴ παραδεχθῶ τὴν ἐκτέλεσιν. Ἐδίδα
δὲ τὸν λόγον μου, — λόγον τὸν ὁποῖον, ὡς ἔμαθε,
δὲν παρέβαινα ἐπ' οὐδεμιᾷ περιπτώσει, — ὅτι δὲν θ'
ἀνταλλάξω ποτὲ τὴν εὐτυχίαν μου πρὸς τὴν δυστυ-
χίαν τῆς. Περὶ τὸ τέλος δὲ τῆς ἐπιστολῆς, διὰ νὰ
τὴν μεταπέισω εὐκολώτερον, ὀμίλησα ἀόριστως
περὶ μέλλοντος εὐτυχιστέρου, ἀποβλέποντός με.

Τὸ μεσονύκτιον, ἀφοῦ πάντες ἠσύχασαν, ἀπε-
χαιρέτισα δακρύων τὸ ἐρημητήριόν μου, τὸν πύρ-
γον ἐκείνον ὅπου ἔπαθον τόσα καὶ τόσα, ὅπου τό-

σον ηγάπησα, και εισήλθα εις την οικίαν της Κ. Λαρόκ δια θυρίδος της οποίας με είχε δώσει το κλειδιον. Διέβην λάθρα ως εγκληματίας τας κενάς στοάς βαδίζων εν τῷ σκότει, και ἦλθα εις την αίθουσαν όπου την ἐγνώρισα κατά, πρῶτον. Πρὸ μιᾶς μόλις ὥρας εἶχαν ἐξέλθει ἀπ' ἐκεῖ αὐτὴ και ἡ μήτηρ της, και τὴν παρουσίαν των ἐμαρτύρει εισέτι γλυκεῖα και εὐώδης ὁσμὴ ἣτις ἐμέθυσε τὰς αἰσθήσεις μου. Ἐζήτησα και ἐψηλάφησα τὸ κέντημα ὑπου αἱ χεῖρές της ἀπέθεσαν πρὸ μικροῦ τὸ κέντημα της. . . Ταλαίπωρος ἐγώ! . . . συμφορά μου! . . . Ἐγονάτισα εις τὴν θέσιν ὅπου ἐκάθητο, και ἐκεῖ στηρίζας τὸ μέτωπον εις τὸ μάρμαρον, ἐθρήνησα και παρεδόθην ὡς παιδίον εις ὄδυρμούς. . . . Θεέ μου! πόσον τὴν ηγάπων!

Κατὰ τὰς τελευταίας ὥρας τῆς νυκτὸς ἀναβὰς εις ἄμαξαν ἦλθα κρυφίως εις τὴν πλησιόχωρον κώμην, και ἐκεῖθεν ἀνεχώρησα σήμερον εις Ῥεδόννην. Αὔριον τὸ ἐσπέρας θὰ εἶμαι εις Παρισίους. Ἐκεῖ θὰ ἐπανεύρω τὴν πτωχείαν, τὴν ἐρημίαν, τὴν ἀπελπισίαν τὰς οποίας εἶχ' ἀποχαίρειται. — Τελευταῖον ὄνειρον τῆς νεότητος, ὄνειρον θεῖον, σὲ φεύγω διὰ παντός!

Παρίσιοι.

Τὴν πρωίαν τῆς ἐπιούσης, ἐνῶ διευθυμῆν εις τὸν σιδηρόδρομον, ἄμαξά εισελθοῦσα εις τὴν αὐλὴν τοῦ ξενοδοχείου ἀπέβιθασε τὸν Ἀλαίν. Τὸ πρόσωπόν του ἠκτινοβόλησεν ὅταν με εἶδε. — Τί εὐτυχία, ἀνέκραξε, κύριε! δὲν ἀνεχωρήσατε ἰδοὺ γράμμα. — Καὶ λαβὼν αὐτὸ ἐγνώρισα τὸν χαρακτῆρα τοῦ Λωδεπέν. Μ' ἔγραφεν ἐν συντόμῳ ὅτι ἡ Κ. Πορόε ἔπασσε βαρέως ἀσθενῆς και ὅτι μ' ἐζήτη. Ἐπρόσταξα λοιπὸν ἀμέσως ν' ἀλλάξωσι τοὺς ἵππους, και ἀνέβην εις τὴν ἄμαξαν μόλις καταπαῖσας τὸν Ἀλαίν νὰ καθίσῃ ἀπέναντί μου. Ἀποτεινὰς πρὸς αὐτὸν διαφόρους ἐρωτήσεις, ἀπήτησα νὰ ἐπαναλάβῃ δις και τρις εἰδησίην τινὰ ἣτις μ' ἐφαίνετο ἀκατανόητος. Κατὰ τὴν εἰδησίην αὐτὴν, ὁ Κ. Λωδεπέν ἔφερον εις τὴν Κ. Πορόε ἔγγραφον ὑπουργικὸν ἀναγγέλλον εις αὐτὴν ὅτε ἐγινε κληρονόμος ὅλης τῆς περιουσίας τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ συγγενῶν της. — Φαίνεται, ἐπρόσθεσεν ὁ Ἀλαίν, ὅτι ἡ κληρονομία αὐτὴ χρεωστεῖται εις τὴν ἀνακάλυψιν τῶν παλαιῶν ἐγγράφων τὴν ὁποίαν ἐκάμετε, κύριε· αὐτὰ ἀπέδειξαν τὸ δίκαιον τῆς Κ. Πορόε. Δὲν ἤξεύρω πόσον εἶναι ἀληθινόν, ἀλλ' ἂν εἶναι, κρίμα ἡ καλὴ αὐτὴ κυρία νὰ ἔχη πάντοτε τὰς περὶ μητροπόλεως ιδέας της. . . . εις τὰς οποίας ἐπιμένει σήμερον ὑπέροπτε. Ὅταν ἔλαβε τὴν εἰδησίην ἔπασσε κατά γῆς, και ἐνομίσαμεν ὅτι ἀπέθανεν· ἀλλὰ μετὰ μίαν ὥραν ἤρχισε νὰ ὁμιλῇ ἀδιακόπως διὰ τὴν μητροπόλιν της, διὰ τὸν νάρθηκα, διὰ τὸ βῆμα, διὰ τοὺς προστώτας και τοὺς ἐφημερίους, διὰ τὴν ἀριστερὰν και τὴν δεξιὰν πτέρυγα· ὥστε, διὰ νὰ τὴν καθυποχάσουν, ἔφεραν ἀρχιτέκτονα και ἐργάτας, και ἔβαλαν ὅλα τὰ σχέδια εις τὸ κρεβάτι της. Τέλος μετὰ τριῶν ὥρων συνομιλίαν, ἀπεκοιμήθη ὀλίγον, και ὅταν ἐξέ-

πησεν ἐζήτησε νὰ σὰς ἰδῇ . . . Κ. μαρκίων, (Ἐνταῦθα ὁ Ἀλαίν ἐκλινε τὴν κεφαλὴν κλείσας τοὺς ὀφθαλμούς.) και διὰ τοῦτο μ' ἐπρόσταξαν νὰ ἔλθω νὰ σὰς εὔρω. Φαίνεται ὅτι θέλει νὰ σὰς συμβουλευθῇ περὶ τοῦ νάρθηκος.

Ἡ ἀπροσδόκητος αὐτὴ ἀγγελία μ' ἐρρίψεν εις ἀληθῆ ἔκστασιν. Ἀλλ' ἀναπολῶν τὰς ἐρεῦνας μου και βοηθούμενος ἀπὸ τὰς συγκεχυμένας πληροφορίας τοῦ Ἀλαίν, κατώρθωσα νὰ ἐνοήσω ὅτι μετ' ὀλίγον ἔμαθα ἀκριβέστερον. Ὡς εἶπα ἄλλοτε, ἡ ὑπόθεσις τῆς Κ. Πορόε ἔλαβεν ἀλληλοδιαδόχως διττὸν χαρακτῆρα· πρῶτον μὲν ἀπέβλεπεν αὐτὴν και μέγαν οἶκον τῆς Καστιλλίας· δεύτερον δὲ τὰς κερδήσαντας τὴν δίκην και αὐτὴν τὴν Ἰσπανικὴν αὐλὴν. Ἐνῶ ἀνεσκάλευα τὰ ἀρχαῖα τῶν Πορόε εὐρηκα, δύο μῆνας πρὸ τῆς ἀνεχωρήσεώς μου, περιεργόν τι ἔγγραφον τὸ ὁποῖον ἀντιγράφω ἀπαρραλλάκτως·

« Δὸν Φίλιππος ἐλέφ Θεοῦ Βασιλεὺς Καστιλλίας, Λιόνης, Ἀραγονίας, δύο Σικελιῶν, Ἰερουσαλήμ, Ναβάρρας, Γρενάδας, Τωλήτου, Βαλεντίας, Γαλλικίας, Μαϊόρκας, Ἰσπάλεως, Σαρδούς, Κορδύβης, Γάδης, Βηργιλίας, Γιέννης, Κυνέου, Καρτείας, Ἡρκελείων στηλῶν, Καναρίων νήσων, Ἀνατολικῶν και Δυτικῶν Ἰνδιῶν, Νήσων και Ἡπειρῶν τοῦ Ὀκεανοῦ, Ἀρχιδουξ Αὐστρίας, Δουξ Βουργουνδίας, Βραβάντης και Μεδιολάνων, κόμης Ἀβσβούργου, Φλάνδρας, Τουρόλου και Βαρκίνου, Δεσπότης Βισκαίας και Μυλίκης, κτλ.

» Πρὸς σέ, Ἐρβὲ Ἰωάννη Ἰοσελέν, κύριε Πορρόε Γάελ, κόμη Τόρρες Νουέβας, κτλ. ὅστις με παρηκολούθησας εις τὰ βασίλειά μου και με ὑπηρετήσας πιστῶς και παραδειγματικῶς, ὑπόσχομαι ὅτι ἐάν ποτε ἐκλείψωσιν οἱ ἄμεσοι και νόμιμοι ἀπόγονοί σου, ν' ἀποδοθῇ ἡ περιουσία τοῦ οἴκου σου, πρὸς βλάβην και αὐτῶν τῶν δικαιωμάτων τοῦ στέμματός μου, εις τοὺς ἀμέσους νομίμους ἀπογόνους τοῦ Γαλλικοῦ κλάδου τῶν Πορόε Γάελ, ἐνόσφ ὑπάρχουσιν.

» Ἰπόσχομαι δὲ ταῦτα ἐν ὀνόματι ἐμοῦ και τῶν διαδόχων μου δίδων τὸν βασιλικὸν μου λόγον.

» Ἐδόθη ἐν Βεσκουριάφ τὴν 10 Ἀπριλίου 1716.

ΕΓΩ Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ.

Πλὴν τῆς μεταφράσεως ταύτης εἶχα εὑρεῖ και τὸ πρωτότυπον φέρον τὰ Ἰσπανικὰ σύμβολα. Καὶ ἐνόησα μὲν τὴν σημασίαν τοῦ ἐγγράφου τούτου, ἀλλ' εἶχα πάντοτε δισταγμούς, ὑποθέτων ὅτι μετὰ παρέλευσιν τοσούτων χρόνων και τοσούτων συμβεβηκότων δύσκολον ἦτο νὰ παραδεχθῇ τὴν ὁμολογίαν ταύτην ἡ Ἰσπανικὴ κυβέρνησις· ἐφρόνου μάλιστα ὅτι και ἂν ἤθελε δὲν ἐδύνατο νὰ ἐνεργήσῃ τὴν ὑπόσχεσιν. Διὰ τοῦτο δὲν ἐκοινοποίησα μὲν τὸ ἔγγραφον πρὸς τὴν γραῖαν φίλην μου, τὸ ἔστειλα ὅμως εις τὸν Κ. Λωδεπέν. Ἐπειδὴ δὲ δὲν ἔλαβα οὐδεμίαν εἰδησίην, τὸ ἐλησμόνησα ὅλως διόλου ἐν μέσῳ τῶν βασάνων μου. Ἡ Ἰσπανικὴ ὅμως κυβέρνησις τιμῶσα τὸν λόγον τοῦ βασιλέως Φιλίππου Β' ἀπέδειξεν ἀδίκους τοὺς δισταγμούς μου· διότι μόλις

ἡ ἀπόφασις τοῦ ἀνωτάτου δικαστηρίου ἀπέδωκεν εἰς τὸ στέμμα τὴν ἀπέραντον περιουσίαν τῶν Πορρόε, καὶ αὐτὸ τὴν μετεδίβασε γενναίως εἰς τὴν νόμιμον κληρονόμον.

Ἦτον ἐνάτη ὥρα τῆς νυκτὸς ὅτε ἐπέζευσα πρὸ τῆς θύρας τοῦ ταπεινοῦ οἰκίσκου εἰς τὸν ὑποῖον περιουσία βασιλικὴ ἦλθε τόσῳ βραδέως. Ἦνοιξε δὲ αὐτὴν κλαίουσα ἡ μικρὰ ὑπηρέτις. Καὶ ἤκουσα ἀμέσως τὴν βαρεῖαν φωνὴν τοῦ Κ. Λωβεπέν λέγοντος: — Αὐτὸς εἶναι. Ἀνέβην τρέχων, καὶ ὁ γέροντων σφιγξας σφοδρῶς τὴν δεξιάν μου μ' ἔφερε πάντῃ σιωπηλὸς εἰς τὸν κοιτῶνα τῆς Κ. Πορόε. Ὁ ἰατρός καὶ ὁ ἐφημέριος ἴσταντο ἄφωνοι πλησίον τοῦ παραθύρου. Ἡ Κ. Λαρόκ ἦτο γονυπετὴς παρὰ τὴν κλίνην, καὶ ὀρθία ἡ κόρη τῆς ἐβάσταζε τὰ προσκέφαλα ἐφ' ὧν ἀνεπαύετο ἡ κάτωχρος κεφαλὴ τῆς γραίας φίλης μου. Ὅτε μὲ εἶδεν ἡ ἀσθενὴς μεϊδίμα ἐξωγογήνησε τὸ ἀλλοιωθὲν πρόσωπόν της, καὶ μετὰ κόπου ἔτεινε τὴν δεξιάν πρὸς ἐμέ· ἐγὼ δὲ τὴν κατεφίλου γονυπετὴς καὶ κλαίων. — Τέκνον μου, εἶπεν, ἀγαπητὸν τέκνον μου. — Καὶ ἔπειτα ἠτένισε τὸν Κ. Λωβεπέν. Οὗτος δὲ ἀναλαβὼν φύλλον χαρτίου, καὶ ἐξακολουθῶν ἀνάγνωσιν διακοπεῖσαν, ἀνέγνωσε·

« Διὰ ταῦτα καθιστῶ διὰ τῆς παρούσης διαθήκης γενικὸν κληρονόμον ὄλων τῶν ἐν Ἰσπανίᾳ καὶ Γαλλίᾳ κτημάτων μου, ἄνευ οὐδενὸς ὄρου, τὸν Μάξιμον Ἰάκωβον Ὀδιώ, μαρκίωνα τοῦ Χαμψεὺ δ' Ὀπερίβ, εὐγενῆ τὴν τε καρδίαν καὶ τὸ γένος. Τοιαύτη ἡ θέλησίς μου.

» ἸΟΥΣΕΛΙΝΔΗ, ἸΩΑΝΝΑ, κόμισσα ΠΟΡΟΕ ΓΑΕΛ.»

Τοσαύτη ὑπῆρξεν ἡ ἀπορία μου ὥστε σηκωθείς μὲ ὄρμην ἠθέλησα νὰ ὁμιλήσω· ἀλλ' ἡ ἀσθενὴς φίλη μου κρατοῦσα ἐλαφρῶς τὴν χεῖρά μου ἔθεσεν αὐτὴν ἐντὸς τῆς χειρὸς τῆς Μαργαρίτας. Ἡ προσφιλὴς νέα ἀνεσκήρτησε τότε, καὶ κύψασα πρὸς τὴν ψυχρῶραγοῦσαν ἐψιθύρισε ἐρυθρίασασα λέξις τινὰς εἰς τὸ ὠτίον της. Ἐμοῦ δὲ τὰ χεῖλη οὐδὲ συλλαβὴν ἐδύναντο νὰ ἐναρθρώσωσιν· ἀλλὰ γονατίσας ἐκ νέου προσπυχόμην. Σιωπὴ βαθεῖα ἐπεκράτησεν ἐπὶ μικρὸν αἴφνης ἡ Μαργαρίτα ἀπέσυρεν ἀπ' ἐμοῦ τὴν χεῖρά της, καὶ ἔδειξεν ἀνησυχίαν. Ὁ ἰατρός ἐπλησίασε δρομαίως, ἐσηκώθη δὲ καὶ ἐγώ. Ἡ κεφαλὴ τῆς Κ. Πορόε εἶχε καταπέσει, τὰ ὄμματά της προσηλώθησαν μεγάλα καὶ στίλβοντα εἰς τὸν οὐ-

ρανόν· τὸ στόμα της ἠνοίχθη, καὶ ὡς νὰ ὁμιλεῖ ὄνειρευομένη· — Θεέ! ἀνεφώνησε, Θεέ μου! Τὴν βλέπω... ἐκεῖ ἐπάνω... ναί... Ἰδοὺ ὁ χορός... οἱ πολυέλαιοι... τὸ βῆμα... παντοῦ ἥλιος... δύο ἄγγελοι γονατιστοὶ... λευκοφορεμένοι... κινοῦν τὰς πτέρυγας των... Θεέ! εἶναι ζωντανοί! Καὶ ἐσβέσθη ἡ φωνὴ της, καὶ τὰ χεῖλη της ἔμειναν μειδιῶντα, καὶ ἔκλεισε τοὺς ὀφθαλμοὺς ὡς ἂν ἐκοιμήθη, καὶ νεότης ἀθάνατος περιεχύθη εἰς ὄλον τὸ πρόσωπόν της.

Τοιοῦτος θάνατος, τοιαύτης ζωῆς ἐπάξιος στέφανος, εἶναι βεβαίως διδακτικώτατος καὶ γόνιμος ἐπωρῶν μαθημάτων. Ταῦτα ἐπιθυμῶν καὶ ἐγὼ νὰ μελετήσω κατὰ βάθος, παρεκάλεσα νὰ μὲ ἀφήσωσι μόνον μὲ τὸν ἱερέα. Δὲν θ' ἀποβῆ, ὡς ἐλπίζω, ματαία ἡ εὐσεβὴς μου ἀγρυπνία. Εἰς τὸ εἰρηνικὸν ἐκεῖνο πρόσωπον, εἰς τὸ ὅποιον ἐφαίνετο πλανωμένη ὑπερφυῆς τις, οὕτως εἰπεῖν, ἀκτίς, πολλὰ ἀλήθεια λησμονηθεῖσαι ἡ ἀμφίβολοι ἀνεδείχθησαν προφανεῖς καὶ ἀναντιρρήτοι. Ἐγίνωσκα μὲν, ἅγια καὶ εὐγενὴς φίλη μου, ὅτι εἶχες τὴν ἀρετὴν τῆς θυσίας· βλέπω δὲ σήμερον ὅτι ἤξιώθης καὶ τὸν στέφανον αὐτῆς.

Καταπεπονημένος καὶ ὀδυνώμενος ἠθέλησα δύο ὥρας μετὰ τὸ μεσονύκτιον νὰ ἀναπνεύσω ἐπὶ μικρὸν ἀέρα δροσερώτερον. Καὶ καταβὰς ἐν μέσῳ τοῦ σκοτοῦς, ἦλθα εἰς τὸν κῆπον, χωρὶς νὰ διαβῶ διὰ τῆς κάτω αἰθούσης ὅπου ἔκαιε φῶς. Ἡ νύξ ἦτο ζοφεροτάτη· ὅτε δὲ ἐπλησίασα πρὸς τὴν ἀναδενδράδα, ἀσθενὴς ἤχος ἔφθασεν εἰς τὴν ἀκοήν μου, καὶ συγχρόνως σκιά τις ἐξῆλθεν ἀπὸ τὸ μέσον τῶν φύλλων. Ἠσθάνθη τὴν ψυχὴν μου ἐκλείπουσαν, ἡ καρδιά μου συνεταράχθη, καὶ ὁ οὐρανὸς μ' ἐφάνη κατακλυζόμενος ἀπὸ ἀστέρων. — Μαργαρίτα! ἀνέκραξα τείνας τὰς χεῖρας πρὸς τὴν σκιάν. — Καὶ ἤκουσα λεπτὴν φωνὴν καὶ τὸ ὄνομά μου μύλις προφερόμενον, καὶ πλέον οὐδὲν ἤκουσα... ἠσθάνθη μόνον τὰ χεῖλη της εἰς τὰ χεῖλη μου, καὶ ἡ ψυχὴ μου ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς!

Ἐδῶκα εἰς τὴν Ἐλένην τὸ ἡμισυ τῆς περιουσίας μου. Ἡ Μαργαρίτα ἐγένετο σύζυγός μου. Τελειόνα διὰ παντὸς τὸ ἡμερολόγιόν μου, διότι δὲν ἔχω τι πλέον νὰ γράψω. Καλὸν νὰ λέγη τις περὶ τῶν ἀνθρώπων ὅτι ἐβρέθη καὶ περὶ τῶν ἐθνῶν· Μακάριοι οἱ μὴ ἔχοντες ἱστορίαν! »